

Tervis ja heaolu Eesti maakondades 2000-2010

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Tervis ja heaolu Eesti maakondades 2000-2010

Koostanud:

**Laura Aaben¹, Maali Käbin¹, Kati Karelson¹, Leila Oja¹,
Katrín Aasvee¹, Mare Ruuge¹, Mihkel Servinski², Taavi Lai³**

1—Tervise Arengu Instituut

2—Statistikaamet

3—Sotsiaalministeerium

Tallinn 2012

Sisukord

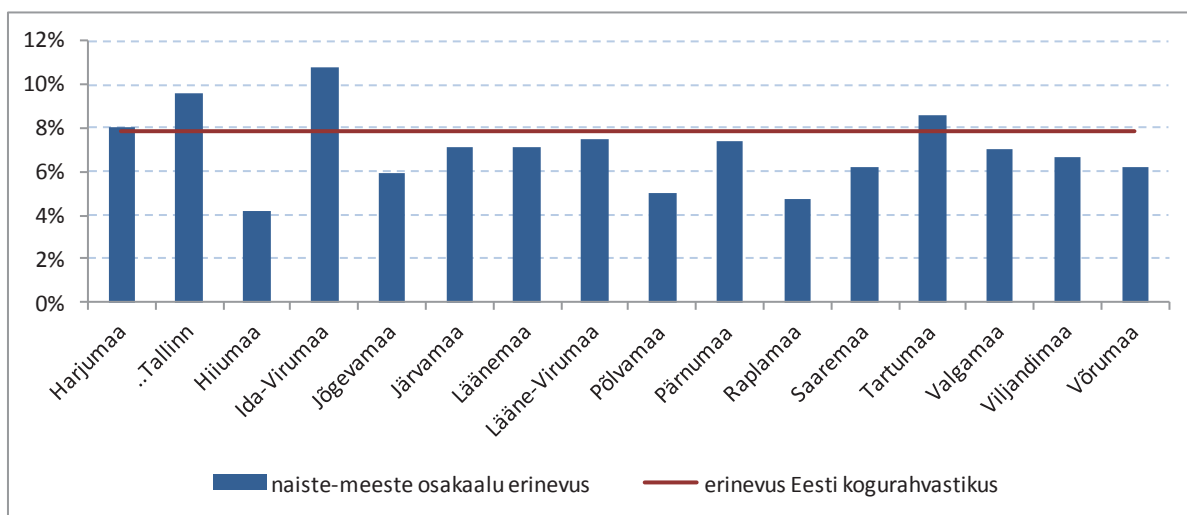
Sissejuhatus. Mitme näoga Eesti	3
Maakonna tervise ja heaolu ülevaadetest	14
Maakonna tervise ja heaolu ülevaadete tõlgendamisest	15
Suure võrdlusgraafiku tõlgendamine	17
Harjumaa tervise ja heaolu ülevaade	18
Tallinna linna tervise ja heaolu ülevaade	22
Hiiumaa tervise ja heaolu ülevaade	26
Ida-Virumaa tervise ja heaolu ülevaade	30
Jõgevamaa tervise ja heaolu ülevaade	34
Järvamaa tervise ja heaolu ülevaade	38
Läänemaa tervise ja heaolu ülevaade	42
Lääne-Virumaa tervise ja heaolu ülevaade	46
Põlvamaa tervise ja heaolu ülevaade	50
Pärnumaa tervise ja heaolu ülevaade	54
Raplamaa tervise ja heaolu ülevaade	58
Saaremaa tervise ja heaolu ülevaade	62
Tartumaa tervise ja heaolu ülevaade	66
Tartu linna tervise ja heaolu ülevaade	70
Valgamaa tervise ja heaolu ülevaade	72
Viljandimaa tervise ja heaolu ülevaade	76
Võrumaa tervise ja heaolu ülevaade	80
Maakondade jaotustabel	84
Eesti tervise ja heaolu ülevaade	85
Maakonna näitajate definitsioonid, arvutuspõhimõtted ja allikad	89
Eesti ja Euroopa võrdluses kasutatud näitajate definitsioonid ja allikad	92
Kasutatud ja kasulik kirjandus	95

Mitme näoga Eesti

Eesti, mis moodustab oma rahvaarvuga veidi vähem kui 0,3% kogu Euroopa Liidu rahvastikust, on seesmiselt üsna kirju, kui võrrelda omavahel maakondi. Allpool on toodud lühike kokkuvõtte piirkondade sotsiaal-demograafilistest ja rahvastiku tervises seisundit kirjeldavast näitajatest.

Sotsiaal-demograafilised näitajad

Seisuga 01.01.2011 elas Eestis veidi rohkem kui 1,34 miljonit inimest, kellest ligikaudu 54% moodustasid naised ja 46% mehed. 2008-2010 aastate keskmine näitab, et naiste ülekaal oli kõige suurem Ida-Viru maakonna rahvastikus (vt joonis 1). Mehi oli seal peaaegu 11% vähem kui naisi. Meestest üheksa protsendipunkti võrra rohkem naisi elas Tallinnas ja kaheksa protsendipunkti võrra enam Tartu maakonnas. Kõige väiksem meeste ja naiste vahe maakonna rahvaarvus oli Hiiu-, Rapla- ja Põlvamaal, kus meeste-naiste osakaalu erinevus jäi alla viie protsendipunkti.

Joonis 1. Meeste ja naiste osakaalu erinevus maakonna rahvastikus, %, 2008-2010 (keskmine)

Allikas: Statistikaamet

Arenenud riike, kelle hulka kuulub ka Eesti, iseloomustavad kaks peamist suundumust rahvastiku protsessides: sündimus jääb alla taastetasel ja suremus väheneb. Need kaks peamist tegurit toovad kaasa progressi ühiskonnas - eluea pikendamise. Kõigi nende nähtuste koosmõju üks väljendus on ka arenenud riikide **rahvastiku vananemine**. Aastatel 2000-2010 on Eestis kasvanud 65-aastaste ja vanemate osakaal rahvastikus 15%-lt 17%-ni. Vanemaealiste osakaal on kümne aasta jooksul kasvanud kõigis maakondades. Pea viiendiku moodustavad kõigist maakonna elanikest 65-aastased ja vanemad 2010. aastal Võru- ja Valgamaal. Üle 65-aastaseid on kõige vähem Harju-, Rapla- ja Tartumaal, kus nende osakaal jääb 16% piiresse. Vanemaealiste arvu kasv maakonna elanike hulgas on olnud kõige kiirem Pärnu-, Lääne- ja Harjumaal ning Tallinnas. 2010. aastal on 65-aastaseid ja vanemaid Põlva, Võru ja Hiiu maakonnas protsentuaalselt pea sama palju kui oli kümme aastat varem. Seega, on mõned maakonnad, näiteks Põlva- ja Võrumaa, mis on rahvastiku poolest Eesti keskmisest eakamad, kuid vanema elanikkonna arvukus on seal kümnendi jooksul püsinud üsna muutumatuna (vt tabel 1).

TABEL 1. 0-14-aastaste ning 65-aastaste ja vanemate osakaalu muutus maakonna rahvastikus võrreldes 2000. aastaga, %, 2005 ja 2010. Allikas: Statistikaamet

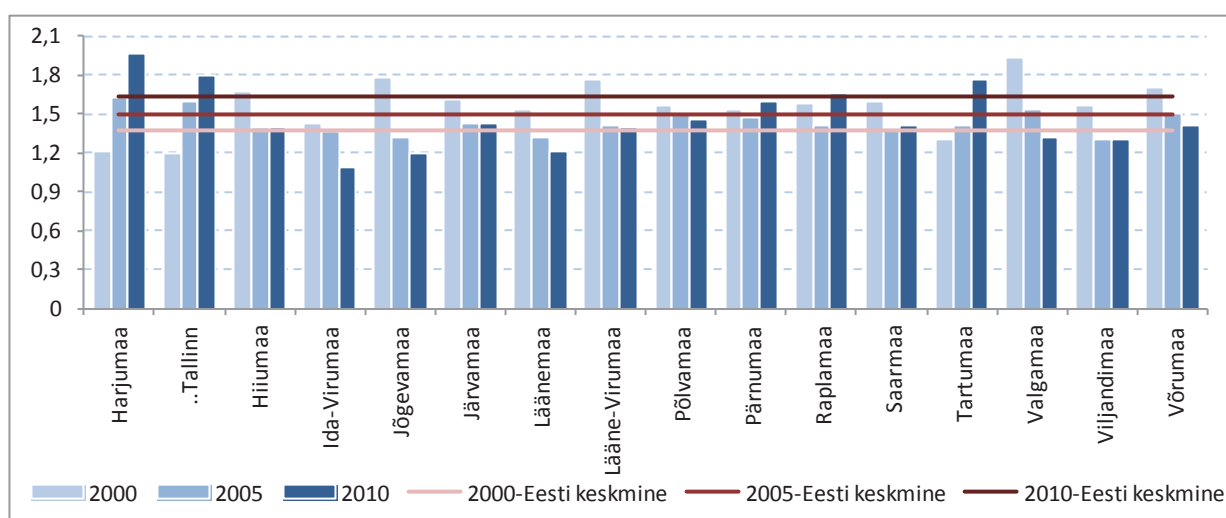
	0-14-aastased		65-aastased ja vanemad	
	2005	2010	2005	2010
Kogu Eesti	-2,75%	-2,76%	1,55%	1,97%
Harju maakond	-2,14%	-0,58%	1,97%	2,56%
..Tallinn	-1,79%	0,04%	2,07%	2,64%
Hiiu maakond	-4,80%	-8,34%	0,67%	0,88%
Ida-Viru maakond	-2,81%	-2,96%	2,22%	1,85%
Jõgeva maakond	-3,78%	-6,36%	1,11%	2,04%
Järva maakond	-3,67%	-5,20%	0,90%	1,63%
Lääne maakond	-3,79%	-5,88%	1,66%	2,38%
Lääne-Viru maakond	-3,46%	-4,98%	1,11%	1,43%
Põlva maakond	-3,65%	-5,67%	0,81%	0,81%
Pärnu maakond	-3,42%	-4,35%	1,46%	2,35%
Rapla maakond	-3,75%	-5,57%	0,78%	1,33%
Saare maakond	-4,21%	-6,20%	1,27%	1,88%
Tartu maakond	-1,76%	-1,40%	0,96%	1,36%
Valga maakond	-3,27%	-5,04%	0,96%	1,57%
Viljandi maakond	-3,64%	-5,40%	0,95%	1,45%
Võru maakond	-3,50%	-5,46%	0,77%	0,98%

Eakate osakaalu võrreldakse **0-14-aasta vanuste osakaaluga** rahvaarvus, et selgitada, kas peale tulevad põlvkonnad asendavad lahkuvaid põlvkondi. Sajandivahetusel moodustasid alla 14-aastased Eesti rahvastikust 18% ja pärast seda on noorte osakaal vähenenud, jõudes 2010. aastaks 15% piirimaile. Aastatel 1987-89 oli sündimus Eestis rahvusromantiliste meeleolude tuules erakordselt kõrge, mis tähendab, et siis sündinud põlvkonnad paistavad võrreldes eelmiste ja eriti järgmistega silma oma arvukuse poolest. See põlvkond jääb 2000. aastal veel 0-14-aastaste vanusrühma, mistõttu tuleb 0-14-aastaste 18% osakaalu vaadates arvestada teadmise, et 1980ndate lõpus oli tegemist mõneaastase hüppeliselt kasvanud sündimusega, millele järgnes kiire langus. Võrreldes 2000.aastaga on alla 15-aastaste laste arv maakonna elanike hulgas langenud kõige rohkem Hiiu-, Jõgeva-, Saare-, Lääne- ja Põlvamaal. Kahes piirkonnas, mis on Eestis nn tõmbekeskused – Tartu- ja Harjumaal – on viimase kümnendi jooksul toimunud 0-14-aastaste osakaalu kasv rahvastikus ning vahe 2000. aastaga on vähenenud.

Muutusi rahvastiku vanusstruktuuris saab kirjeldada ka **demograafilise tööturusurveindeksi** kaudu, mis näitab, eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5-14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55-64-aastased) suhet. 2010. aastal oli selle indeksi väärtus Eestis ligikaudu 0,8. See tähendab, et järgmise kümnendi jooksul siseneb tööturule kaheksa inimest seal lahkuva kümne inimese kohta. Tartu maakonnas on tööturul sisenejate ja väljajate arvud tasakaalus. See tähendab, et lahkujaid on sama palju kui potentsiaalseid tööturule minejaid. Hiiu ja Ida-Viru maakonnas siseneb 2020. aastaks tööturule iga kümne väljuja kohta üle kolme inimese vähem. Ülejäänud maakondades on näitaja Eesti keskmisega sarnane. Indeksi väärtust mõjutab maakonna sisse- ja väljarände vahe, mis tähendab, et ka kõrgema sündimusega maakondades võib indeksi väärtus tulla madal, kui noored lahkuvad maakonnast ja asuvad tööle teistesse piirkondadesse. Kuigi Ida-Virumaal ei ole noorte osakaal rahvastikus kõige väiksem, on sellest maakonnast kõige suurem väljaränne võrreldes ülejäänud piirkondadega. See toob tulemuseks madala demograafilise tööturusurveindeksi.

Hiiumaal, mille rahvastikku iseloomustab 2000-2010 toimunud kiire noorte osakaalu langus ja ränne oluliselt rahvaarvu ei muuda, on demograafilise tööturusurveindeksi madal väärtus seotud just Eesti keskmisest madalama sündimusega. Ida-Viru maakonnas on sündimus olnud madal läbi kogu 21. sajandi esimese kümnendi (vt joonis 2).

Sündimus saab olla kõrgem neis piirkondades, kus elab rohkem pere loomise eas inimesi. Eespool on mainitud, et summaarne sündimuskordaja 2,1 tähendab, et rahvastik taastoodab ennast. See number näitab keskmist elussündinud laste arvu naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid kindla aasta sündimuse vanuskordajad. Eesti summaarne sündimuskordaja on kasvanud 2000-2010 1,39-lt 1,64-ni. Viimase viie aasta jooksul on sündimus kasvanud Pärnu, Rapla, Tartu ja Harju maakonnas. Harju maakonnale on iseloomulik väga eripärane nähtus võrreldes ülejäänud Eesti piirkondadega. Nimelt on seal perioodil 2007-2010 sündimus püsinud üsna taastetaseme lähedal. Harjumaale järgneb Tartumaa, kus 2010. aasta summaarne sündimuskordaja oli 1,76. Kõige suurem langus on toimunud Valga, Jõgeva, Lääne-Viru, Ida-Viru, Lääne ja Võru maakonnas. 2010. aasta seisuga sünnitab keskmiselt kõige vähem lapsi naine, kelle elukoht asub Ida-Virumaal (1,09), Jõgeva- (1,2) või Läänemaal (1,21).

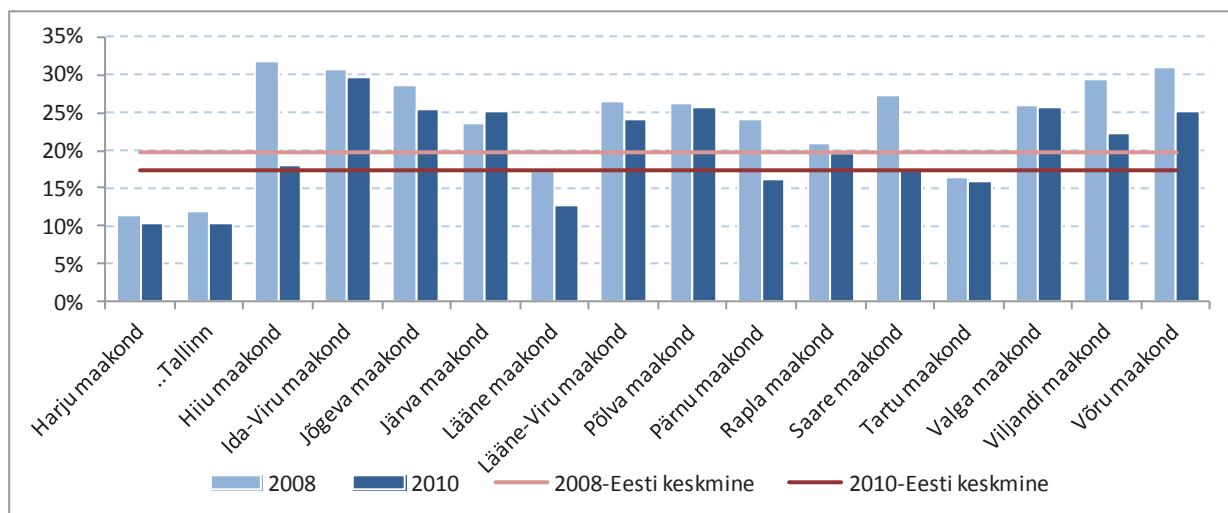
Joonis 2. Summaarne sündimuskordaja maakonna järgi, 2000-2010

Allikas: Tervise Arengu Instituut

Loomulik iive (e rahvastiku loomulik juurdekasv), mis näitab sündide ja surmade vahet, oli Eestis 2010. aastal 35 võrra plussis, st 2010. aastal oli sünde rohkem kui surmasid. Kõige enam, veidi vähem kui 2000 inimese võrra, kasvas rahvaarv Harjumaal ja kõige suurem langus toimus Ida-Virumaal, kus 2010. aasta jooksul registreeriti surmi üle 1100 võrra rohkem kui sünde. Rahvaarv on alates 2000. teisest poolest kasvanud pidevalt ka Tartu maakonnas. Ülejäänud regioonides on toimunud loomuliku iibe langus. Ka rändesaldo, mis näitab sisse- ja väljarände vahet maakonnas, on negatiivne peaaegu kõigis Eesti piirkondades. See tähendab, et maakonnast liigub inimesi rohkem välja kui kolib sinna elama. Ainult Harju ja Tartu maakondade rändesaldod on positiivsed. Piirkonnad, kust inimesi kõige enam välja rändab 1000 elaniku kohta on Järva-, Jõgeva- ja Viljandimaa.

Tööhõive määr rahvastikus, kelle vanus jääb 16. eluaasta ja pensioniea vahele, oli 2010. aastal Eestis 62,7%. Eesti keskmisest kõrgem tööhõive oli Saare-, Viljandi- ja Harjumaal. Põlvamaal töötas vähem kui pool neist, kelle vanus jäi 16 eluaasta ja pensioniea vahele. Järgnesid Ida-Virumaa ja Põlvamaa, kus tööhõive määr oli vastavalt 54% ja 56%.

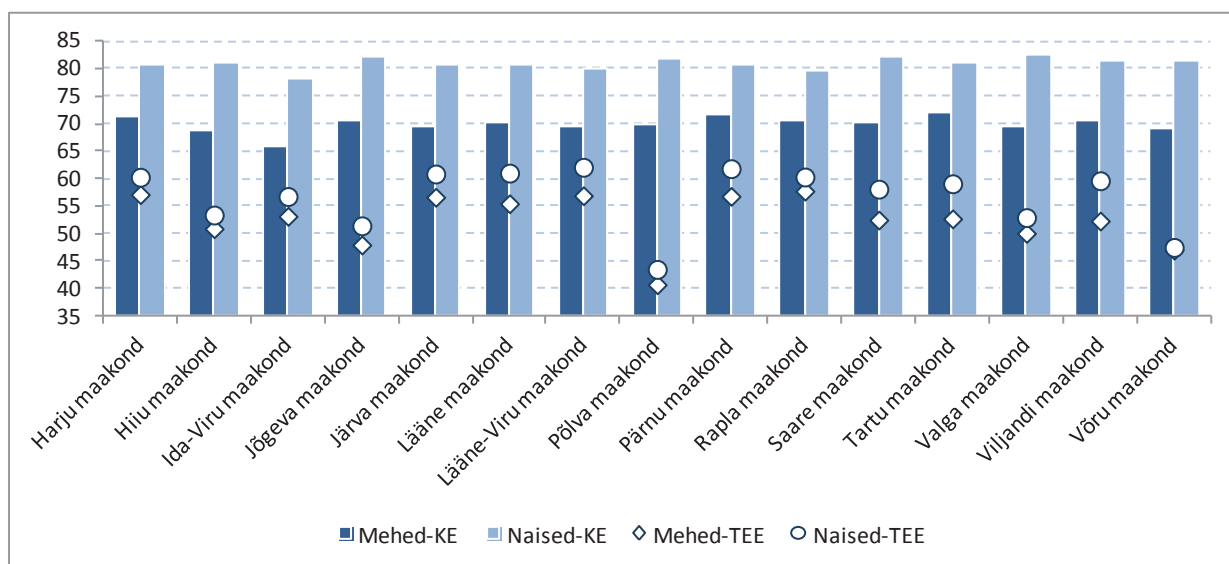
Suhtelise vaesuse määr jäi 2010. aastal Ida-Virumaal veidi alla 30% (vt joonis 3). Kõrge oli see veel Põlva-, Valga-, Jõgeva- ja Võrumaal, kus pea iga neljanda elaniku sissetulek oli suhtelise vaesuse piirist madalam. Eesti keskmisest vaesusmäärast, mis 2010. aastal moodustas 17,5%, jäid kõrgemaks Harju-, Lääne- ja Tartumaa näitajad. Nendes maakondades oli ligikaudu ühel inimesel kümnest selline sissetulek, mis jäi allapoole suhtelist vaesuspiiri. 2008. aasta majanduskriisi kajastub kõrgemas elanike arvus, kelle sissetulek oli väiksem kui 60% aasta keskmisest ekvivalentsissetulekust. 2010. aastaks on suhtelise vaesuse määr vähenenud kõigis maakondades, välja arvatud Järvamaal. Kõige enam on vähenenud suhtelises vaesuses olevate inimeste osakaal Saare-, Hiiu-, Viljandi- ja Pärnumaal ning peaaegu samaks jäänud Valga-, Tartu- ja Põlvamaal.

Joonis 3. Suhtelise vaesuse määr maakonna järgi, 2008 ja 2010
Allikas: Statistikaamet

Terviseseisund

Piirkonna sotsiaalse ja demograafilise taustainfo kõrvale on oluline panna elanikkonna tervisenäitajad ja võrrelda, kuidas kajastub sotsiaal-majanduslik gradient rahvastiku terviseseisundis. Üks kõige enam kasutatavaid indikaatoreid on **keskmine oodatav eluiga** mingis vanuses, üsna tüüpiliselt 0 aasta vanuses (sünniaastal). Arenenud riikides on keskmine oodatav eluiga iga kümnendiga kasvanud 2,5 aastat (Oeppen ja Vaupel, 2002). Eestit iseloomustas alates 1960ndatest pea nelikümmend aastat kestnud eluea stagnatsioon (Katus ja Puur, 1997), mis väljendus kõige selgemalt meeste keskmise eluea paigalpüsimises. Sellele järgnes kiire langus elueas läbi kogu 1990ndate kiirete ühiskondlike muutuste perioodi. Keskmine oodatav eluiga pöördus tõusule Eestis jälle 2000ndate alguses. Maakondade vaheline erinevus rahvastiku elueas on suurem, kui ühe kümnendi jooksul arenenud maailmas toimunud eluea kasv. Kahe aasta (2009-2010) keskmine oodatav eluiga erines piirkonniti kuni 4,7 aastat. Kõige madalam oli see Ida-Virumaa elanikel (72,3 aastat), millele järgnesid Hiiu ja Lääne-Viru maakond (mõlemas ligikaudu 75 aastat). Kõige pikemat eluiga naudivad Valga-, Saare-, Harju-, Viljandi-, Jõgeva-, Pärnu- ja Tartumaa elanikud. Nende keskmine eluiga on peaaegu 77 aastat. Meeste eluea piirkondlik võrdlus näitab veelgi suuremat lõhet maakondade vahel (vt joonis 4).

Joonis 4. Keskmine oodatav eluiga (KE) ja tervelt elatud eluaastad (TEE) 0 aasta vanuses soo ja maakonna järgi, 2009/2010. Allikas: Statistikaamet

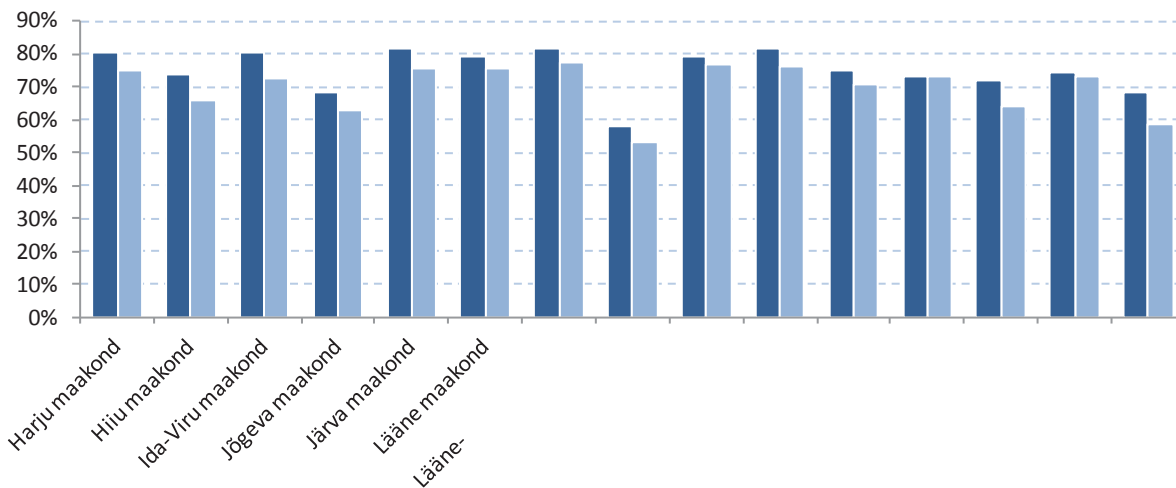
Meeste eluea erinevus maakonniti on üle kuue aasta. Keskmiselt kõige kauem elavad mehed Harju-, Pärnu- ja Tartumaal (ligikaudu 72 aastat) ning Eesti lühim eluiga on Ida-Virumaa meestel (veidi alla 66 aasta), kellele järgnevad Hiiu ja Võru maakond (mõlema puhul peaaegu 69 aastat). Naisrahvastikus on erinevused väiksemad. Ka siin tõuseb esile Ida-Virumaa kõige lühema eluea poolest: 2009-2010 sündinud tüdrukud elavad seal keskmiselt 4,5 aastat vähem kui näiteks pikima elueaga Valgamaa sookaaslased. Kogu Eestit vaadates on meeste-naiste eluea vahe kümne aasta võrra naiste poole kaldu. Maakondade kaupa andmeid vaadates selgub, et see sooline erinevus elueas ületab 13 aastat Valgemaal ja on rohkem kui 12 aastat Võru-, Saare-, Hiiu- ja Ida-Virumaa elanike hulgas. Raplamaad iseloomustab kõige väiksem meeste-naiste eluea vahe – alla üheksa aasta.

Keskmise eluea kõrval on kasutusel teine indikaator, mis mõõdab samuti eluea pikkust ent **tervelt elatud eluea pikkust**. See tähendab perioodi, mille jooksul inimene elab terviseseisundist põhjustatud igapäevategevuste piiranguteta. Maakondlikud vahed tervelt elatud eluaastates on kordi suuremad võrreldes keskmise elueaga: meestel 17 ja naistel 18,5 aastat (vt joonised 4 ja 5). Kõige väiksem tervelt elatud eluaastate arv on iseloomulik Põlvamaa naistele ja meestele. Terviseprobleemidega seotud eluperiood algab hilisemas vanuses Harju- ja Raplamaa meestel ning Pärnu- ja Lääne-Virumaa naistel. Meeste keskmine eluiga on naiste omast lühem, kuid nad elavad proportsionaalselt kauem tervisepiiranguteta. Naiste pikem eluiga hõlmab ka pikemat perioodi, mis nad saavad mööda krooniliste haiguste ja muude tervisest põhjustatud igapäevategevuste piirangutega.

Ida-Virumaa meeste keskmine eluiga on kõige lühem Eestis, ent nad elavad sellest rohkem kui neli viiendikku elukvaliteedi olulise languseta. See tähendab, et vaid alla 20% elueast möödub neil terviseseisundist põhjustatud igapäevategevuste piirangutega. Proportsionaalselt sama kaua kui Ida-Viru maakonna meesrahvastik elavad tervisepiirangutega ka Harju-, Järva-, Lääne ja Raplamaa mehed. Nendes maakondades on keskmine eluiga pikem, kuid piiranguteta aastate osakaal kogu elueast sarnaneb Ida-Virumaaga.

Naiste tervelt elatud eluaastad moodustavad Eestis nende elueast keskmiselt 73%. Üle kolme neljandiku oma eluea pikkusest veedavad terviseprobleemideta naised, kes elavad Järva, Lääne, Lääne-Viru ja Rapla maakonnas. Kõige lühem on tervelt elatud aeg (44 aastat e 53%) Põlva maakonnas.

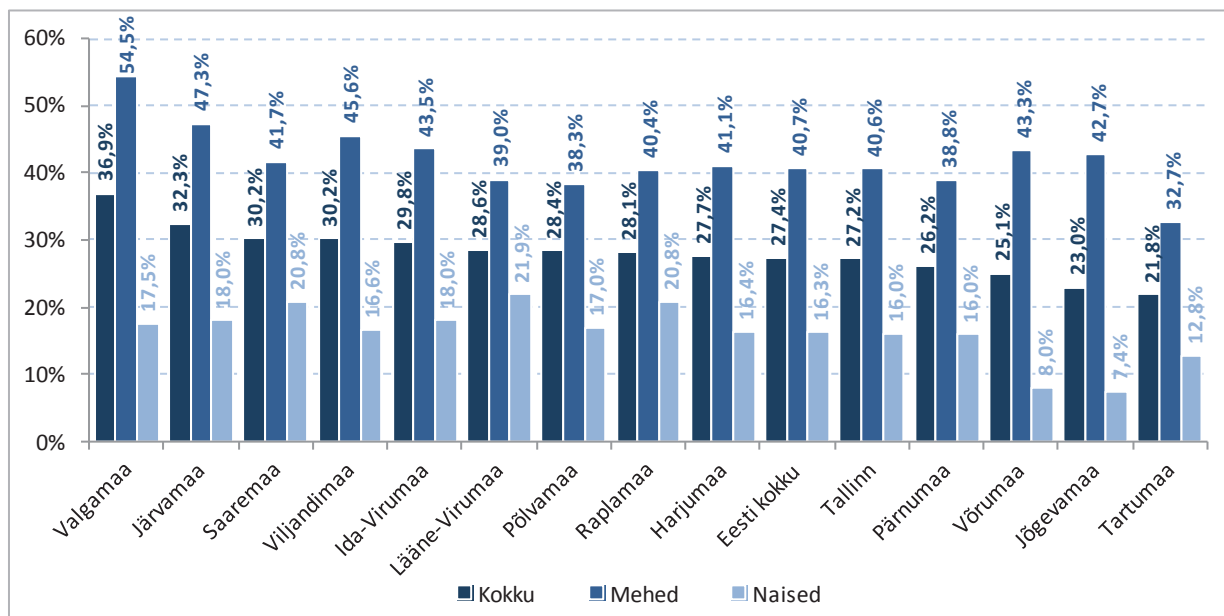

Joonis 5. Tervelt elatud eluea osakaal keskmisest oodatavast elueast 0 aasta vanuses soo ja maakonna järgi, 2009/2010. Allikas: Statistikaamet

Joonisel 6 on toodud täiskasvanud elanike osakaal, kelle igapäevategevused on terviseseisundi tõttu suurel või mõningal määral piiratud. Suurim osakaal – 57% – on Põlvamaal, kus tervelt elatud eluaastate arv on ka madalaim. Alla veerandi moodustavad 16-aastastest ja vanematest elanikest need, kel on tõsisemad terviseprobleemid, Rapla ja Järva maakonnas.

Tervisekäitumine

Krooniliste haiguste ja terviseprobleemide tekkimises on oluline roll inimese terviseteadlikkusel ja tervist hoidval käitumisel. Kaks levinumat tervist mitte toetavat käitumist on suitsetamine ja alkoholi tarvitamine, millele lisandub üle maailma järjest teravamaks rahva tervise probleemiks kerkinud ülekaalusisus.

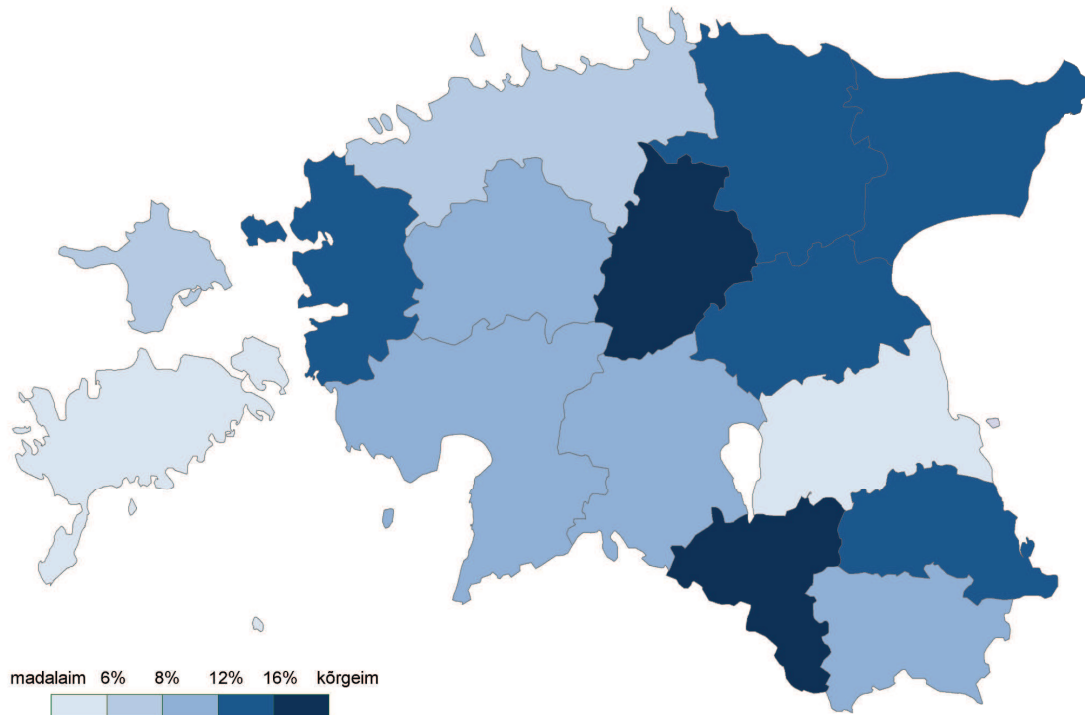
Joonis 7. Igapäevasuitsetajate osakaal 15-aastaste ja vanemate hulgas maakonna ja soo järgi, 2006
Allikas: Eesti Terviseuring 2006, Tervise Arengu Instituut

Suitsetamise tagajärjel sureb peaaegu iga kümnes täiskasvanu kogu maailmas, mis on võrdväärne kuue miljoni surmajuhtumiga igal aastal (Shafey et al., 2009). Samuti peetakse suitsetamist suureks riskifaktoriks vereringe haigustele ja vähile, mis on kujunenud kaheks peamiseks varajase suremuse põhjuseks. Lisaks sellele on suitsetamine oluline tegur hingamisteede haiguste põhjustajana ning raseduse ajal suitsetanud naiste hulgas võib suitsetamine põhjustada imikule madalat sünnikaalu ja haigestumust. Euroopa tervise ülevaate raportis hinnatakse suitsetamist suurimaks võimalikuks välditavaks terviseriskiks Euroopa Liidu riikides (OECD, 2010). Kuigi riikide vahel esinevad suitsetamise levimuses suured erinevused, on enamikes ELi riikidest suitsetamise levimus langemas.

Maakondlikus võrdluses (vt joonis 7) näitavad Eesti Terviseuring 2006 andmed, et kõige rohkem on igapäevasuitsetajaid Valga-, Järva-, Saare- ja Viljandimaal. Nendes maakondades suitsetab kümnest inimesest rohkem kui kolm. Kui hinnata levimust meeste ja naiste osas eraldi, siis ilmneb oluline erinevus äärepiirkonna elanike hulgas, mille kohaselt on näiteks Valgamaal iga teine mees suitsetaja. Naiste seas on levimus suurim Lääne-Virumaal. Kõige vähem on igapäevasuitsetajaid Hiiumaa meeste ja Jõgevamaa naiste hulgas.

Suitsetamine raseduse ajal on samuti üks tervisekäitumise näitaja, mis võib tõsiselt mõjutada nii veel sündimata lapse kui naise enda tervist. Raseduse ajal jagab ema lootele koi, mis satub tema kehasse, k.a tubakasuitsu. Tubakamürgid kahjustavad emaka, platsenta ja nabavädi veresoone ning põhjustavad nende kokkutõmbumist. Seetõttu saab loode oma kasvuks ja arenguks vähem vajalikke toitaineid ja hapnikku. Tagajärjeks on lapse oodatavast väiksem sünnikaal, mis omakorda on peamine väikelaste surma põhjus. Platsenta veresoonte kahjustus on põhjuseks, miks suitsetavate naiste lapsed sünnivad sagedamini enneaegsena. 14% enneaegselt sünninuti ja 30% alakaalulisi beebisid on emade rasedusaegse suitsetamise tagajärg.

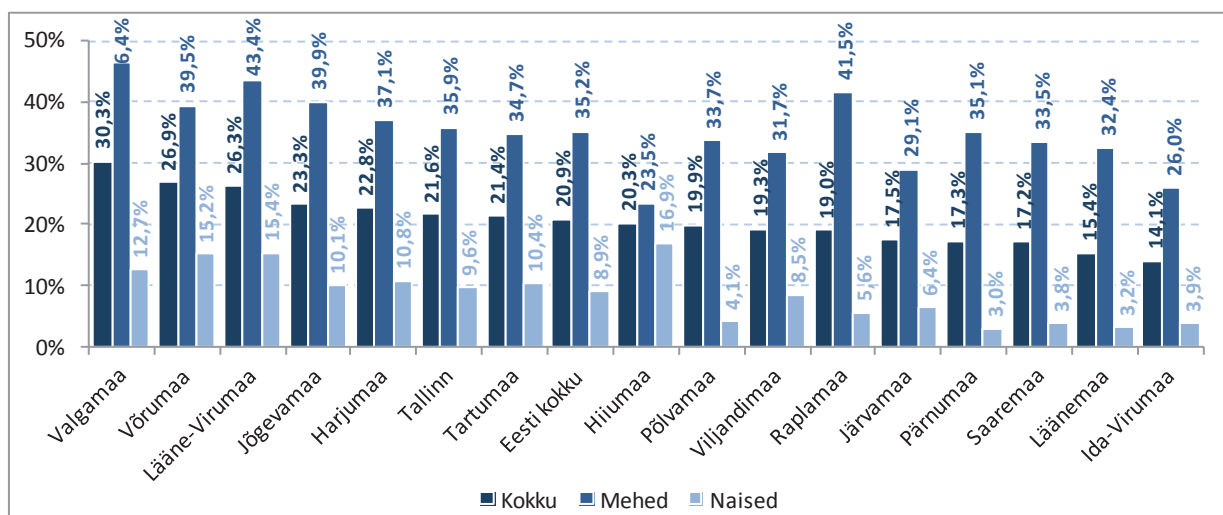
Eesti meditsiinilise sünniregistri andmetel suitsetas 2010. aastal sünnitanud naistest 8,8%. Vaid 1,3% neist lõpetas suitsetamise esimese kolme raseduskuu jooksul. Ülejäänud 7,5% jätkas suitsetamist raseduse lõpuni. Raseduse ajal suitsetajaid oli kõige vähem Tartu linnas (4,6% kõigist rasedatest), Tartumaal (5%) ja Saaremaal (5,2%). Enim oli raseduse ajal suitsetajaid Valgemaal (17,7%) ja Järvamaal (16,2%). Võrreldes teiste maakondadega on raseduse ajal suitsetavate naiste arv seal püsinud kõrge alates 2007. aastast ning Terviseuuring 2006 andmetel on nendes kahe maakonnas ka kõige suurem igapäevasuitsetajate osakaal elanikkonnas.

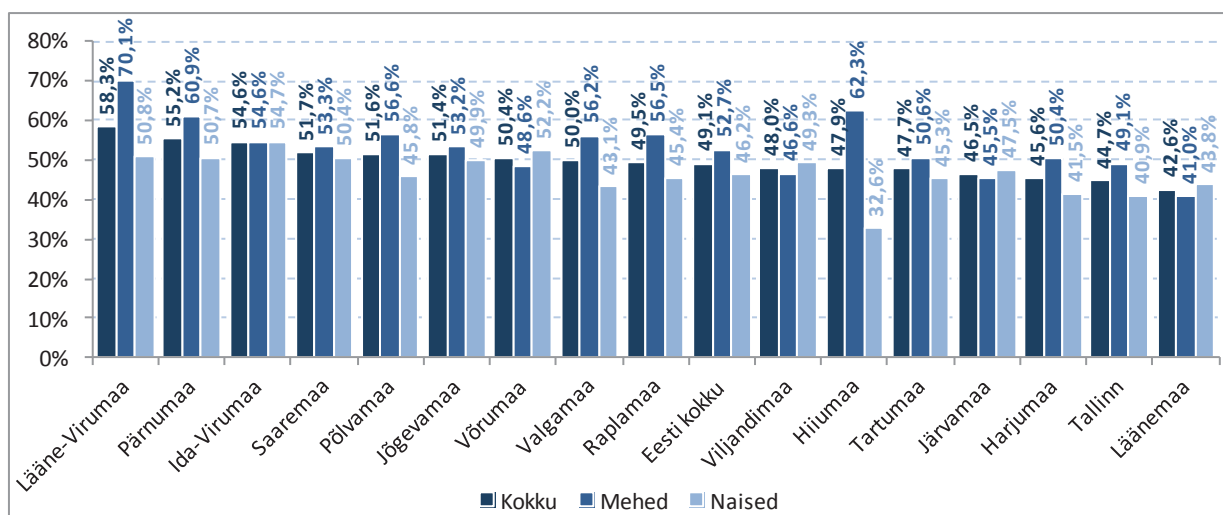
Joonis 8. Suitsetamine raseduse ajal maakonna järgi, 2010.

Allikas: Tervise Arengu Instituut

Alkoholi liigtarbimine on seotud paljude terviseriskidega ja negatiivsete sotsiaalsete tagajärgedega. Kõrgendatud riskiks loetakse vähemalt viie annuse alkoholi tarbimist korraga. Üks annus absoluutset alkoholi võrdub selliste kogustega nagu näiteks 0,5 liitrit õlut, siidrit, long drinki või üks pokaal (100 ml) veini või üks pits (30 ml) viina, konjakit jms. Ülemäärane alkoholi tarbimine suurendab südame ja veresoonehaiguste riski, samuti haigestumist maksatsirroosi ja teatavat liiki vähkkasvajatesse. Kaudselt aitab alkohol kaasa välispõhjustest tingitud surmade esinemisele (liiklusõnnetused, uppumised, enesetapud, muud vigastused ja õnnetusjuhtumid). Hinnanguliselt on Euroopa Liidu riikides alkoholist põhjustatud rohkem kui kaks miljonit surma aastas (OECD, 2010). Eestis tarvitab keskmiselt alkoholi vähemalt kord nädalas kuni viiendik üle 15-aastastest elanikest. Eesti keskmisest suurem on see osakaal Lääne-Viru, Harju, Võru ja Valga maakonnas, kus sageli tarbib alkoholi ligi kolmandiku kõigist piirkonnas elavatest täiskasvanutest (vt joonis 9). Maakonniti on vähemalt kord nädalas alkoholi tarvitavate meeste osakaal kuni kümme korda kõrgem naiste vastavast näitajast.

Joonis 9. Vähemalt kord nädalas alkoholi tarvitavate osakaal 15-aastaste ja vanemate hulgas maakonna ja soo järgi. Allikas: Eesti Terviseuuring 2006, Tervise Arengu Instituut

Joonis 10. Ülekaaluliste ja rasvunute osakaal 15-aastaste ja vanemate hulgas maakonna ja soo järgi. Allikas: Eesti Terviseuuring 2006, Tervise Arengu Instituut

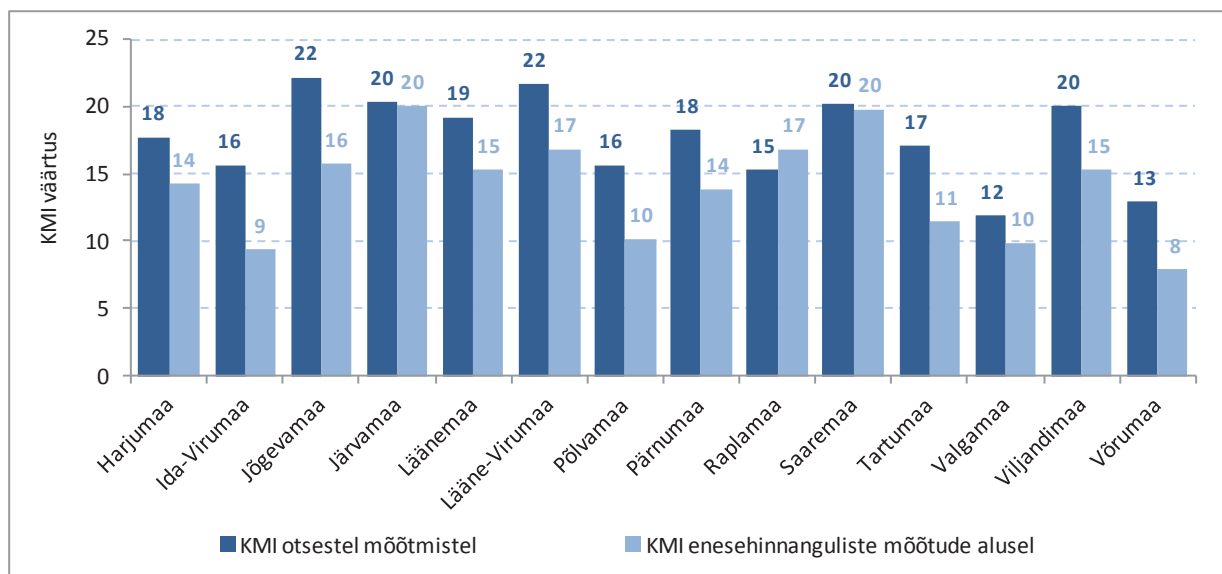
Ülekaalulisus ja rasvumine iseloomustavad ülemäärast kehakaalu, mis keha rasvasisalduse tõusu tõttu on oluliseks terviseriskiks. Kõige sagedamini kasutatav mõõdik põhineb kaalu ja kasvu suhte arvutamisel, mille tulemusel leitakse kehamassiindeks (KMI). Maailma Terviseorganisatsiooni WHO klassifikatsiooni järgi on normaalkaalus täiskasvanute KMI väärtus vahemikus 18-25, ülekaalulistel 25-30 ja rasvunutel rohkem kui 30. Rasvumine on teadaolev riskifaktor paljudele terviseprobleemidele ja kroonilistele haigustele nagu kõrge vererõhk, kõrge kolesteroolitase, diabeet, südame-veresoonkonna haigused, hingamisteede probleemid (astma), luu- ja lihaskonna haigused (artriit) ja mõned vähivormid.

KMI arvutamiseks vajalikke andmeid – inimese pikkust ja kaalu – küsiti 2006-2007. aastatel läbi viidud Eesti Terviseuuringus. Uuringu andmetel on ülekaaluline või rasvunud Eestis pea iga teine täiskasvanu. Ülekaaluliste osakaal maakonniti jääb vahemikku 30-40% ja rasvunuid on 15-20% elanikkonnast. Kui reeglina on ülekaaluliste hulk suurem võrreldes rasvunutega, siis Hiiumaa naiste ja meeste ning Jõgevamaa naiste seas on see näitaja vastupidine, nende hulgas ületab rasvunute osakaal ülekaalulisi. Sarnaselt Euroopa trendiga on ka Eestis ülekaalulisuse levik suurem naiste hulgas (vt joonis 10).

Varasemad analüüsid Eesti Terviseuuringu andmetel on kinnitanud, et ülekaalulisus on pigem iseloomulik noorematele vanusrühmadele. Kuni 49-aastastest on ülekaalulisi 47%, 50–64-aastastest 29% ja üle 64-aastastest ligikaudu 25%. Ligikaudu 60%-l mõne pikaajalise terviseprobleemi või kroonilise haigusega inimestest oli ühe terviseriskina juures ka ülekaalulisus. Kuni 50. eluaastani oli ülekaalulisi enam meeste hulgas, vanemaeliste puhul aga oli suurem ülekaaluliste naiste osatähtsus. (Karelson ja Altmets, 2010).

Maakondlikus arvestuses ilmneb, et ülekaalulised (sh rasvunud) on rohkem kui pooled vastanutest Valgamaal, Võrumaal, Tartumaal, Jõgevamaal, Põlvamaal, Saaremaal, Ida-Virumaal, Pärnumaal ja Lääne-Virumaal. Suurim näitaja selles osas oli Lääne-Virumaal, kus kümnest mehest seitse on kas ülekaalus või rasvunud. Väikseim rasvunute osakaal on Raplamaa meeste ja Võrumaa naiste hulgas. Nende tulemuste puhul tuleb arvestada, et tegemist on inimese käest küsitud pikkuse ja kaaluga ning erinevalt viimasest kooliõpilaste terviseuuringust, kus lapsi lisaks küsitud andmetele ka kaaluti ja mõõdeti, täiskasvanute uuringus seda ei tehtud. Üldiselt on naised teadlikumad oma pikkusest ja kaalust ning meestel on just kaalunumber see, millele suurt tähelepanu ei pöörata. Seetõttu võivad meeste puhul uuringu tulemused tegelikust oluliselt erineda.

Ülekaalu levik 7-18-aastaste kooliõpilaste seas, mis on esitatud maakondade tervisenäitajate võrdlustabelites, põhineb kooliõpilaste mõõtmistulemustel, kusjuures ülekaalu on hinnatud WHO vanuselise klassifikatsiooni järgi. Ülekaalulisust põhikooli õpilaste seas uuritakse Eesti kooliõpilaste tervisekäitumise uuringuga (HBSC), mille värskemad andmed on 2009/2010. õppeaastast. Ülekaaluliste õpilaste osakaal maakondades määrati selles uuringus nii ankeetküsitlusel kui otsestel mõõtmistel saadud kehakaalul ja pikkusel põhineva KMI järgi, ülekaalu hindamisel oli aluseks Cole'i sugu ja vanust arvestav KMI klassifikatsioon. Tulemused on toodud joonisel 11.

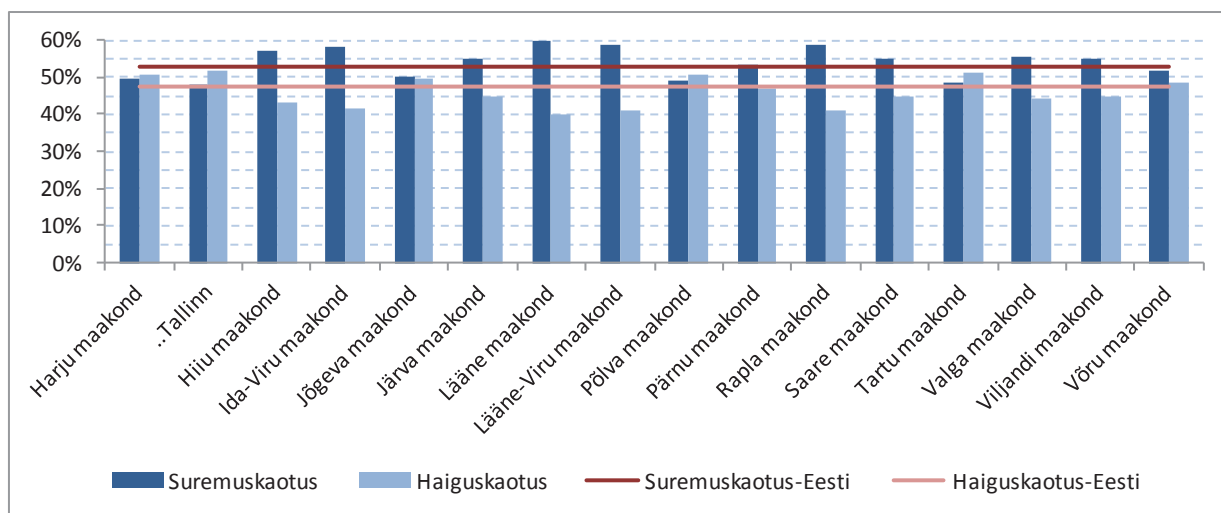

Joonis 11. Ülekaaluliste osakaal 11-15-aastaste õpilaste hulgas maakonna järgi, 2009/2010
Allikas: Koolilaste tervisekäitumise uuring (HBSC) 2009/2010, Tervise Arengu Instituut

Laste uuringust selgub, et mõõtmistel saadud KMI tulemused on kõrgemad ja tegelik ülekaaluliste osakaal Eesti 11-15-aastaste noorukite hulgas on 3,6 protsendipunkti võrra suurem kui pikkuse ja kaalu kohta vastatud küsimuste põhjal arvutatud KMI-st järeldada võib. Kõige rohkem on ülekaalulisi õpilasi Jõgevamaal (22,2%), Lääne-Virumaal (21,6%) ja Järvamaal (20,3%), kõige vähem Lõuna-Eestis Valgamaal (11,9%) ja Võrumaal (12,9%).

Lõpetuseks

Rahvastiku terviseseisund ja tervisekäitumine avalduvad **tervisekaotuses**, mis näitab mitu eluaastat kaotatakse haiguste ja enne vastava rahvastikurühma keskmist eeldatavat eluiga toimunud surmade tõttu. Kõige suurem kaotatud aastate arv 100 000 maakonna elaniku kohta oli 2006. aastal Ida-Virumaal, kus keskmine oodatav eluiga ja tervelt elatud eluiga on kõige lühemad. Enneaegsete surmade tõttu kaotatud aastad moodustavad seal ligi 59% kogu tervisekaost (vt joonis 12).

Joonis 12. Suremus- ja haiguskaotuse osakaal tervisekaost maakonna järgi, 2006

Allikas: eesti rahvastiku tervisekaotus, Sotsiaalministeerium

Ida-Virumaa elanikud kaotasid 2006. aastal 100 000 inimese kohta rohkem kui 42 000 eluaastat, st peaaegu pool aastat iga inimese kohta. Kõige väiksem tervisekadu oli Saare- ja Hiiumaal, kus see jäi alla 32 000 aasta. Üldiselt moodustavad tervisekaost suurema osakaalu enneaegse suremuse tõttu kaotatud aastad. Haiguskaotuse osa oli proportsionaalselt suurem vaid Tartu, Põlva ja Harju maakonnas.

Kuigi Eesti on väike riik, erinevad selle 15 maakonna elanike tervisenäitajad üksteisest märkimisväärselt nii nagu ka rahvastiku terviseseisundit mõjutavad tegurid. Üldiselt peab siiski paika see, et rahvastiku tervis ja terviseteadlikkus ning sotsiaal-majanduslik seisund on omavahel seotud. Mida väiksem on sissetulek ja tööhõive, seda levinum on tervist mitte toetav käitumine ning proportsionaalselt pikem see eluperiood, mis elatakse terviseprobleemidega. Sotsiaal-majandusliku arengu puhul on pea igal maakonnal oma eripära ja põhjused, miks muutused on viinud ühe või teise tulemuseni. Seega, Eesti 15 maakonnal on igal oma nägu ja sellest tulenevalt vajadus oma tegevusstrateegiate järele.

Maakonna tervise ja heaolu ülevaadetest

Maakonna tervise ja heaolu ülevaadet on lühikesed statistilised profiilid, mis esitavad maakonniti kättesaadavate andmete põhjal valiku tervise ja heaolu näitajatest. Iga ülevaade on vaadeldav nii eraldi kui koos käesolevas kogumikus olevate tekstidega. Kindlasti tasub aga läbi lugeda järgmisel paaril leheküljel olevad juhised ülevaadete tõlgendamiseks—need annavad olulist infot välja toodud näitajate kohta ning abistavad ülevaadete sügavuti mõistmisel.

Kui maakonna terviseprofiil on võimalus maakonna tervist süvitsi analüüsida ning võimalus saada faktiliste andmete põhjal sellele maakonnale individuaalne kirjeldus, millised probleemid sekkumist vajavad, ning alus tegevuskavale siis maakonna tervise ja heaolu ülevaadet positsioneerivad maakondi Eesti keskmise suhtes ja võrdluses teiste maakondadega, andes ülevaatliku kokkuvõtte.

Maakonna tervise ja heaolu ülevaadete eesmärk ei ole seada maakondade tervist pingeritta ega väita, et ühes maakonnas on elu parem või halvem. Pigem on ülevaadet põgus pilguheit kitsaskohtadele ning viimase kümne aasta arengutele maakondade tervisenäitajates, moodustades üheskoos üpris kirju „Eesti tervisekaardi“.

Maakonna tervise ja heaolu ülevaadet on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaadet on koostatud kõikide maakondade ja kahe suurema linna (Tallinna ja Tartu) kohta.

Maakonna tervise ja heaolu ülevaadete tõlgendamisest

Maakondade tervise ja heaolu ülevaadet koondavad suurt hulka erinevaid andmeid, millest korrektsete järelduste tegemisel on oluline mõista, kuidas on näitajad arvutatud ning mida nad näitavad.

Näitajate valikul on ennekõike lähtutud sellest, et kaetud saaksid kõik erinevad tervisega seotud valdkonnad – nii tervisekäitumine, haigestumus, tervishoiuteenuste kasutamine ja suremus kui ka rahvastiku- ja sotsiaalmajanduslikud näitajad.

Siiski ei olnud alati võimalik kasutada selliseid indikaatoreid nagu oleksime soovinud või nagu mujal Euroopas sageli kasutatakse, kuna tihti piiras ülevaatlikumate ning värskemate andmete valikut piirkondlike andmete puudumine. Näiteks täiskasvanute tervisekäitumise uuringuid viiakse Eestis läbi küll igal paarisaastal, kuid selle uuringu valim võimaldab arvutada Eesti-keskseid ja mitte maakondlikke näitajaid. Seetõttu on käesolevas ülevaates suurem osa tervisekäitumise näitajaid võetud 2006. aastal läbiviidud suurest Eesti Terviseuuringust, mille valim napilt võimaldab maakondlikku eristust.

Erinevad andmeallikad

Ülevaadetes kasutatud andmed pärinevad erinevatest allikatest ning seda tuleb nende tõlgendamisel ka silmas pidada. Näiteks nakkushaiguste andmed on Terviseameti registreeritud ning seega näitab maakonda, kus haigestumine registreeriti. Haigekassa ravikindlustatuse andmed põhinevad rahvastikuregistris registreeritud elukoha ning koolitervishoiu andmed (laste ülekaalulisuse kohta) kooli asukoha maakonnal. Registrate (surma-, sünni- ja tuberkuloosiregister) andmed on inimese raporteeritud elukoha põhised. See kõik võib teatud maakondade näitajaid mõjutada, kuna inimese registreeritud elukoht ei pruugi vastata tegelikule ning näiteks perearsti juures võivad inimesed käia ka teises maakonnas. Täpne ülevaade kasutatud andmetest ja allikatest on toodud kogumiku viimastel lehekülgedel.

Maakonna soo- ja vanusjaotus

Konkreetselt maakonna rahvastiku soo-vanusjaotusest ettekujutuse saamiseks on iga ülevaate esimesel lehel maakonna rahvastikupüramiid, kus on toodud nii 2010. kui 2000. aasta seis. Rahvastikupüramiidi abil saab hinnata, millised vanusrühmad on rahvastikus ülekaalus: kas pigem vanemad või nooremad, kas peale on tulemas suurearvuline noorem põlvkond või on lähenevatel aastakümnetel oodata rahvastiku vananemist. Andmete tõlgendamisel on rahvastiku struktuur oluline seetõttu, et näiteks kui maakonnas on ülekaalus vanemad inimesed (vanusrühmad üle 65 eluaasta), on tõenäoline ja loogiline, et selles maakonnas on ka kõrgem haigestumus vanemas eas väljakujunevatesse haigustesse (vereringeelundite haigused, pahaloomulised kasvaja). Taustateadmised on vajalikud ka teiste näitajate tõlgendamisel. Näiteks, kui maakonna majanduse struktuuris on levinumaks valdkonnaks töötlev tööstus, on tööõnnetuste esinemise tõenäosus suurem.

Suremuskordajad

Suremuskordajad kolme levinuma surmapõhjuse lõikes (surmad vereringeelundite haigustesse, pahaloomulistesse kasvajatesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel) on rahvastiku vanuselise koosseisu erinevuste kõrvaldamiseks standarditud vanale Euroopa standardrahvastikule ning seega võrreldavad ka ilma rahvastikupüramiidiga kõrvutamata, kuna vanuse mõju on juba arvesse võetud.

Võrreldavate näitajate arvutamine

Kuna Eesti maakondade rahvaarv on väga erinev ning paljudes vaadeldavates nähtustes esineb aastati juhuslikke kõikumisi, on enamiku näitajate puhul võrdlusgraafiku jaoks arvutatud kolme aasta keskmine – ning kordaja aluseks omakorda kasutatud kolme aasta keskmist rahvaarvu. Seega ei tasu iga maakonna ülevaate 4. leheküljel olevalt suurelt võrdlusgraafikult otsida täpseid viimase aasta numbreid ning ka aegridades ei ole esitatud täpselt samad arvud.

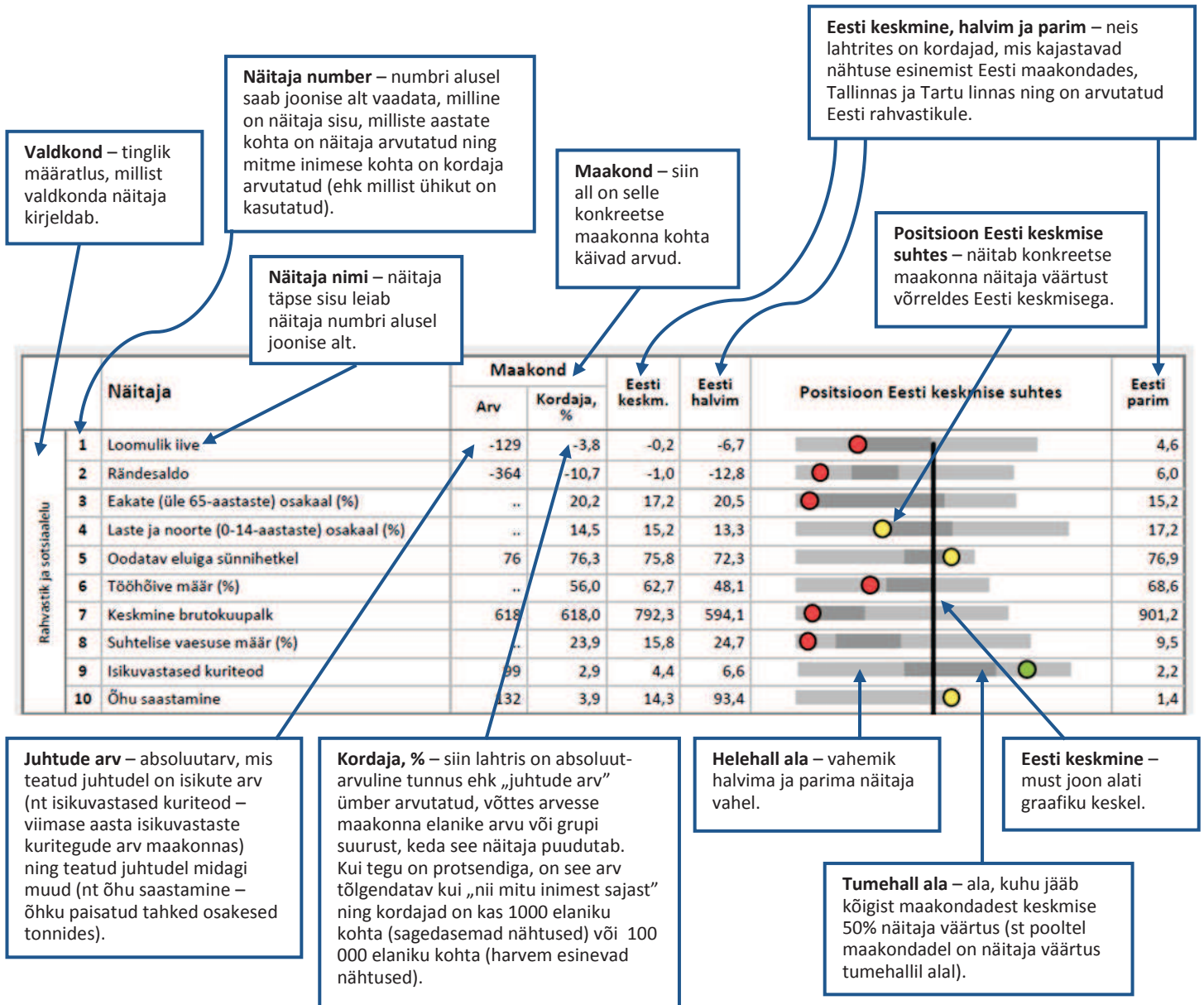
Siiski tuleb ettevaatlikumalt tõlgendada väiksemate maakondade (eriti Hiiumaa) andmeid, kus ka kolme aasta keskmine näitaja võib tegelikku olukorda mitte kuigi täpselt kajastada. Sellele tähelepanu juhtimiseks on iga maakonna ülevaate 4. leheküljel oleva võrdlusgraafiku juures näitajad, mille puhul nähtuse esinemine on väga väike (10 või vähem juhtu), märgitud *kaldkirjas*.

Kus võimalik, on kordajate arvutamiseks kasutatud Statistikaameti rändega rahvaarvu, kuna see peegeldab kõige täpsemalt rahvastiku hetkeseisu maakondades ja kohalikes omavalitsustes. Rändega rahvaarv erineb "ilma rändeta" aastakeskmisest või 1. jaanuari rahvaarvust selle poolest, et kajastab ka registreeritud elukohavahetuste teavet ehk rännet, mille tõttu on Harjumaal ja Tallinnas elanike arv veidi suurem ning ülejäänud maakondades veidi väiksem.

Kombineeritud näitajad

Kuna püüdsime leida optimaalseid näitajaid, mis kirjeldaksid paikkonna tervist võimalikult ülevaatlikult ja kokkuvõtlikult, on kasutatud ka kombineeritud näitajaid nagu tervisekaotus või haldusvõimekus, mis mõlemad on mitmete eri tunnuste põhjal arvutatud indeksid. Samuti on mõnes näitaja all arvesse erinevaid muutujaid (nt seksuaalsel teel levivate haiguste hulka on lisaks HIV-le arvatud ka neli muud haigust ning alkoholisurmade alla on koondatud surmad erinevatesse alkoholi tarvitamise tagajärjel kujunenud haigustesse).

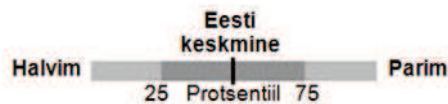
Suure võrdlusgraafiku tõlgendamine

- Paremini kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

Rohelised, kollased ja punased täpid märgivad maakonna asukohta Eesti keskmise suhtes ja suunda sellest. Kollasesse alasse jäävad täpid on arvatud näitaja keskmise hälbe põhjal. Seega, täpp on punane, kui ta jääb Eesti keskmisest vähemalt keskmise hälbe võrra „halvema“ poole ning täpp on roheline, kui ta jääb Eesti keskmisest vähemalt keskmise hälbe võrra „parema“ poole.

Siinkohal tuleb „parema/halvema“ tõlgendamisel silmas pidada, et ka Eesti keskmine või parim ei pruugi olla „hea“ näitaja, vaid võib näiteks võrreldes teiste Euroopa riikide näitajatega olla oluliselt halvem. Seega võib ka roheline või kollane täpp tähendada olulist rahvaterviseprobleemi. Samuti võib suure varieeruvusega tunnuste puhul ka visuaalselt skaala ühes või teises äärmuses olev täpp siiski kollaseks jääda – sest kuigi maakond erineb mõnevõrra Eesti keskmisest, erinevad ka teiste maakondade näitajad olulisel määral keskmisest ning seega on keskmine hälve suur.

25-protsentil ehk alumine kvartiil on tunnuse väärtus, millest väiksemaid või võrdseid tunnuseid on ligikaudu 25%. 75-protsentil ehk ülemine kvartiil on tunnuse väärtus, millest suuremaid või võrdseid tunnuseid on ligikaudu 25%. Ülemise ja alumise kvartiili vahele jääb 50% tunnuste väärtustest. Seega 50%-s maakondadest on vastava näitaja väärtus tumehallil alal.

Head tõlgendamist!

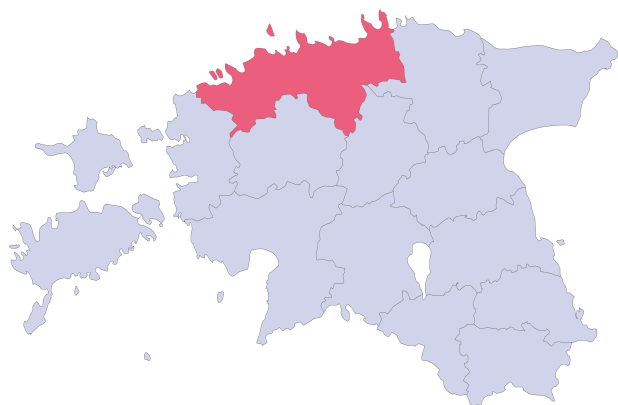

HARJUMAA

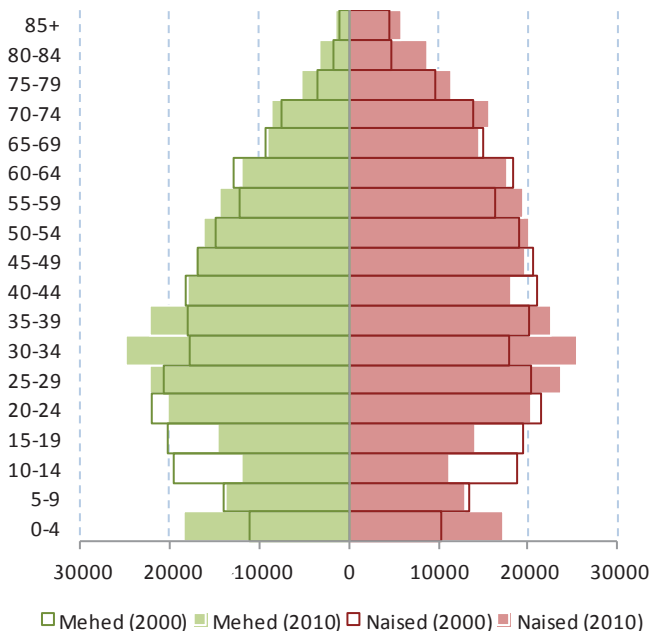
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

HARJUMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 558 017 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 42 %

Pindala: 4333,13 km²

Asustustihedus: 127,5 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Tallinn (400 214 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 24, sh 6 linna ja 18 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: kinnisvara, hulgi- ja jaekaubandus, ehitus, veondus, laondus, side ning töötlev tööstus.

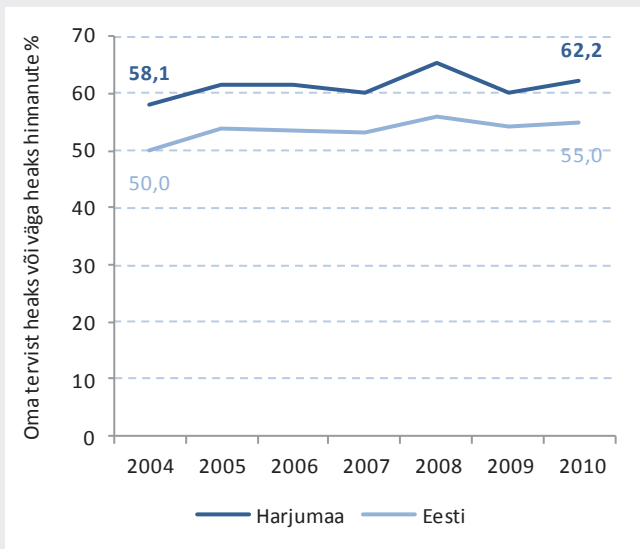
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti kõige positiivsem rändesaldo ning positiivne loomulik iive
- Eesti madalaim eakate osakaal maakonna rahvastikust
- Kõrge brutopalk ja tööhõive määr
- Madal suhtelise vaesuse määr
- Eesti madalaim suremus vereringeelundkonna haigustesse
- Kõrge elanike osakaal, kes hindavad oma tervist heaks või väga heaks
- Eesti madalaim raskete tööõnnetuste tase

VÄLJAKUTSED

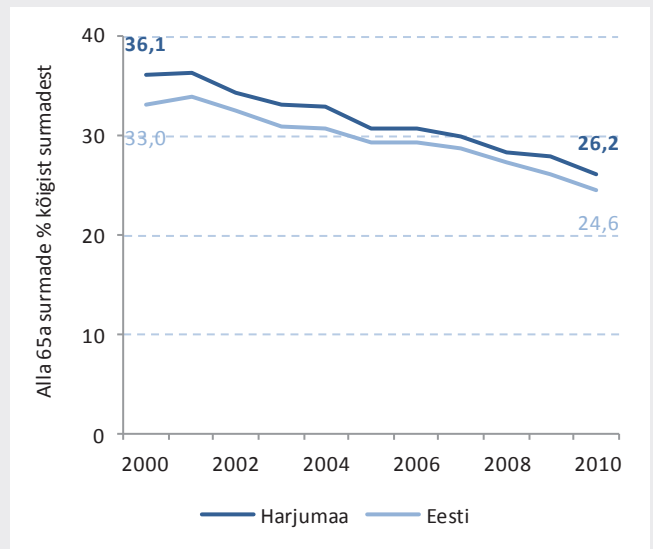
- Eesti keskmisest kõrgem ülekaaluliste koolilaste osakaal
- Eesti keskmisest madalam tööealiste ravikindlustatuse määr
- Seksuaalsel teel levivate haiguste (sh HIV) levik
- Haigestumus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Elanike regulaarne alkoholi tarvitamine
- Isikuvastased kuriteod

Positiivne tervise enesehinnang

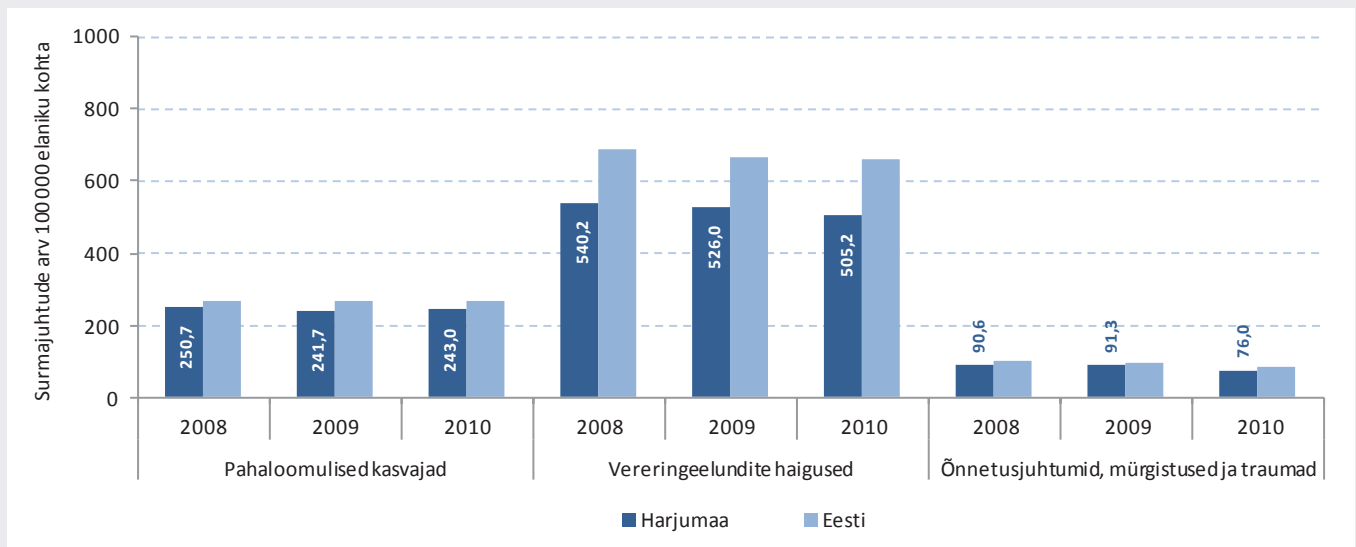
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

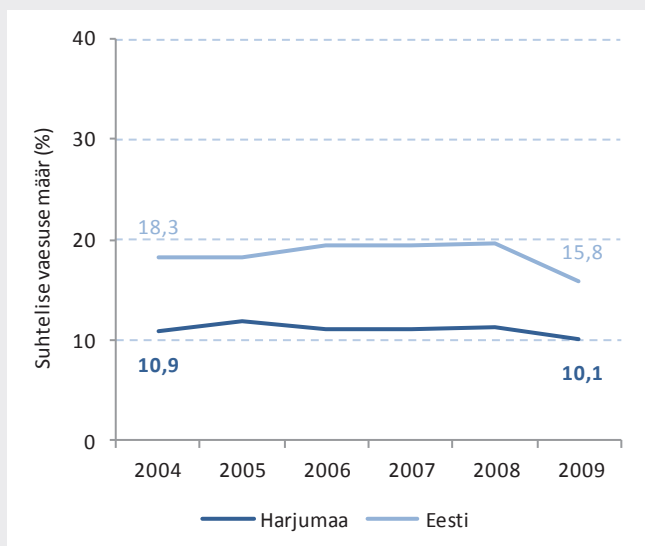
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

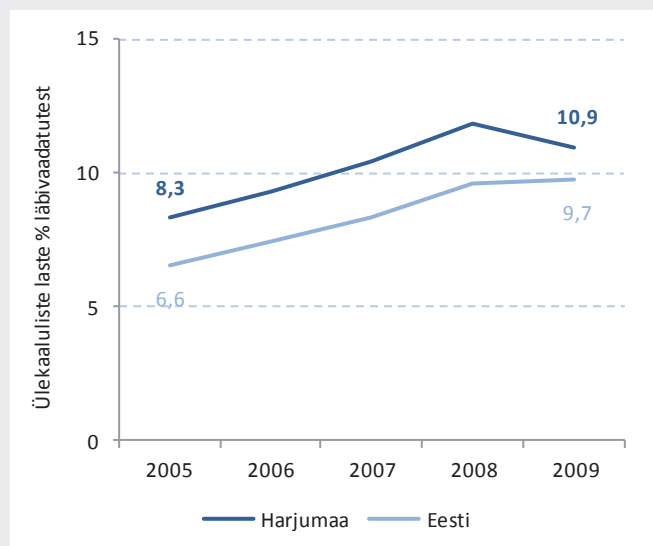
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

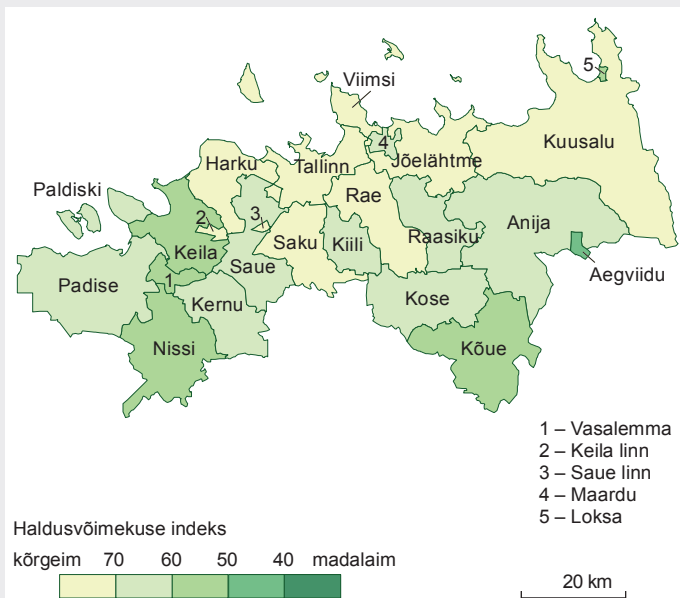
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

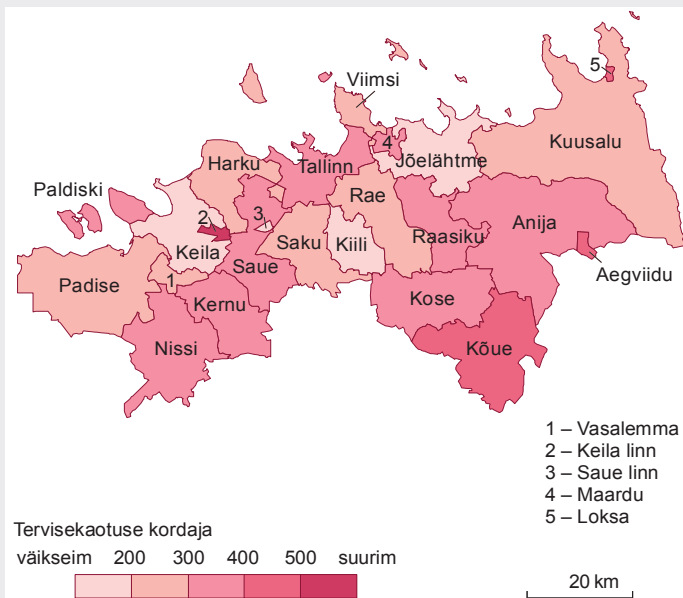

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeksi aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

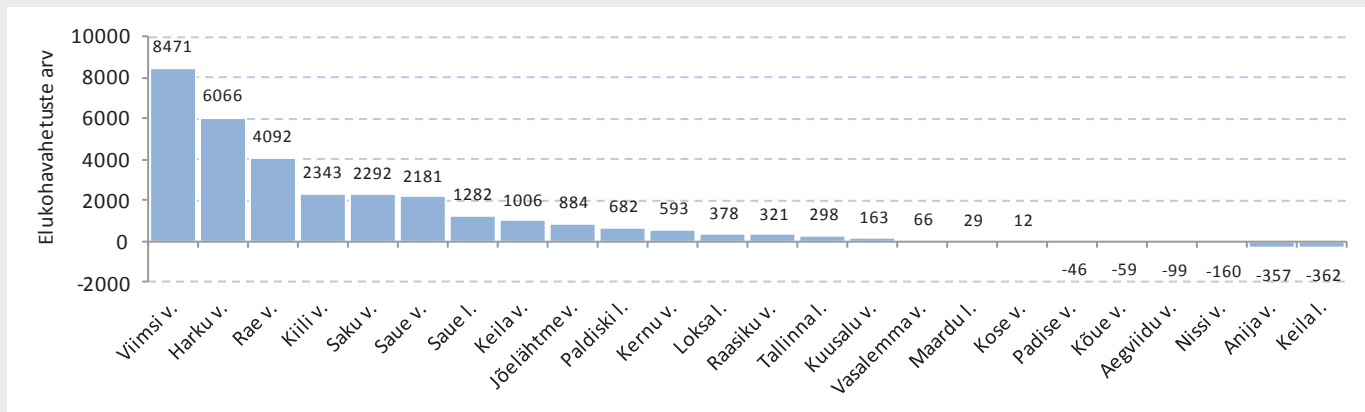

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

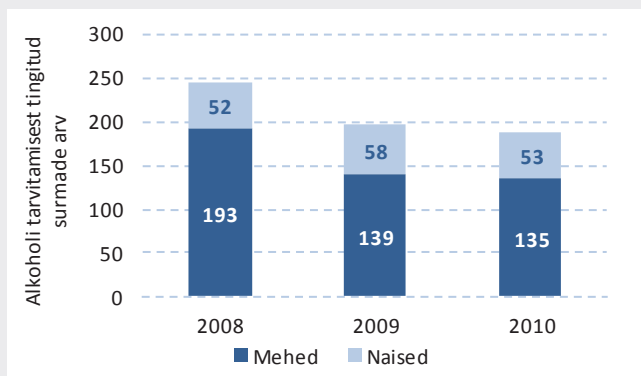
Allikas: Sotsiaalministeerium

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

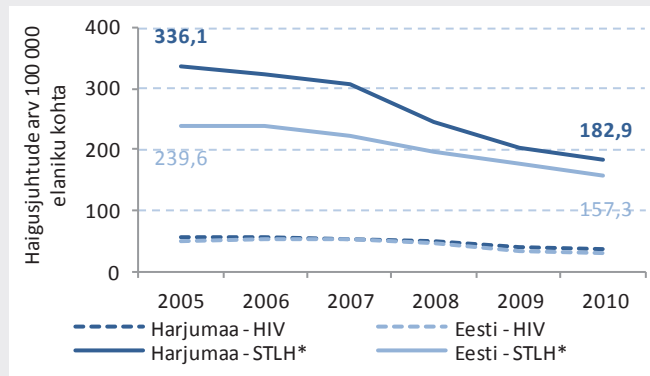
Allikas: Statistikaamet

Suremus alkoholi tarvitamisest tingitud haigustesse

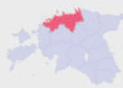
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Peamiselt seksuaalsel teel levivad haigused

Allikas: Terviseamet

* STLH—teised seksuaalsel teel levivad haigused

Harjumaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	1723	3,1	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	3266	6,0	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	15,2	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	15,5	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	76	76,2	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	68,2	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	886	886,2	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	10,1	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	2655	4,8	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	751	1,4	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	22,8	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	45,6	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	11,1	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	27,7	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	490	6,5	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	161	20,1	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	278846	85,6	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	332	63,0	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	469	557,4	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	2840	543,3	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	121	22,1	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushapatiidid (A-, B- ja C-hepatiit)	163	29,8	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	1370	250,2	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	407	74,4	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	29	5,4	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	62,2	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	25,6	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	178302	33269,0	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	88677	16464,0	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	89625	16506,3	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	40	66,6	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	1549	334,4	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	2868	378,4	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	1342	186,9	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	471	81,1	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	18	3,3	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	156	62,1	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	54	18,3	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	91	16,6	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	113	46,0	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealiste hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (KMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushapatiidide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivate haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

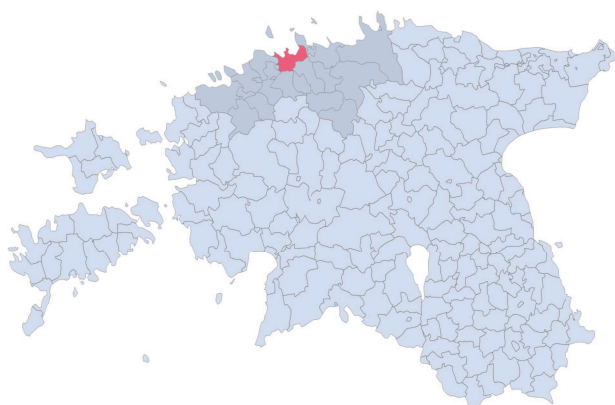

TALLINN

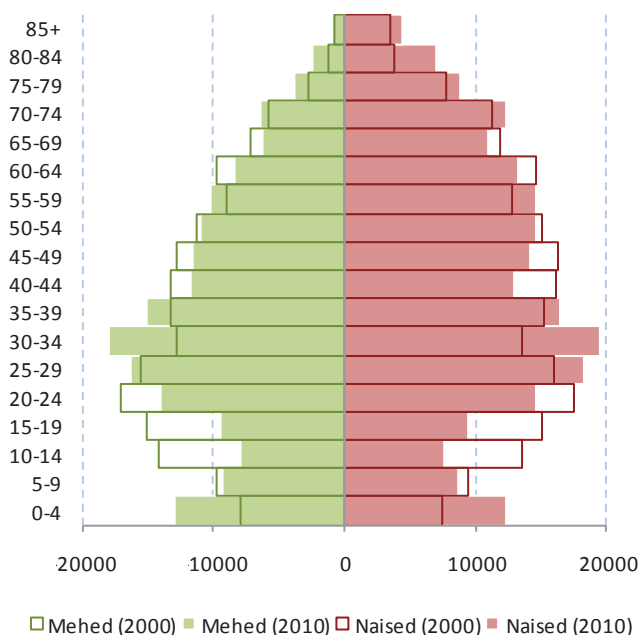
Ülevaade teeb kokkuvõtte linna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvatatud ja võrreldavaid tervisega seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

TALLINNA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 400 214 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 30 %

Osakaal Harjumaa elanikkonnast: 72%

Pindala: 158,27 km²

Asustustihedus: 2529,2 elanikku km² kohta

Olulisimad ettevõtlusharud: hulgi- ja jaekaubandus, kutse-, teadus- ja tehnikategevus, ehitus, veondus ja laondus, haldus- ja abitegevused, kinnisvarandus, töötlev tööstus ning info ja side.

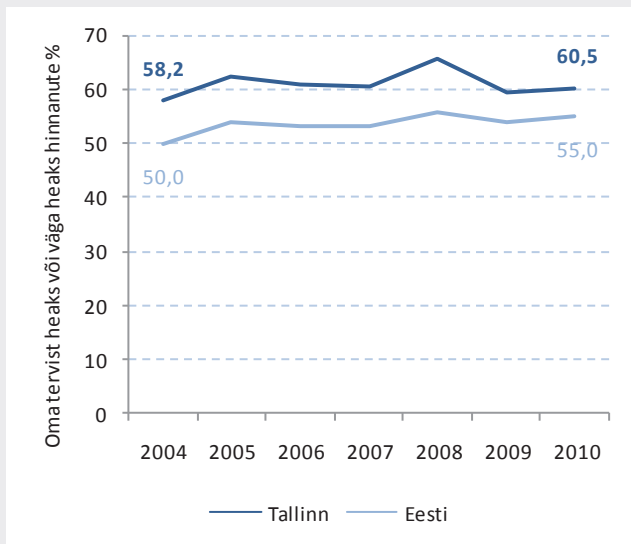
POSITIIVSED ARENGUD

- Kõrge tööhõive määr ja madal suhtelise vaesuse määr
- Eesti kõrgeim brutokuupalk
- Positiivne rändesaldo
- Eesti keskmisest vähem tulekahjudes hukkunuid
- Eesti keskmisest vähem naiste alkoholist tingitud surmasid
- Eesti keskmisest vähem alkoholi tõttu liikluses hukkunuid ja vigastatuid

VÄLJAKUTSED

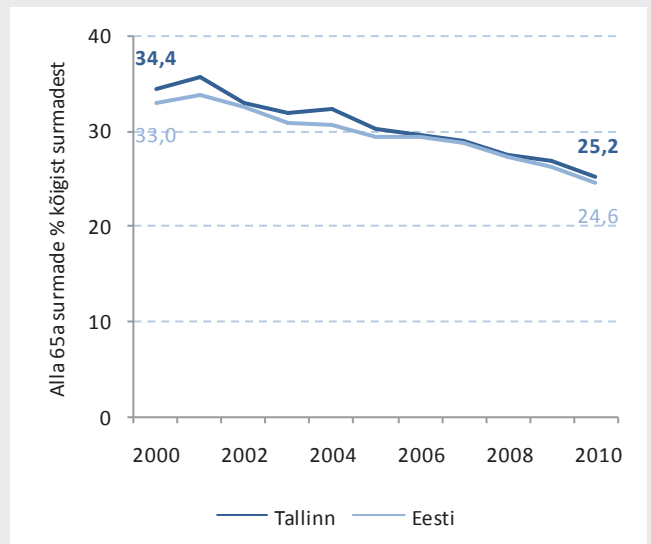
- Eesti keskmisest rohkem ülekaalulisi koolilapsi
- Eesti madalaim tööealiste ravikindlustatute osakaal
- Eesti kõrgeim haigestumus seksuaalsel teel levivatesse haigustesse
- Eesti keskmisest kõrgem esmahaigestumus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Haigestumus A-, B- ja C-hepatiiti

Positiivne tervise enesehinnang

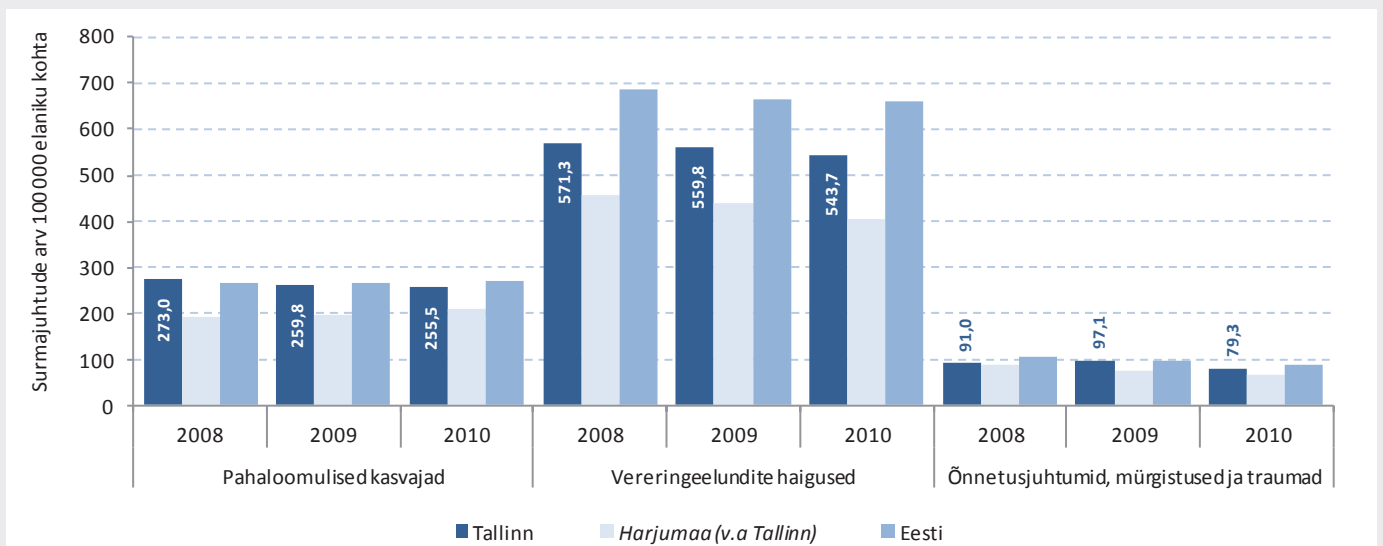
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

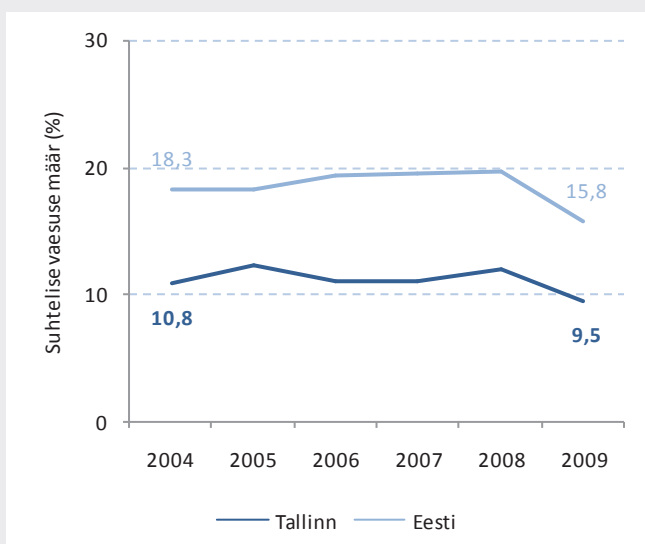
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

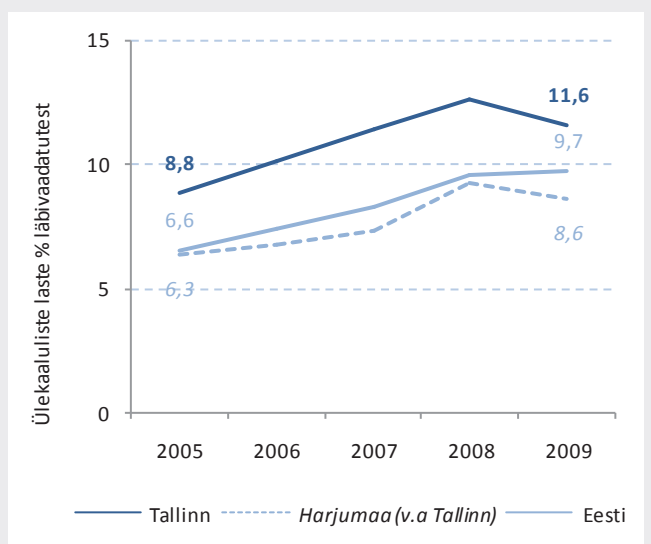
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

Allikas: Statistikaamet

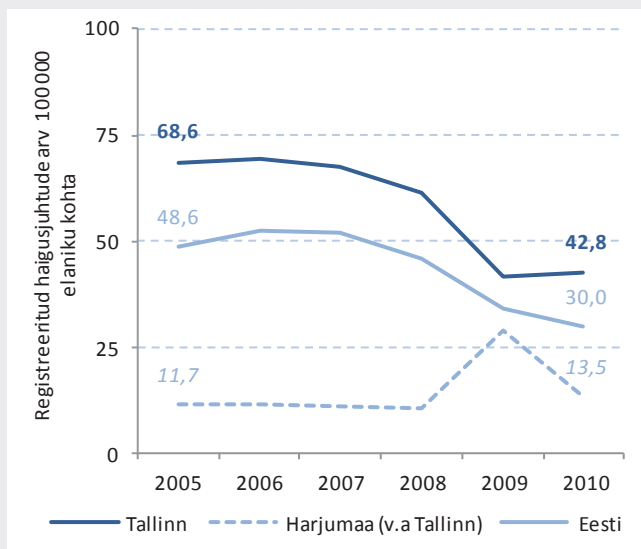
Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

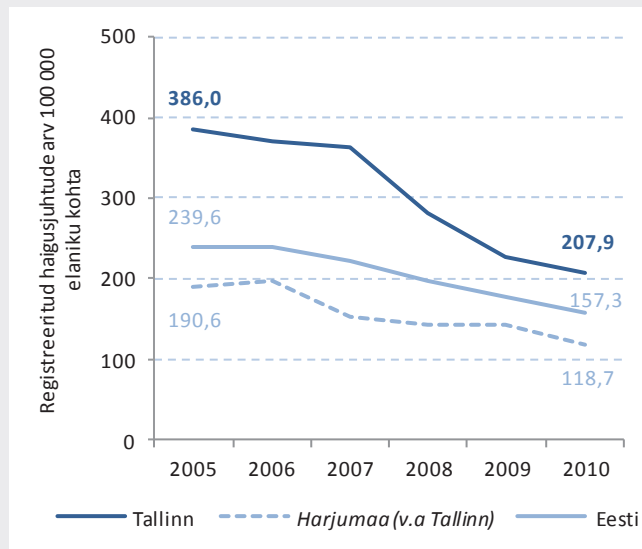

Nakatumine HIV-i

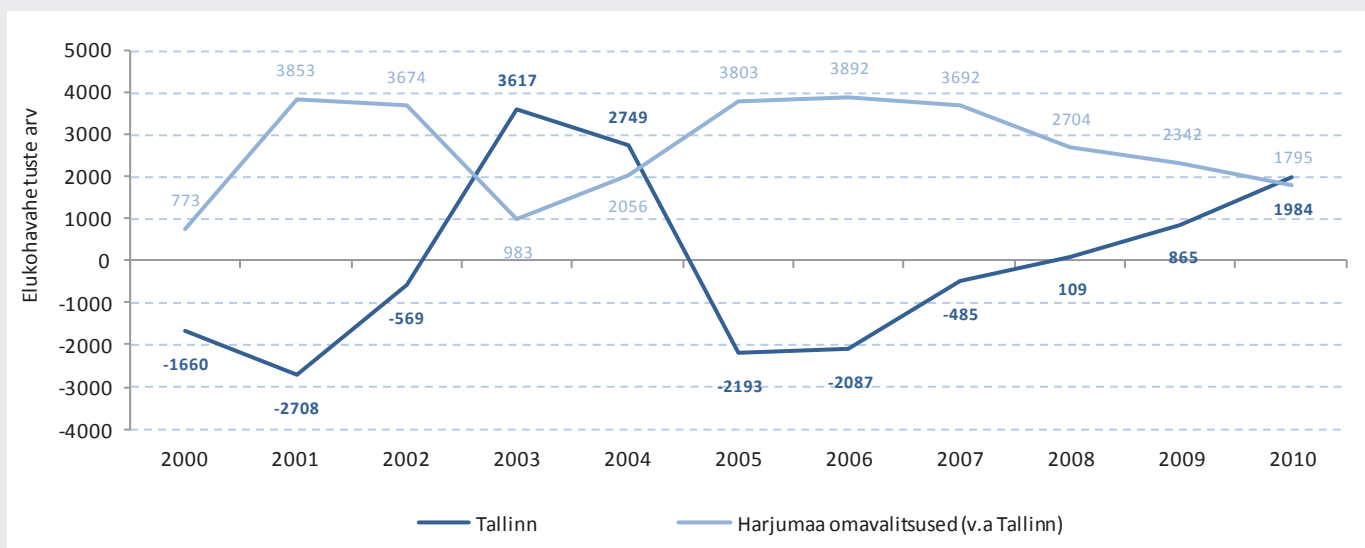
Allikas: Terviseamet

Seksuaalsel teel levivad haigused (v.a HIV)

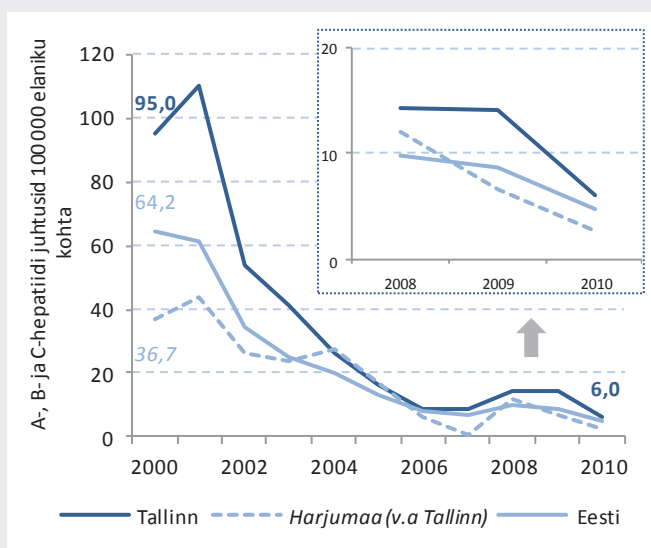
Allikas: Terviseamet

Rändesaldo

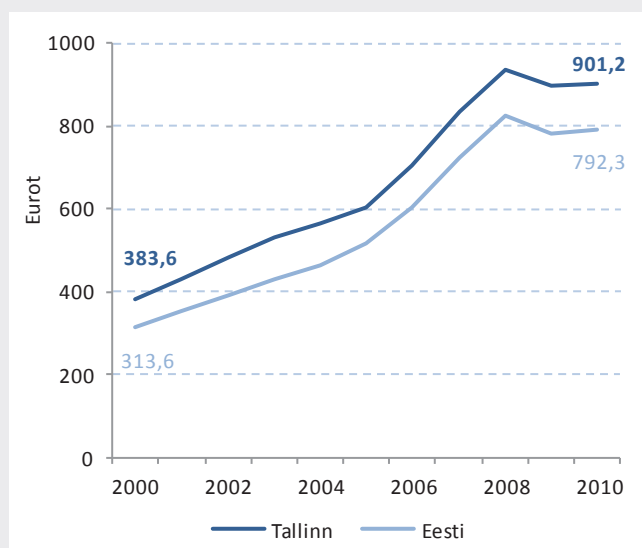
Allikas: Statistikaamet

Nakatumine A-, B- ja C-hepatiidi

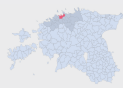

Allikas: Terviseamet

Keskmine brutokuupalk

Allikas: Statistikaamet

Tallinn

Joonis võrdleb linna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Linna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Tallinn		Eesti keskm.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	897	2,3	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	986	2,5	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	16,1	17,2	20,5		15,2
	4 Noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	14,9	15,2	13,3		17,2
	5 Tööhõive määr (%)	..	68,6	62,7	48,1		68,6
	6 Keskmise brutokuupalk	901	901,2	792,3	594,1		901,2
	7 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	9,5	15,8	24,7		9,5
	8 Isikuvastased kuriteod	2030	5,1	4,4	6,6		2,2
Tervisekäitumine	9 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	21,6	20,9	30,3		14,1
	10 Ülekaalulised ja rasvunud täiskasvanud (%)	..	44,7	49,1	58,3		42,6
	11 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	11,6	9,8	11,6		6,3
	12 Suitsetajad (%)	..	27,2	27,4	36,9		18,2
	13 Raseduse ajal suitsetajad (%)	351	6,5	8,4	17,7		4,6
	14 Teismeliste (15-17a) rasedused	115	20,6	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	15 Ravikindlustatud (%)	201701	83,3	87,7	83,3		89,2
	16 Perearstide arv	268	67,1	62,1	47,5		79,7
	17 Hooldusravivoodite arv	339	531,3	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	18 Pahaloomuliste kasvivate esmasjuhud	2225	560,1	506,2	617,6		397,7
	19 Tuberkuloosi esmahaigestumus	93	23,6	23,5	36,8		3,5
	20 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	139	35,1	23,6	65,7		2,0
	21 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	1138	287,5	213,7	287,5		21,1
	22 Puukborreliosis	278	70,2	124,1	1461,0		27,2
	23 Puukentsefaliit	20	5,1	11,8	51,1		3,7
	24 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	60,5	55,0	30,5		62,7
	25 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	27,8	30,2	57,0		24,0
Suremus	26 Tervisekaotus	139029	35137,9	35597,1	42204,2		31714,0
	27 Suremuskaotus	66887	16966,0	18739,6	24659,4		15654,3
	28 Haiguskaotus	72142	18285,7	17032,8	21772,3		13344,4
	29 0-9a laste surmad	28	67,2	66,7	98,6		0,0
	30 Surmad enne 65. eluaastat	1157	348,9	385,0	601,1		288,4
	31 Tulekahjudes hukkunud	11	2,8	5,6	11,1		2,8
	32 Alkoholisurmad (mehed)	117	66,5	69,3	107,1		47,9
	33 Alkoholisurmad (naised)	28	12,9	20,4	34,7		5,7
	34 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	46	11,5	29,4	86,4		11,5
	35 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	221	119,2	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 16-pensioniealiste hõivatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **6** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **7** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **8** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **9** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **10** ülekaaluliste ja rasvunute (KMI>25) osakaal 2006. **11** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatutest) kooliõdede andmetel 2009-2010 I poolaasta. **12** igapäevasuitsuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **13** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **14** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **15** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **16** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **17** hooldusravivoodideid 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **18** pahaloomuliste kasvivate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **19** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **20** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **21** peamiselt seksuaalsel teel levivate haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **25** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **26** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **27** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **28** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **30** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **31** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **32** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **33** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **34** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hõivatatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-8, 24-25, 29-30 Statistikaamet; 9-10, 12-14, 16-19, 32-33 Tervise Arengu Instituut; 11, 15 Haigekassa; 20-23 Terviseamet; 26-28 Sotsiaalministeerium; 31 Päästeamet; 34 Maanteeamet; 35 Tööinspeksioon.

Lisainfo: <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

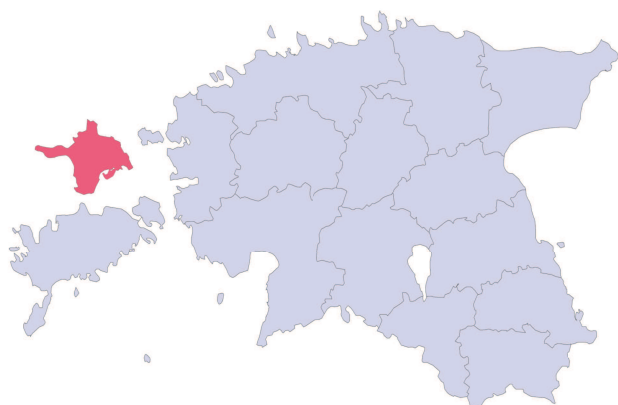
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

HIIUMAA

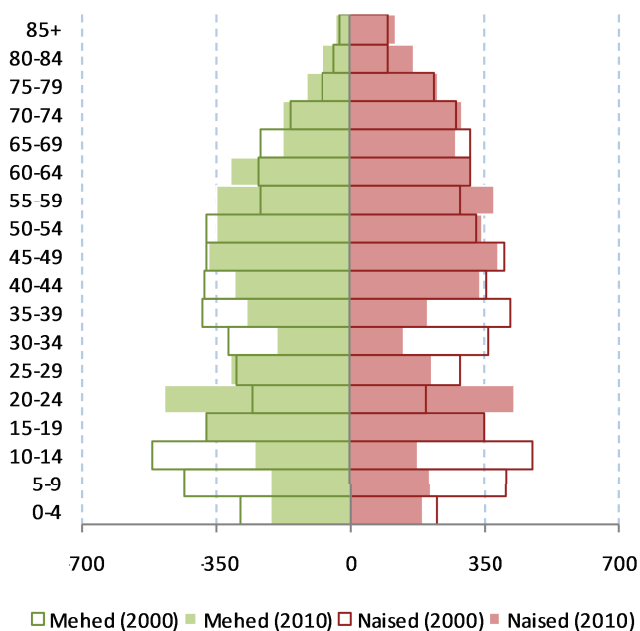
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

HIIUMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 9228 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 1 %

Pindala: 1023,26 km²

Asustustihedus: 9,2 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Kärdla (3308 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 5, sh 1 linn ja 4 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: plastitööstus, ehitus, kaubandus, transport, kalandus, metsandus ja turism.

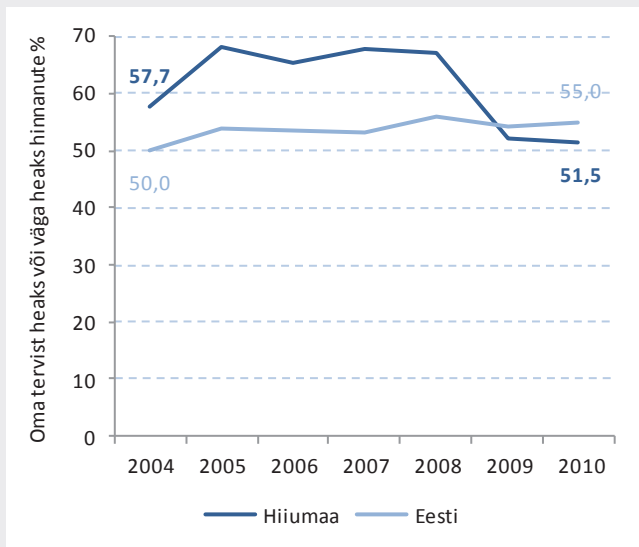
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti keskmisest madalam tervisekaotus
- Eesti madalaim õnnetussurmade kordaja
- Eesti madalaim igapäevasuutsetajate osakaal elanikkonnas
- Eesti kõrgeim tööealiste ravikindlustatuse tase
- Eesti madalaim isikuvastaste kuritegude tase
- Eesti madalaim haigestumus hepatiitidesse, tuberkuloosi ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse
- Eesti keskmisest madalam teismeliste raseduste näitaja
- Eesti madalaim laste suremus (viimasel 3 aastal pole registreeritud ühtegi surmajuhtumit)

VÄLJAKUTSED

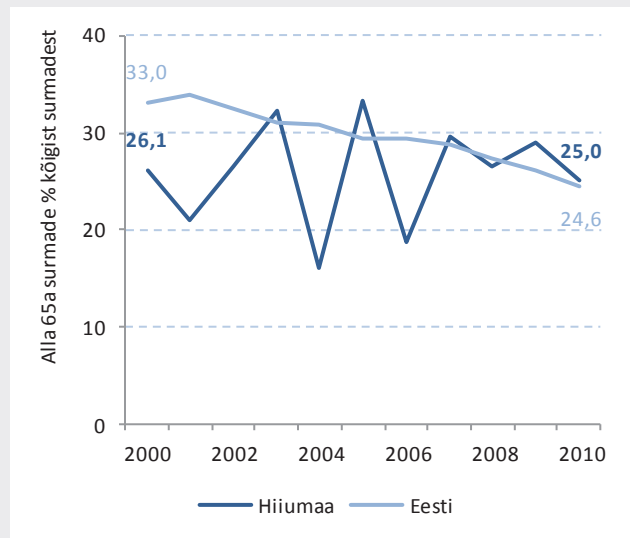
- Eesti madalaim laste ja noorte osakaal maakonna rahvastikust ning negatiivne loomulik iive
- Eesti keskmisest kõrgem suhtelise vaesuse määr ja oluliselt madalam brutopalk
- Eesti keskmisest kõrgem elanike osakaal, kelle igapäevane toimetulek on tervise tõttu piiratud
- Varajane suremus (enne 65. eluaastat)
- Eesti keskmisest kõrgem suremus vereringelundkonna haigustesse
- Eesti keskmisest kõrgem haigestumus puukborrelioosi ja puukentsefaliiti

Positiivne tervise enesehinnang

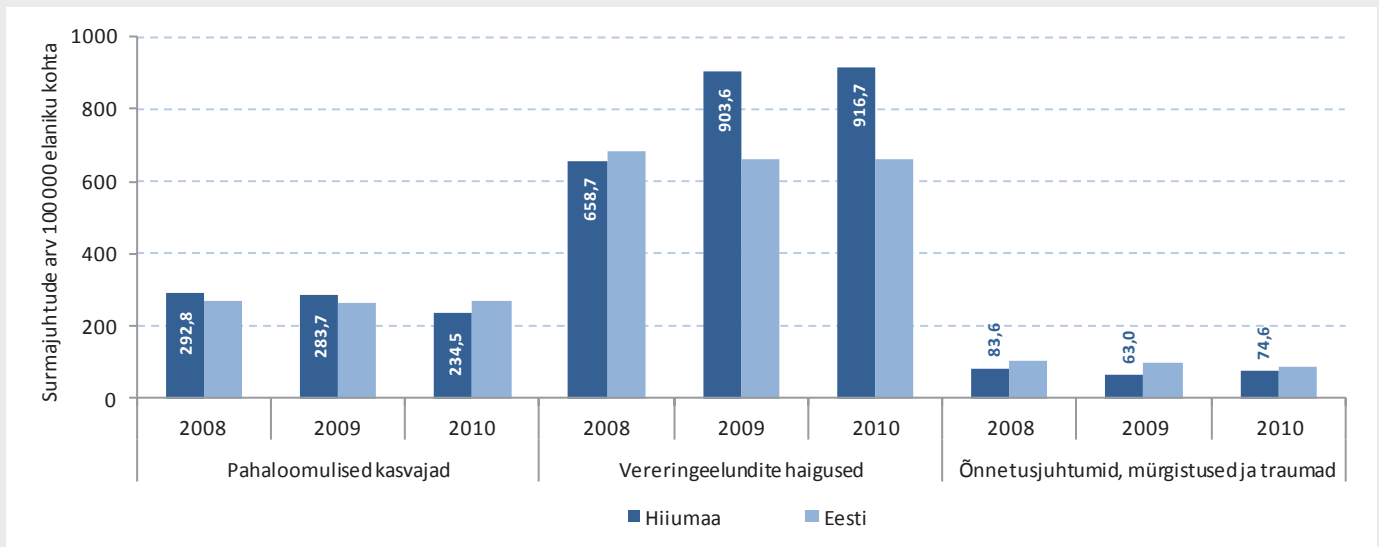
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

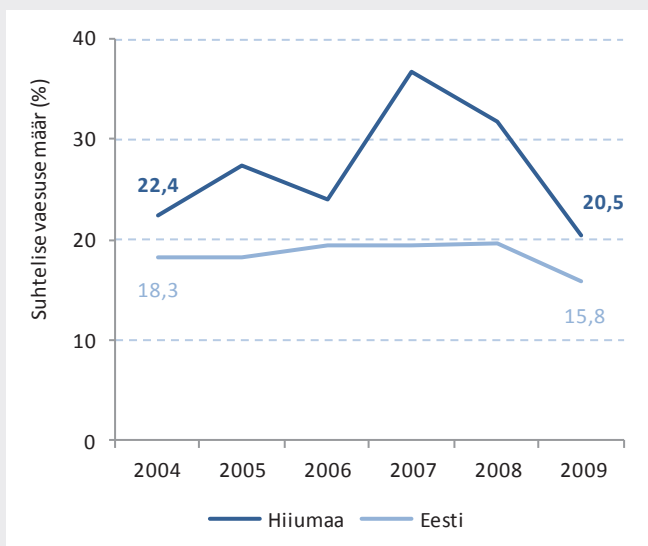
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

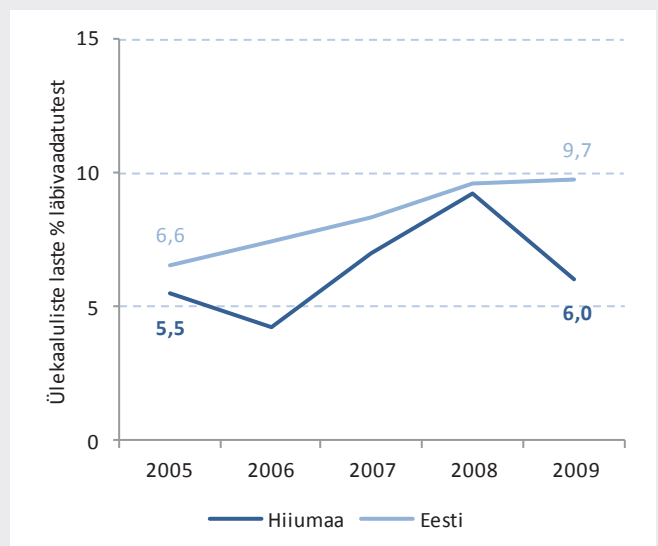
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

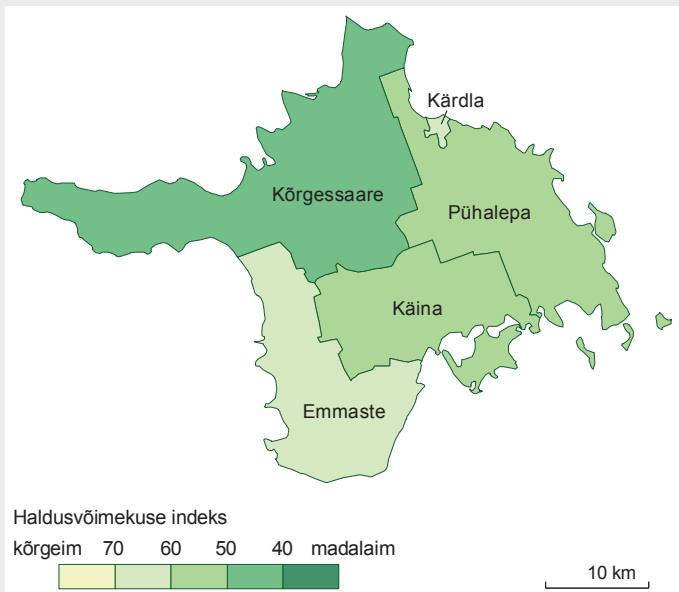
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

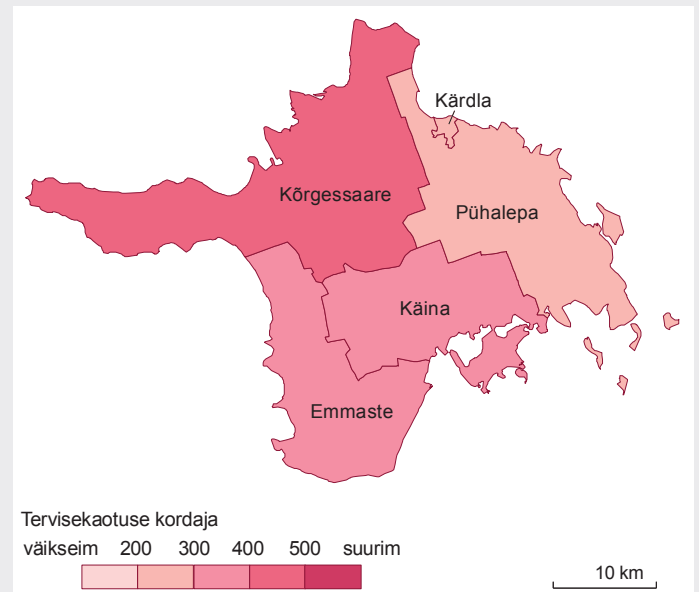

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsuse kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

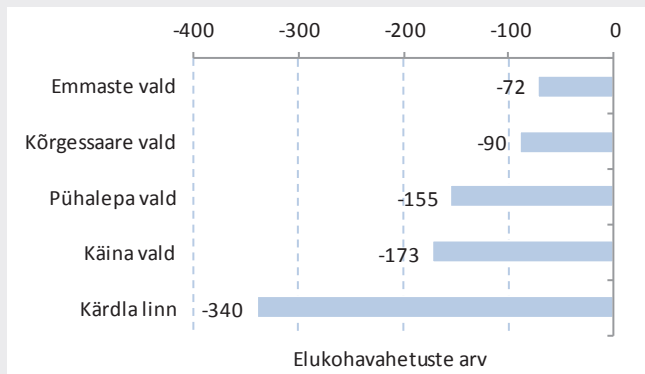

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

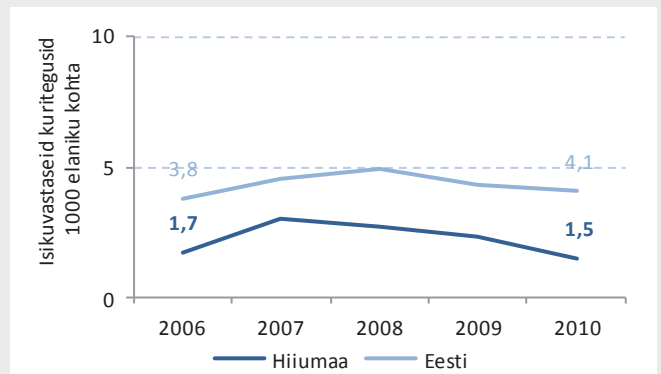
Allikas: Sotsiaalministeerium

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

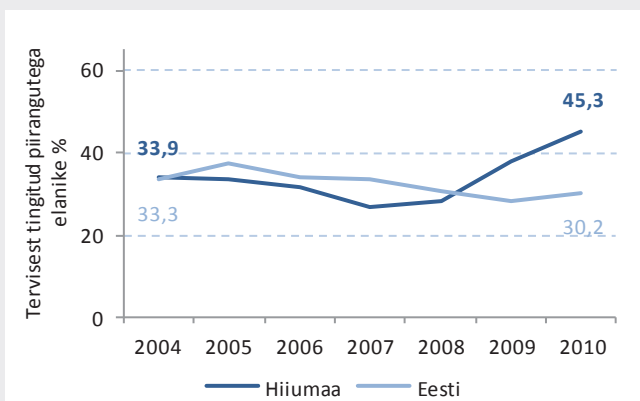
Allikas: Statistikaamet

Isikuvastased kuriteod

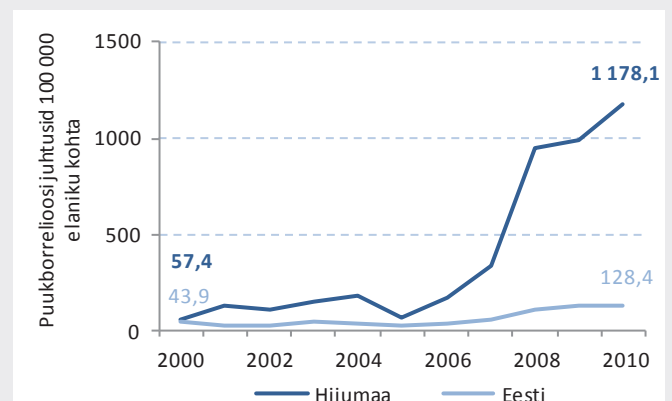
Allikas: Statistikaamet

Tervisest tingitud piirangutega elanikud

Allikas: Statistikaamet

Nakatamine puukborrelioosi

Allikas: Terviseamet

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-41	-4,3	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-76	-8,0	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	17,9	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	13,3	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	75	74,7	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	62,3	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	629	629,1	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	20,5	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	21	2,2	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	22	2,3	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	20,3	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	47,9	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	7,2	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	18,2	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	6	7,7	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	5	18,7	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	5292	89,2	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	8	79,7	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	0	0,0	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	54	532,4	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	0	3,5	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	0	3,5	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	2	21,1	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	105	1103,2	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	4	38,6	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	51,5	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	45,3	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	3114	31979,8	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	1764	18242,8	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	1350	14112,8	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	0	0,0	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	34	439,9	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	78	537,5	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	26	192,6	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	7	62,6	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	1	7,0	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	3	71,8	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	0	6,9	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	3	35,1	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	5	111,1	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

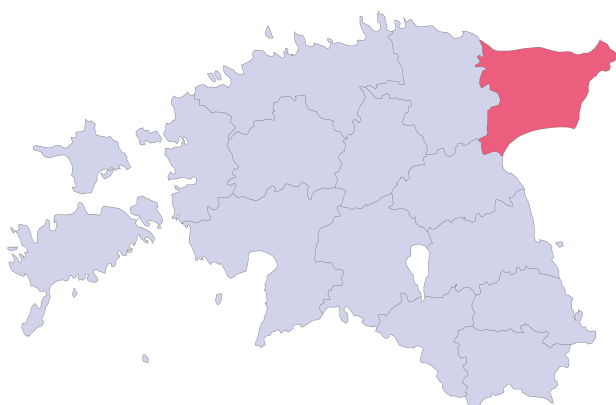
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

IDA-VIRUMAA

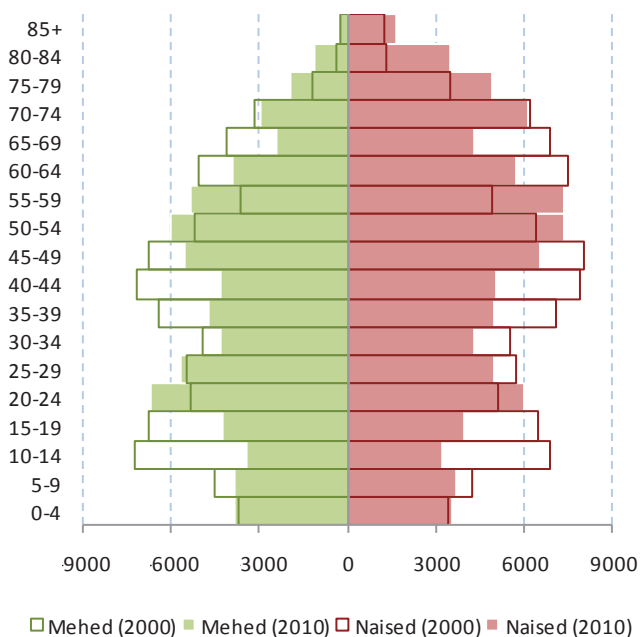
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

IDA-VIRUMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 155 897 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 12 %

Pindala: 3364,05 km²

Asustustihedus: 47,1 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Jõhvi linn (10 759 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 22, sh 6 linna ja 16 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: elektrienergia tootmine, põlevkivikeemiatööstus, kergetööstus, puidu-, ehitusmaterjalide ja metallitööstus.

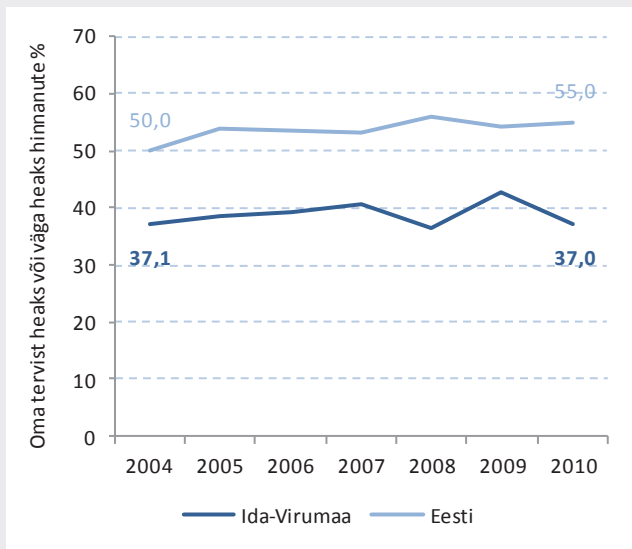
POSITIIVSED ARENGUD

- Suhtelise vaesuse määr on viimastel aastatel mõnevõrra langenud
- Varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr on aastatega langenud
- Eesti madalaim haigestumus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Eesti keskmisest madalam ülekaaluliste koolilaste osakaal
- Eesti madalaim regulaarselt alkoholi tarvitajate määr
- Eesti keskmisest madalam alkoholist tingitud liiklusvigastuste näitaja
- Eesti keskmisest madalam raskete tööõnnetuste tase

VÄLJAKUTSED

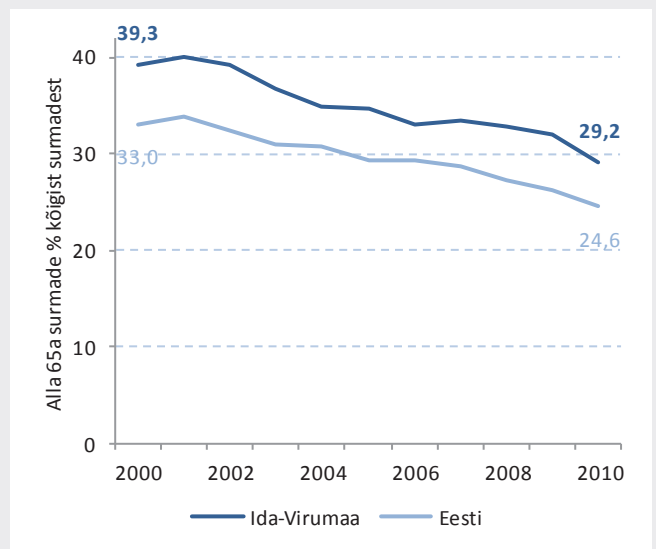
- Eesti madalaim oodatav eluiga sünnihetkel
- Eesti kõige negatiivsem loomulik iive
- Eesti kõrgeim suhtelise vaesuse määr ja madal tööhõive määr
- Eesti kõrgeim tervisekaotus (sh kõrgeim suremuskaotus)
- Eesti kõrgeim varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr
- Eesti kõrgeim suremus vereringeelundkonna haigustesse
- Eesti keskmisest kõrgem õnnetussurmade kordaja
- Eesti kõrgeim haigestumus hepatiididesse, tuberkuloosi ja kõrge seksuaalsel teel levivate haiguste (sh HIV) levik

Positiivne tervise enesehinnang

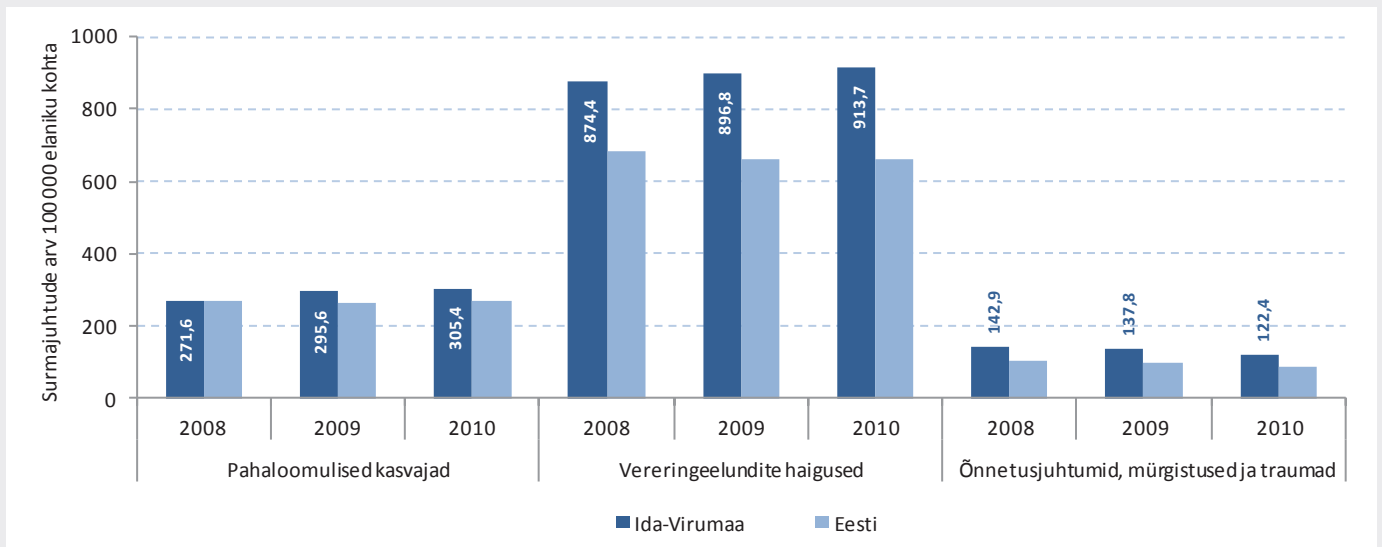
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

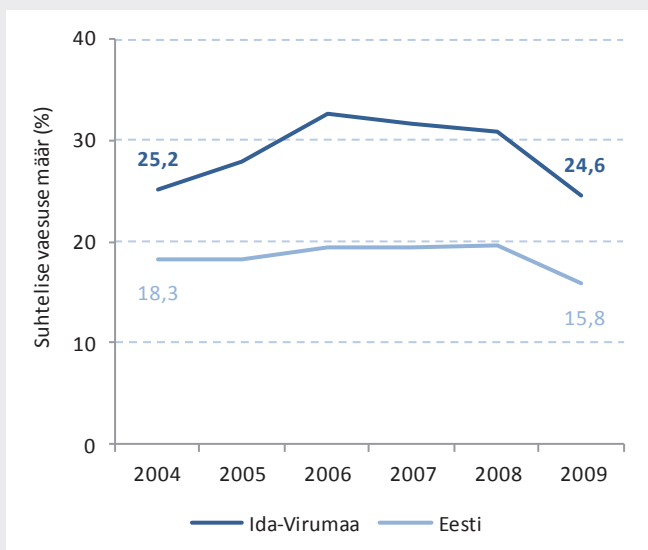
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

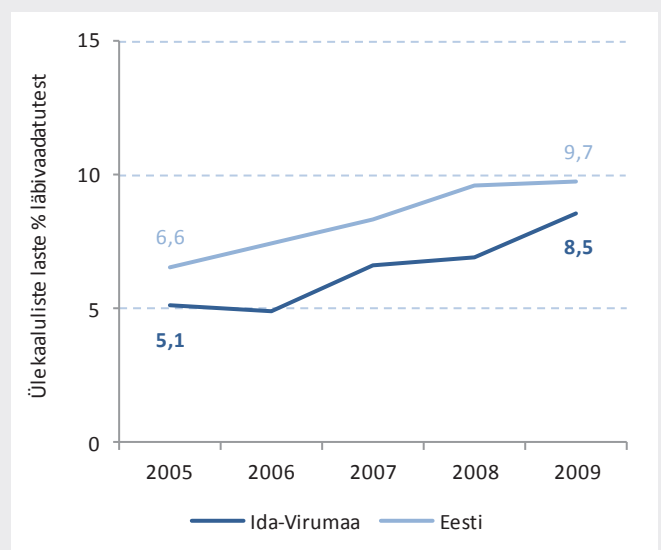
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

Allikas: Statistikaamet

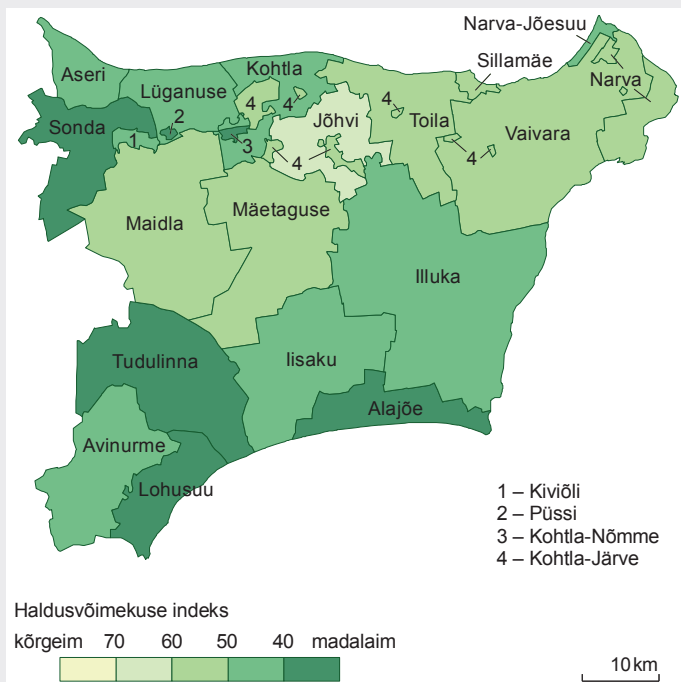
Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

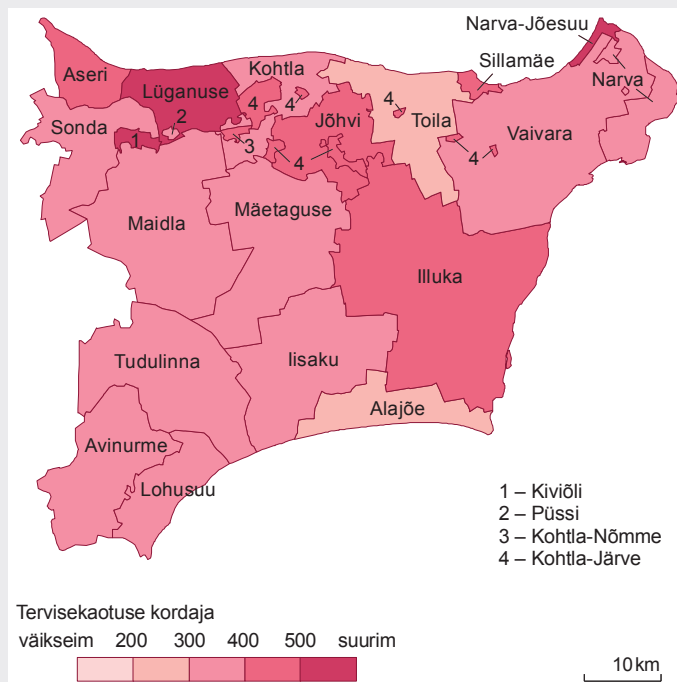

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeksi aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

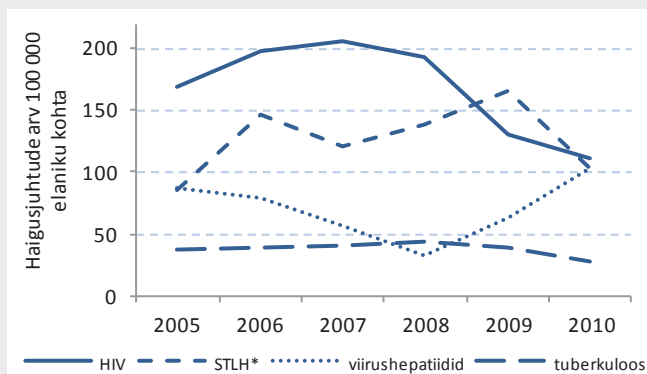
Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul.

Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

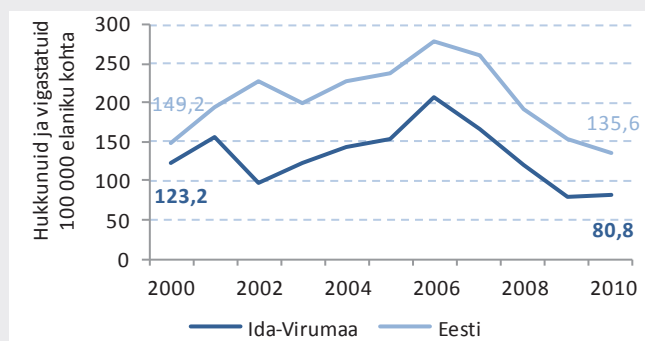
Allikas: Sotsiaalministeerium

Nakatumine nakkushaigustesse

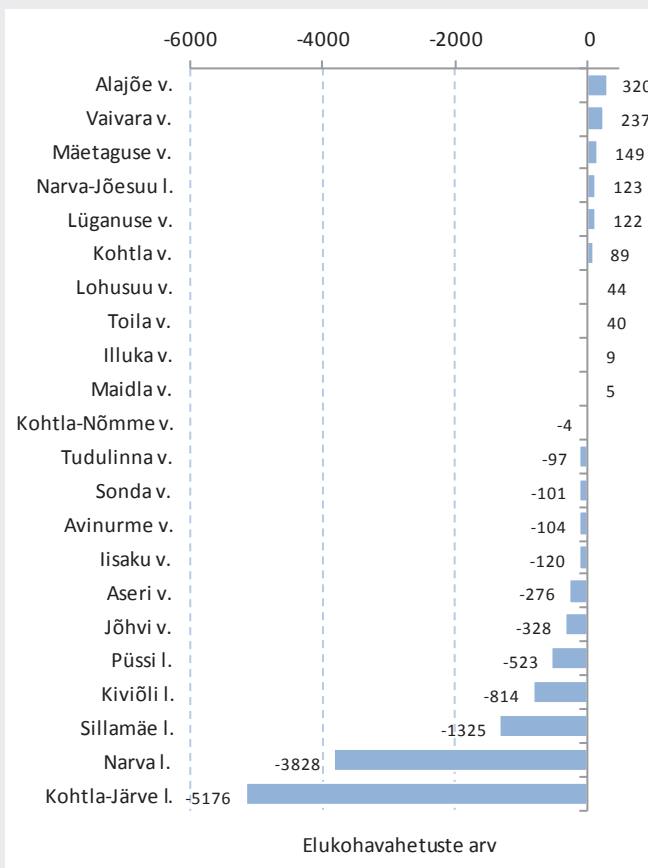
Allikas: Terviseamet, Tuberkuloosiregister, Tervise Arengu Instituut
* STLH – teised seksuaalsel teel levivad haigused

Liiklusõnnetustes hukunud ja vigastatud

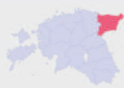

Allikas: Maanteeamet

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

Allikas: Statistikaamet

Ida-Virumaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-1070	-6,7	-0,2	-6,7	●	4,6
	2 Rändesaldo	-1112	-6,9	-1,0	-12,8	●	6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	18,5	17,2	20,5	●	15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	13,6	15,2	13,3	●	17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	72	72,3	75,8	72,3	●	76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	53,6	62,7	48,1	●	68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	660	660,2	792,3	594,1	●	901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	24,6	15,8	24,7	●	9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	767	4,8	4,4	6,6	●	2,2
	10 Õhu saastamine	14802	93,4	14,3	93,4	●	1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	14,1	20,9	30,3	●	14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	54,6	49,1	58,3	●	42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	8,1	9,8	11,6	●	6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	29,8	27,4	36,9	●	18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	177	13,0	8,4	17,7	●	4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	61	23,9	23,3	31,4	●	17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	80973	86,6	87,7	83,3	●	89,2
	18 Perearstide arv	101	59,7	62,1	47,5	●	79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	175	595,3	682,8	0,0	●	1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	681	397,7	506,2	617,6	●	397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	59	36,8	23,5	36,8	●	3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	105	65,7	23,6	65,7	●	2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	452	281,6	213,7	287,5	●	21,1
	24 Puukborrelioos	44	27,2	124,1	1461,0	●	27,2
	25 Puukentsefaliit	18	11,2	11,8	51,1	●	3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	37,0	55,0	30,5	●	62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	33,8	30,2	57,0	●	24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	70409	42204,2	35597,1	42204,2	●	31714,0
	29 Suremuskaotus	40603	24659,4	18739,6	24659,4	●	15654,3
	30 Haiguskaotus	29806	18353,8	17032,8	21772,3	●	13344,4
	31 0-9a laste surmad	14	91,6	66,7	98,6	●	0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	783	601,1	385,0	601,1	●	288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	1435	541,5	427,9	541,5	●	378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	466	184,2	187,6	222,7	●	165,5
	35 Õnnetussurmad	216	114,5	85,8	117,7	●	62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	13	7,9	5,6	11,1	●	2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	61	85,4	69,3	107,1	●	47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	30	33,9	20,4	34,7	●	5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	26	16,4	29,4	86,4	●	11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	53	83,2	126,5	258,1	●	46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealiste hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborrelioosi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

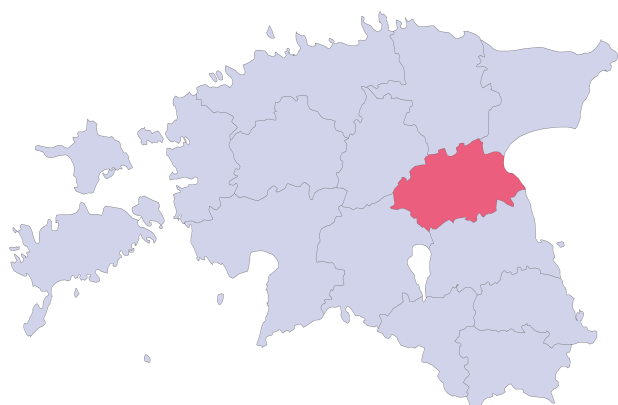
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

JÕGEVAMAA

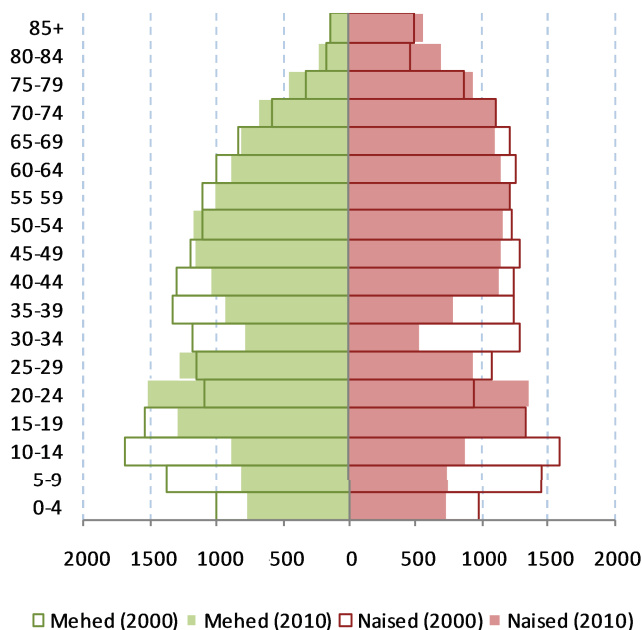
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

JÕGEVAMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 33 077 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 3%

Pindala: 2603,83 km²

Asustustihedus: 12,9 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Jõgeva linn (5593 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 13, sh 3 linna ja 10 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: põllumajandus, põllumajandussaaduste töötlemine, kalandus, masinaehitus, tarbekeemia tootmine, puidutöötlemine.

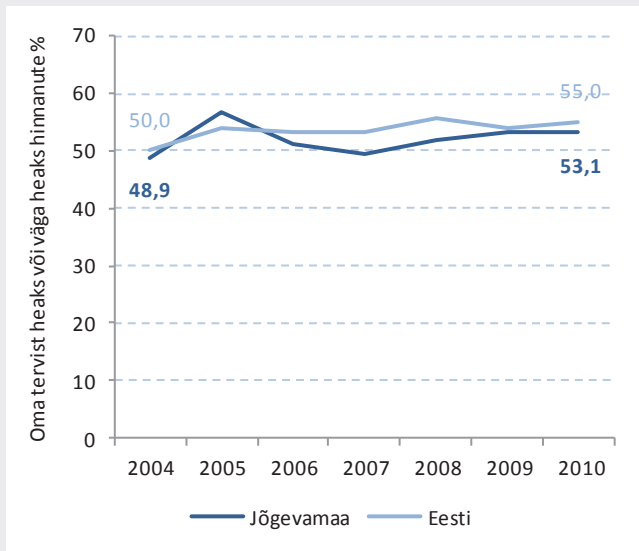
POSITIIVSED ARENGUD

- Suhtelise vaesuse määr on aastatega langenud
- Aastatega on mõnevõrra kasvanud elanike osakaal, kes hindavad oma tervist heaks või väga heaks
- Eesti kõrgeim hooldusravivoodite arv
- Eesti keskmisest madalam igapäevasuitsetajate osakaal
- Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse, tuberkuloosi ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse
- Eesti keskmisest madalam isikuvastaste kuritegude tase

VÄLJAKUTSED

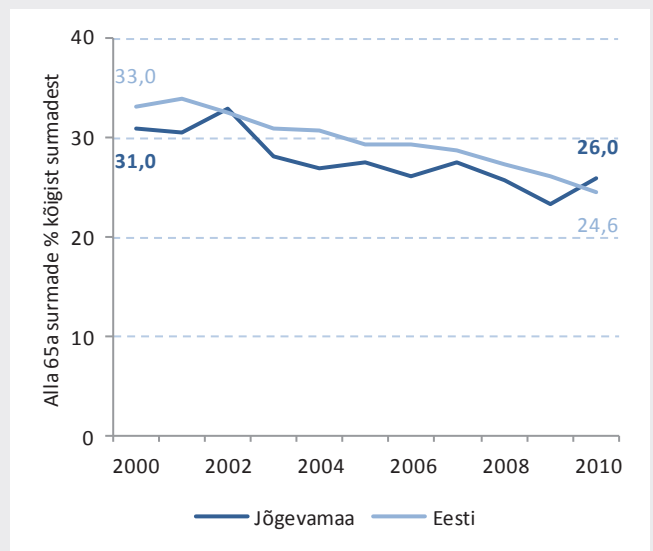
- Eesti keskmisest kõrgem eakate osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest kõrgem suhtelise vaesuse määr ja oluliselt madalam brutopalk
- Eesti keskmisest kõrgem elanike osakaal, kelle igapäevane toimetulek on tervise tõttu piiratud
- Eesti keskmisest kõrgem tervisekaotus (sh kõrge haiguskaotus)
- Eesti keskmisest kõrgem haigestumus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Eesti keskmisest kõrgem suremus õnnetusjuhtumite tagajärjel
- Eesti keskmisest kõrgem raseduse ajal suitsetavate naiste osakaal
- Ülekaaluliste koolilaste osakaal on aastatega kiiresti tõusnud

Positiivne tervise enesehinnang

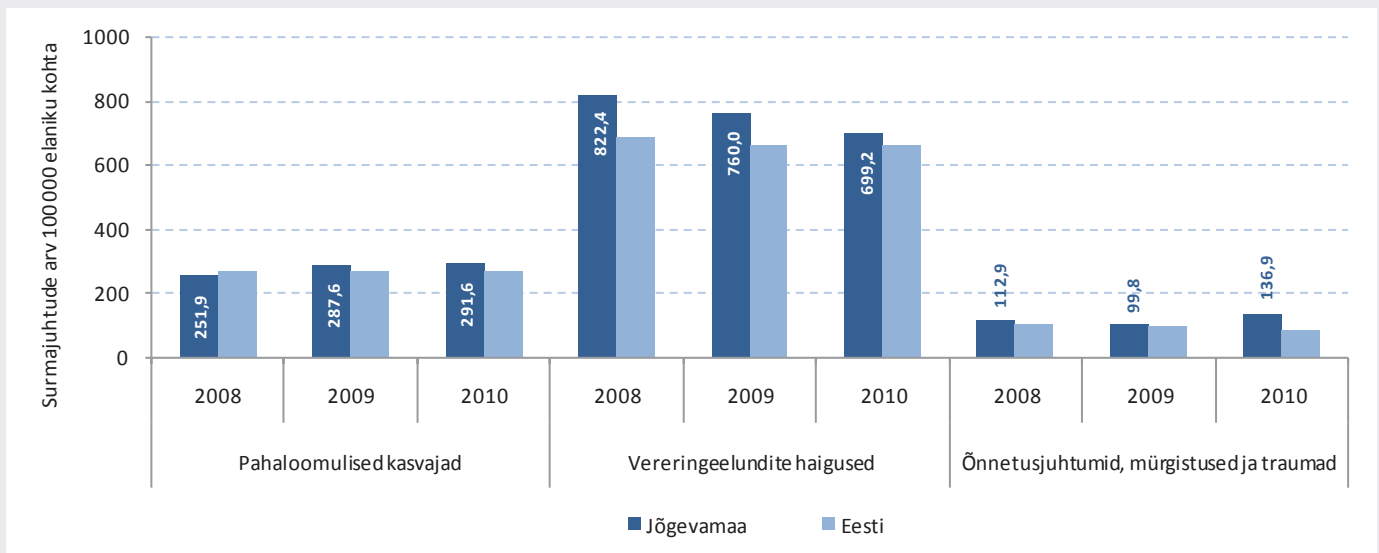
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

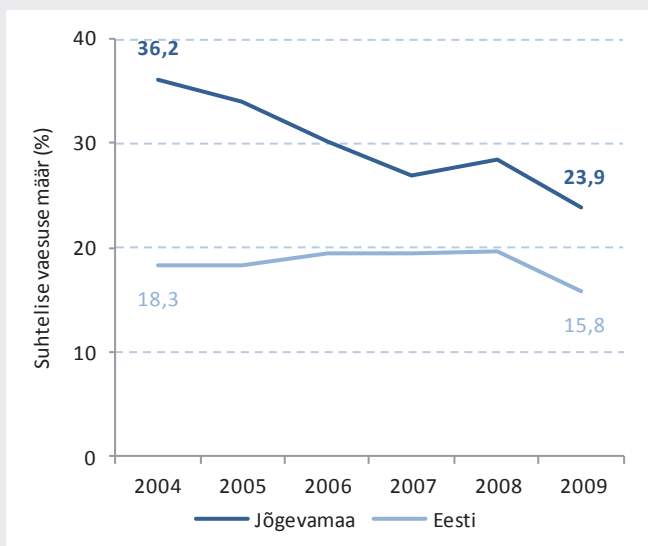
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

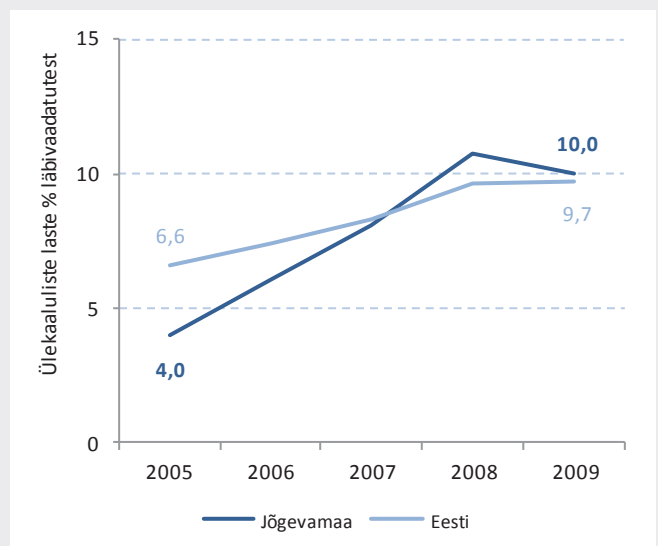
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

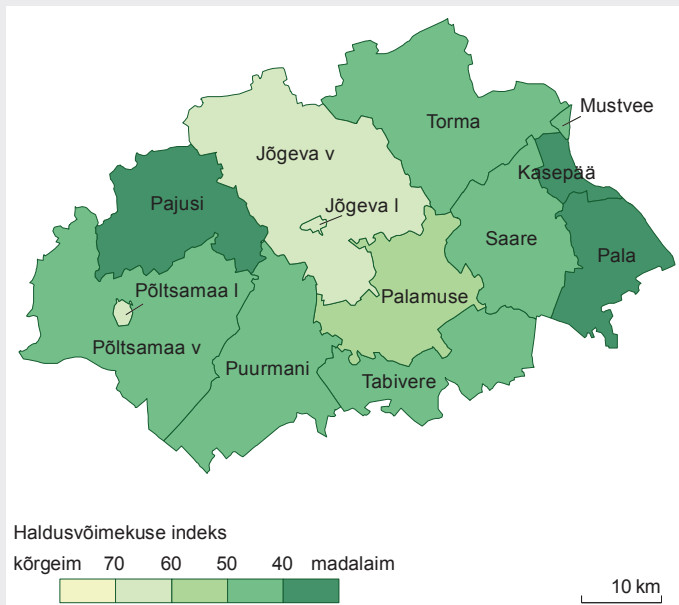
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

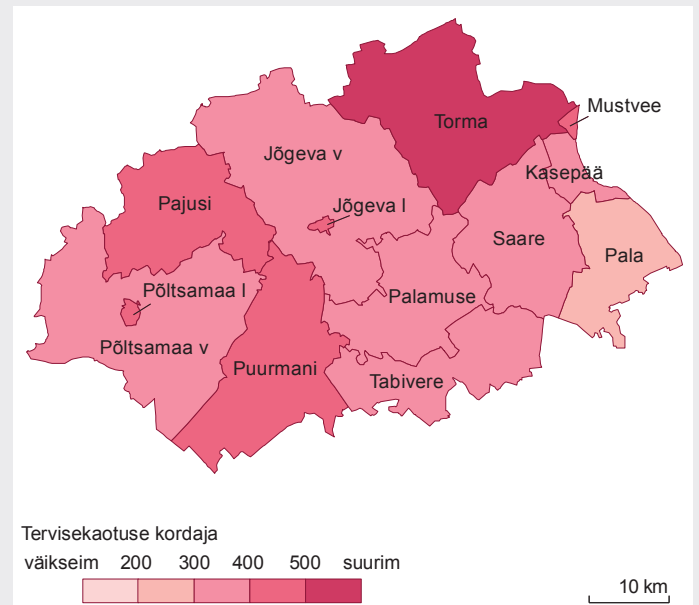

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

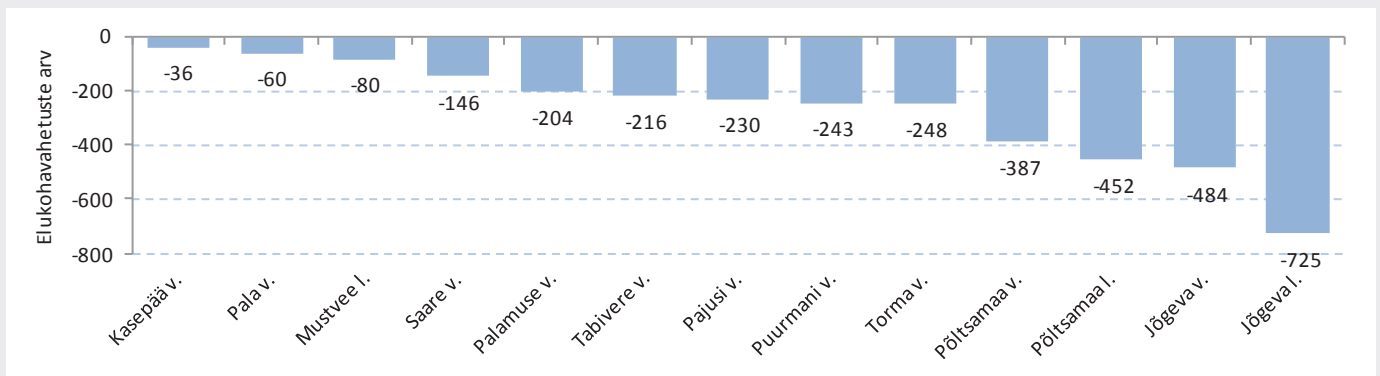
Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul.

Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

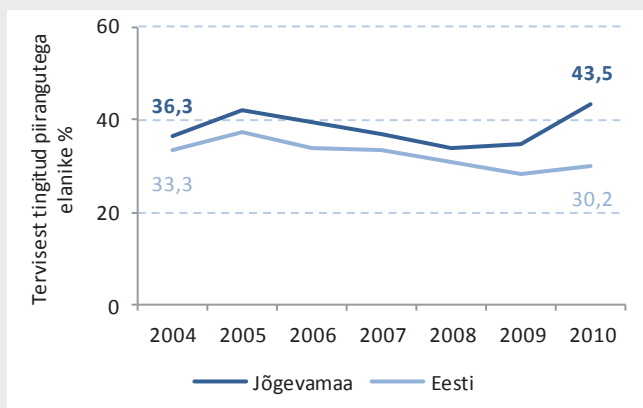
Allikas: Sotsiaalministeerium

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

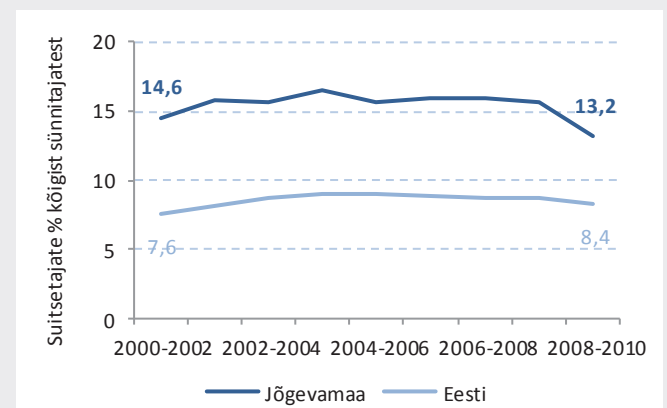
Allikas: Statistikaamet

Tervisest tingitud piirangutega elanikud

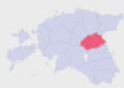

Allikas: Statistikaamet

Suitsetamine raseduse ajal

Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Jõgevamaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-129	-3,8	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-364	-10,7	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	20,2	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	14,5	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	76	76,3	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	56,0	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	618	618,0	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	23,9	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	99	2,9	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	132	3,9	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	23,3	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	51,4	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	10,8	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	23,0	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	40	13,2	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	22	25,5	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	16088	85,1	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	20	53,6	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	80	1178,7	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	215	580,8	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmashaigestumus	5	15,7	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	2	6,8	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	34	99,8	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	21	60,7	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	5	14,7	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	53,1	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	43,5	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	13932	39192,4	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	6909	19720,6	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	7023	20337,1	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	1	42,5	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	114	418,8	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	259	419,9	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	94	180,2	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	40	101,2	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	3	7,8	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	14	86,1	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	3	18,7	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	12	35,2	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	18	140,7	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hõivatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivate haiguste esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hõivatute kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

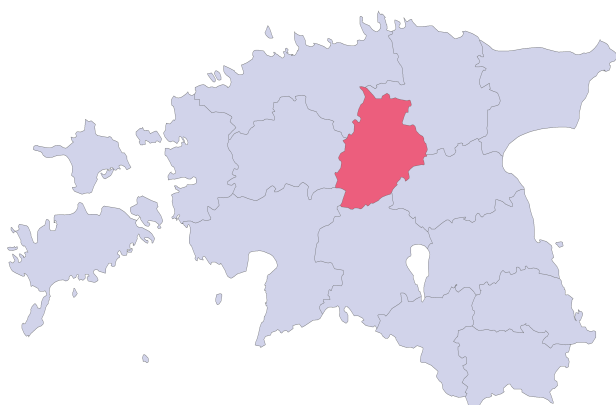
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

JÄRVAMAA

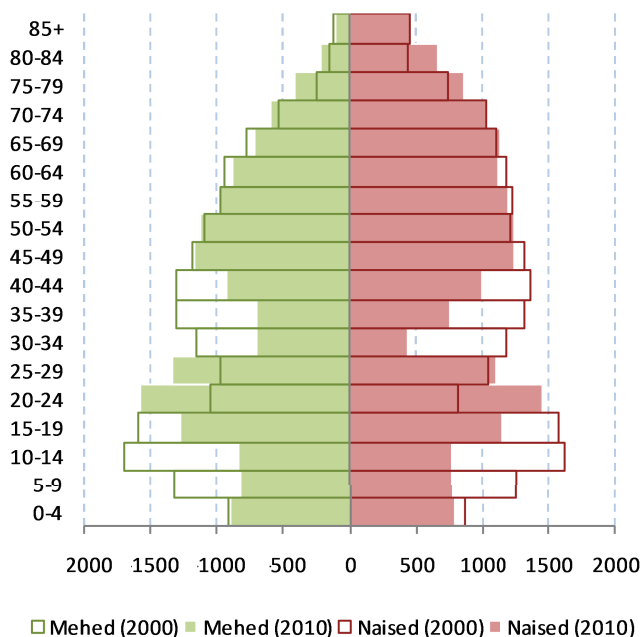
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

JÄRVAMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 32 046 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 2%

Pindala: 2459,58 km²

Asustustihedus: 13,3 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Paide linn (8722 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 12, sh 1 linn ja 11 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: põllumajandus ja toiduainetööstus, metsandus. Palju on ka kaubandus-, ehitus- ja töötleva tööstuse ettevõtteid.

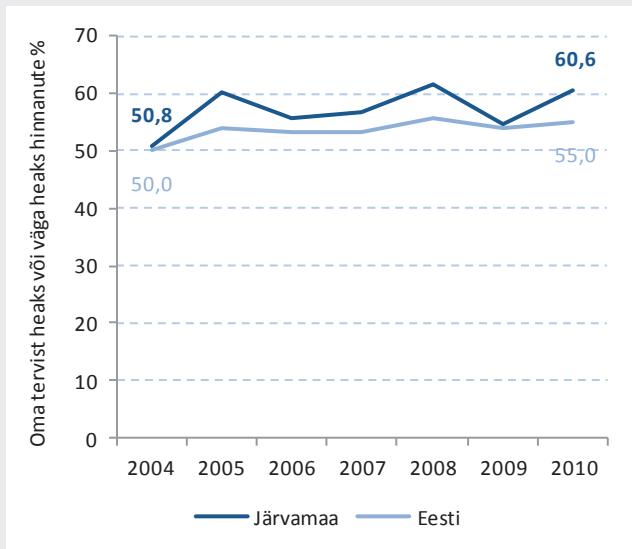
POSITIIVSED ARENGUD

- Suhtelise vaesuse määr on viimastel aastatel langenud
- Teismeliste raseduste näitaja on viimastel aastatel mõnevõrra langenud
- Eesti keskmisest madalam regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal
- Eesti keskmisest madalam isikuvastaste kuritegude tase
- Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse

VÄLJAKUTSED

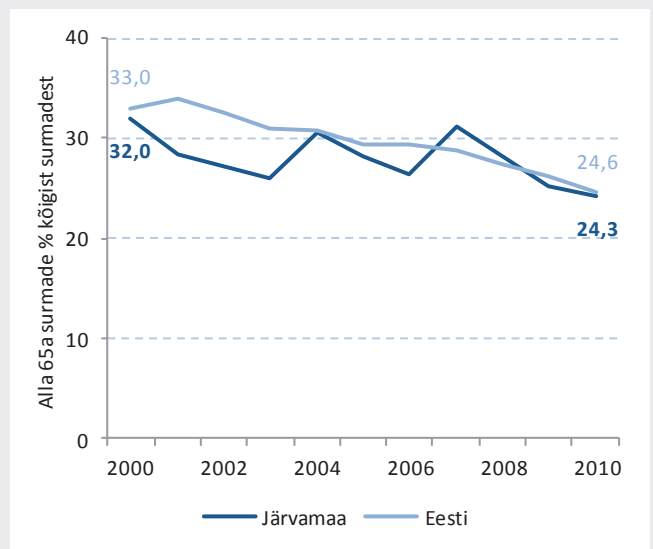
- Eesti kõige negatiivsem rändesaldo
- Eesti keskmisest kõrgem suhtelise vaesuse määr ja oluliselt madalam brutopalk
- Eesti keskmisest kõrgem eakate osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest kõrgem varajane suremus (enne 65. eluaastat)
- Eesti kõrgeim haigestumus ja suremus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Ülekaaluliste koolilaste osakaal on viimastel aastatel kiiresti tõusnud
- Eesti keskmisest kõrgem igapäevasuitsetajate osakaal
- Eesti kõrgeim raseduse ajal suitsetavate naiste osakaal

Positiivne tervise enesehinnang

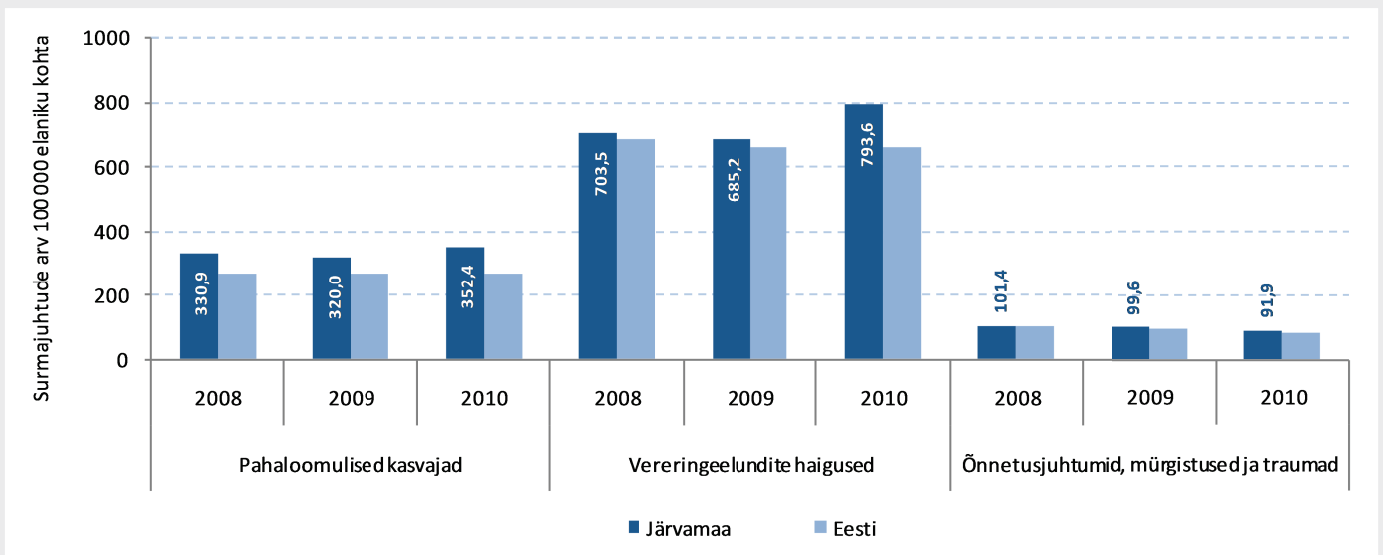
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

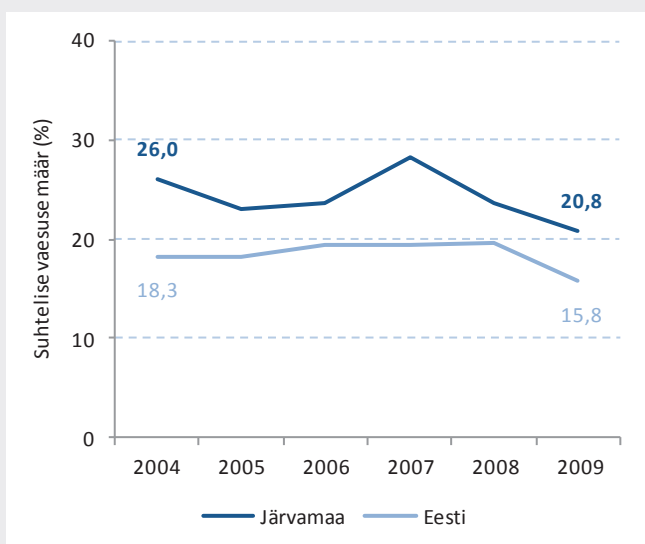
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

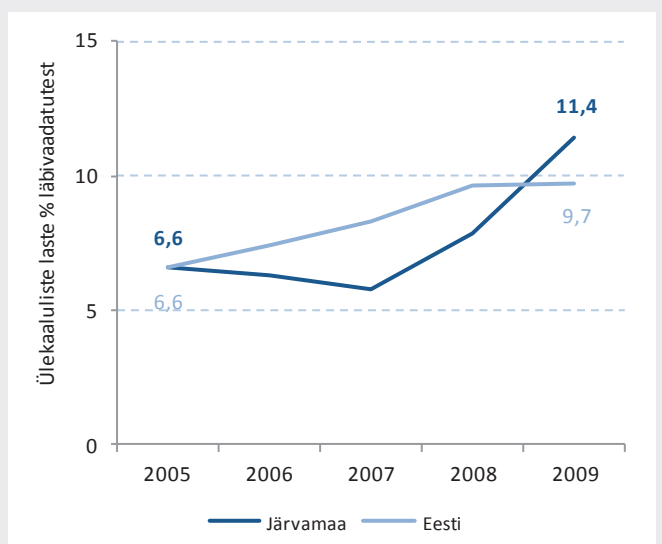
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

Allikas: Statistikaamet

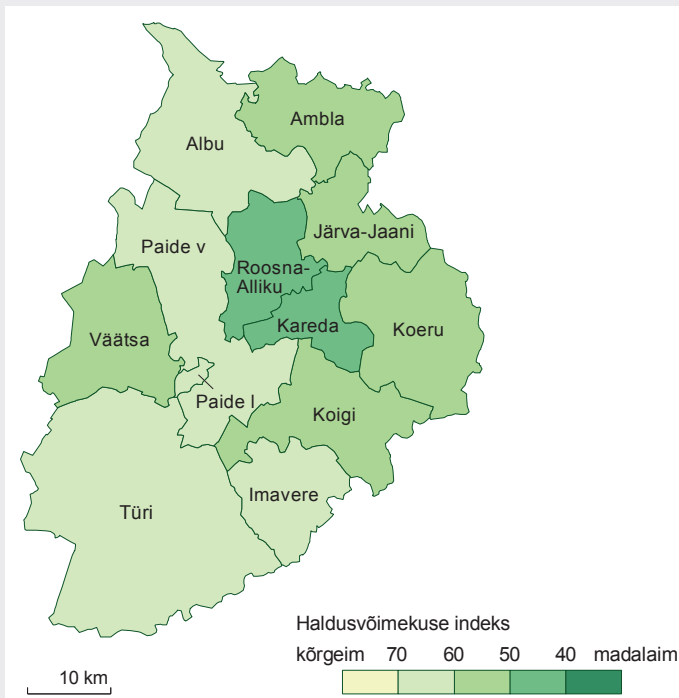
Ülekaalulised koolilapsed

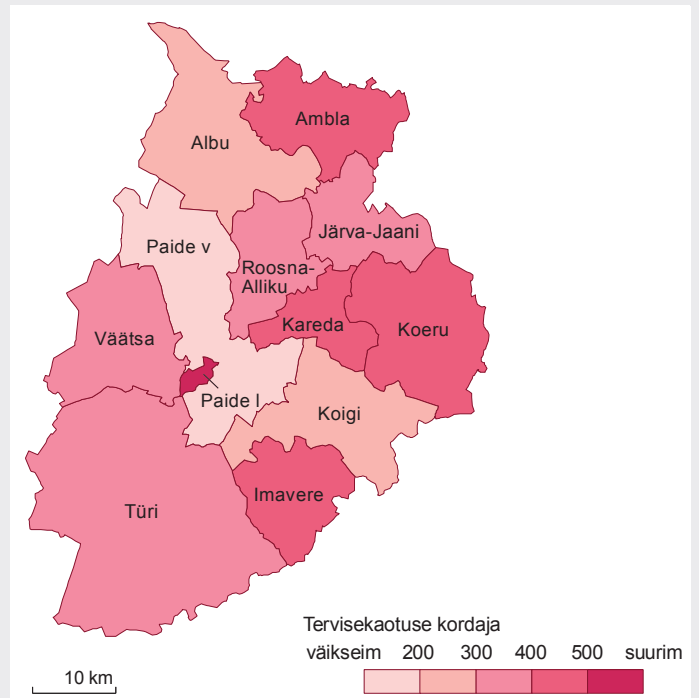
Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsuse kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

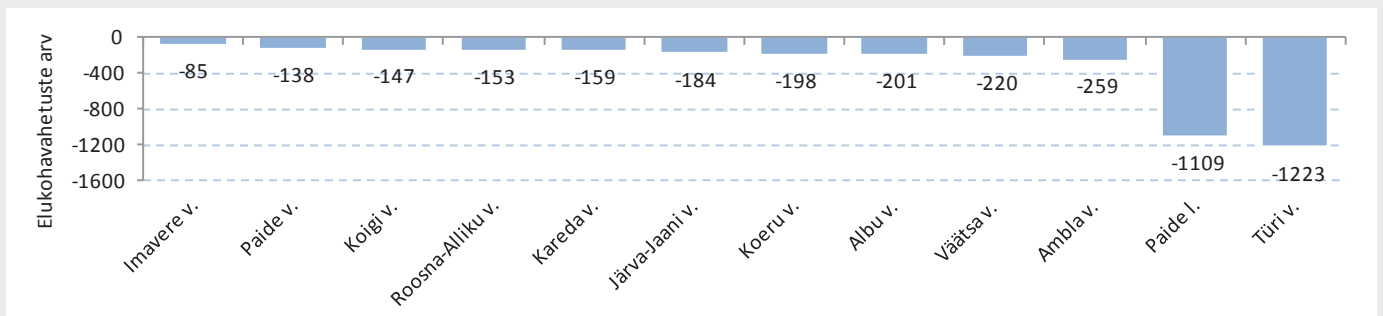
Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

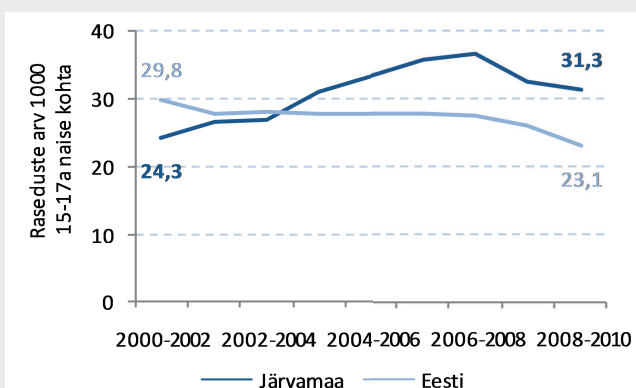
Allikas: Sotsiaalministeerium

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

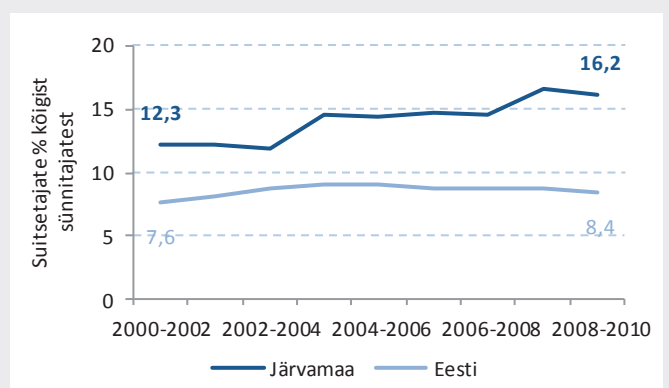
Allikas: Statistikaamet

Teismeliste rasedused (sünnitused ja abordid)

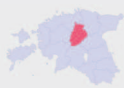

Allikas: Sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Suitsetamine raseduse ajal

Allikas: Sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Järvamaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-86	-2,6	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-424	-12,8	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	19,1	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	15,0	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	75	75,1	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	61,2	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	626	625,6	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	20,8	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	113	3,4	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	245	7,5	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	17,5	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	46,5	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	10,8	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	32,3	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	55	16,2	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	24	31,4	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	16638	88,2	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	24	65,2	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	32	512,2	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	224	617,6	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	10	29,2	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	2	5,0	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	56	170,2	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	27	80,6	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	1	4,0	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	60,6	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	24,4	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	12210	35398,9	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	6630	19485,4	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	5580	16635,1	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	2	60,8	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	120	445,1	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	241	426,1	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	111	222,7	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	32	83,7	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	4	11,1	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	13	81,5	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	5	30,4	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	22	67,5	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	40	258,1	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

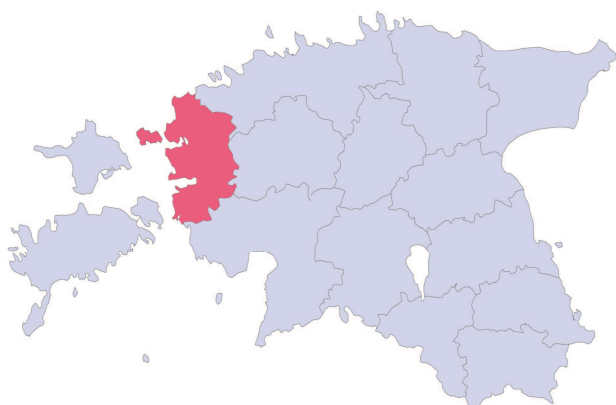
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

LÄÄNEMAA

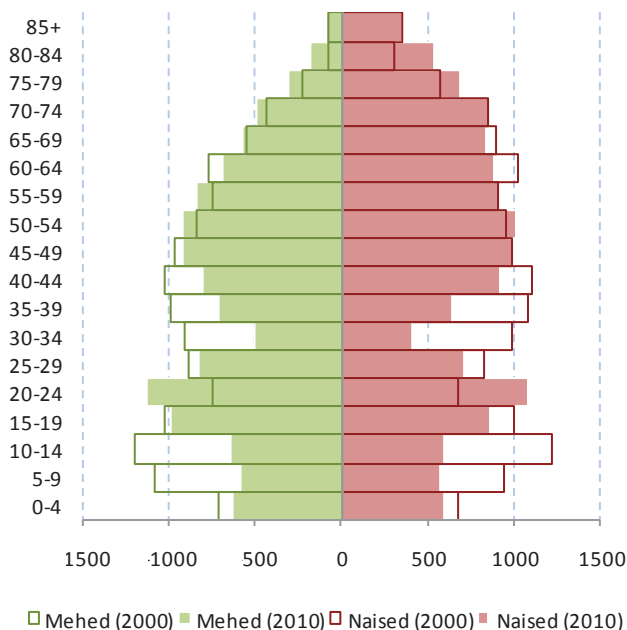
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

LÄÄNEMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 25 028 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 2%

Pindala: 2383,12 km²

Asustustihedus: 10,6 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Haapsalu linn (10 301 elanikku)

Omaavalitsusüksusi: 12, sh 1 linn ja 11 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: puidu-, toiduainete- ja kergetööstus, puhkemajandus, hulgi- ja jaekaubandus.

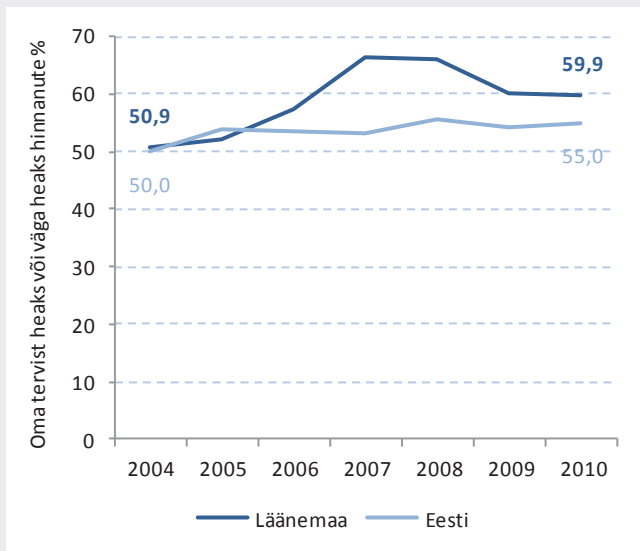
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti keskmisest madalam haiguskaotus
- Eesti madalaim ülekaaluliste täiskasvanute osakaal
- Eesti keskmisest madalam igapäevasuitsetajate osakaal
- Eesti keskmisest madalam regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal
- Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse, tuberkuloosi ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse

VÄLJAKUTSED

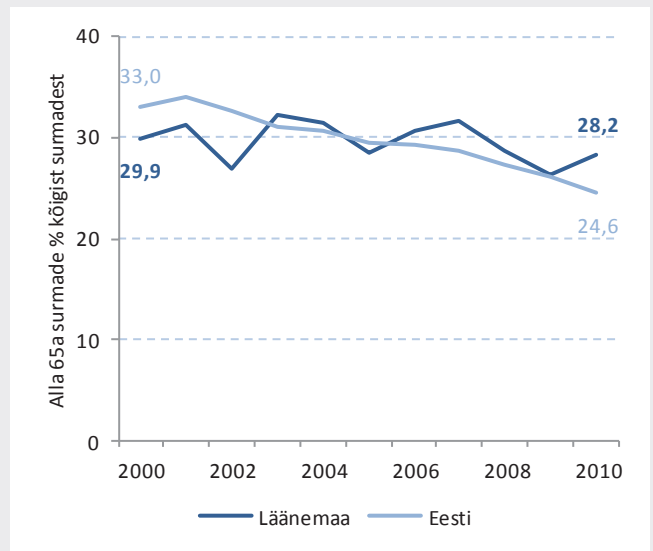
- Eesti keskmisest kõrgem eakate ning madalam laste ja noorte osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest madalam brutopalk ja tööhõive määr
- Eesti kõrgeim isikuvastaste kuritegude näitaja
- Eesti madalaim perearstide arv elaniku kohta
- Eesti keskmisest kõrgem suremuskaotus
- Eesti keskmisest kõrgem varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr
- Eesti keskmisest kõrgem suremus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Ülekaaluliste koolilaste osakaal on aastatega kiiresti tõusnud

Positiivne tervise enesehinnang

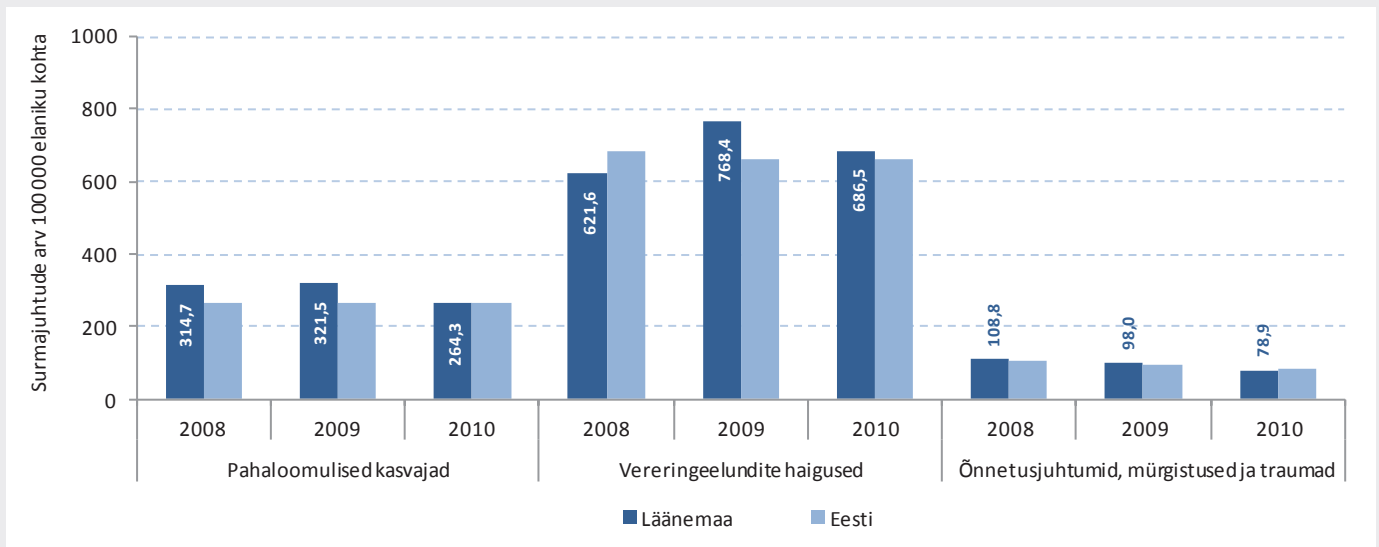
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

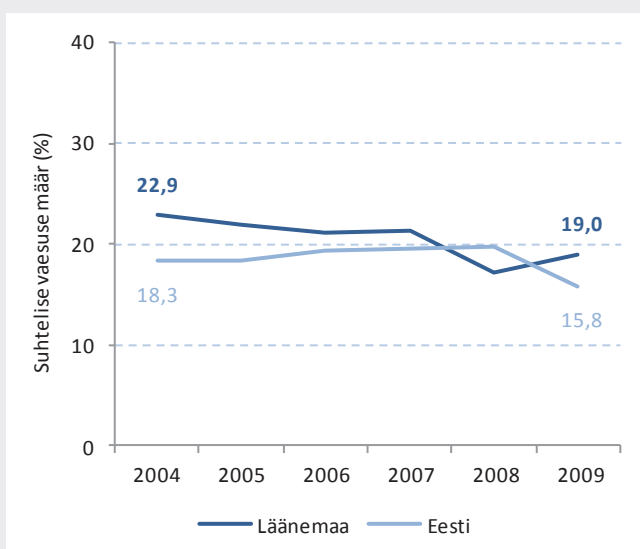
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

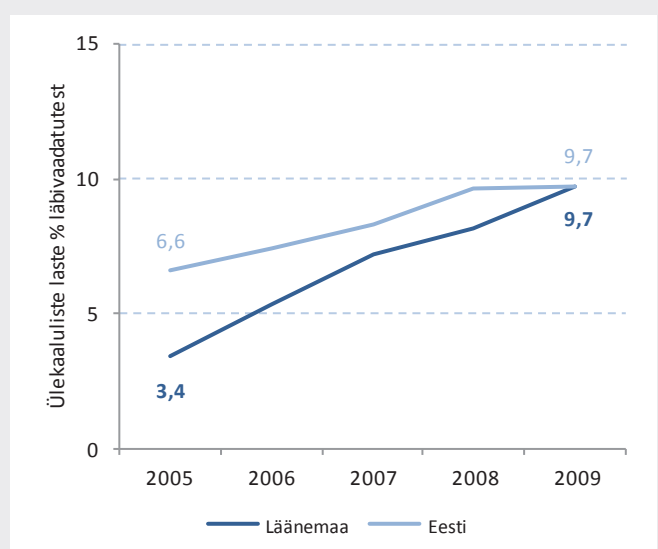
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

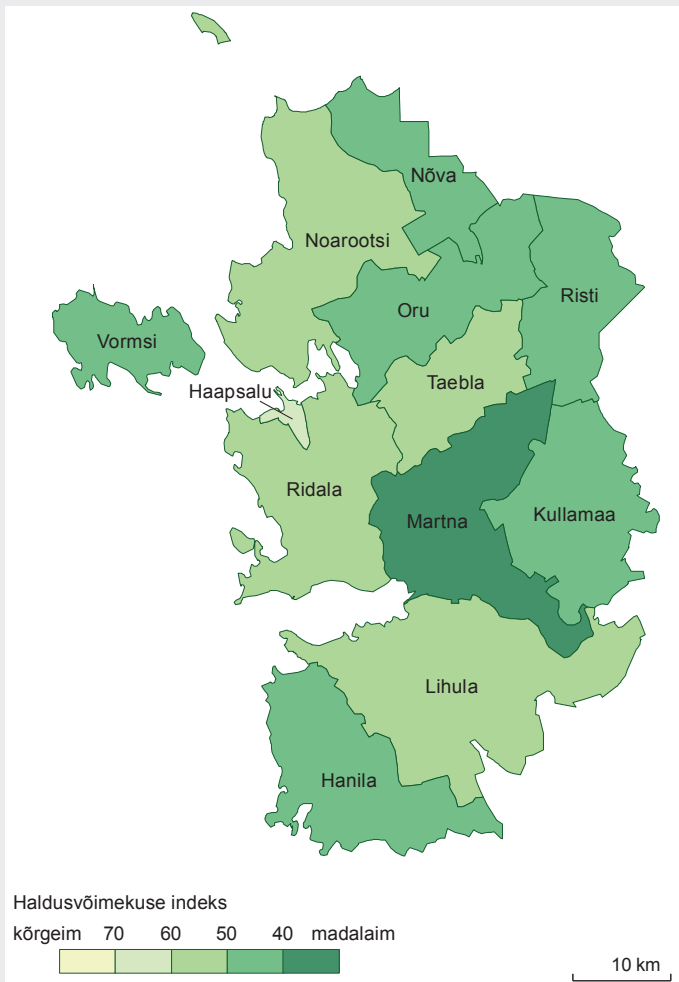
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

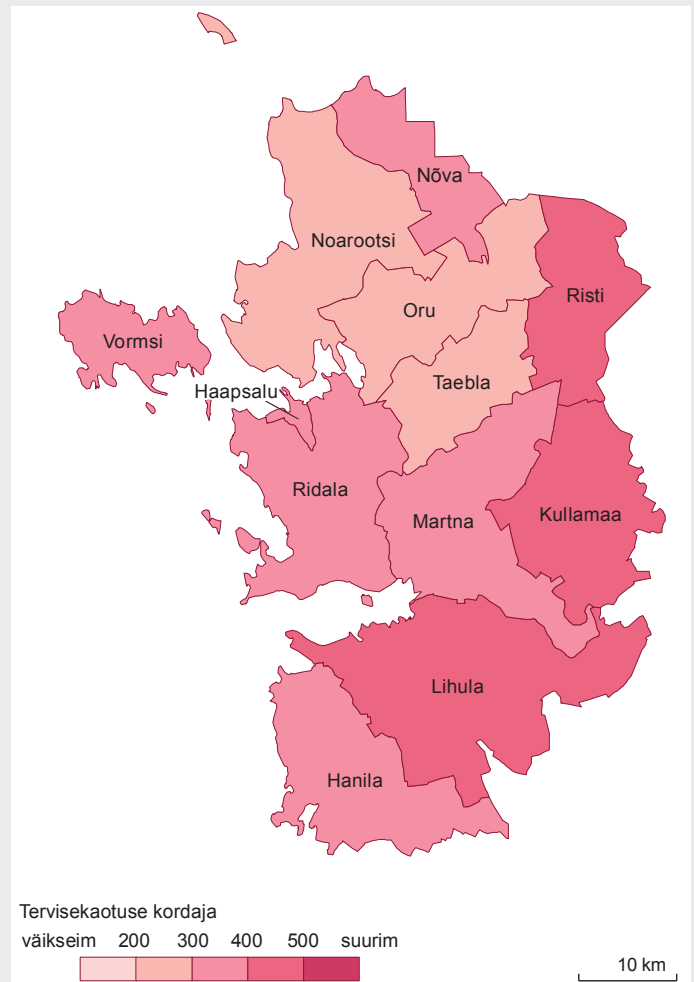

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

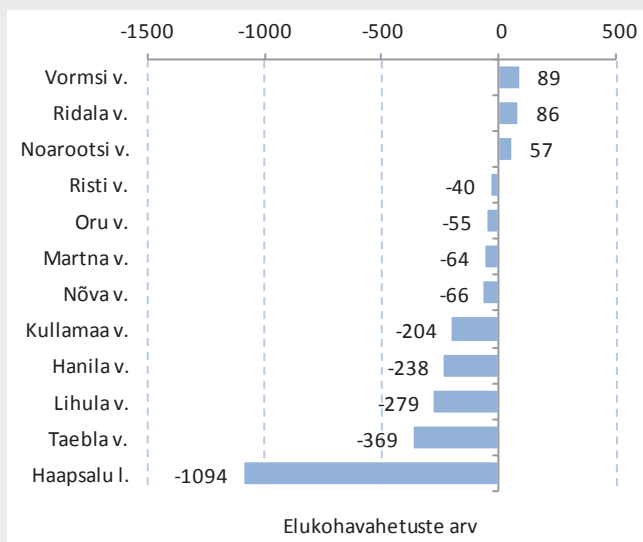

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegemine on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

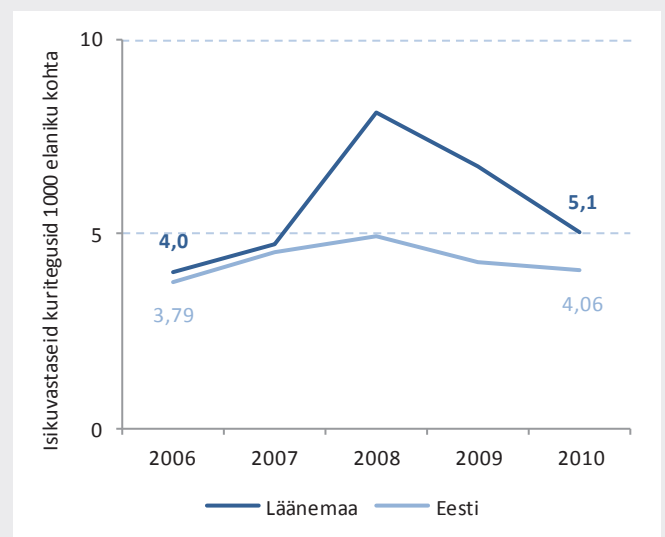
Allikas: Sotsiaalministeerium

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

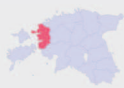

Allikas: Statistikaamet

Isikuvastased kuriteod

Allikas: Statistikaamet

Läänemaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

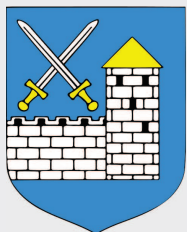
	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-93	-3,6	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-158	-6,2	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	19,5	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	14,3	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	75	75,4	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	57,1	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	655	655,4	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	19,0	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	170	6,6	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	317	12,5	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	15,4	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	42,6	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	9,7	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	20,0	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	29	12,4	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	13	24,1	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	13277	87,1	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	13	47,5	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	39	790,4	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	139	503,0	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	3	10,4	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	3	11,8	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	31	120,1	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	72	283,3	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	3	10,4	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	59,9	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	28,9	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	9381	35495,5	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	5549	21279,3	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	3832	14888,9	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	2	84,7	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	96	468,0	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	177	403,4	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	77	202,2	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	24	79,2	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	2	7,8	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	12	103,2	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	3	19,6	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	11	41,8	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	16	138,2	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. 2 rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. 3 üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. 4 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. 5 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. 6 16-pensioniealiste hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. 7 keskmine brutokuupalk eurodes 2010. 8 isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. 9 isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. 10 õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. 11 vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. 12 ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. 13 ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. 14 igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. 15 raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. 16 teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. 17 kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. 18 perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. 19 hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. 20 pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. 21 tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 22 viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 23 peamiselt seksuaalsel teel levivate haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 24 puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 25 puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 26 hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. 27 tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. 28 suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. 29 surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. 30 haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. 31 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. 32 surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. 33 standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 34 standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 35 standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 36 tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 37 meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. 38 naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. 39 joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. 40 raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

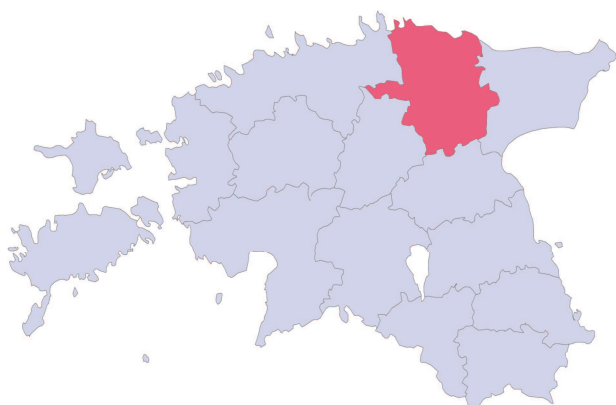
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

LÄÄNE-VIRUMAA

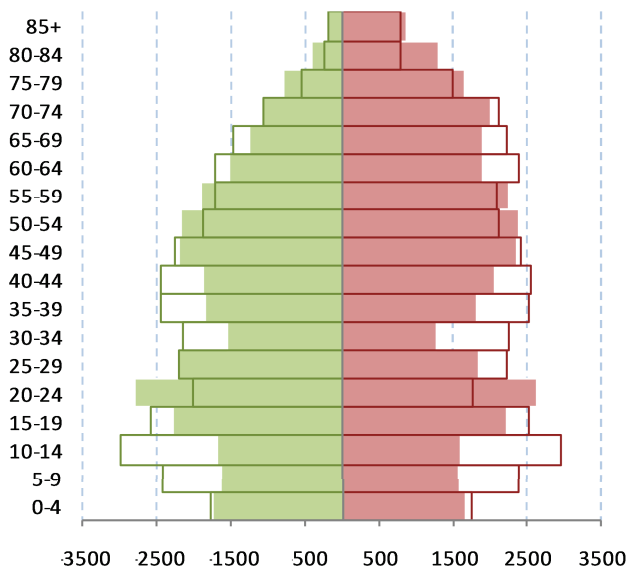
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

LÄÄNE-VIRUMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

□ Mehed (2000) ■ Mehed (2010) □ Naised (2000) ■ Naised (2010)

Elanike arv: 61 859 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 5%

Pindala: 3627,80 km²

Asustustihedus: 17,3 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Rakvere linn (15842 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 15, sh 2 linna ja 13 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: toiduainetööstus, mööbli- ja ehitusmaterjalide tootmine, laondus ja logistika, põllumajandus, turism.

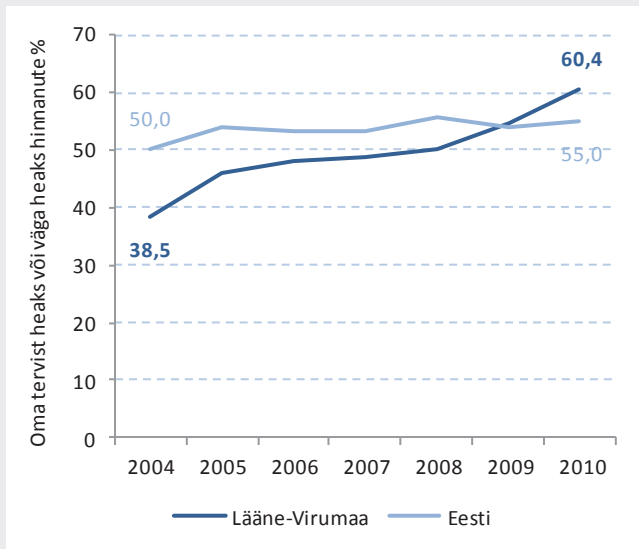
POSITIIVSED ARENGUD

- Järjepidevalt on kasvanud elanike osakaal, kes hindavad oma tervist heaks või väga heaks
- Eesti keskmisest madalam ülekaaluliste koolilaste osakaal
- Viimastel aastatel on vähenenud teismeliste raseduste näitaja
- Viimastel aastatel on vähenenud elanike osakaal, kelle igapäevane toimetulek on tervise tõttu piiratud

VÄLJAKUTSED

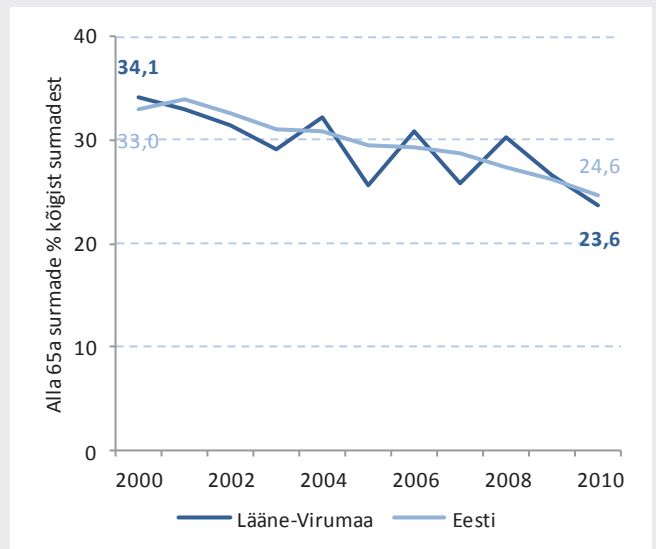
- Eesti keskmisest madalam oodatav eluiga sünnihetkel
- Eesti keskmisest kõrgem suremuskaotus
- Eesti keskmisest kõrgem varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määra
- Eesti keskmisest kõrgem suremus õnnetusjuhtumite tagajärjel
- Eesti keskmisest kõrgem suremus vereringeelundite haigustesse ja pahaloomulistesse kasvajatesse
- Eesti keskmisest kõrgem regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal
- Eesti kõrgeim ülekaaluliste täiskasvanute osakaal
- Eesti keskmisest kõrgem raseduse ajal suitsetavate naiste osakaal

Positiivne tervise enesehinnang

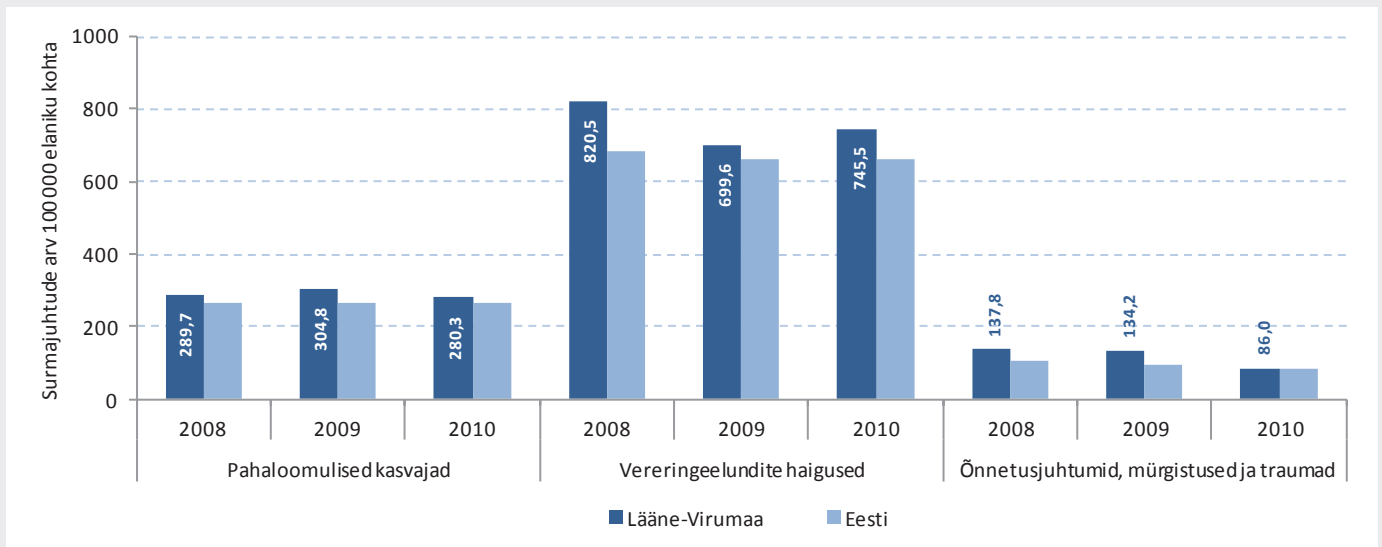
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

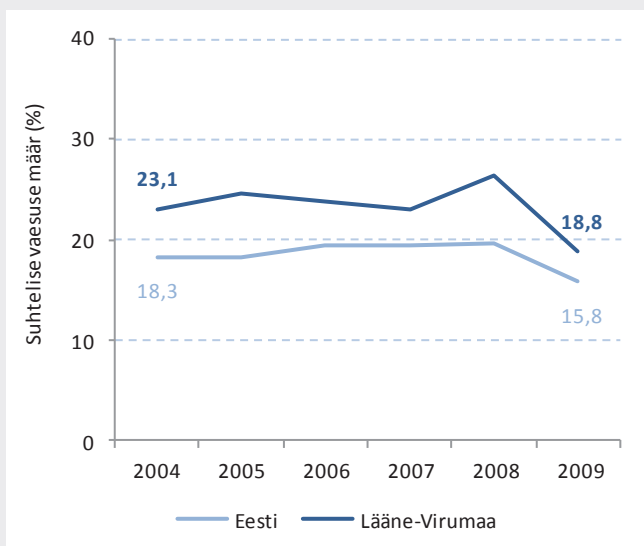
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

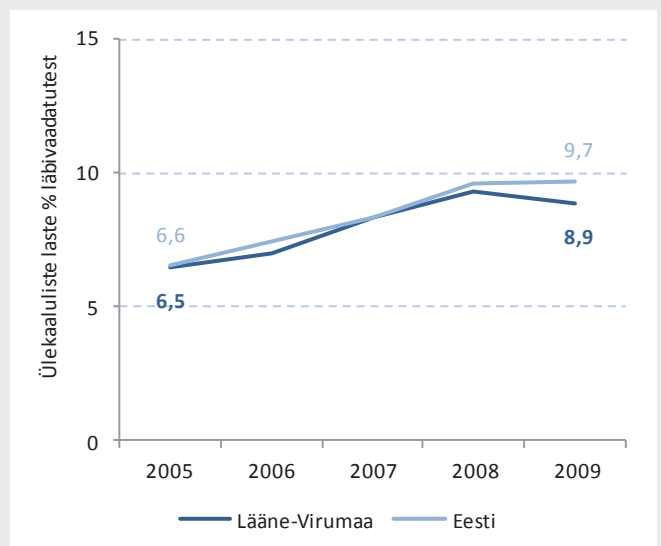
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsusest kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeksi aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

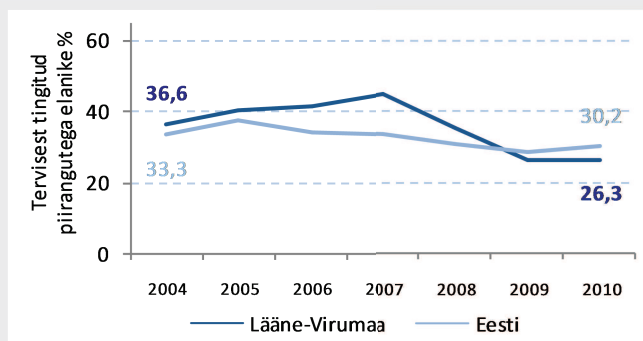

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

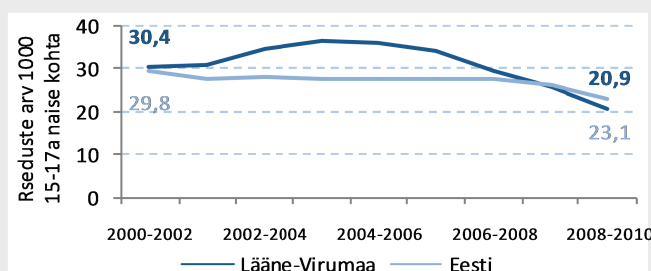
Allikas: Sotsiaalministeerium

Tervisest tingitud piirangutega elanikud

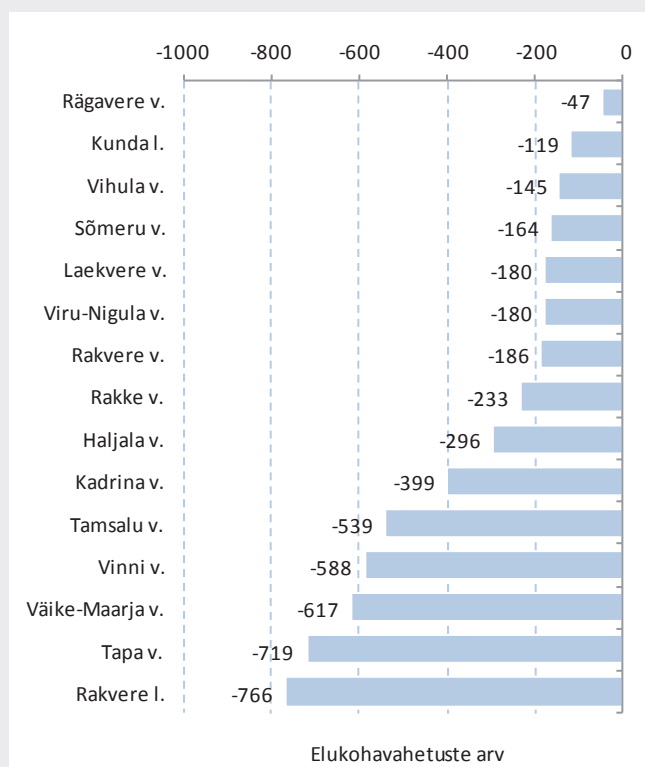
Allikas: Statistikaamet

Teismeliste rasedused (sünnitused ja abordid)

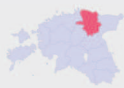

Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

Allikas: Statistikaamet

Lääne-Virumaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-174	-2,8	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-508	-8,0	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	18,4	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	15,9	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	75	75,0	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	62,1	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	648	648,1	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	18,8	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	308	4,9	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	410	6,5	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	26,3	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	58,3	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	8,4	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	28,6	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	85	13,0	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	30	20,9	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	31576	87,1	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	43	64,2	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	70	605,7	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	349	517,3	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	20	31,1	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	9	13,7	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	96	152,1	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	33	51,6	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	3	4,2	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	60,4	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	26,3	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	23854	36534,0	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	13876	21503,3	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	9977	15621,9	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	6	85,9	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	234	452,4	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	478	464,1	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	185	200,3	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	76	103,8	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	4	6,8	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	25	84,3	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	8	24,7	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	31	48,4	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	55	209,9	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistele hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnangu inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

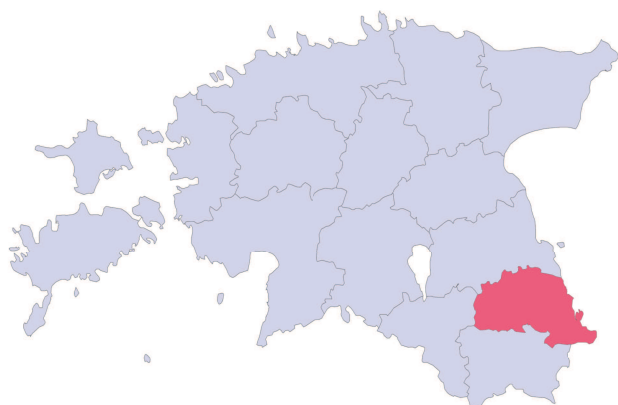
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

PÕLVAMAA

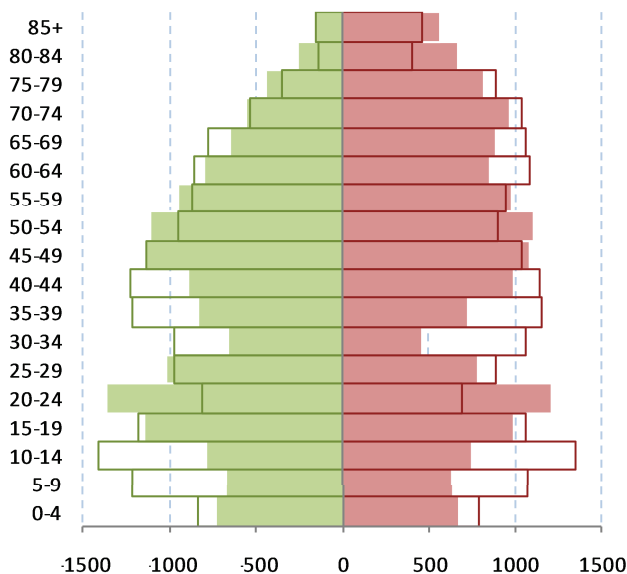
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

PÕLVAMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

□ Mehed (2000) ■ Mehed (2010) □ Naised (2000) ■ Naised (2010)

Elanike arv: 29 220 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 2%

Pindala: 2164,77 km²

Asustustihedus: 13,6 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Põlva linn (6049 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 14, sh 1 linn ja 13 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: põllumajandus, metsa- ja puidutöötlemine, turism, teenindus, toiduainetööstus.

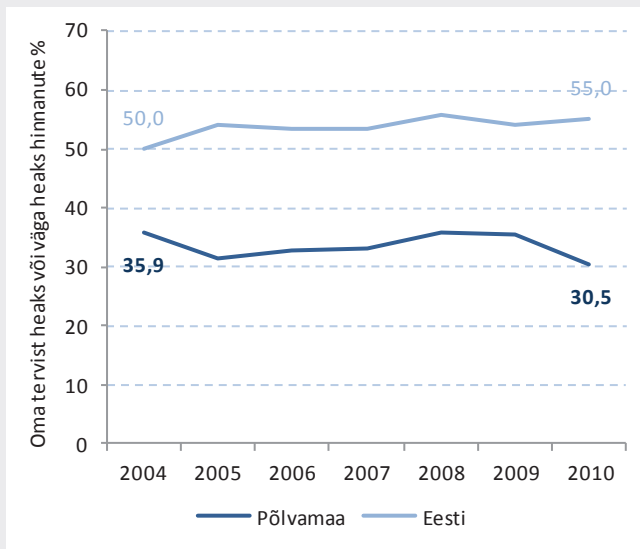
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti madalaim suremus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Suhtelise vaesuse määr on viimastel aastatel langenud
- Eesti kõrgeim tööealiste ravikindlustuse määr
- Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse, tuberkuloosi ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse
- Eesti madalaim teismeliste raseduste näitaja

VÄLJAKUTSED

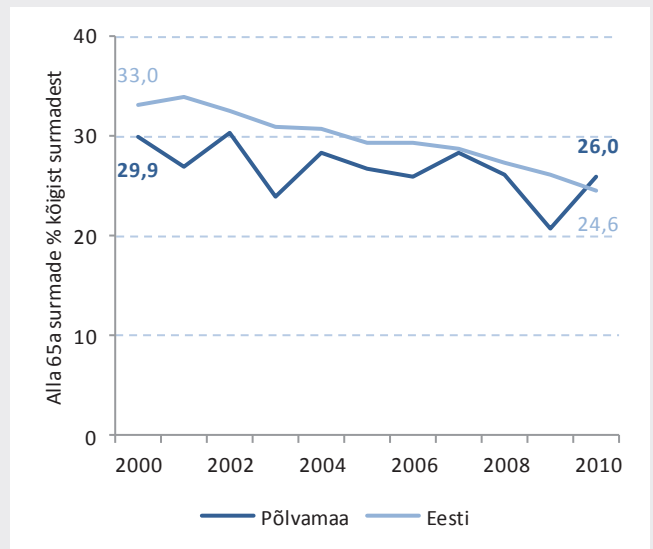
- Eesti kõrgeim eakate osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest madalam brutopalk ja kõrgem suhtelise vaesuse määr
- Eesti madalaim tööhõive määr
- Eesti suurim haiguskaotus
- Eesti kõrgeim õnnetussurmade kordaja
- Eesti kõrgeim alkoholi tarvitamisest tingitud surmade kordaja
- Eesti madalaim elanike osakaal, kes hindavad oma tervist heaks või väga heaks
- Eesti kõrgeim elanike osakaal, kelle igapäevane toimetulek on tervise tõttu piiratud

Positiivne tervise enesehinnang

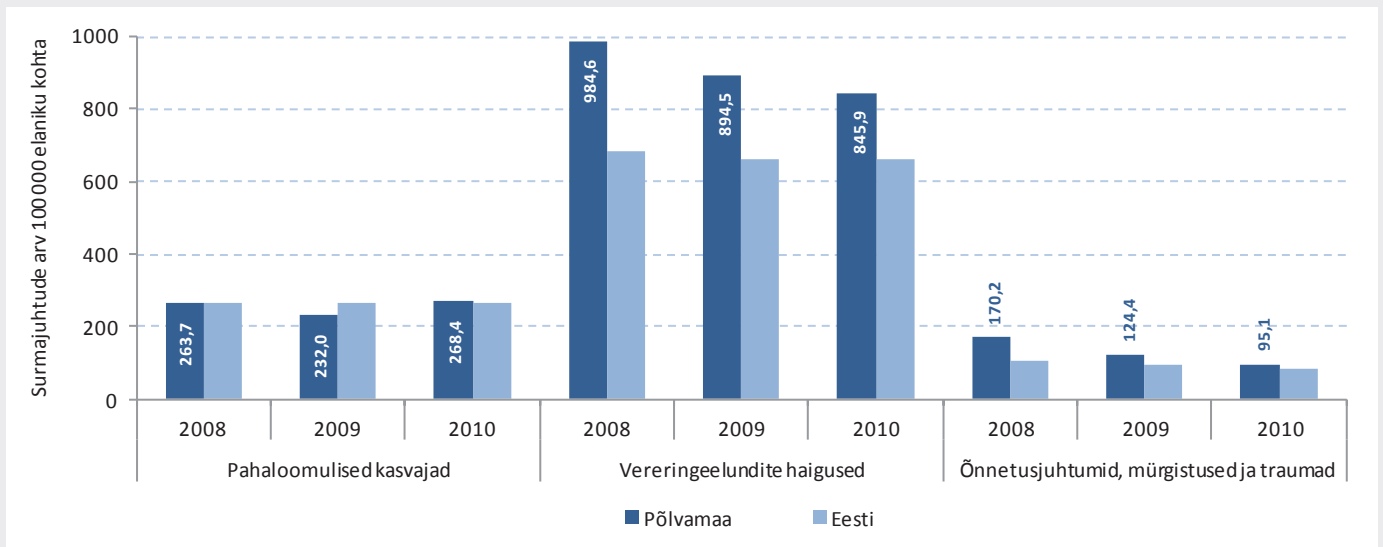
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

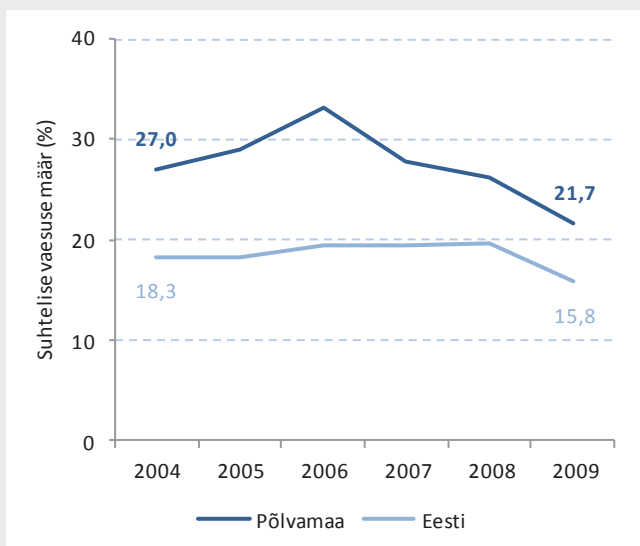
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

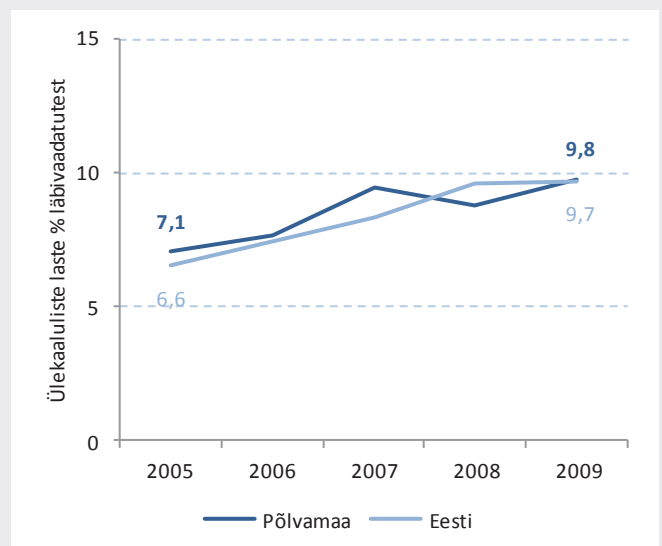
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

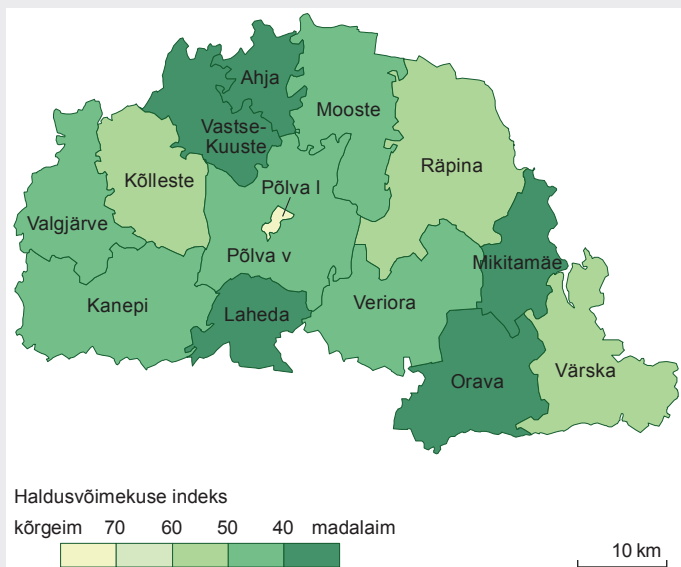
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

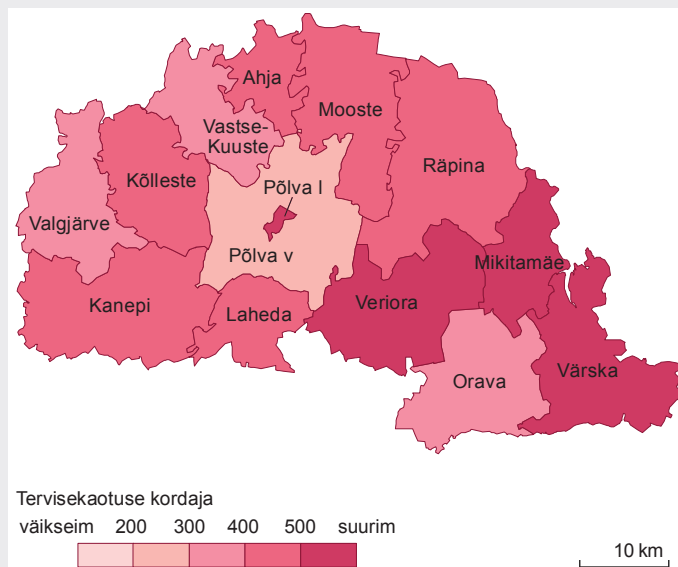

Haldusvõimekuse indeksi arutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

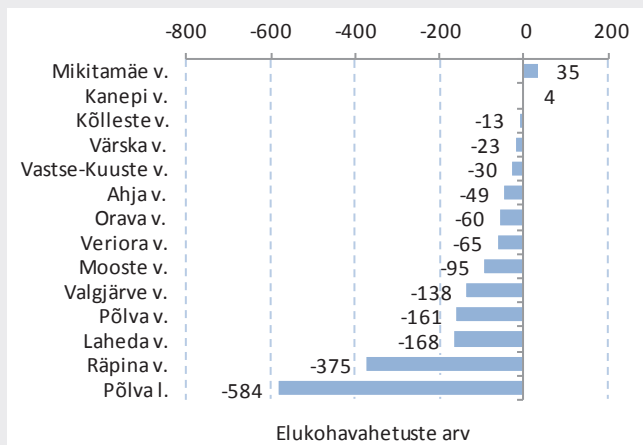

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

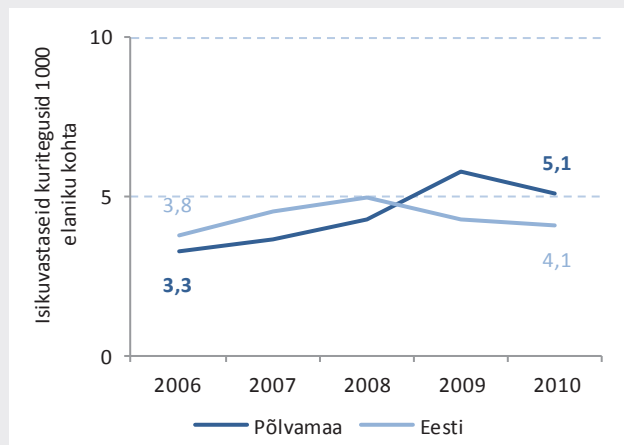
Allikas: Sotsiaalministeerium

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

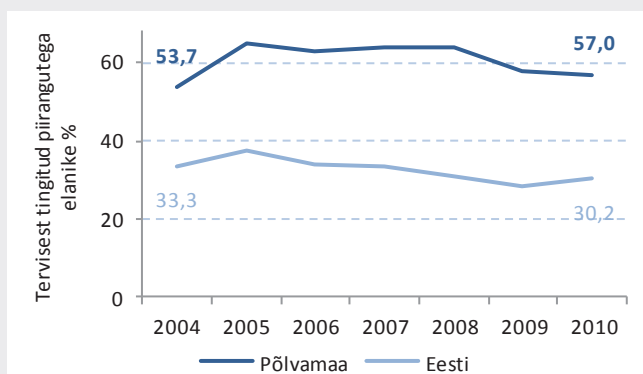

Allikas: Statistikaamet

Isikuvastased kuriteod

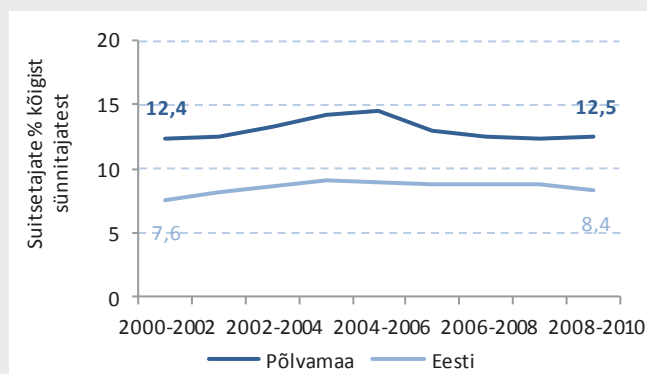

Tervisest tingitud piirangutega elanikud

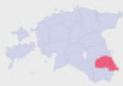

Allikas: Statistikaamet

Suitsetamine raseduse ajal

Allikas: Meditsiiniline Sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Põlvamaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-135	-4,5	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-117	-3,9	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	20,4	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	14,5	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	76	75,6	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	48,1	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	625	625,0	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	21,7	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	150	5,0	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	98	3,3	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	19,9	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	51,6	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	10,1	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	28,4	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	35	12,5	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	11	17,3	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	15258	89,0	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	18	58,6	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	39	650,0	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	156	498,7	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	3	11,2	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	1	2,2	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	43	144,7	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	41	139,1	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	5	18,0	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	30,5	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	57,0	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	12669	41174,5	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	6146	20205,8	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	6523	21772,3	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	3	98,6	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	107	451,8	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	270	477,3	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	76	165,5	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	39	117,7	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	2	7,9	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	15	107,1	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	5	34,7	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	26	86,4	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	10	101,6	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

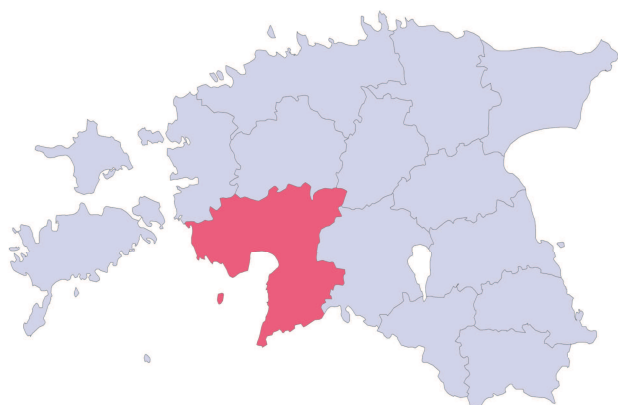

PÄRNUMAA

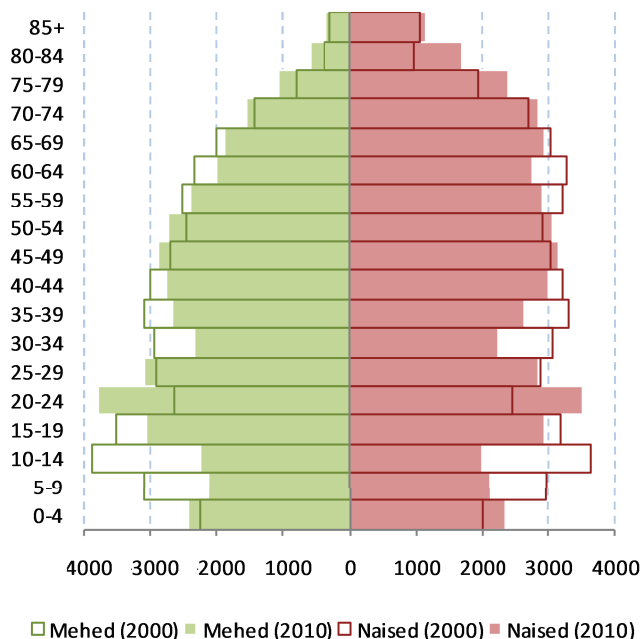
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

PÄRNUMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 85 918 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 7%

Pindala: 4806,68 km²

Asustustihedus: 18,1 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Pärnu linn (41 173 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 20, sh 2 linna ja 18 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: põllumajandus (eriti piimatootmine), metsandus ja hankiv tööstus (sh turbatööstus).

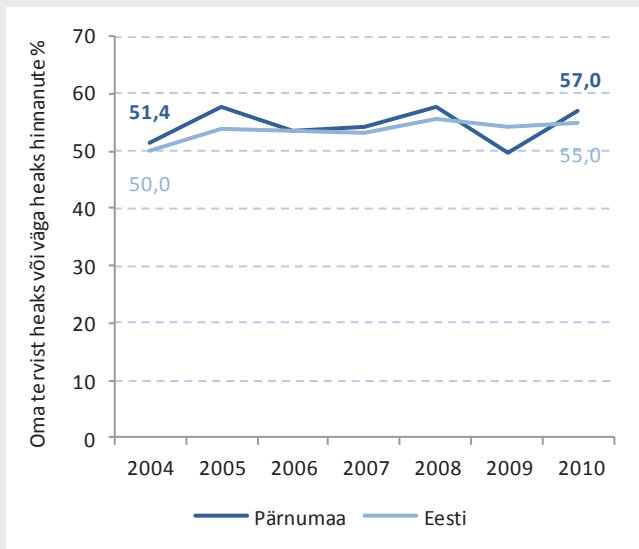
POSITIIVSED ARENGUD

- Varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr on aastatega langenud
- Suremus vereringeelundite haigustesse on viimastel aastatel langenud
- Eesti keskmisest madalam regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal
- Eesti keskmisest madalam õnnetussurmade kordaja
- Eesti keskmisest madalam haigestumus tuberkuloosi

VÄLJAKUTSED

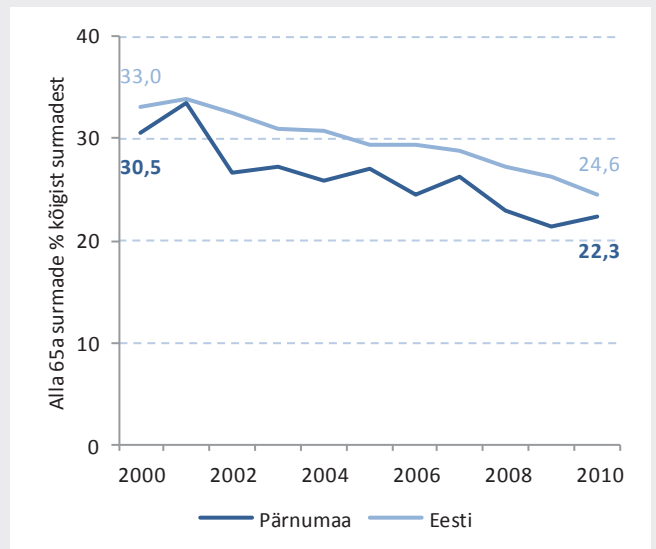
- Negatiivne rändesaldo
- Eesti keskmisest kõrgem eakate osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest kõrgem suremus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Eesti keskmisest kõrgem ülekaaluliste täiskasvanute osakaal
- Eesti keskmisest kõrgem teismeliste raseduste näitaja
- Eesti keskmisest kõrgem haigestumus puukentsefaliiti
- Eesti keskmisest madalam tööaliste ravikindlustatuse osakaal
- Eesti keskmisest kõrgem raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste näitaja

Positiivne tervise enesehinnang

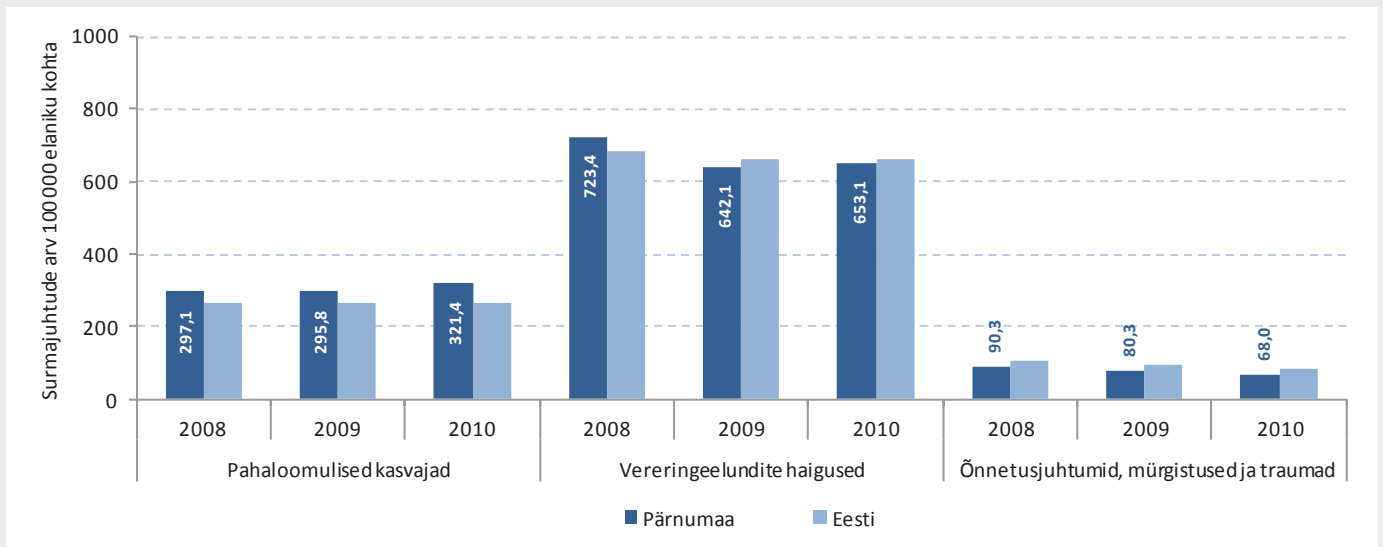
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

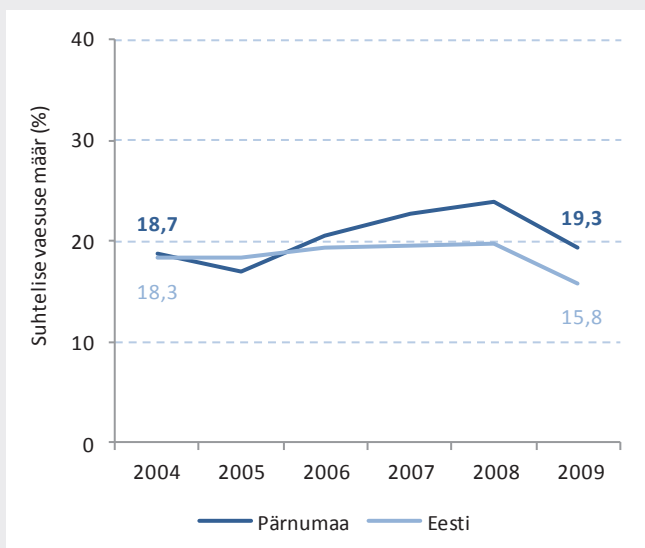
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

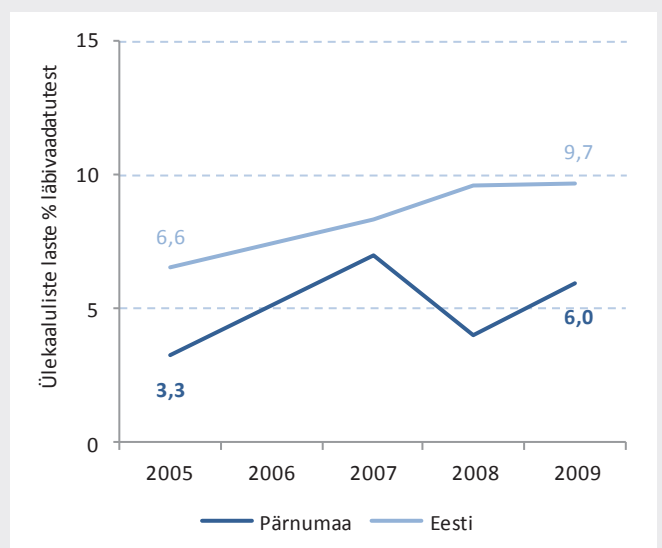
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

Allikas: Statistikaamet

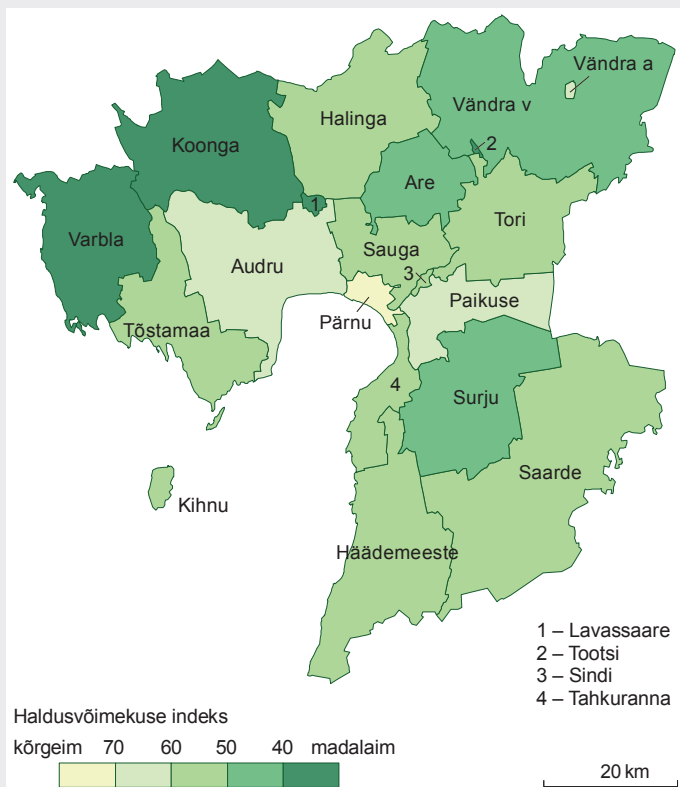
Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

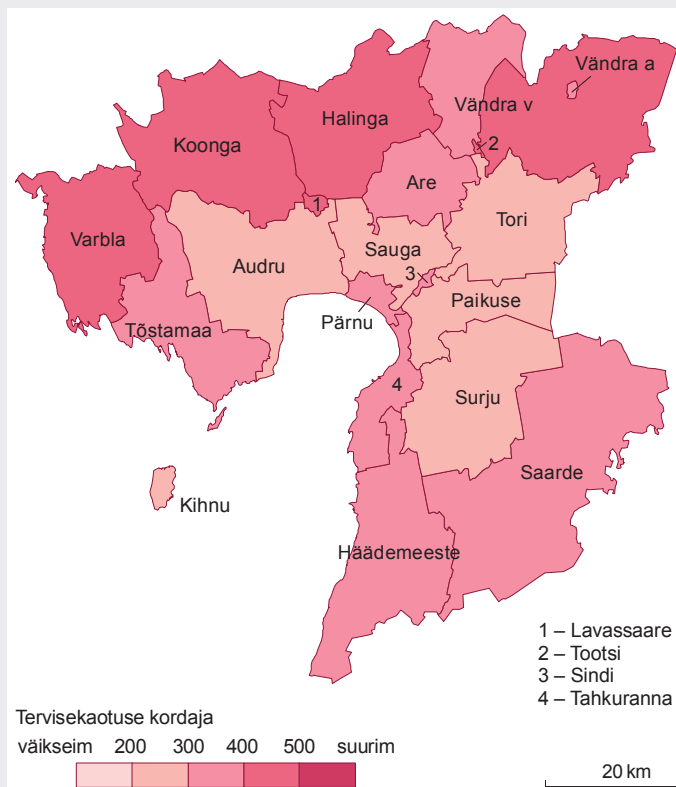

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsuse kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

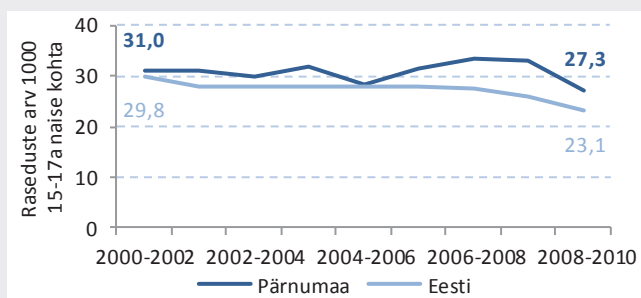

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

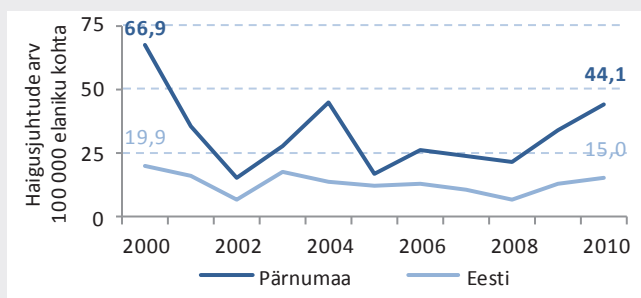
Allikas: Sotsiaalministeerium

Teismeliste rasedused (sünnitused ja abordid)

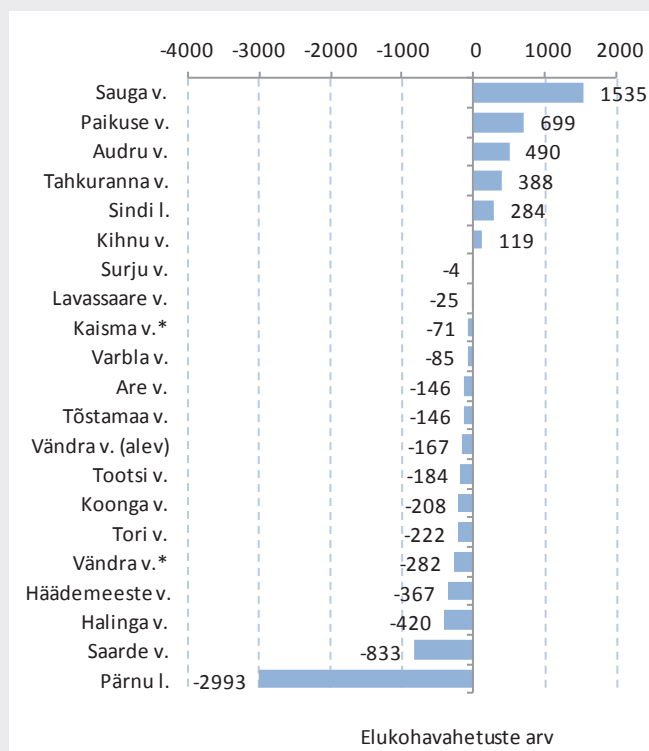
Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Nakatumine puukentsfaliiti

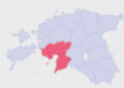

Allikas: Terviseamet

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

Allikas: Statistikaamet

Pärnumaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

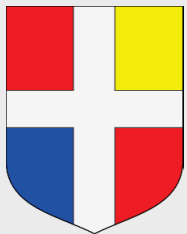
	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-87	-1,0	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-459	-5,3	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	19,1	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	15,3	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	76	76,4	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	61,0	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	694	693,8	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	19,3	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	318	3,6	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	729	8,4	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	17,3	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	55,2	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	9,6	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	26,2	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	99	9,8	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	50	27,8	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	42315	86,3	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	53	60,2	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	151	912,3	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	476	537,0	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	10	11,1	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	15	17,6	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	191	219,1	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborrelioos	124	142,6	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	29	33,6	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	57,0	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	26,8	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	30564	34729,4	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	16192	18478,4	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	14372	16423,4	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	6	63,9	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	242	342,4	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	587	392,6	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	266	206,1	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	69	68,5	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	5	5,7	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	24	58,6	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	6	12,8	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	29	32,9	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	69	184,8	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistele hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodite arv 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborrelioosi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

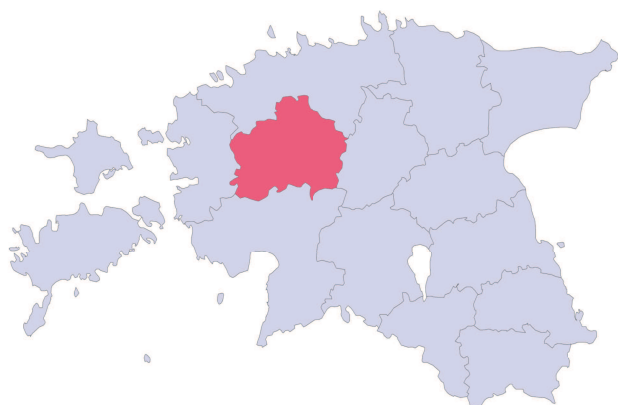
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

RAPLAMAA

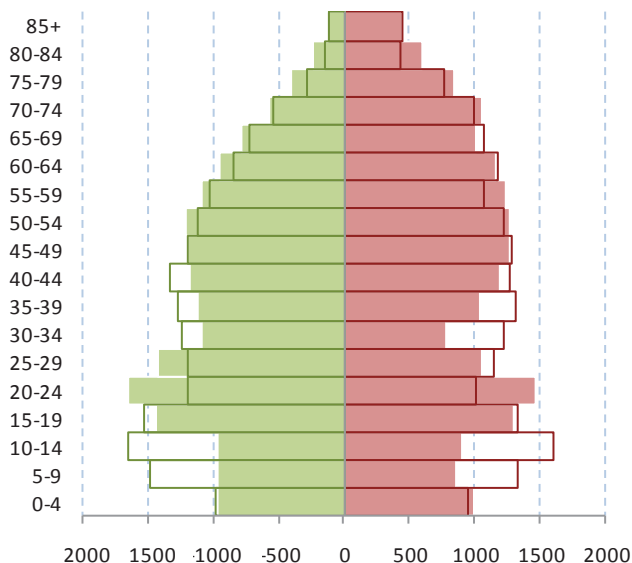
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

RAPLAMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

□ Mehed (2000) ■ Mehed (2010) □ Naised (2000) ■ Naised (2010)

Elanike arv: 35 742 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 3%

Pindala: 2979,71 km²

Asustustihedus: 12,1 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Rapla linn (5250 elanikku)

Omaavalitsusüksusi: 10 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: metsa- ja puidutööstus, mööblitootmine, metalli- ja autotöökodad, õmblus, käsitöö, turism, haljastus, kinnisvaravahendus.

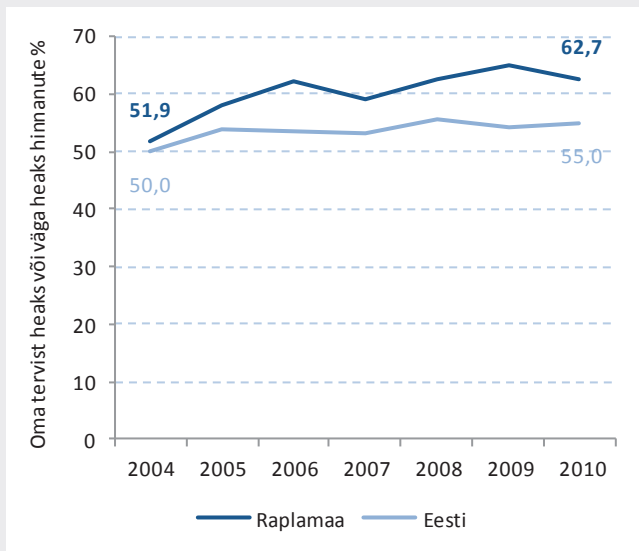
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti kõrgeim elanike osakaal, kes hindavad oma tervist heaks või väga heaks
- Eesti madalaim tervisekaotus (sh madalaim haiguskaotus)
- Eesti keskmisest madalam haigestumus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Eesti madalaim ülekaaluliste kooliõpilaste osakaal
- Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse
- Eesti keskmisest madalam õhusaaste tase paiksetest saasteallikatest

VÄLJAKUTSED

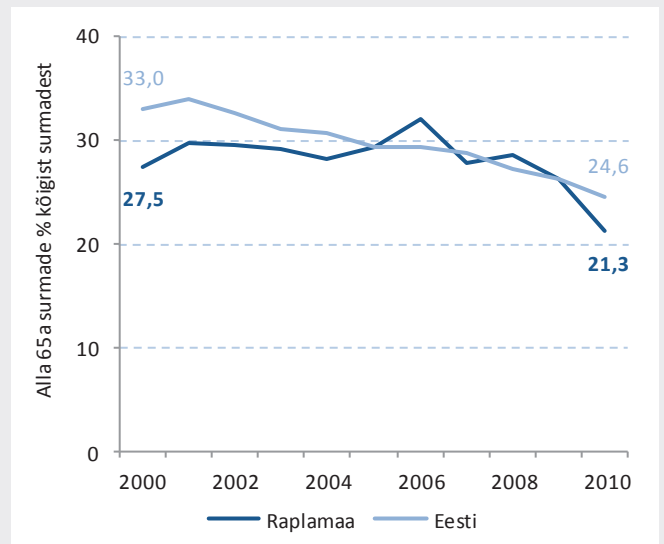
- Eesti keskmisest madalam brutopalk
- Igapäevasuutsetajate osakaal elanikkonnast
- Eesti keskmisest kõrgem raseduse ajal suutsetavate naiste osakaal
- Ülekaaluliste täiskasvanute osakaal elanikkonnast
- Aastatega on tõusnud ülekaaluliste koolilaste osakaal

Positiivne tervise enesehinnang

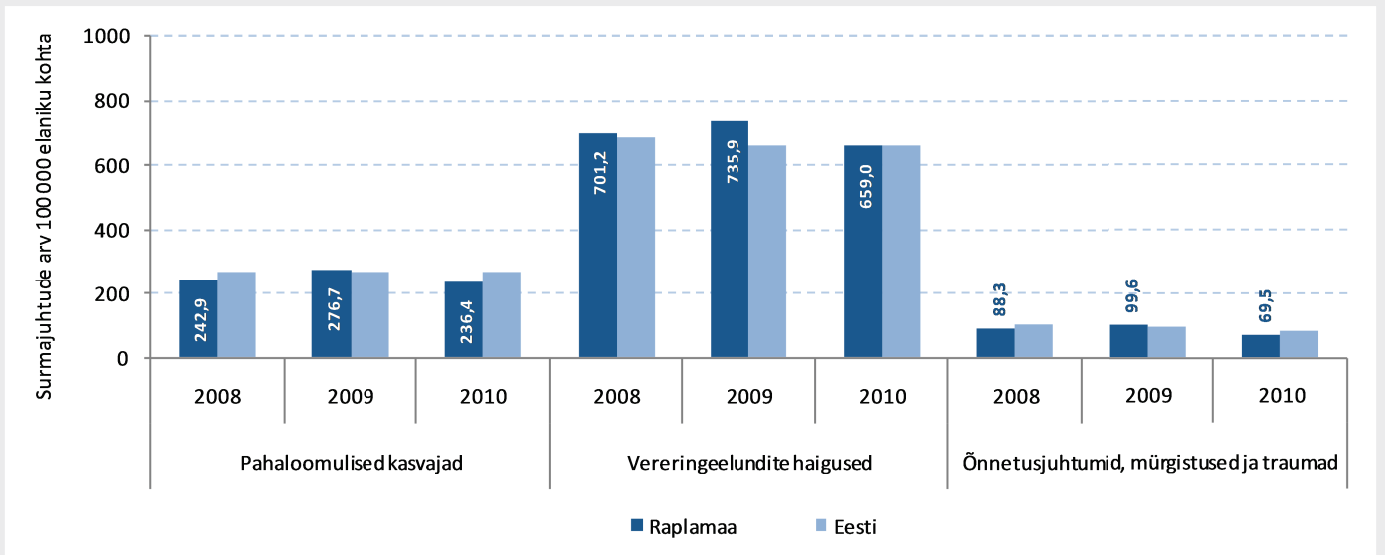
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

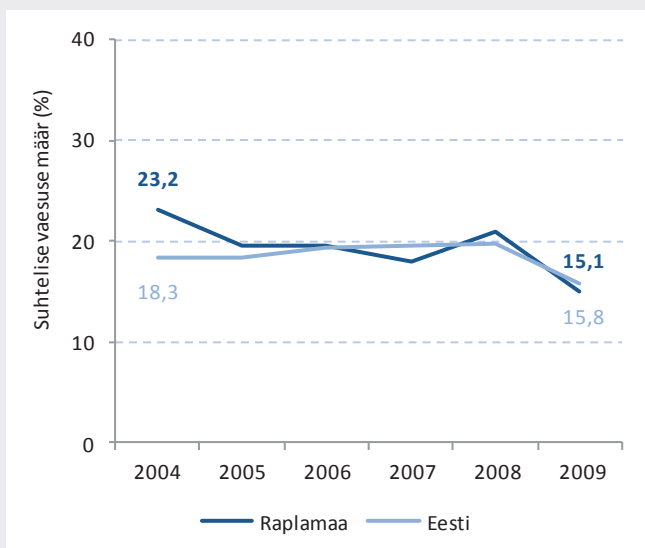
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

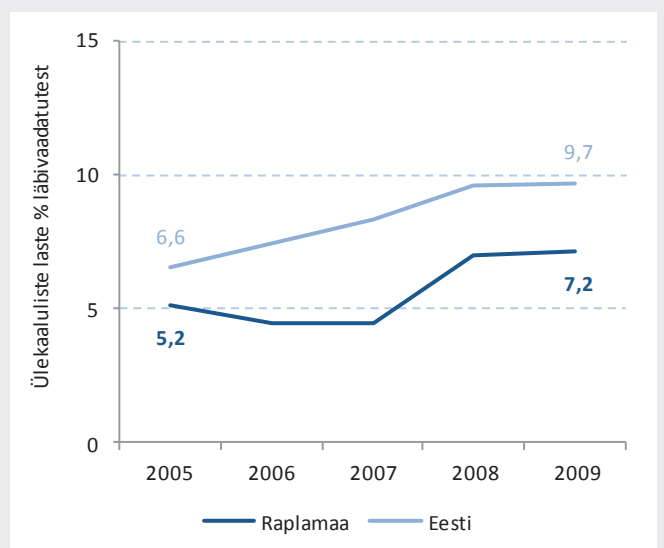
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

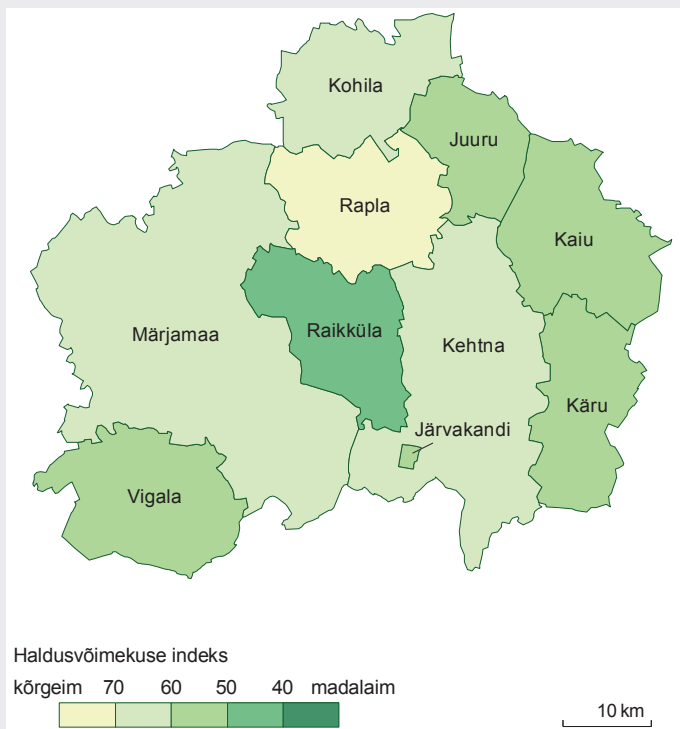
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

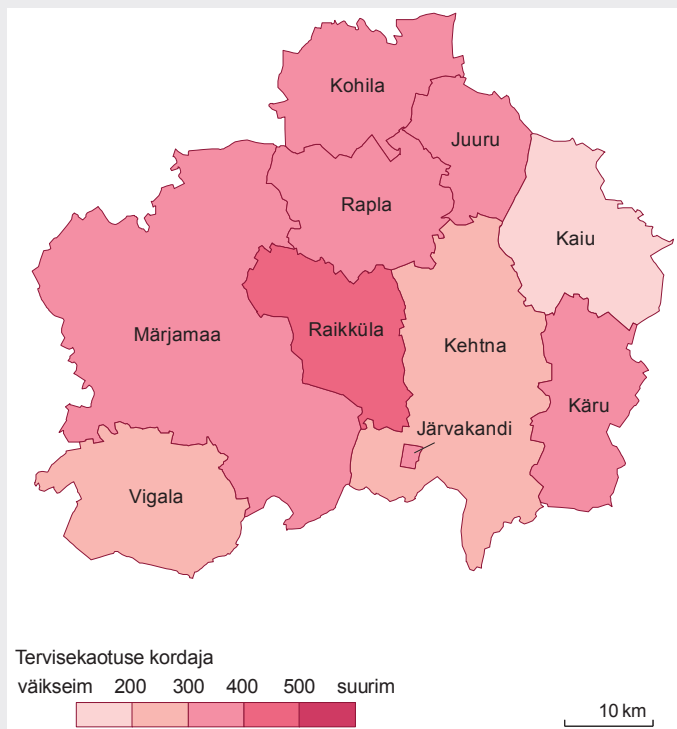

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

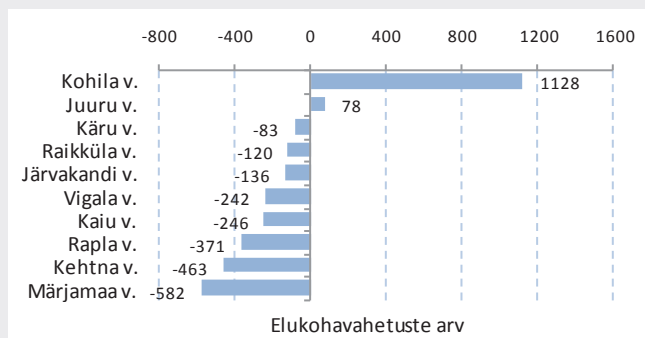

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

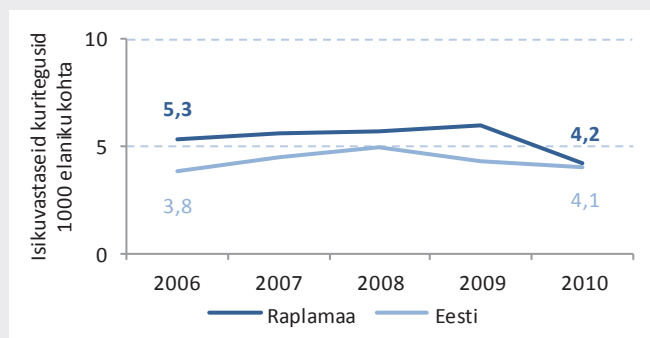
Allikas: Sotsiaalministeerium

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

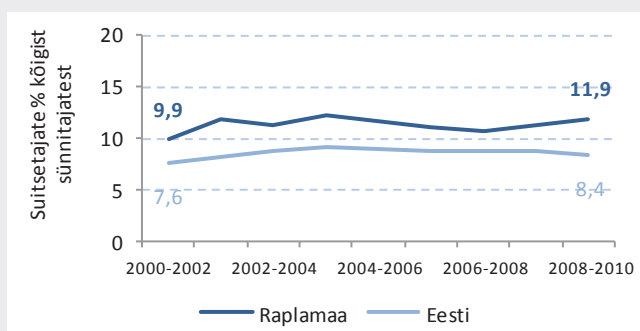
Allikas: Statistikaamet

Isikuvastased kuriteod

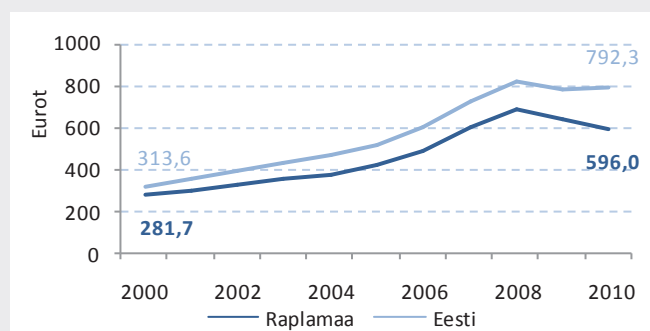
Allikas: Statistikaamet

Suitletamine raseduse ajal

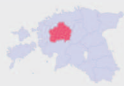

Allikas: Meditsiiniline Sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Keskmine brutokuupalk

Allikas: Statistikaamet

Raplamaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-13	-0,4	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-155	-4,3	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	16,9	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	15,7	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	75	75,2	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	60,5	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	596	596,0	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	15,1	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	190	5,3	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	61	1,7	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	19,0	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	49,5	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	6,3	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	28,1	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	47	11,9	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	19	24,0	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	18115	87,4	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	24	64,2	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	45	738,3	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	169	460,3	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	8	21,2	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	3	7,4	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	36	100,6	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	71	197,5	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	1	3,7	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	62,7	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	24,0	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	11653	32045,8	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	6819	18802,9	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	4834	13344,4	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	4	97,9	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	112	374,0	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	252	462,7	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	91	190,0	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	31	76,5	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	3	7,4	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	12	66,8	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	3	14,3	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	13	36,9	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	17	105,0	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnangu inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

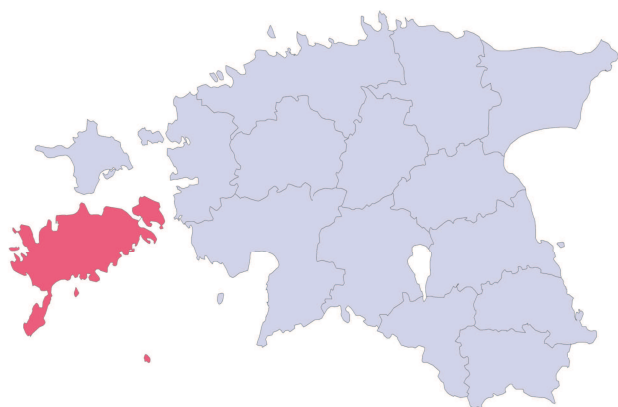

SAAREMAA

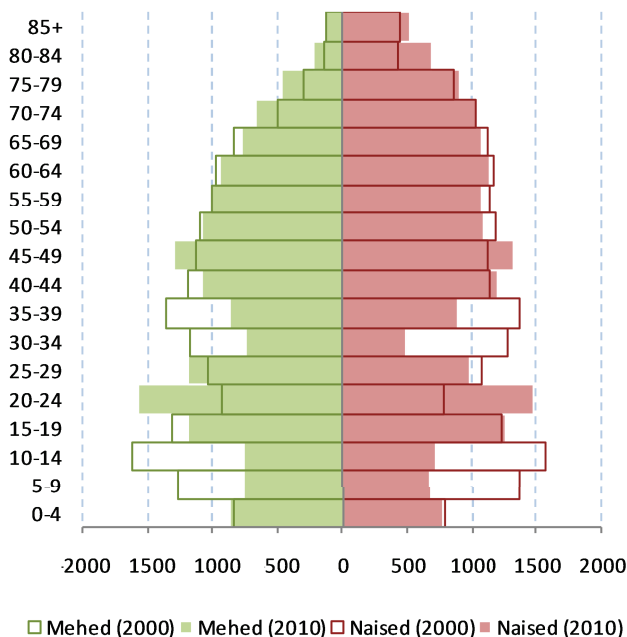
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

SAAREMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 32 883 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 2%

Pindala: 2922,19 km²

Asustustihedus: 11,3 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Kuressaare linn (13 620 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 16, sh 1 linn ja 15 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: väikelaevaehitus ning toiduaine- ja elektroonikatööstus, turism ja heaoluteenindus, ka kalandus ja põllumajandus.

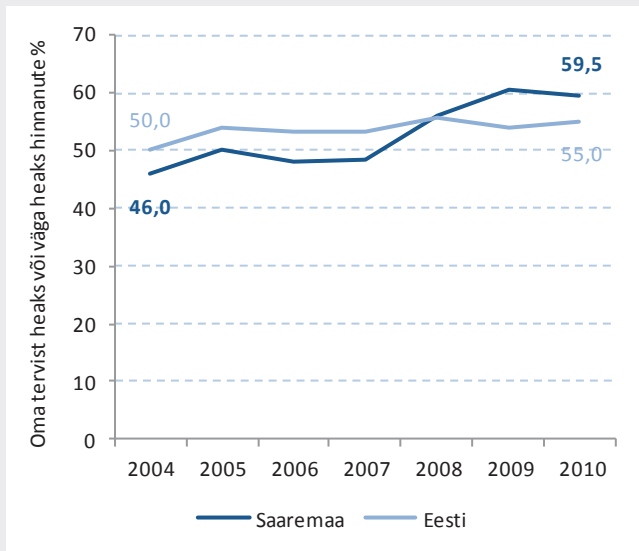
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti madalaim tervisekaotus (sh keskmisest madalam haiguskaotus)
- Eesti keskmisest madalam ülekaaluliste kooliõpilaste osakaal
- Eesti keskmisest madalam isikuvastaste kuritegude näitaja
- Eesti keskmisest madalam regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal
- Eesti madalaim teismeliste raseduste näitaja
- Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse
- Eesti keskmisest madalam õhusaaste tase paiksetest saasteallikatest

VÄLJAKUTSED

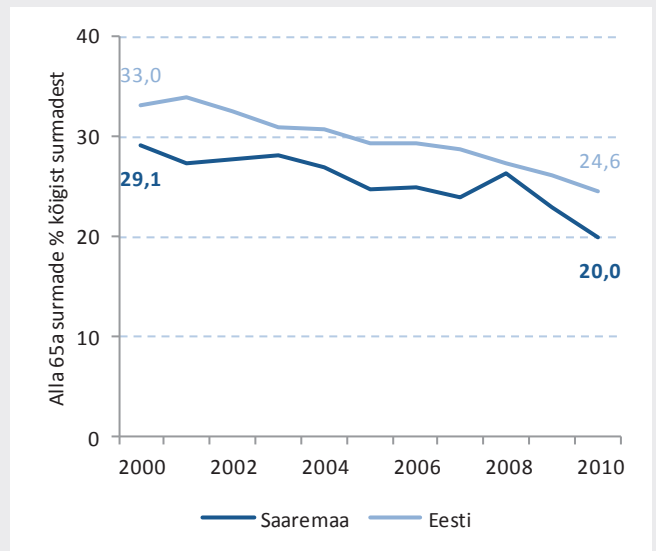
- Eesti keskmisest negatiivsem loomulik iive
  - Eesti keskmisest kõrgem eakate osakaal maakonna rahvastikust
  - Eesti keskmisest madalam laste osakaal maakonna rahvastikust
  - Eesti keskmisest madalam brutopalk
  - Eesti kõrgeim haigestumus puukborrelioosi ja puukentsefaliiti
- Eesti keskmisest kõrgem alkoholist tingitud liiklusvigastuste näitaja

Positiivne tervise enesehinnang

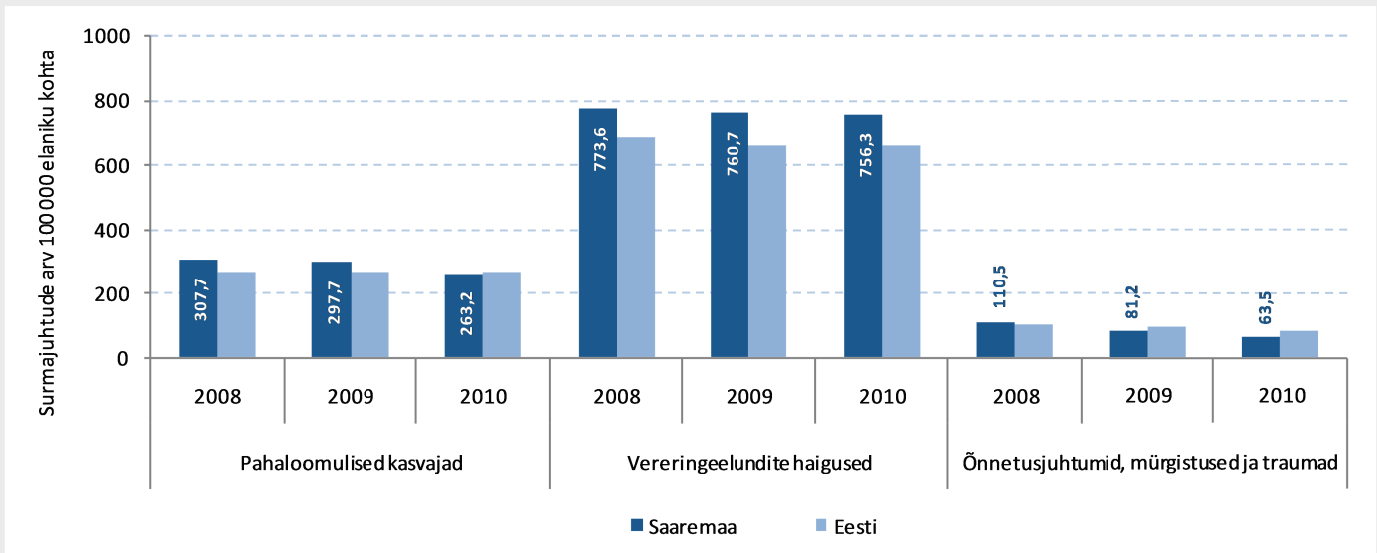
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

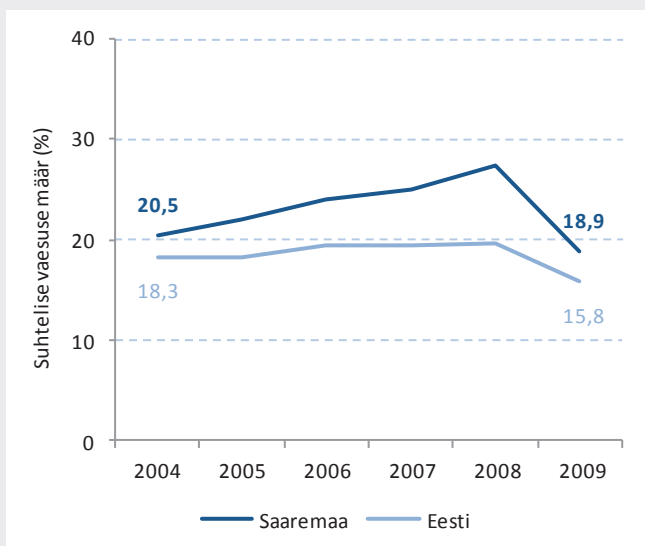
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

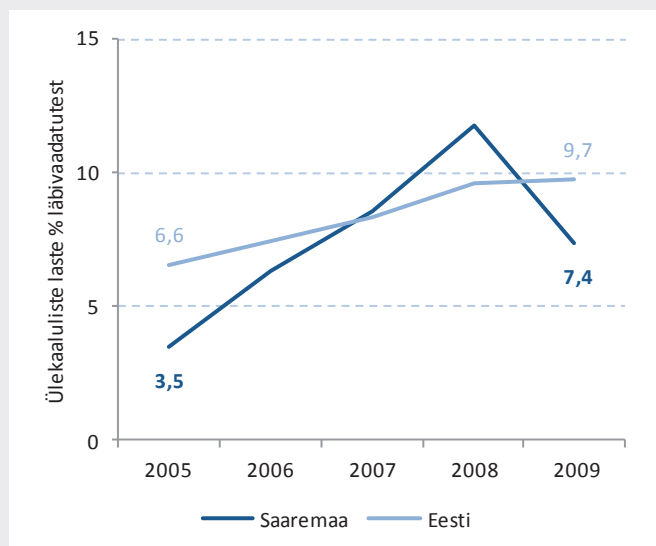
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

Allikas: Statistikaamet

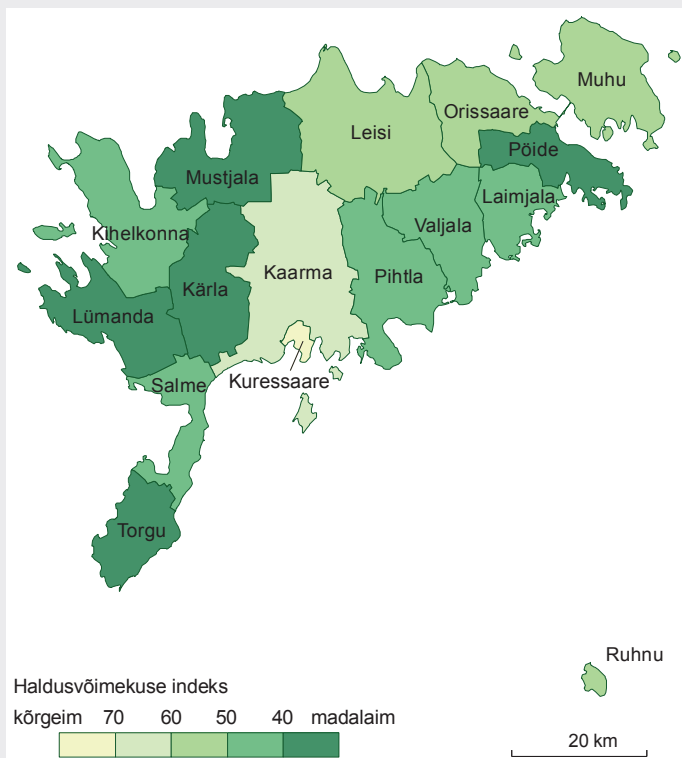
Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

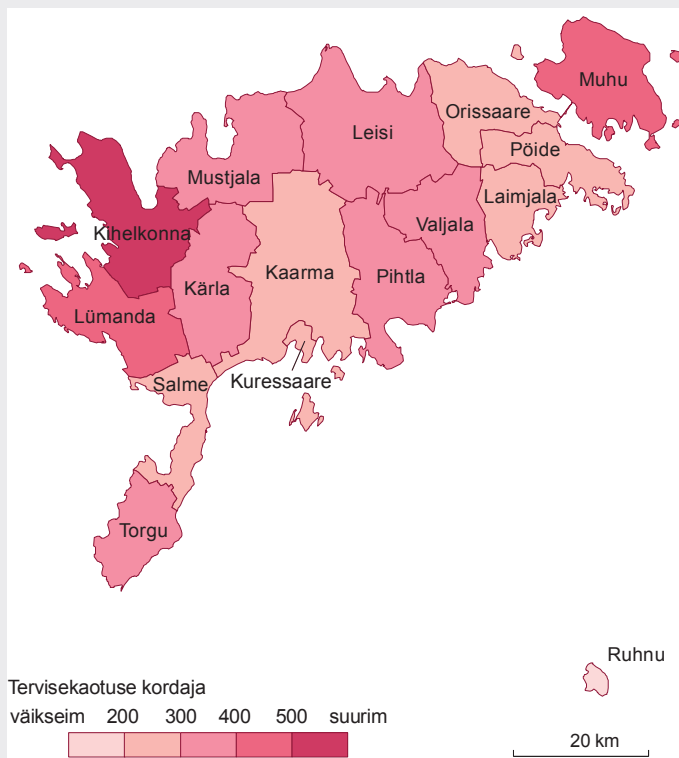

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeksi aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

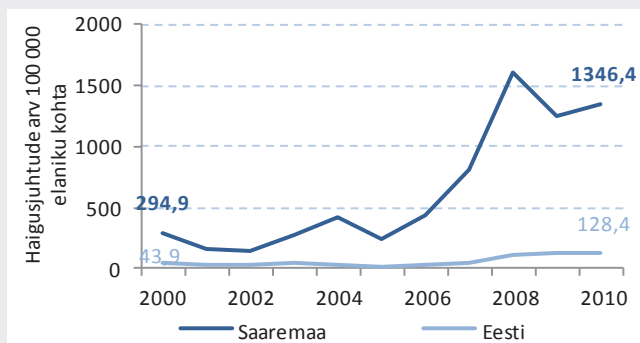

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

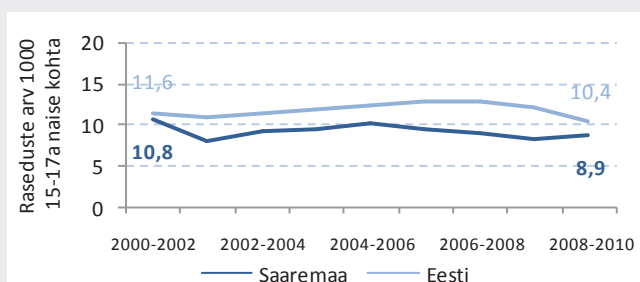
Allikas: Sotsiaalministerium

Nakatumine puukborrelioosi

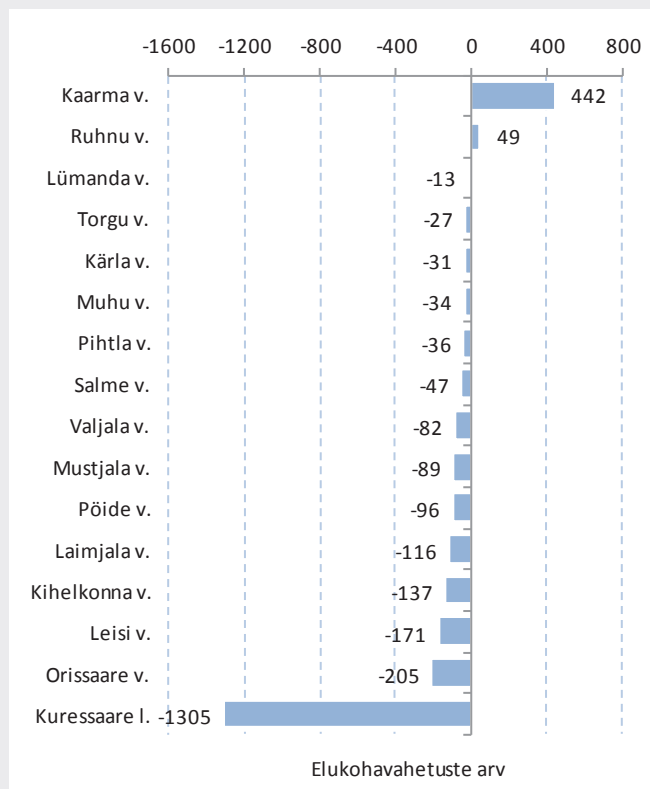
Allikas: Terviseamet

Teismeliste rasedused (sünnitused ja abordid)

Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

Allikas: Statistikaamet

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-90	-2,7	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-121	-3,6	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	19,7	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	13,9	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	76	76,1	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	63,6	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	647	646,8	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	18,9	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	84	2,5	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	72	2,2	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	17,2	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	51,7	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	7,6	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	30,2	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	17	5,2	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	14	17,1	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	17610	87,8	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	21	60,3	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	24	368,3	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	181	518,4	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	8	24,0	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	1	2,0	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	44	131,3	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	486	1461,0	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	17	51,1	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	59,5	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	30,0	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	10783	31714,0	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	5910	17523,4	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	4873	14554,3	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	3	87,5	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	103	386,4	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	254	435,1	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	96	184,4	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	28	77,0	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	1	4,0	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	8	52,9	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	1	5,7	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	21	62,1	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	16	115,2	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivate haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

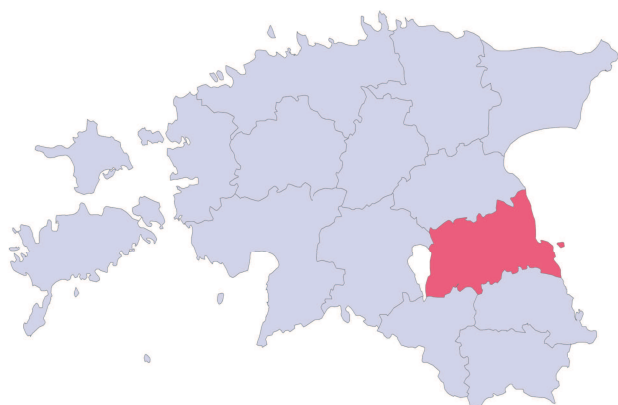

TARTUMAA

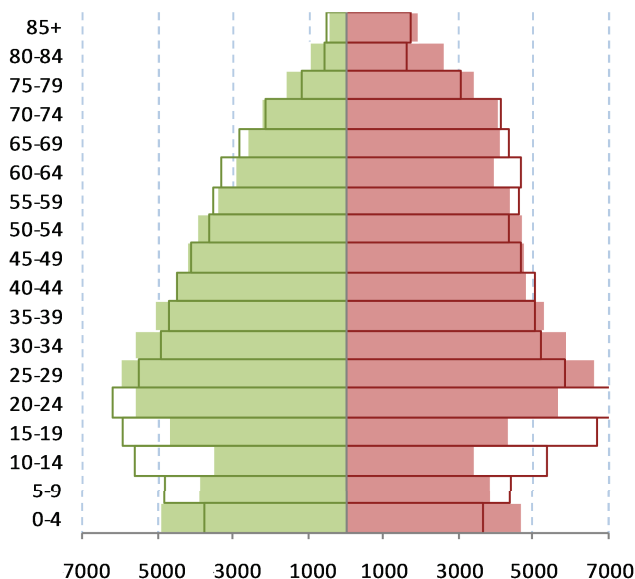
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid tervisega seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

TARTUMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

□ Mehed (2000) ■ Mehed (2010) □ Naised (2000) ■ Naised (2010)

Elanike arv: 145 262 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 11%

Pindala: 2992,74 km²

Asustustihedus: 48,5 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Tartu linn (95 426 elanikku)

Omaavalitsusüksusi: 22, sh 3 linna ja 19 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: elektroonika- ja metallitööstus, klaaspakettide ja kilepakendite tootmine, mööbli-, toiduainete-, rõiva- ja jalatsitööstus, ehitus.

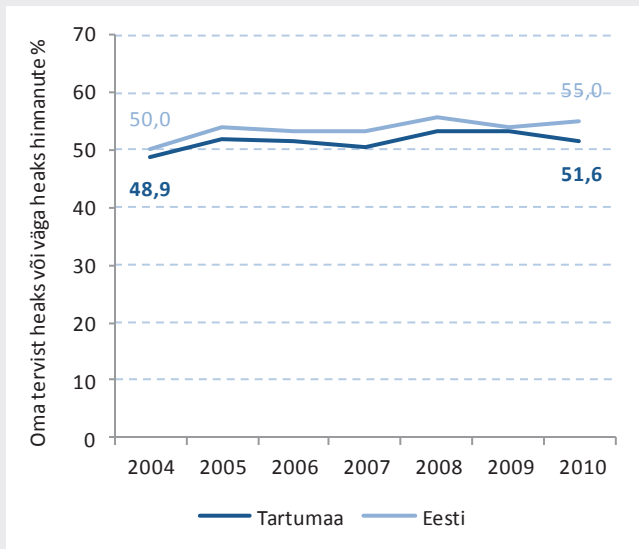
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti keskmisest kõrgem laste ja noorte osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest madalam suhtelise vaesuse määr
- Eesti kõige kõrgem oodatav eluiga sünnihetkel
- Eesti madalaim varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr
- Eesti keskmisest madalam suremuskaotus
- Eesti keskmisest rohkem perearste elaniku kohta
- Eesti keskmisest madalam igapäevasuitsetajate osakaal
- Eesti keskmisest madalam raseduse ajal suitsetavate naiste osakaal

VÄLJAKUTSED

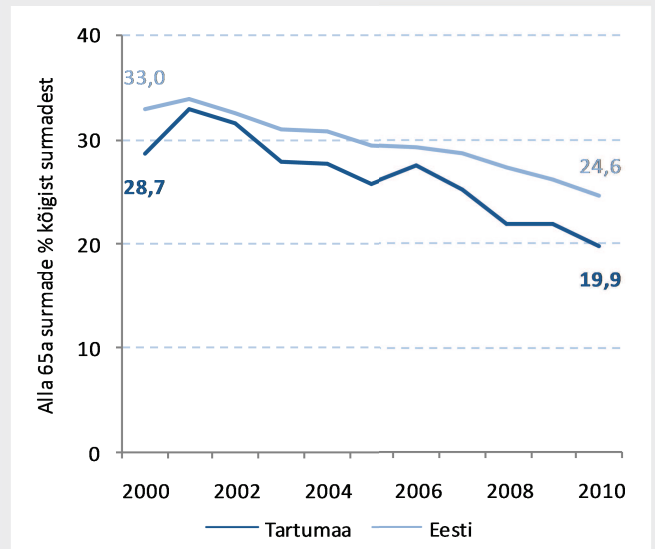
- Ülekaaluliste koolilaste osakaal on aastatega kasvanud
- Eesti keskmisest kõrgem teismeliste raseduste näitaja
- Eesti keskmisest madalam tööaliste ravikindlustatuse osakaal

Positiivne tervise enesehinnang

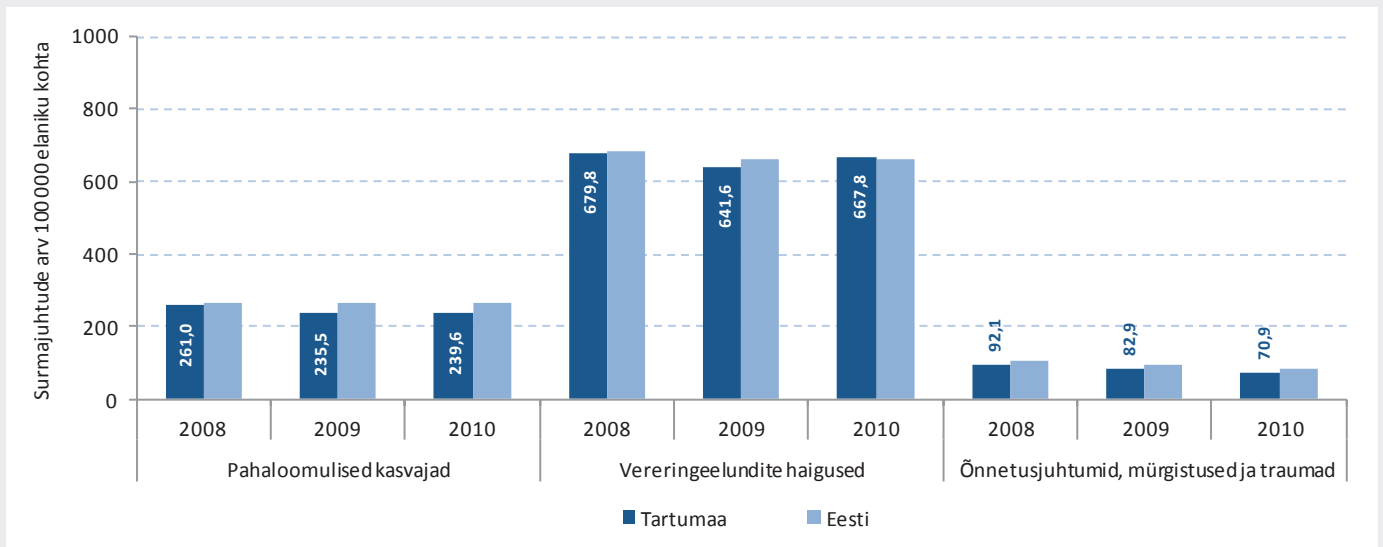
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

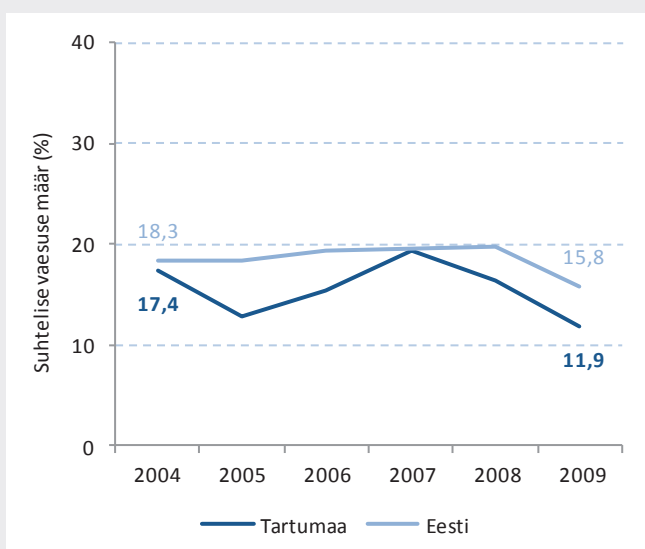
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

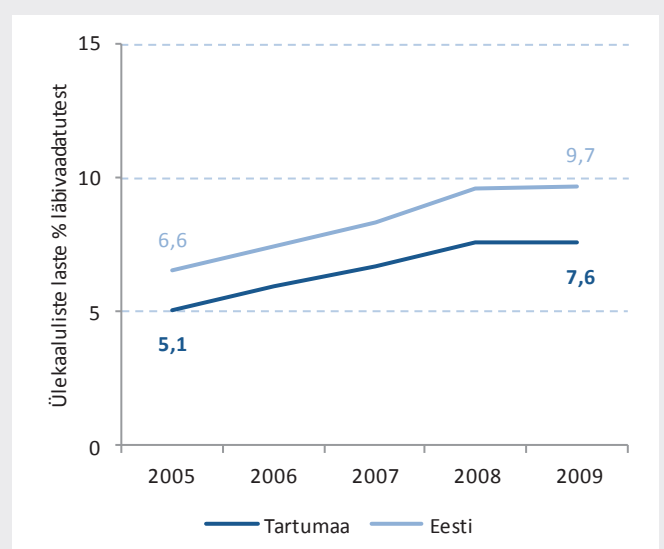
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

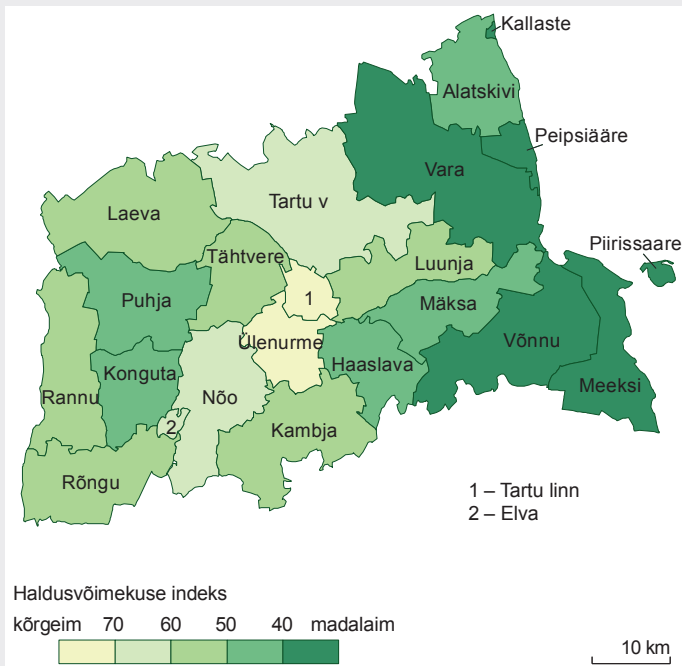
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

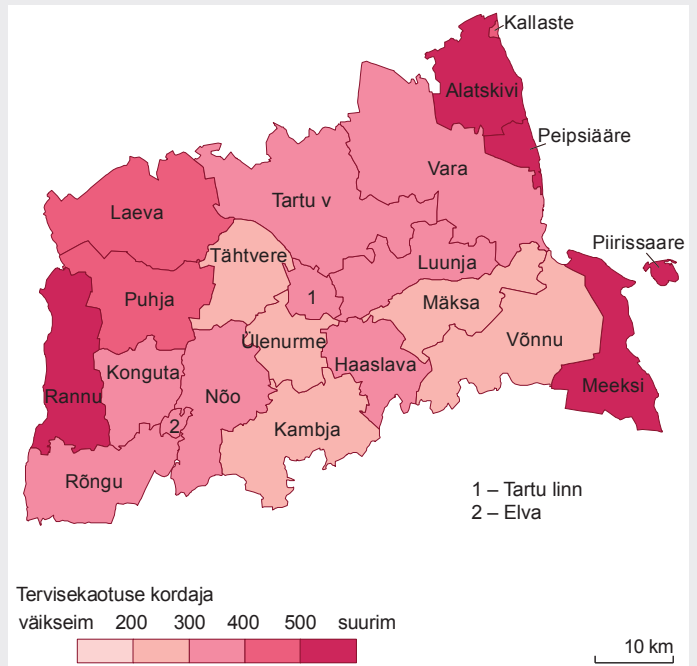

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

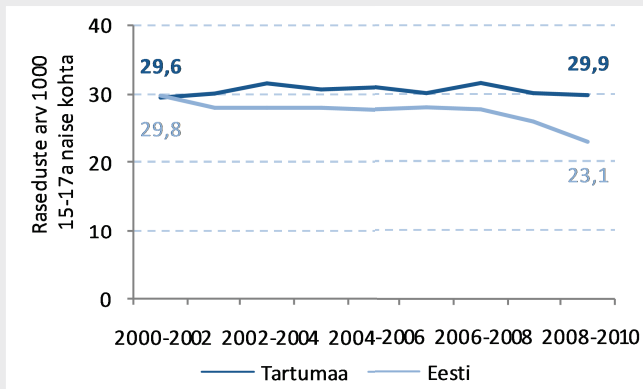
Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul.

Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

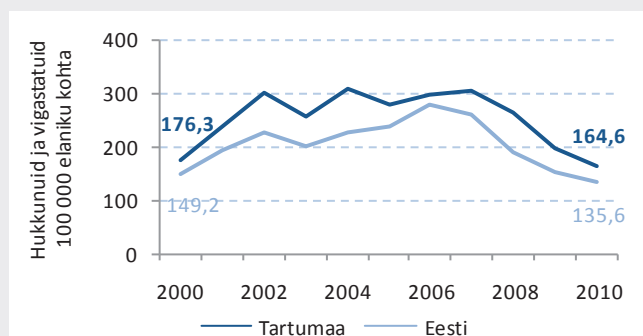
Allikas: Sotsiaalministeerium

Teismeliste rasedused (sünnitused ja abordid)

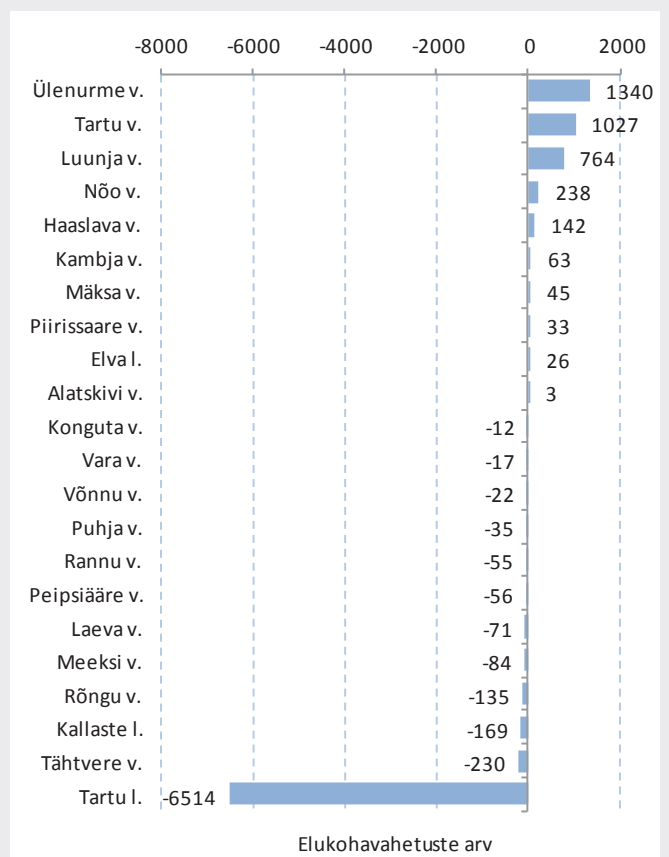
Allikas: Meditsiiniline Sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Liiklusõnnetustes hukkunud ja vigastatud

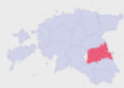

Allikas: Maanteeamet

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

Allikas: Statistikaamet

Tartumaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	414	2,9	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-136	-0,9	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	16,6	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	16,8	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	77	76,9	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	62,3	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	772	771,7	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	11,9	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	483	3,3	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	479	3,3	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	21,4	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	51,0	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	9,4	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	21,8	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	103	5,0	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	79	30,0	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	71992	86,3	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	105	70,1	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	221	916,5	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	726	486,8	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	22	15,0	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	4	2,5	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	335	231,5	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	103	71,3	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	24	16,6	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	51,6	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	31,1	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	49053	33780,0	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	23754	16474,8	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	25299	17512,9	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	7	43,7	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	348	288,4	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	960	419,8	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	355	177,4	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	119	76,1	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	8	5,5	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	37	55,6	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	13	16,6	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	36	24,6	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	45	70,2	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hõivatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodite arv 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivate haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hõivatute kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

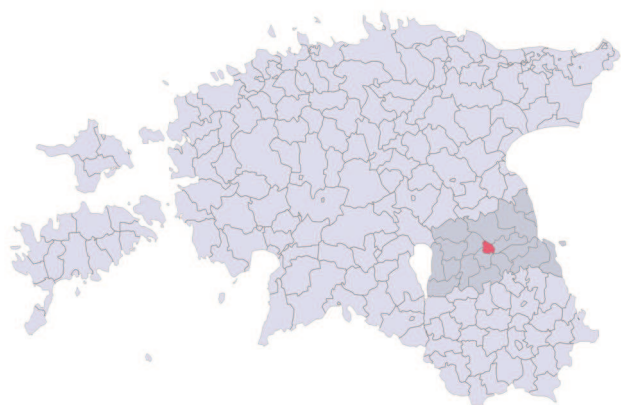

TARTU

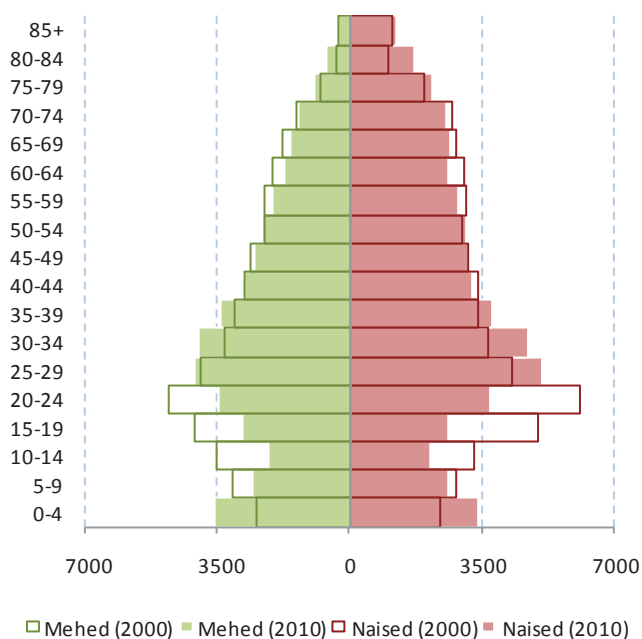
Ülevaade teeb kokkuvõtte linna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvatud ja võrreldavaid tervisega seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

TARTU LINNA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 95 426 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 7 %

Osakaal Tartumaa elanikkonnast: 66%

Pindala: 38,8 km²

Asustustihedus: 2673,7 elanikku km² kohta

Olulisimad ettevõtlusharud: elektroonika-, metalli-, mööbli-, toiduainete-, rõiva- ja jalatsitööstus ning ehitus. Uutest majandusharudest arenevad kiiresti info- ja biotehnoloogia.

POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti kõige positiivsem loomulik iive
- Eesti kõrgeim laste osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest madalam igapäevasuitsetajate osakaal
- Eesti madalaim raseduse ajal suitsetavate naiste osakaal
- Eesti keskmisest rohkem perearste elaniku kohta
- Eesti keskmisest madalam haigestumus tuberkuloosi
- Eesti madalaim suremuskaotus
- Eesti keskmisest madalam suremus alkoholi tarvitamise tagajärjel

VÄLJAKUTSED

- Eesti keskmisest negatiivsem rändesaldo
- Eesti keskmisest kõrgem teismeliste raseduste kordaja
- Ülekaaluliste kooliõpilaste osakaal on aastatega tõusnud

Tartu linn

Joonis võrdleb linna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Linna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Tartu linn		Eesti keskm.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik*	1 Loomulik iive	444	4,6	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-642	-6,7	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	15,9	17,2	20,5		15,2
	4 Noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	17,2	15,2	13,3		17,2
	5 Keskmine brutokuupalk	799	799,2	792,3	594,1		901,2
Tervisekäitumine	6 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	23,6	20,9	30,3		14,1
	7 Ülekaalulised ja rasvunud täiskasvanud (%)	..	45,9	49,1	58,3		42,6
	8 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	9,7	9,8	11,6		6,3
	9 Suitsetajad (%)	..	21,8	27,4	36,9		18,2
	10 Raseduse ajal suitsetajad (%)	65	4,6	8,4	17,7		4,6
	11 Teismeliste (15-17a) rasedused	51	30,4	23,3	31,4		17,1
T-h*	12 Perearstide arv	75	72,6	62,1	47,5		79,7
	13 Hooldusravivoodite arv	75	492,4	682,8	0,0		1178,7
T-s*	14 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	495	484,4	506,2	617,6		397,7
	15 Tuberkuloosi esmashaigestumus	15	16,0	23,5	36,8		3,5
Suremus	16 Tervisekaotus	31893	32775,1	35597,1	42204,2		31714,0
	17 Suremuskaotus	15072	15654,3	18739,6	24659,4		15654,3
	18 Haiguskaotus	16821	17505,8	17032,8	21772,3		13344,4
	19 Alkoholisurmad (mehed)	20	47,9	69,3	107,1		47,9
	20 Alkoholisurmad (naised)	7	13,7	20,4	34,7		5,7
	21 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	11	11,8	29,4	86,4		11,5

* Rahvastik—rahvastik ja sotsiaalelu; T-h—tervishoid; T-s—tervise seisund.

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

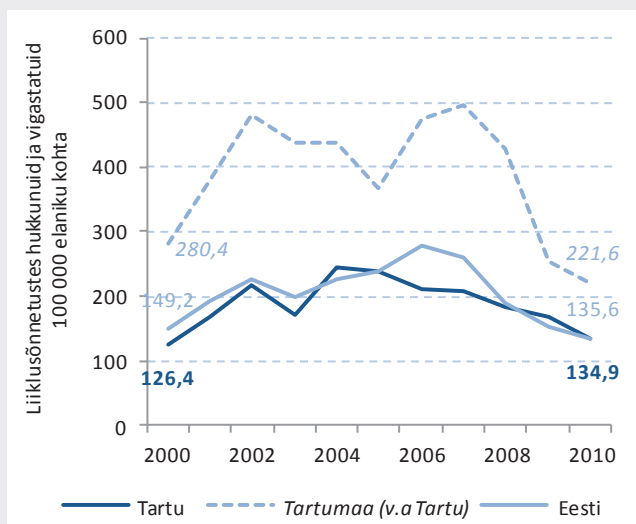
1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **6** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **7** ülekaaluliste ja rasvunud (KMI>25) osakaal 2006. **8** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) kooliõdede andmetel 2009-2010 I poolaasta. **9** igapäevasuutsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **10** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **11** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **12** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **13** hooldusravivooideid 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **14** pahaloomuliste kasvajate esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **15** tuberkuloosi esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **16** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **17** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **18** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **19** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **20** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **21** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-5 Statistikaamet; 6-7, 9-15, 19-20 Tervise Arengu Instituut; 8 Haigekassa; 16-18 Sotsiaalministeerium; 21 Maanteeamet.

Lisainfo: <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

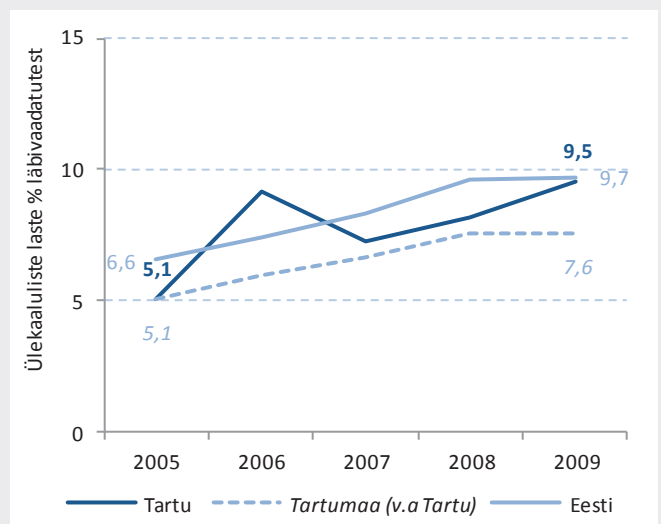
Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

Liiklusõnnetustes hukkunud ja vigastatud

Allikas: Maanteeamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

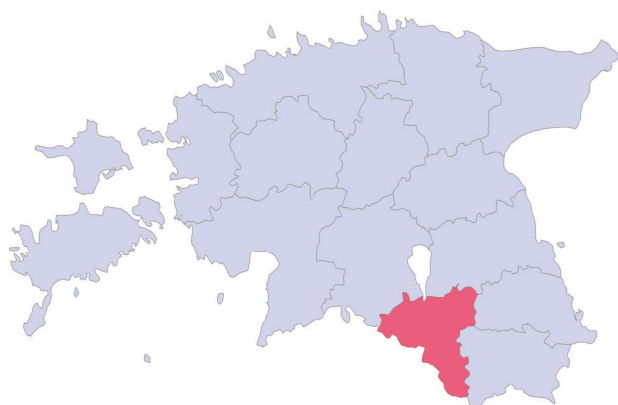
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

VALGAMAA

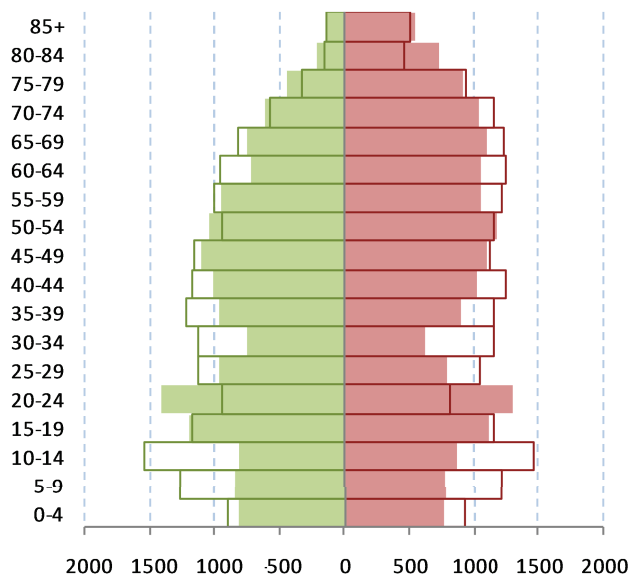
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

VALGAMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

□ Mehed (2000) ■ Mehed (2010) □ Naised (2000) ■ Naised (2010)

Elanike arv: 31 671 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 2%

Pindala: 2043,53 km²

Asustustihedus: 15,7 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Valga linn (12 770 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 13, sh 2 linna ja 11 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: põllu- ja metsamajandus, kaubandus ja turism, töötlev tööstus ja ehitus. Palju väikeettevõtteid.

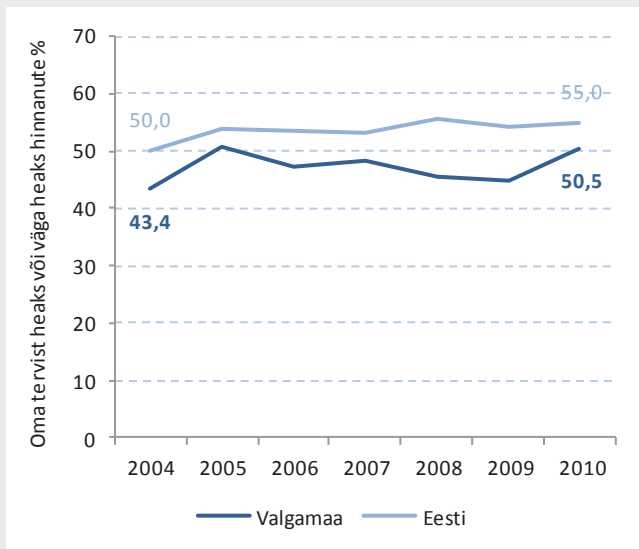
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse
- Varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr on aastatega langenud
- Eesti keskmisest madalam õnnetussurmade kordaja
- Eesti keskmisest kõrgem hooldusravivoodite arv

VÄLJAKUTSED

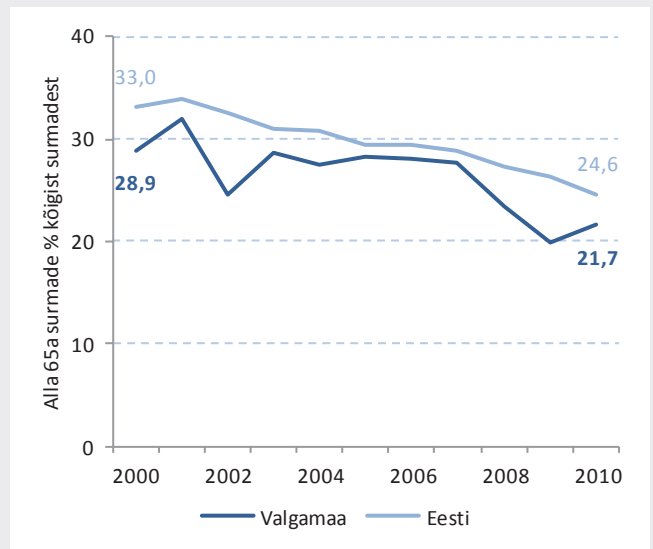
- Eesti kõrgeim eakate osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti madalaim keskmine brutopalk
- Eesti kõrgeim suhtelise vaesuse määr
- Eesti keskmisest kõrgem tervisekaotus (sh suremuskaotus)
- Eesti kõrgeim regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal
- Eesti kõrgeim igapäevasuitsetajate osakaal
- Eesti kõrgeim raseduse ajal suitsetavate naiste osakaal
- Eesti keskmisest vähem perearste elaniku kohta

Positiivne tervise enesehinnang

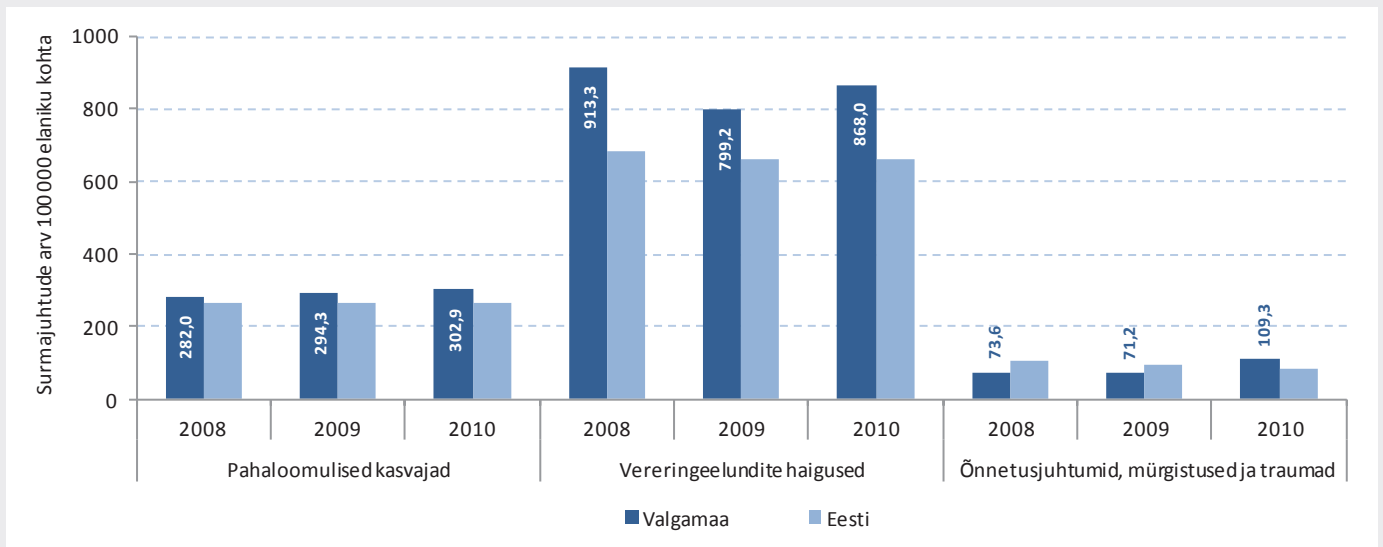
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

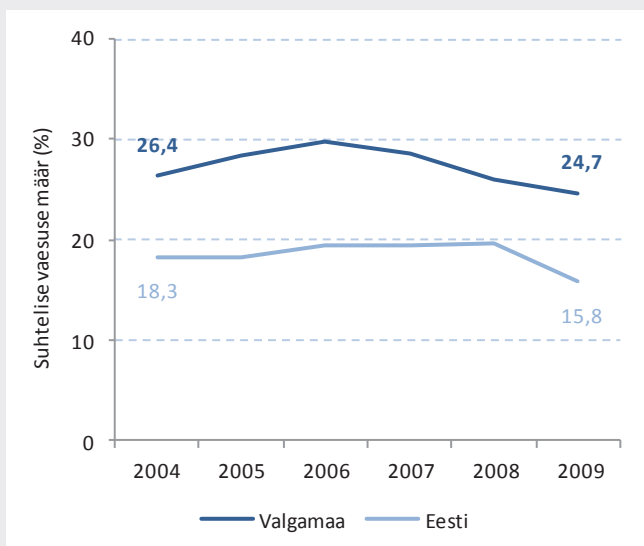
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

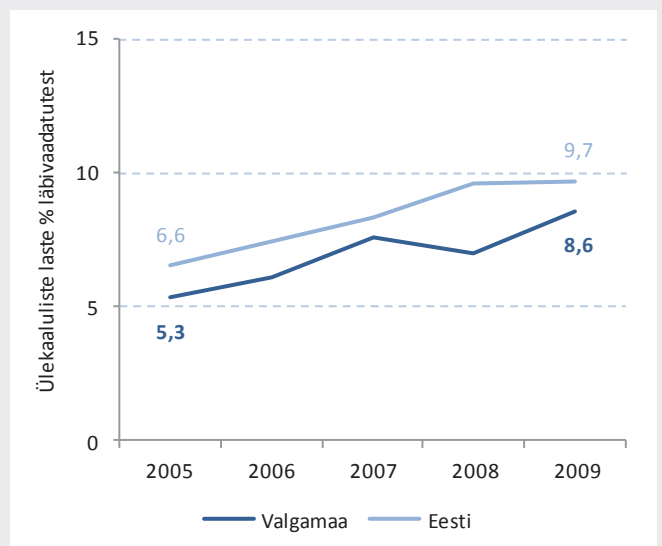
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

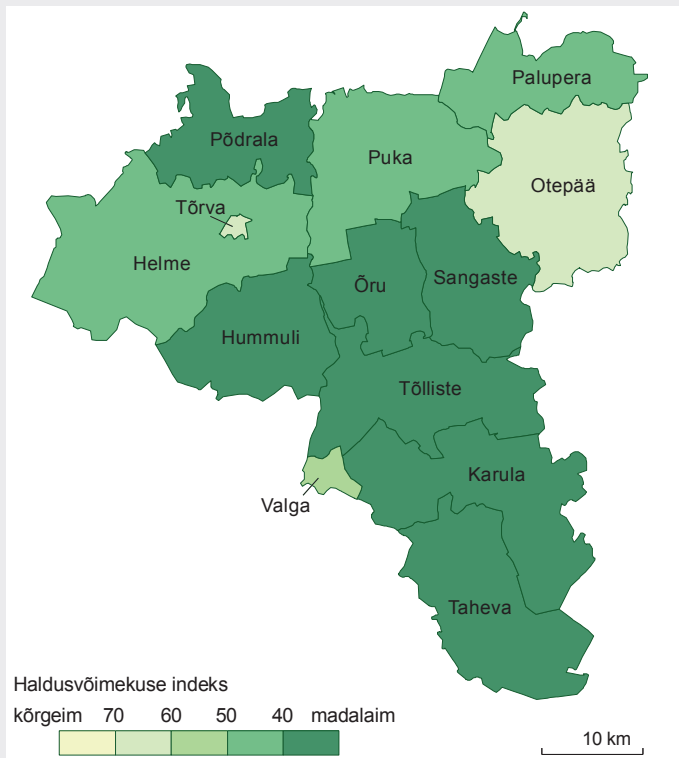
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

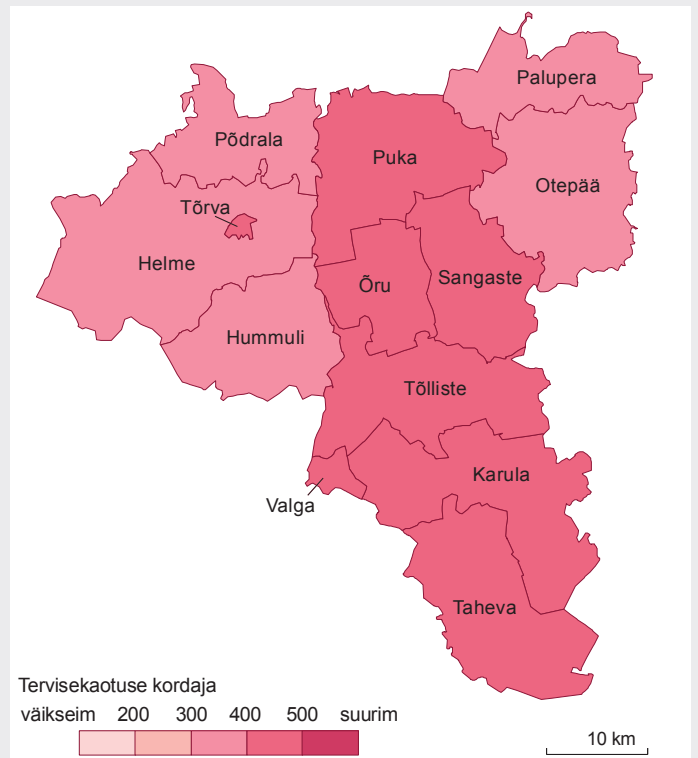

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsuse kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemas tulemusel kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeksi aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

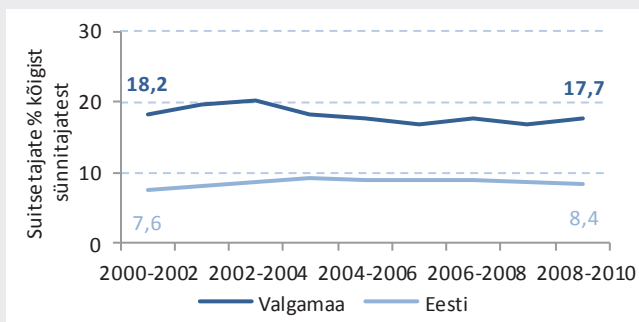

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

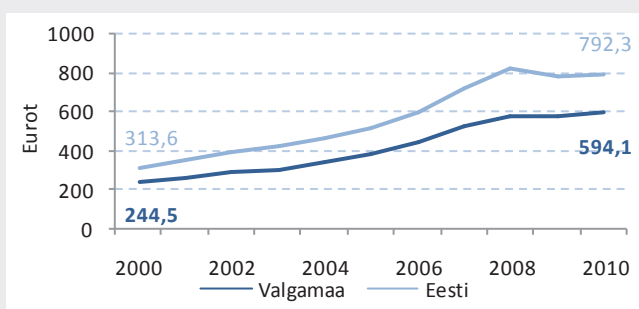
Allikas: Sotsiaalministerium

Suitsetamine raseduse ajal

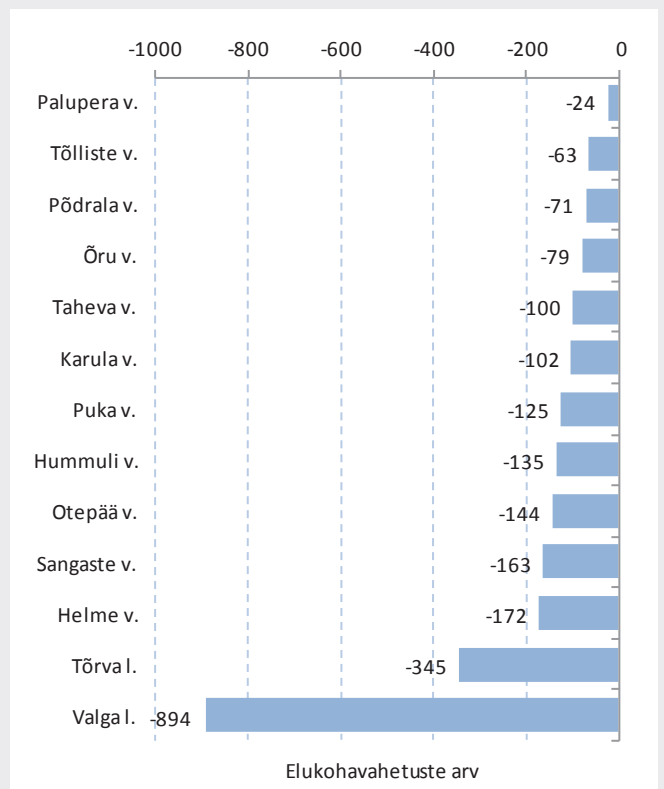
Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Keskmine brutokuupalk

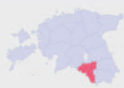

Allikas: Statistikaamet

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

Allikas: Statistikaamet

Valgamaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-129	-4,0	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-205	-6,3	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	20,5	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	15,5	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	76	76,0	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	59,7	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	594	594,1	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	24,7	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	153	4,7	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	337	10,5	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	30,3	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	50,0	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	9,8	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	36,9	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	54	17,7	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	19	26,9	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	15828	87,1	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	17	49,9	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	64	973,5	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	165	480,2	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmahaigestumus	8	25,8	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	1	3,1	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	7	22,7	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborrelioos	11	34,0	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	5	15,5	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	50,5	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	35,4	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	13578	40543,6	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	7478	22610,5	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	6100	18695,8	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	2	51,3	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	100	387,1	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	278	461,0	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	95	177,8	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	27	71,7	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	3	8,3	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	9	57,4	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	3	19,4	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	16	49,5	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	13	97,9	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodite arv 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmahaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborrelioosi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

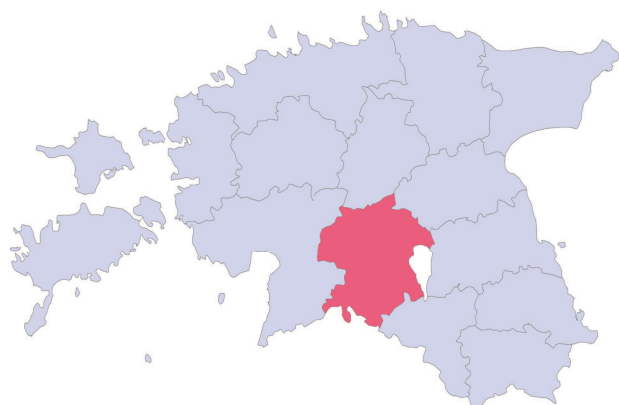

VILJANDIMAA

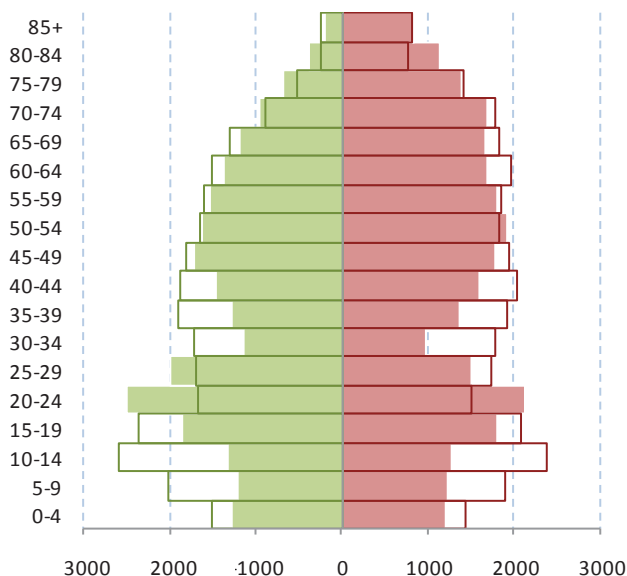
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

VILJANDIMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

□ Mehed (2000) ■ Mehed (2010) □ Naised (2000) ■ Naised (2010)

Elanike arv: 50 065 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 4%

Pindala: 3422,49 km²

Asustustihedus: 14,8 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Viljandi linn (18 119 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 15, sh 3 linna ja 12 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: põllumajandus, Eesti keskmisest rohkem hankiva tööstuse (üle 13%) ja töötleva tööstuse (üle 35%) ettevõtteid.

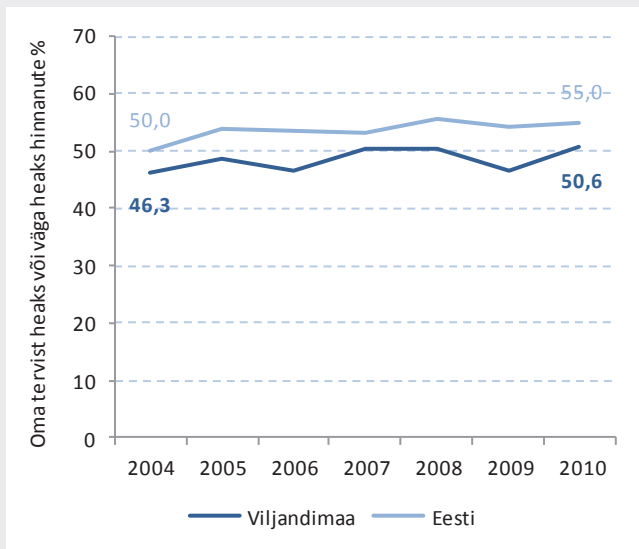
POSITIIVSED ARENGUD

- Eesti madalaim ülekaaluliste kooliõpilaste osakaal
- Aastatega on kasvanud elanike osakaal, kes hindavad oma tervist heaks või väga heaks
- Varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr on aastatega langenud
- Eesti keskmisest madalam haigestumus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Eesti keskmisest madalam õnnetussurmade kordaja

VÄLJAKUTSED

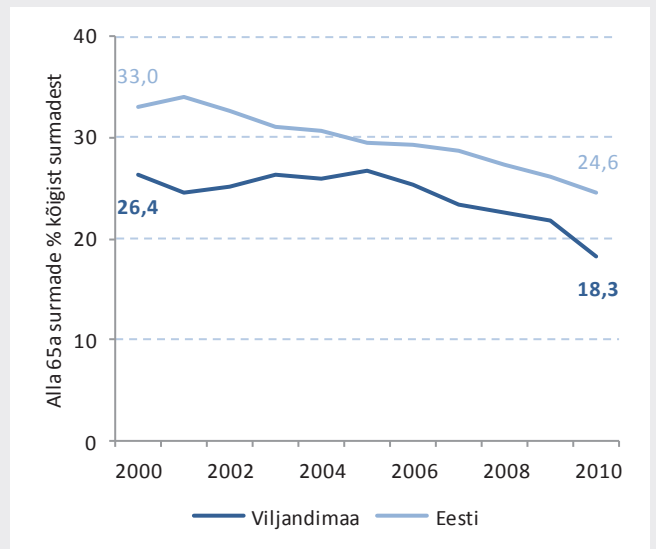
- Eesti keskmisest kõrgem väljaränne
- Negatiivne iive
- Eesti keskmisest kõrgem eakate osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest madalam brutopalk
- Eesti keskmisest rohkem alkoholist tingitud liiklusõnnetustes hukkunuid ja vigastatuid

Positiivne tervise enesehinnang

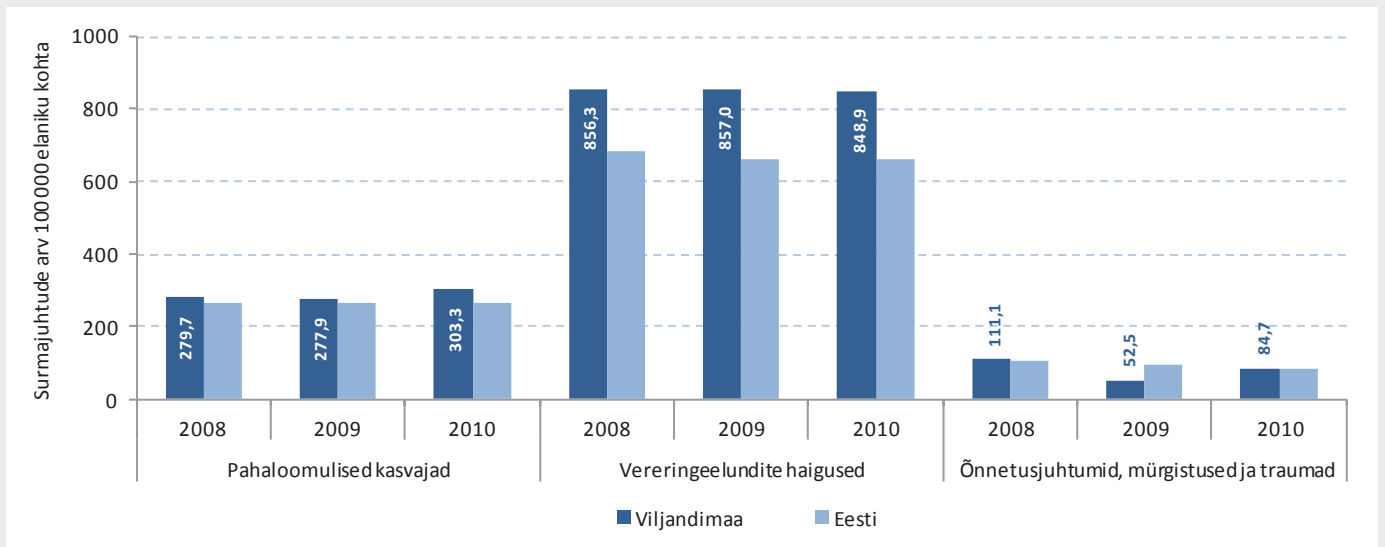
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

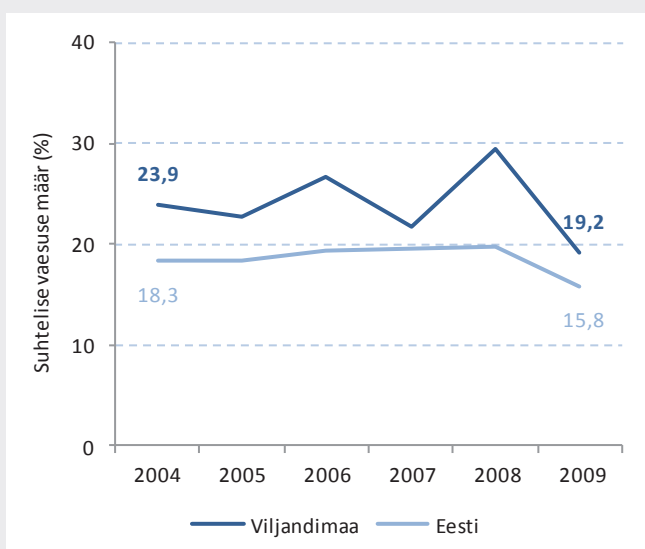
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

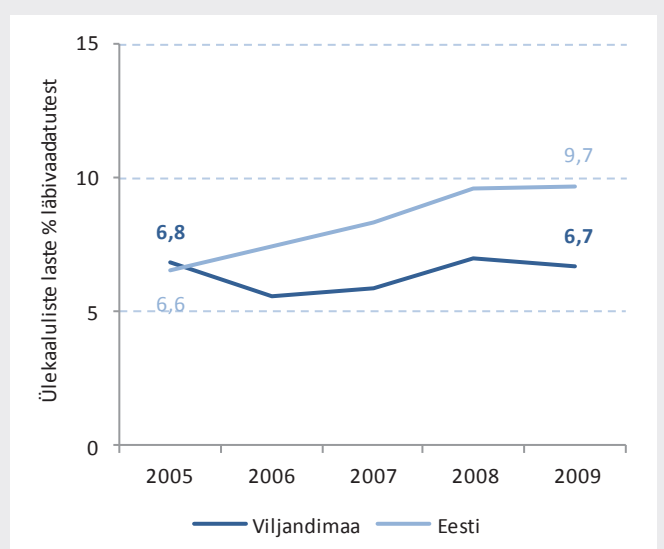
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

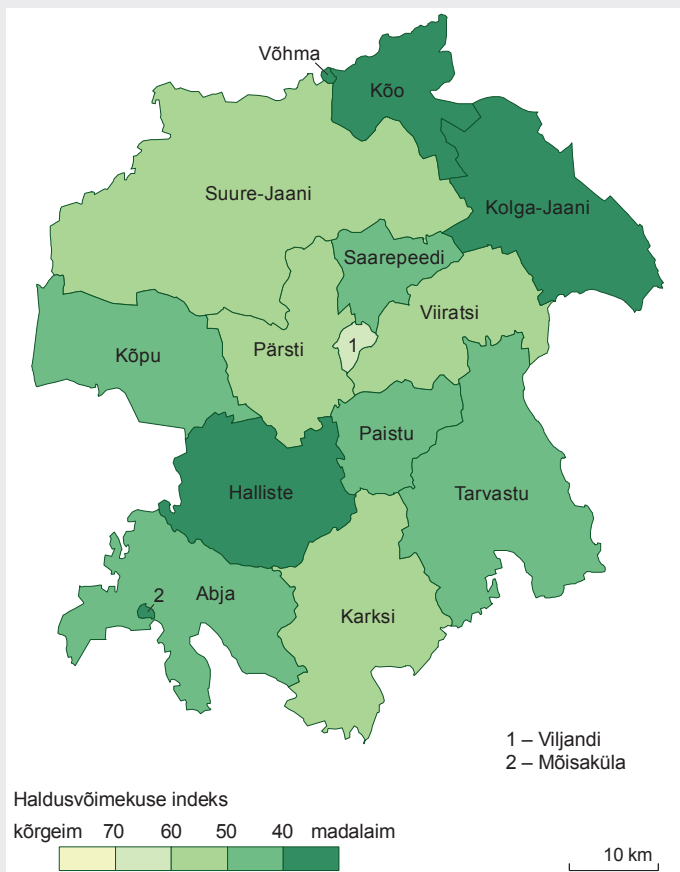
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

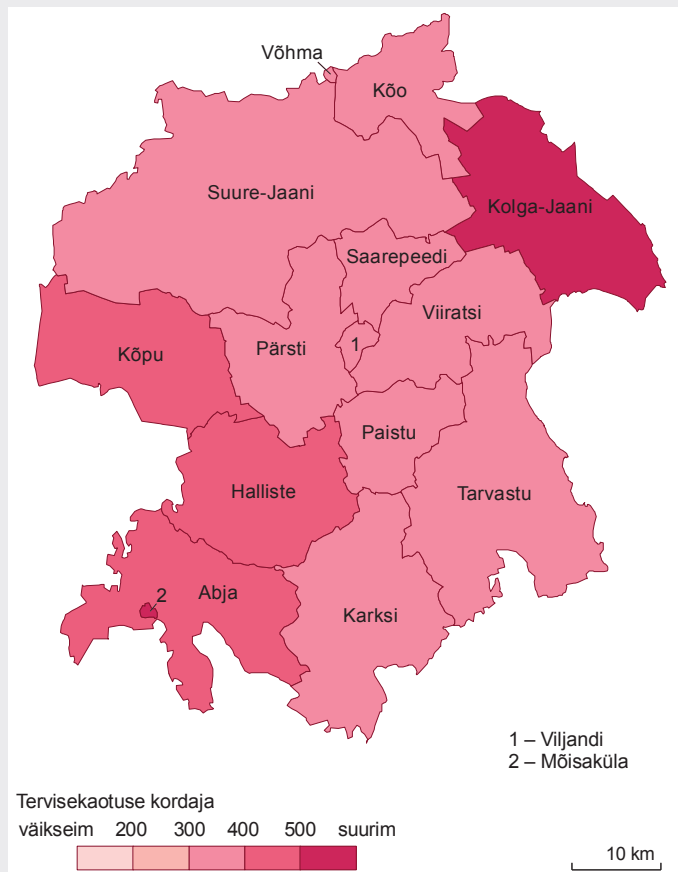

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsemist kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeks aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

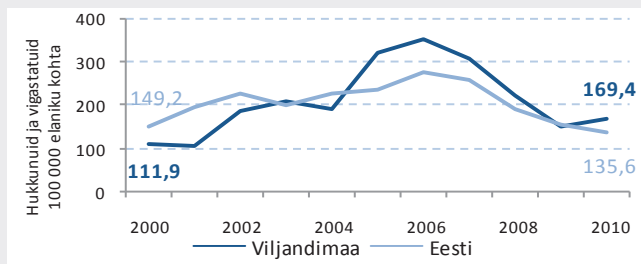

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

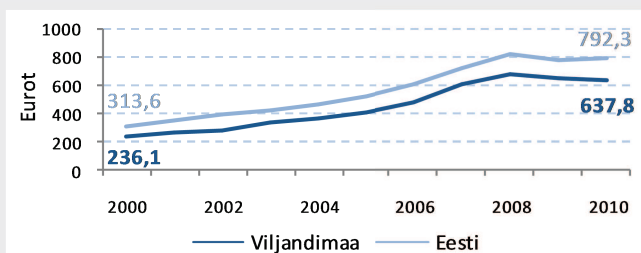
Allikas: Sotsiaalministeerium

Liiklusõnnetustes hukunud ja vigastatud

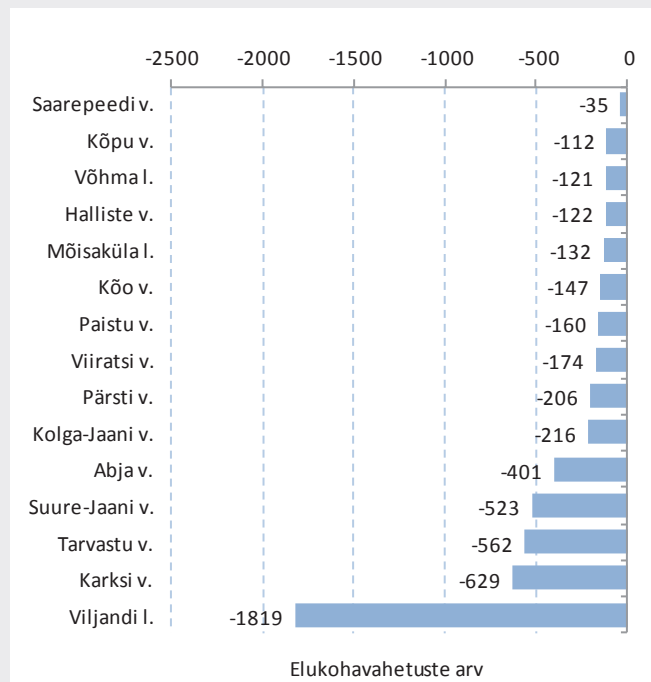
Allikas: Statistikaamet

Keskmine brutokuupalk

Allikas: Statistikaamet

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

Allikas: Statistikaamet

Viljandimaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti kesk.	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-203	-3,9	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-526	-10,2	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	20,0	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	14,8	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	76	76,2	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	65,4	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	638	637,8	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	19,2	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	186	3,6	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	241	4,8	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	19,3	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	48,0	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	6,5	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	30,2	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	44	9,2	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	29	25,8	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	25047	86,8	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	32	58,3	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	116	1142,1	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	241	430,5	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmashaigestumus	12	22,7	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	2	4,5	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	107	207,2	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborreliosis	82	158,6	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	7	13,0	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	50,6	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	36,5	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	19703	36683,5	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	10641	20158,1	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	9062	17360,2	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	4	74,3	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	153	369,7	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	440	451,6	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	148	181,0	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	43	71,6	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	4	7,1	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	18	74,8	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	4	15,8	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	29	56,3	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	20	89,7	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealiste hoiatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivad haiguste esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborreliosisi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hoiatu kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

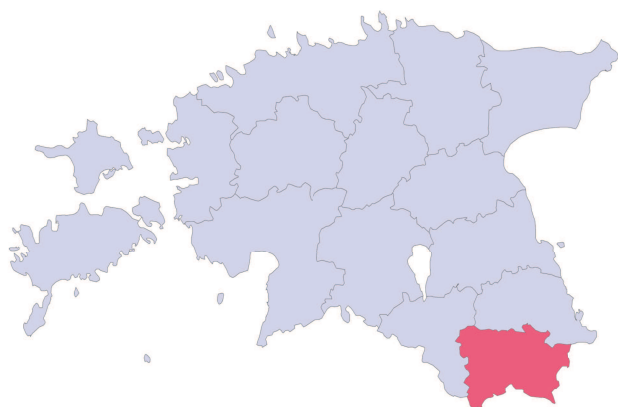
Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade

VÕRUMAA

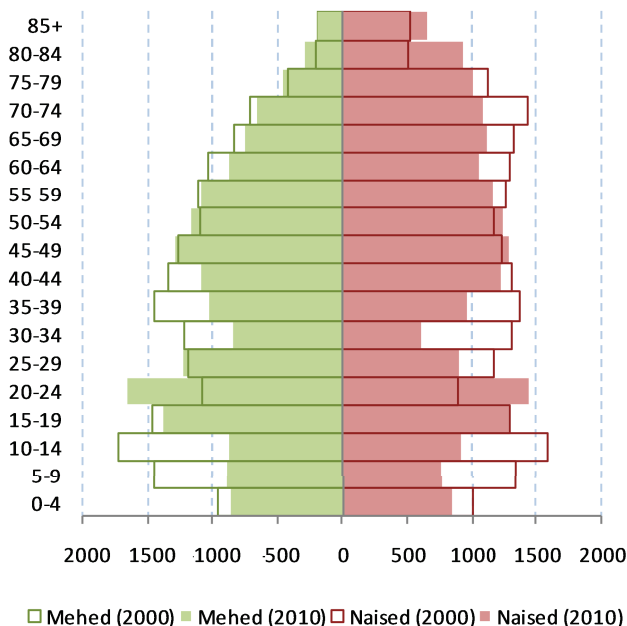
Ülevaade teeb kokkuvõtte maakonna tervise ja heaolu valitud näitajatest. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvutatud ja võrreldavaid terviseiga seotud näitajaid ning aidata kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

VÕRUMAA RAHVASTIKU STRUKTUUR

Elanike arv: 35 063 (01.01.2011)

Osakaal kogu Eesti elanikkonnast: 3%

Pindala: 2305,44 km²

Asustustihedus: 15,4 elanikku km² kohta

Maakonna keskus: Võru linn (13 078 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 13, sh 1 linn ja 12 valda

Olulisimad ettevõtlusharud: puidu- ja mööblitööstus, toiduainetetööstus, metalli- ja plastitöötlemine, kergetööstus, ehitus ning transport.

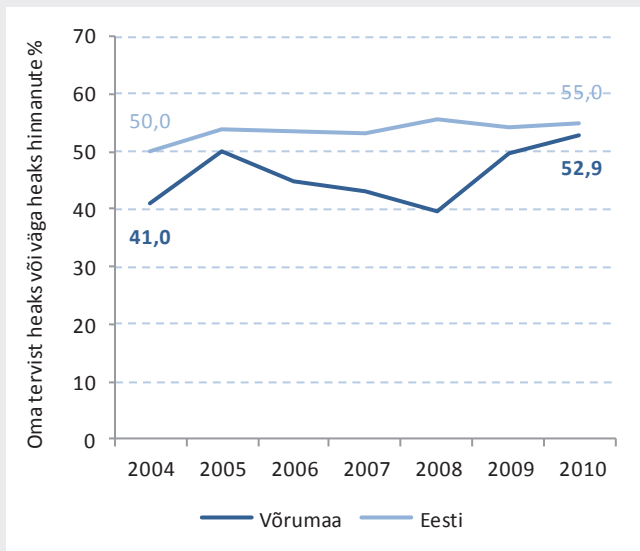
POSITIIVSED ARENGUD

- Varajase suremuse (enne 65. eluaastat) määr on aastatega langenud
- Eesti keskmisest madalam haigestumus pahaloomulistesse kasvajatesse
- Eesti madalaim laste suremus (viimasel 3 aastal pole registreeritud ühtegi surmajuhtumit)
- Ülekaaluliste koolilaste osakaal on viimastel aastatel langenud
- Eesti keskmisest madalam teismeliste raseduste näitaja
- Eesti keskmisest madalam haigestumus hepatiididesse ja seksuaalsel teel levivatesse haigustesse
- Eesti keskmisest madalam raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste näitaja

VÄLJAKUTSED

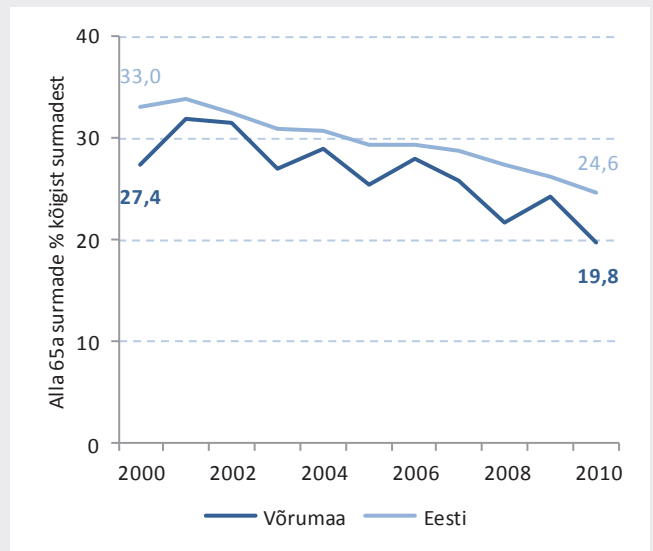
- Eesti kõrgeim eakate osakaal maakonna rahvastikust
- Eesti keskmisest kõrgem suhtelise vaesuse määr
- Eesti keskmisest madalam oodatav eluiga sünnihetkel
- Eesti keskmisest madalam elanike osakaal, kes hindavad oma tervist heaks või väga heaks
- Eesti keskmisest kõrgem regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal
- Eesti keskmisest kõrgem elanike osakaal, kelle igapäevane toimetulek on tervise tõttu piiratud
- Eesti keskmisest kõrgem tervisekaotus (sh nii haigus- kui suremuskaotus)
- Eesti keskmisest madalam hooldusravivoodite arv

Positiivne tervise enesehinnang

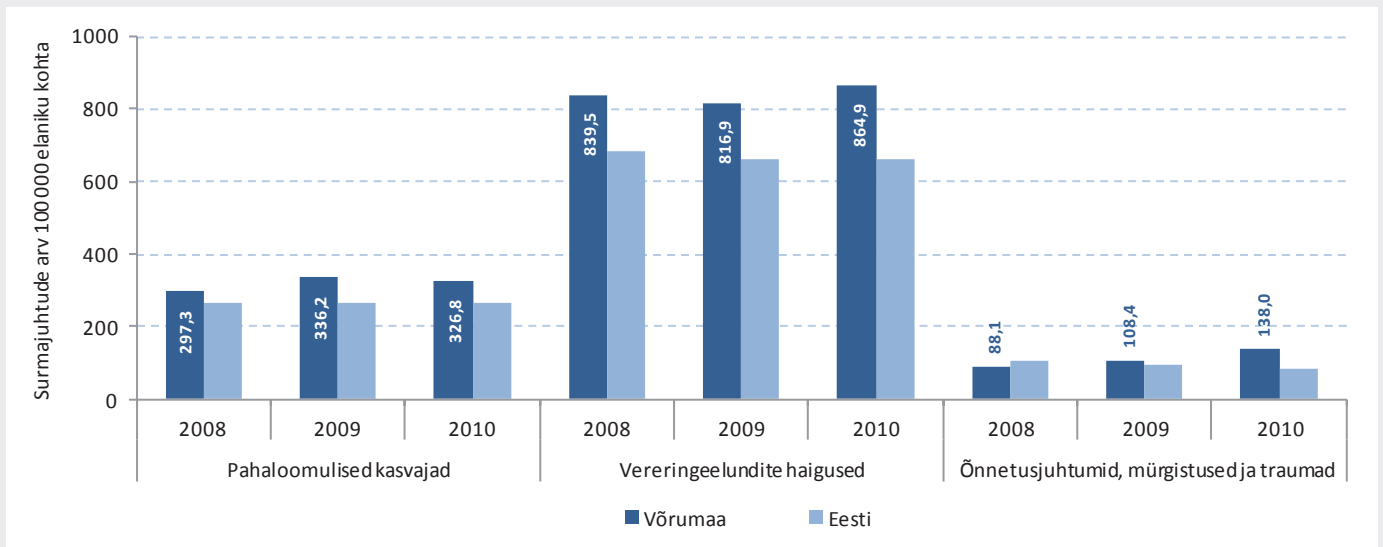
Allikas: Statistikaamet

Alla 65-aastaste surmad

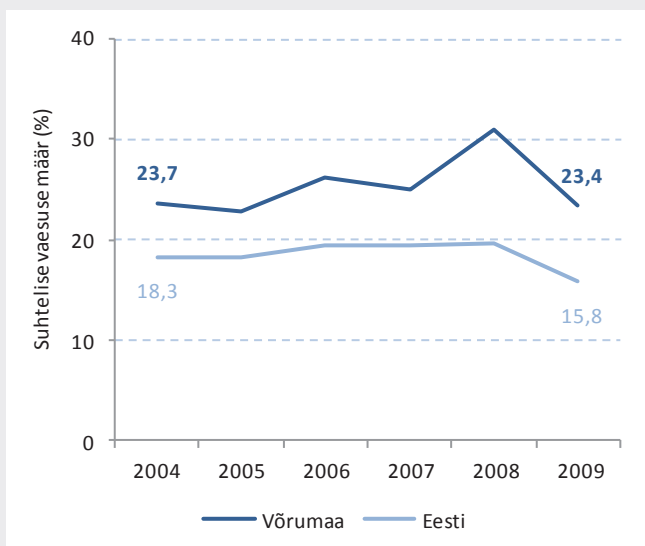
Allikas: Statistikaamet

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja õnnetusjuhtumite tagajärjel

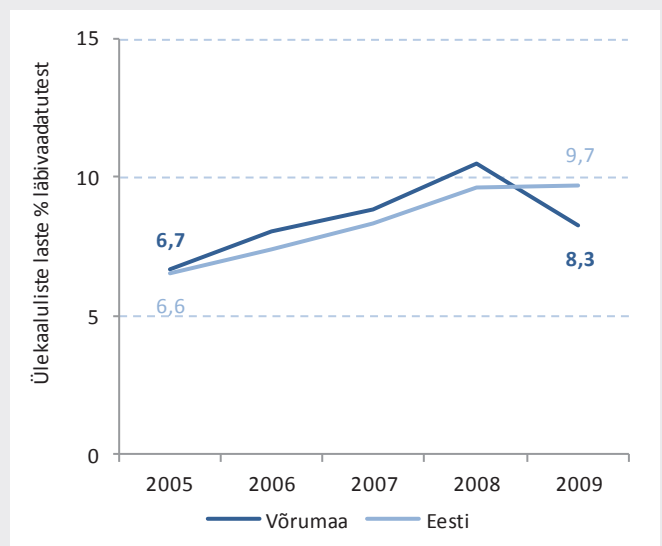
Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Suhtelise vaesuse määr

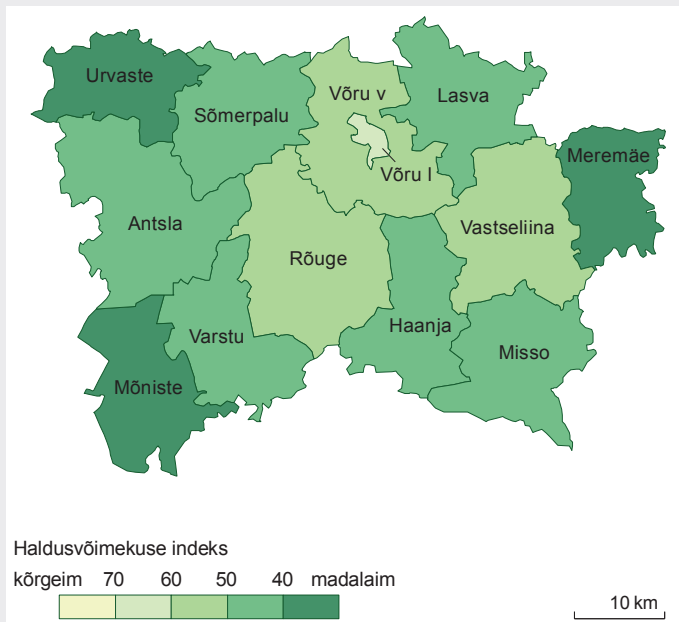
Allikas: Statistikaamet

Ülekaalulised koolilapsed

Allikas: Haigekassa

Haldusvõimekus maakonna omavalitsustes

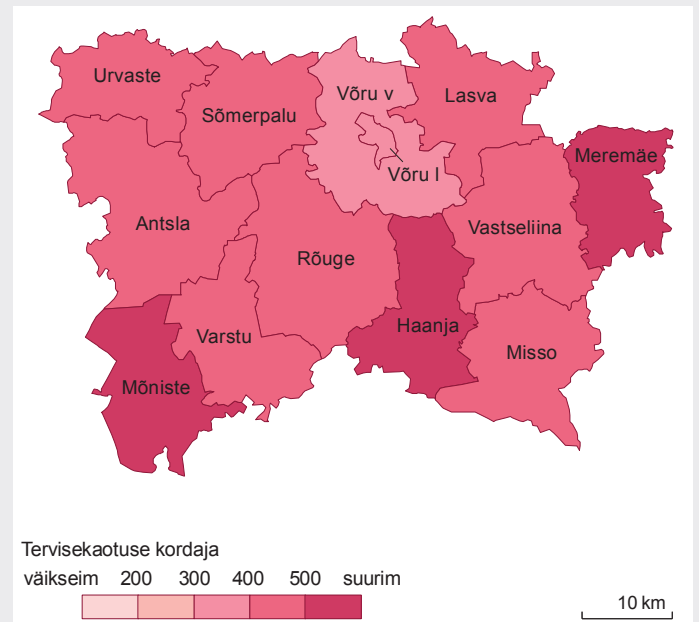

Haldusvõimekuse indeksi arvutamisel on arvesse võetud 26 näitajat kuuest valdkonnast: linna või valda moodustav rahvastik ja maa, kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus, linna või valla elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuse finantsolukord, kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus.

Kohaliku omavalitsuse võimekus väljendub samaaegselt nii kohaliku omavalitsuse kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Joonisel on toodud kohalike omavalitsuste haldusvõimekuse indeksi aastatel 2006-2009.

Allikas: OÜ Geomedia, Siseministeerium

Tervisekaotus maakonna omavalitsustes

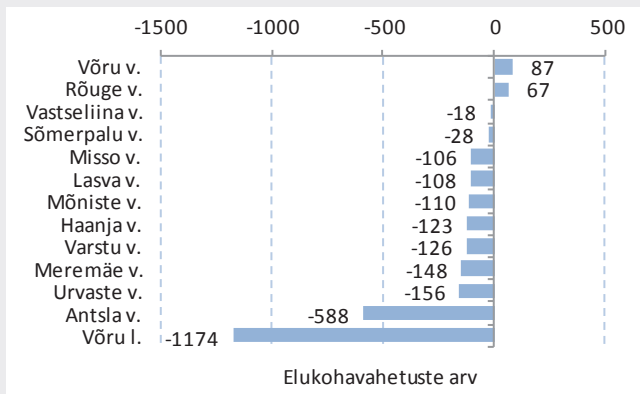

Tervisekaotuse ehk haiguskoormuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma ajal.

Tervisekaotus näitab, kui palju eluaastaid on elanikud haiguste põdemise ja suremuse tõttu kaotanud. Tegu on eluaastatega, mida inimesed oleks võinud tervena elada, kui haigust või surma poleks esinenud. Tervisekaotuse näitajat kasutatakse piirkondade omavaheliseks võrdlemiseks või hindamiseks piirkonna arengut aja jooksul. Joonisel on toodud kaotatud eluaastate arv 1000 elaniku kohta aastal 2006.

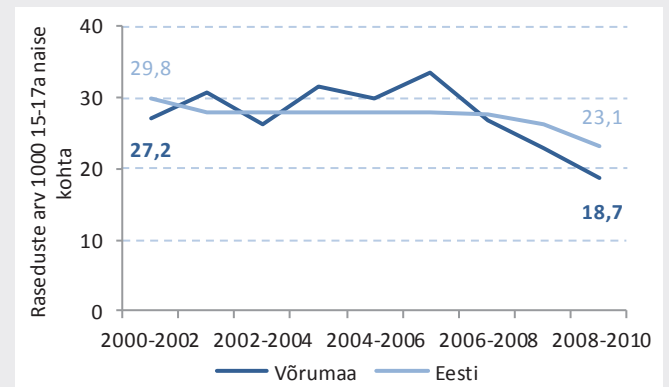
Allikas: Sotsiaalministeerium

2001-2010 rändesaldo maakonna omavalitsustes

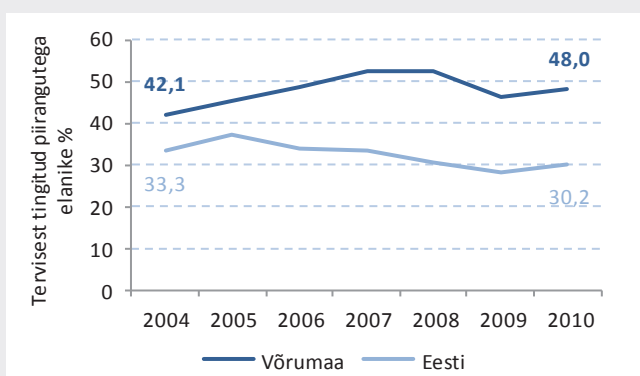
Allikas: Statistikaamet

Teismeliste rasedused (sünnitused ja abordid)

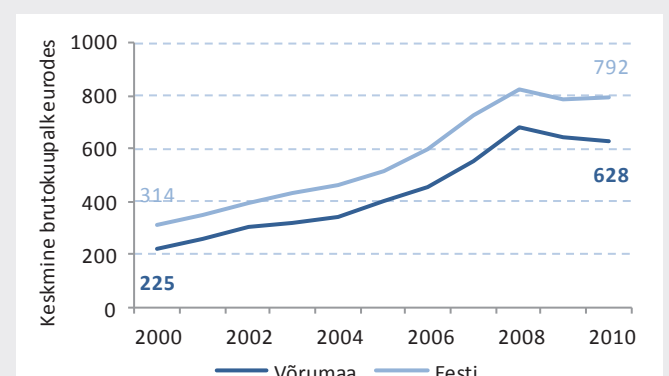
Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut

Tervisest tingitud piirangutega elanikud

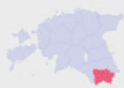

Allikas: Statistikaamet

Keskmine brutokuupalk

Allikas: Statistikaamet

Võrumaa

Joonis võrdleb maakonna tervisenäitajaid ülejäänud Eestiga. Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Eesti näitajate jaotus.

- Parem kui Eesti keskmine
- Ei erine oluliselt Eesti keskmisest
- Halvem kui Eesti keskmine

	Näitaja	Maakond		Eesti keskmine	Eesti halvim	Positsioon Eesti keskmise suhtes	Eesti parim
		Arv	Kordaja, %				
Rahvastik ja sotsiaalelu	1 Loomulik iive	-195	-5,4	-0,2	-6,7		4,6
	2 Rändesaldo	-235	-6,5	-1,0	-12,8		6,0
	3 Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	..	20,5	17,2	20,5		15,2
	4 Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	..	14,7	15,2	13,3		17,2
	5 Oodatav eluiga sünnihetkel	75	75,0	75,8	72,3		76,9
	6 Tööhõive määr (%)	..	58,0	62,7	48,1		68,6
	7 Keskmine brutokuupalk	628	627,9	792,3	594,1		901,2
	8 Suhtelise vaesuse määr (%)	..	23,4	15,8	24,7		9,5
	9 Isikuvastased kuriteod	162	4,5	4,4	6,6		2,2
	10 Õhu saastamine	243	6,8	14,3	93,4		1,4
Tervisekäitumine	11 Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	..	26,9	20,9	30,3		14,1
	12 Ülekaalulised täiskasvanud (%)	..	50,4	49,1	58,3		42,6
	13 Ülekaalulised koolilapsed (%)	..	9,0	9,8	11,6		6,3
	14 Suitsetajad (%)	..	25,1	27,4	36,9		18,2
	15 Raseduse ajal suitsetajad (%)	31	9,7	8,4	17,7		4,6
	16 Teismeliste (15-17a) rasedused	15	18,8	23,3	31,4		17,1
Tervishoid	17 Ravikindlustatud (%)	17895	87,2	87,7	83,3		89,2
	18 Perearstide arv	22	59,0	62,1	47,5		79,7
	19 Hooldusravivoodite arv	32	439,9	682,8	0,0		1178,7
Tervise seisund	20 Pahaloomuliste kasvajate esmasjuhud	175	458,5	506,2	617,6		397,7
	21 Tuberkuloosi esmashaigestumus	7	18,6	23,5	36,8		3,5
	22 Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	2	5,6	23,6	65,7		2,0
	23 Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	26	72,3	213,7	287,5		21,1
	24 Puukborrelioos	17	46,4	124,1	1461,0		27,2
	25 Puukentsefaliit	5	14,8	11,8	51,1		3,7
	26 Positiivne tervise enesehinnang (%)	..	52,9	55,0	30,5		62,7
	27 Tervisest tingitud piirangud (%)	..	48,0	30,2	57,0		24,0
Suremus	28 Tervisekaotus	15315	41162,0	35597,1	42204,2		31714,0
	29 Suremuskaotus	7816	21241,4	18739,6	24659,4		15654,3
	30 Haiguskaotus	7499	20641,2	17032,8	21772,3		13344,4
	31 0-9a laste surmad	0	0,0	66,7	98,6		0,0
	32 Surmad enne 65. eluaastat	120	418,4	385,0	601,1		288,4
	33 Surmad vereringeelundite haigustesse	302	431,7	427,9	541,5		378,4
	34 Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	115	195,1	187,6	222,7		165,5
	35 Õnnetussurmad	40	95,0	85,8	117,7		62,6
	36 Tulekahjudes hukkunud	4	10,2	5,6	11,1		2,8
	37 Alkoholisurmad (mehed)	16	96,0	69,3	107,1		47,9
	38 Alkoholisurmad (naised)	5	28,2	20,4	34,7		5,7
	39 Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	13	36,2	29,4	86,4		11,5
	40 Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	11	80,3	126,5	258,1		46,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **2** rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta 2008-2010. **3** üle 65-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **4** 0-14-aastaste osakaal elanikkonnast 2010. **5** 0 aasta vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv 2009/2010. **6** 16-pensioniealistel hõivatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus 2010. **7** keskmine brutokuupalk eurodes 2010. **8** isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosisissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam 2009. **9** isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta 2008-2010. **10** õhu saastamine paiksetest saasteallikatest: tonni tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta 2010. **11** vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal 2006. **12** ülekaaluliste ja rasvunute (BMI>25) osakaal 2006. **13** ülekaalulisi koolilapsi (% läbivaadatud) koolilõpete andmetel 2009-2010 I poolaasta. **14** igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+ 2006. **15** raseduse ajal suitsetajad (% kõigist rasedatest) 2008-2010. **16** teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 samas vanuses naise kohta 2008-2010. **17** kvartalite keskmine ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59a 2010. **18** perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta 2009. **19** hooldusravivoodide 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta 2010. **20** pahaloomuliste kasvajate esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2007. **21** tuberkuloosi esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **22** viirushepatiitide juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **23** peamiselt seksuaalsel teel levivate haiguste esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **24** puukborrelioosi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **25** puukentsefaliidi juhtusid 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **26** hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal 2010. **27** tervisest tingitud igapäevategevuste piirangutega (suurel või mõningal määral piiratud) inimeste osakaal rahvastikus 2010. **28** suremuse ja haigestumuse tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **29** surmade tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **30** haiguste tõttu kaotatud eluaastad 100 000 elaniku kohta 2006. **31** 0-9a laste surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta 2008-2010. **32** surmad enne 65. eluaastat 100 000 vastavas vanuses elaniku kohta 2008-2010. **33** standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **34** standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **35** standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **36** tulekahjudes hukkunud 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **37** meeste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 mehe kohta 2008-2010. **38** naiste alkoholi tarvitamisest tingitud surmade arv 100 000 naise kohta 2008-2010. **39** joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta 2008-2010. **40** raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 hõivatute kohta 2008-2010.

Andmeallikad: 1-10, 26-27, 31-32 Statistikaamet; 11-12, 14-16, 18-21, 33-35, 37-38 Tervise Arengu Instituut; 13, 17 Haigekassa; 22-25 Terviseamet; 28-30 Sotsiaalministeerium; 36 Päästeamet; 39 Maanteeamet; 40 Tööinspektsioon. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

Maakondade jaotustabel

	Näitaja	Parim																		Halvi m	
Rahvastik ja sotsiaalelu	Loomulik iive	4,6	TR-L	HAR	TAR	TL-L	EST	RAP	PÄR	JÄR	SAA	LÄÄV	LÄÄ	JÖG	VIL	VAL	HII	PÖL	VÖR	IDAV	-6,7
	Rändesaldo	6	HAR	TL-L	TAR	EST	SAA	PÖL	RAP	PÄR	LÄÄ	VAL	VÖR	TR-L	IDAV	LÄÄV	HII	VIL	JÖG	JÄR	-12,8
	Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	15,2	HAR	TR-L	TL-L	TAR	RAP	EST	HII	LÄÄV	IDAV	PÄR	JÄR	LÄÄ	SAA	VIL	JÖG	PÖL	VÖR	VAL	20,5
	Noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	17,2	TR-L	TAR	LÄÄV	RAP	VAL	HAR	PÄR	EST	JÄR	TL-L	VIL	VÖR	JÖG	PÖL	LÄÄ	SAA	IDAV	HII	13,3
	Oodatav eluiga sünnihetkel	76,9	TAR	PÄR	JÖG	VIL	HAR	SAA	VAL	EST	TL-L*	TR-L*	PÖL	LÄÄ	RAP	JÄR	VÖR	LÄÄV	HII	IDAV	72,3
	Tööhõive määr (16-pension) (%)	68,6	TL-L	HAR	VIL	SAA	EST	HII	TAR	LÄÄV	JÄR	TR-L*	PÄR	RAP	VAL	VÖR	LÄÄ	JÖG	IDAV	PÖL	48,1
	Keskmine brutokuupalk	901,2	TL-L	HAR	TR-L	EST	TAR	PÄR	IDAV	LÄÄ	LÄÄV	SAA	VIL	HII	VÖR	JÄR	PÖL	JÖG	RAP	VAL	594,1
	Suhtelise vaesuse määr (%)	9,5	TL-L	HAR	TAR	RAP	EST	LÄÄV	SAA	LÄÄ	VIL	TR-L*	PÄR	HII	JÄR	PÖL	VÖR	JÖG	IDAV	VAL	24,7
	Isikuvastased kuriteod	2,2	HII	SAA	JÖG	TAR	JÄR	VIL	PÄR	EST	TR-L*	VÖR	VAL	IDAV	HAR	LÄÄV	PÖL	TL-L	RAP	LÄÄ	6,6
	Õhu saastamine	1,3	RAP	TAR	HAR	HII	SAA	PÖL	VIL	JÖG	TL-L*	TR-L*	LÄÄV	VÖR	JÄR	VAL	EST	PÄR	LÄÄ	IDAV	40,1
Tervisekäitumine	Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	14,1	IDAV	LÄÄ	SAA	PÄR	JÄR	RAP	VIL	PÖL	HII	EST	TAR	TL-L	HAR	JÖG	TR-L	LÄÄV	VÖR	VAL	30,3
	Ülekaalulised täiskasvanud (%)	42,6	LÄÄ	TL-L	HAR	TR-L	JÄR	HII	VIL	EST	RAP	VAL	VÖR	TAR	JÖG	PÖL	SAA	IDAV	PÄR	LÄÄV	58,3
	Ülekaalulised koolilapsed (%)	6,3	RAP	VIL	HII	SAA	IDAV	LÄÄV	VÖR	TAR	PÄR	TR-L	LÄÄ	VAL	EST	PÖL	JÄR	JÖG	HAR	TL-L	11,6
	Suitsetajad (%)	18,2	HII	LÄÄ	TR-L	TAR	JÖG	VÖR	PÄR	TL-L	EST	HAR	RAP	PÖL	LÄÄV	IDAV	VIL	SAA	JÄR	VAL	36,9
	Raseduse ajal suitsetajad (%)	4,6	TR-L	TAR	SAA	HAR	TL-L	HII	EST	VIL	VÖR	PÄR	RAP	LÄÄ	PÖL	LÄÄV	IDAV	JÖG	JÄR	VAL	17,7
	Teismeliste (15-17a) rasedused	17,1	PÖL	VÖR	HAR	SAA	TL-L	LÄÄV	HII	LÄÄ	EST	IDAV	RAP	VIL	VAL	JÖG	TR-L	TAR	PÄR	JÄR	31,4
Tervishoid	Ravikindlustatud (20-59a) (%)	89,2	HII	PÖL	JÄR	SAA	EST	RAP	VÖR	VAL	LÄÄ	TR-L*	LÄÄV	VIL	IDAV	TAR	PÄR	HAR	JÖG	TL-L	83,3
	Perearstide hulk	79,7	HII	TR-L	TAR	TL-L	JÄR	LÄÄV	RAP	HAR	EST	SAA	PÄR	IDAV	VÖR	PÖL	VIL	JÖG	VAL	LÄÄ	47,5
	Hooldusravivoodite hulk	1178,7	JÖG	VIL	VAL	TAR	PÄR	LÄÄ	RAP	EST	PÖL	LÄÄV	IDAV	HAR	TL-L	JÄR	TR-L	VÖR	SAA	HII	0
Terviseisund	Pahaloomuliste kasvaja esmasjuhud	397,7	IDAV	VIL	VÖR	RAP	VAL	TR-L	TAR	PÖL	LÄÄ	EST	LÄÄV	SAA	HII	PÄR	HAR	TL-L	JÖG	JÄR	617,6
	Tuberkuloosi esmahaigestumus	3,5	HII	LÄÄ	PÄR	PÖL	TAR	JÖG	TR-L	VÖR	RAP	HAR	VIL	EST	TL-L	SAA	VAL	JÄR	LÄÄV	IDAV	36,8
	Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	2	SAA	PÖL	TAR	VAL	HII	VIL	JÄR	VÖR	JÖG	TR-L*	RAP	LÄÄ	LÄÄV	PÄR	EST	HAR	TL-L	IDAV	65,7
	Seksuaalsel teel levivad haigused	21,1	HII	VAL	VÖR	JÖG	RAP	LÄÄ	SAA	PÖL	TR-L*	LÄÄV	JÄR	VIL	EST	PÄR	TAR	HAR	IDAV	TL-L	287,5
	Puukborrelioos	27,2	IDAV	VAL	VÖR	LÄÄV	JÖG	TL-L	TAR	HAR	JÄR	TR-L*	EST	PÖL	PÄR	VIL	RAP	LÄÄ	HII	SAA	1461
	Puukentsefaliit	3,7	RAP	JÄR	LÄÄV	TL-L	HAR	LÄÄ	IDAV	EST	VIL	TR-L*	JÖG	VÖR	VAL	TAR	PÖL	PÄR	HII	SAA	51,1
	Positiivne tervise enesehinnang (%)	62,7	RAP	HAR	JÄR	TL-L	LÄÄV	LÄÄ	SAA	PÄR	EST	JÖG	TR-L*	VÖR	TAR	HII	VIL	VAL	IDAV	PÖL	30,5
	Tervisest tingitud piirangud (%)	24	RAP	JÄR	HAR	LÄÄV	PÄR	TL-L	LÄÄ	SAA	EST	TR-L*	TAR	IDAV	VAL	VIL	JÖG	HII	VÖR	PÖL	57
Suremus	Tervisekaotus	31714	SAA	HII	RAP	TR-L	HAR	TAR	PÄR	TL-L	JÄR	LÄÄ	EST	LÄÄV	VIL	JÖG	VAL	VÖR	PÖL	IDAV	42204,2
	Suremuskaotus	15654,3	HAR	TAR	TL-L	SAA	HII	PÄR	EST	RAP	JÄR	JÖG	VIL	PÖL	VÖR	LÄÄ	LÄÄV	VAL	IDAV	TR-L	24659,4
	Haiguskaotus	13344,4	RAP	HII	SAA	LÄÄ	LÄÄV	PÄR	HAR	JÄR	EST	VIL	TAR	TL-L	IDAV	VAL	JÖG	VÖR	PÖL	TR-L	21772,3
	Laste surmad (0-9a)	0	HII	VÖR	JÖG	TAR	VAL	JÄR	PÄR	HAR	EST	TR-L*	TL-L	VIL	LÄÄ	LÄÄV	SAA	IDAV	RAP	PÖL	98,6
	Surmad enne 65. eluaastat	288,4	TAR	HAR	PÄR	TL-L	VIL	RAP	EST	SAA	TR-L*	VAL	VÖR	JÖG	HII	JÄR	PÖL	LÄÄV	LÄÄ	IDAV	601,1
	Surmad vereringeelundite haigustesse	378,4	HAR	PÄR	LÄÄ	TAR	JÖG	JÄR	EST	VÖR	TL-L*	TR-L*	SAA	VIL	VAL	RAP	LÄÄV	PÖL	HII	IDAV	541,5
	Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	165,5	PÖL	TAR	VAL	JÖG	VIL	IDAV	SAA	HAR	EST	TL-L*	TR-L*	RAP	HII	VÖR	LÄÄV	LÄÄ	PÄR	JÄR	222,7
	Õnnetussurmad	62,6	HII	PÄR	VIL	VAL	TAR	RAP	SAA	LÄÄ	HAR	TR-L*	JÄR	EST	TL-L	VÖR	JÖG	LÄÄV	IDAV	PÖL	117,7
	Tulekahjudes hukkunud	2,8	TL-L	HAR	SAA	TAR	EST	PÄR	LÄÄV	HII	VIL	TR-L*	RAP	JÖG	LÄÄ	PÖL	IDAV	VAL	VÖR	JÄR	11,1
	Alkoholisurmad (mehed)	47,9	TR-L	SAA	TAR	VAL	PÄR	HAR	TL-L	RAP	EST	HII	VIL	JÄR	LÄÄV	IDAV	JÖG	VÖR	LÄÄ	PÖL	107,1
	Alkoholisurmad (naised)	5,7	SAA	HII	PÄR	TL-L	TR-L	RAP	VIL	TAR	HAR	JÖG	VAL	LÄÄ	EST	LÄÄV	VÖR	JÄR	IDAV	PÖL	34,7
	Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	11,5	TL-L	TR-L	IDAV	HAR	TAR	EST	PÄR	HII	JÖG	VÖR	RAP	LÄÄ	LÄÄV	VAL	VIL	SAA	JÄR	PÖL	86,4
	Rasked ja surmavad tööõnnetused	46	HAR	TAR	VÖR	IDAV	VIL	VAL	PÖL	RAP	HII	TR-L*	SAA	TL-L	EST	LÄÄ	JÖG	PÄR	LÄÄV	JÄR	258,1

Joonis näitab, kuidas maakonnad tervise ja heaolu näitajate alusel jaotuvad, näitaja parimast halvima väärtuseni. Eesti keskmine on ümbritsetud tumeda joonega.

Näitajate seletused on toodud iga maakonna ülevaate viimasel lehel graafiku all.

HAR—Harjumaa, HII—Hiiumaa, IDAV—Ida-Virumaa, JÖG—Jõgevamaa, JÄR—Järvamaa, LÄÄ—Läänemaa, LÄÄV—Lääne-Virumaa, PÖL—Põlvamaa, PÄR—Pärnumaa, RAP—Raplamaa, SAA—Saaremaa, TAR—Tartumaa, TL-L—Tallinna linn, TR-L—Tartu linn, VAL—Valgamaa, VIL—Viljandimaa, VÖR—Võrumaa.

* — Tallinna ja/või Tartu linna kohta puuduvad andmed ning need on paigutatud orienteeruvalt tabeli keskele.

Tervise ja heaolu näitajate ülevaade

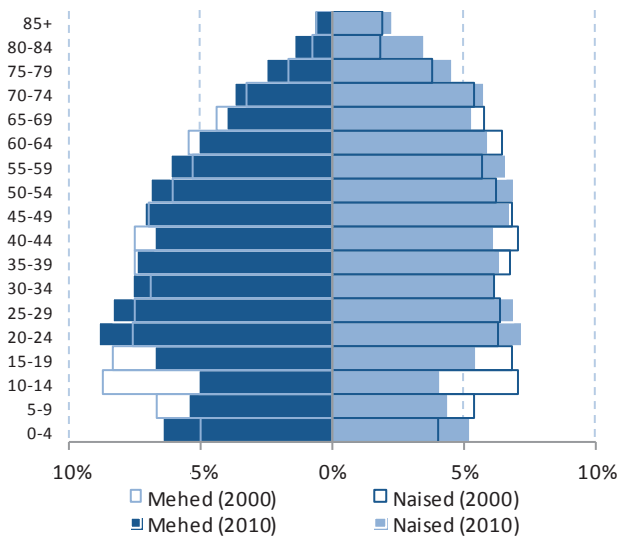
EESTI

Ülevaade teeb kokkuvõtte Eesti tervise ja heaolu valitud näitajatest, võrdluses Euroopa Liidu (EU-27) keskmisega. Eesmärgiks on esitada ühtsetel alustel arvatud ja võrreldavaid tervisega seotud näitajaid ning aidata kaasa tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

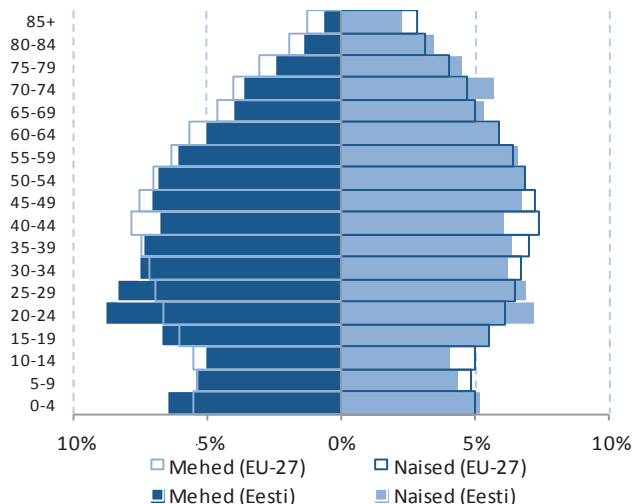
Selle on koostanud Tervise Arengu Instituudi spetsialistid koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaametiga.

Ülevaates välja toodud andmete kohta leiab täiendavat infot aadressil: www.terviseinfo.ee/maakonnatervis

EESTI RAHVASTIK 2000 JA 2010

EESTI JA EUROOPA RAHVASTIK 2010

Elanike arv: 1 340 194 (01.01.2011)

Osakaal kogu Euroopa elanikkonnast: 0,27%

Pindala: 45 227 km²

Asustustihedus: 30 elanikku km² kohta

Pealinn: Tallinn (416 144 elanikku)

Omavalitsusüksusi: 15 maakonda, 226 omavalitsust

Olulisemad ekspordiartiklid: masinad ja seadmed (29%), puit ja paber (13%), metallid (10%), toidukaubad (8%), tekstiilid (5%), keemiatooted.

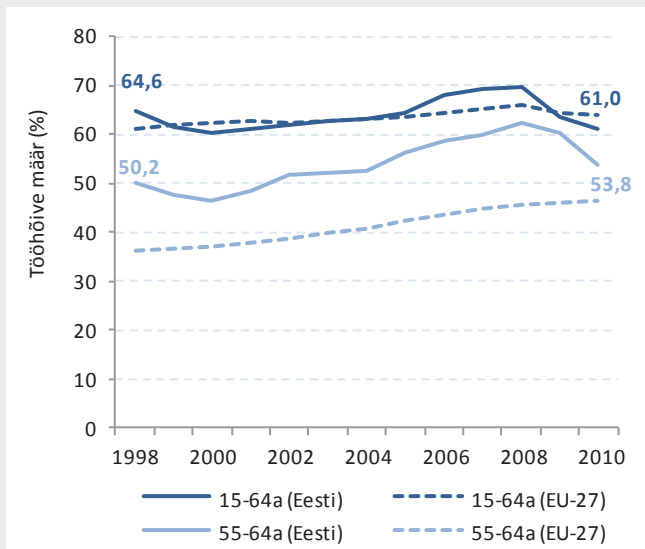
POSITIIVSED ARENGUD

- Vähenenud on nn enneaegne suremus (suremus enne 65. eluaastat), ent see jääb siiski Euroopa keskmisest kõrgemale tasemele
- Kasvanud on oodatav eluiga ning tervelt elatud eluiga
- Vähenenud on igapäevasuitsetajate (eriti meeste) osakaal
- Vähenenud on nii vereringeelundkonna haigustest kui välispõhjustest tingitud suremus
- Euroopa keskmisest veidi kõrgem naiste tööhõive määr (15-64-a) ja vanemaaliste (55-64a) tööhõive määr
- Euroopa madalaim õhusaaste määr

VÄLJAKUTSED

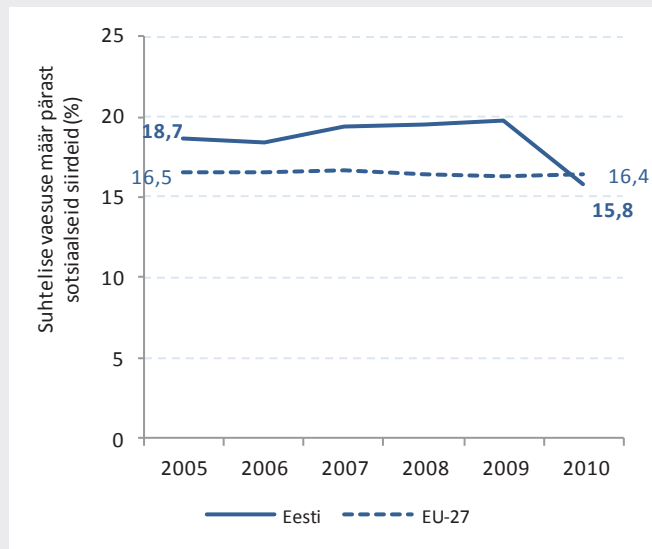
- Euroopa keskmisest lühem oodatav eluiga ja tervelt elatud eluiga nii meestel kui naistel.
- Euroopa keskmisest kõrgem täiskasvanud elanike osakaal, kelle igapäevategevused on tervise tõttu piiratud
- Euroopa keskmisest kõrgem suremus vähi, vereringeelundite haiguste ja välispõhjuste tõttu (eriti meestel)
- Rohkem kui igal kolmandal elanikul on mõni pikaajaline haigus või terviseprobleem
- Kasvanud on ülekaaluliste ja rasvunud täiskasvanute osakaal (eriti meeste hulgas)
- Kasvanud on regulaarselt alkoholi tarvitavate täiskasvanute osakaal (eriti naiste hulgas)
- Euroopa kõige kõrgem HIV-nakatumiste näitaja

Tööhõive määr, %

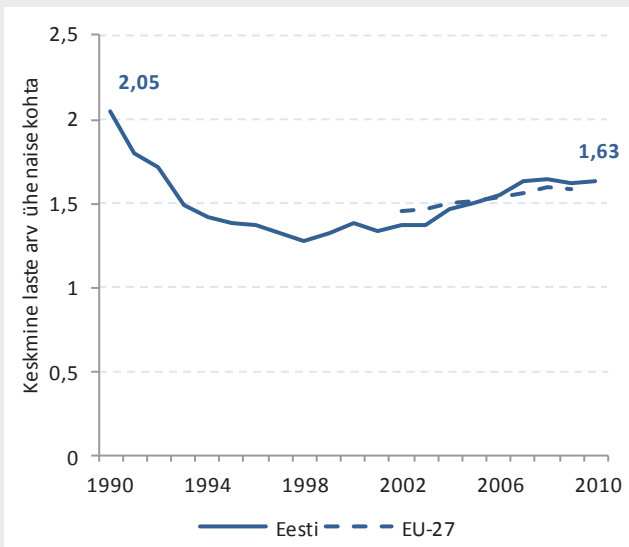
Allikas: Eurostat

Suhtelise vaesuse määr, %

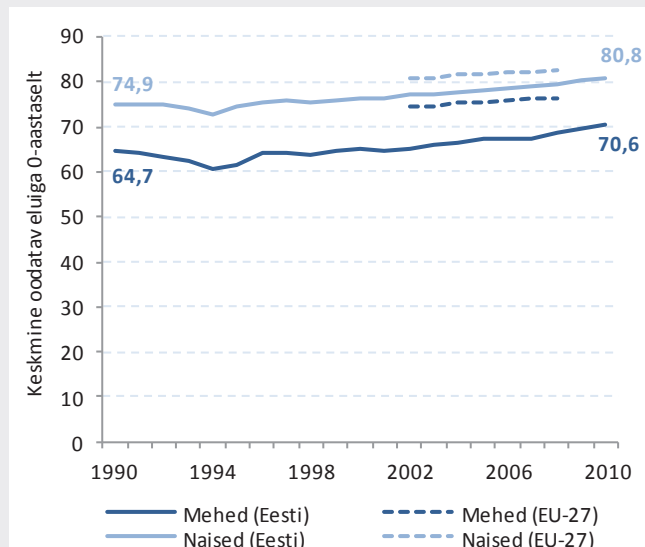
Allikas: Eurostat

Summaarne sündimuskordaja

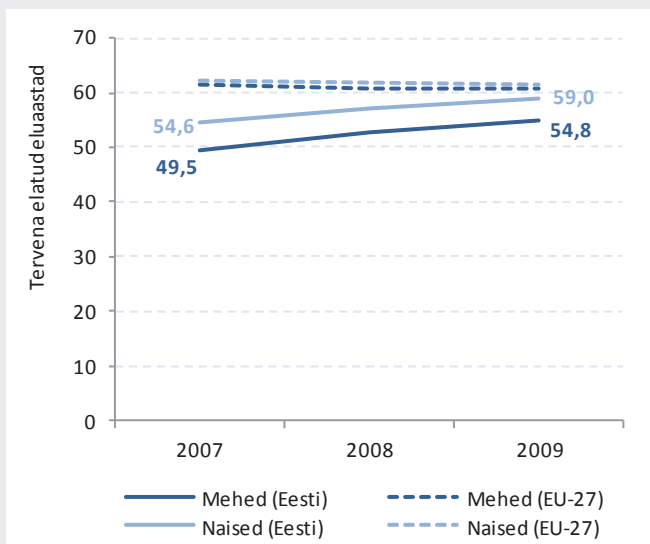
Allikas: Eurostat

Oodatav eluiga 0-aastaselt

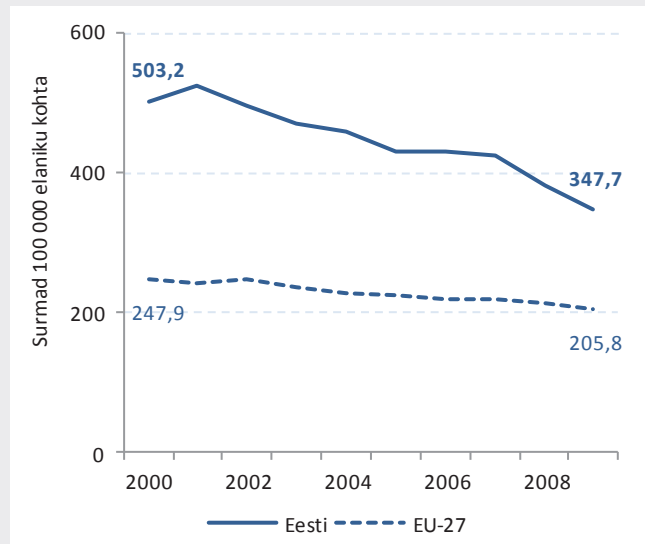
Allikas: Eurostat

Tervena elatud aastad (0-aastased)

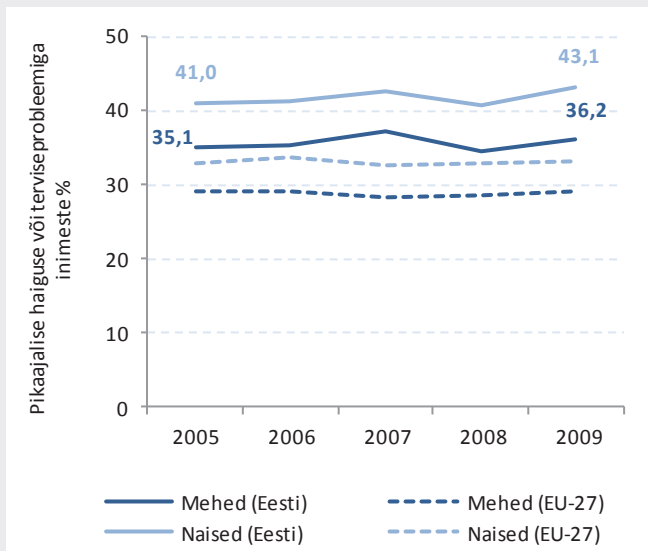
Allikas: Eurostat

Alla 65-aastaste surmad

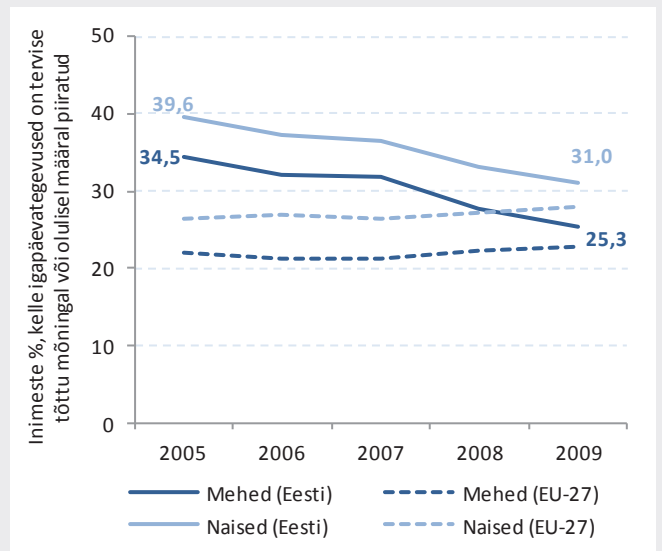
Allikas: Eurostat

Pikaajaline haigus või terviseprobleem, %

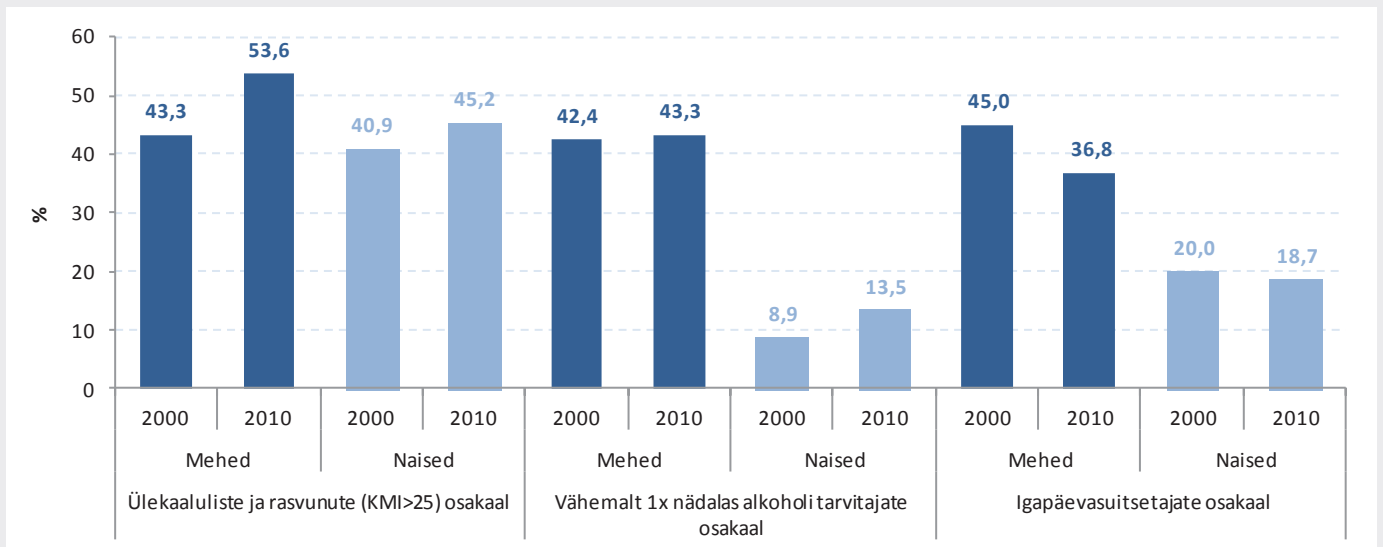
Allikas: Eurostat

Tervisest tingitud piirangud, %

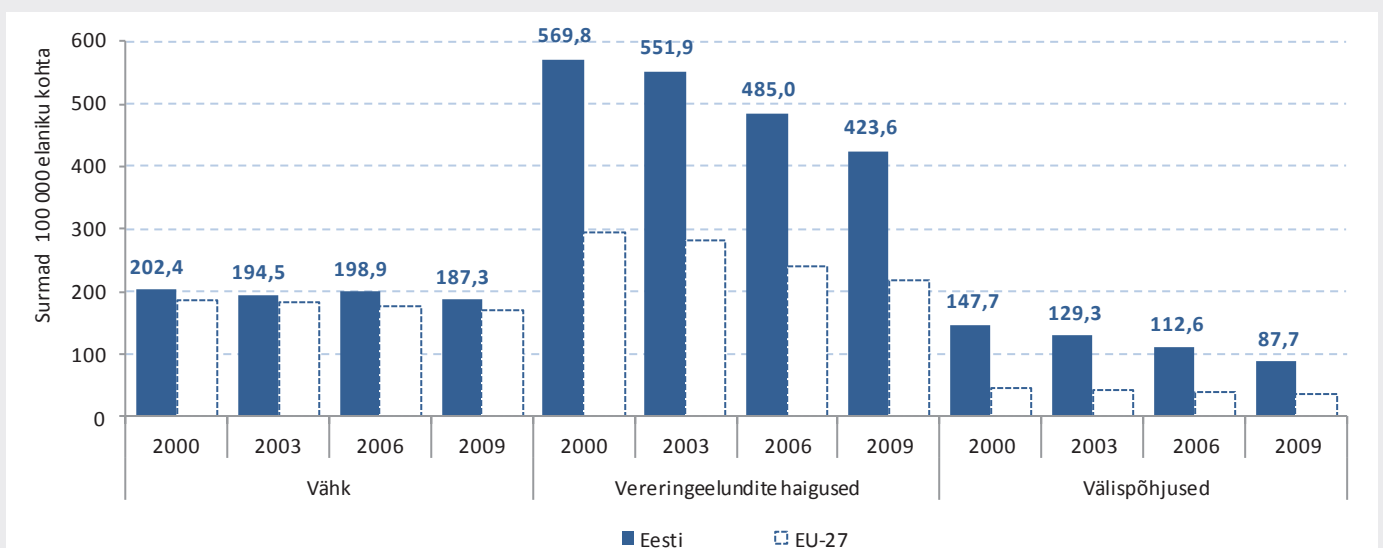
Allikas: Eurostat

Peamised tervisekäitumise näitajad 2000. ja 2010. aastal, %

Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, Tervise Arengu Instituut

Suremus pahaloomulistes kasvajatesse, vereringeelundite haigustesse ja välispõhjuste tagajärjel

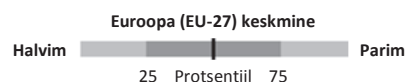

Allikas: Eurostat

Joonis võrdleb Eesti tervisenäitajaid ülejäänud Euroopa Liidu riikidega. Eesti positsiooni Euroopa Liidu keskmise suhtes näitab värviline ring, halli ribana on toodud kogu Euroopa näitajate jaotus.

- Parem kui Euroopa keskmine
- Ei erine oluliselt Euroopa keskmisest
- Halvem kui Euroopa keskmine

	Näitaja	Eesti		EU-27		Positsioon EU-27 keskmise suhtes	EU-27	
		Kordaja või %	keskmine	halvim	riik		riik	parim
Rahvastik ja sotsiaalne	1 Summaarne sündimuskordaja	1,6	1,6	1,3	LV		IE	2,1
	2 Loomulik iive	0,8	0,9	0,6	CZ		IE	1,3
	3 Oodatav eluiga (0-aastased) (mehed)	68,7	76,4	66,3	LT		SE	79,2
	4 Oodatav eluiga (0-aastased) (naised)	79,5	82,4	77,0	BG		FR	84,8
	5 Tervelt elatud aastad (0-aastased) (mehed)	52,7	60,9	51,5	LV		SE	69,2
	6 Tervelt elatud aastad (0-aastased) (naised)	57,2	62,0	52,3	SK		MT	71,9
	7 Tööhõive määr (mehed) (%)	61,5	70,1	56,8	LT		NL	80,0
	8 Tööhõive määr (naised) (%)	60,6	58,2	39,3	MT		DK	71,1
	9 Keskmine tööturul lahkumise vanus	62,6	61,4	58,8	SK		SE	64,3
	10 Ülalpeetavate määr (üle 65-aastased) (%)	25,2	25,9	31,4	DE		IE	16,8
	11 Ülalpeetavate määr (0-14-aastased) (%)	22,3	23,3	19,7	BG		IE	31,7
	12 Demograafiline tööturusurveindeks	0,8	0,9	0,6	CZ		IE	1,3
	13 Suhtelise vaesuse määr (%)	21,7	23,4	41,6	LT		CZ	14,4
	14 Õhusaaste	13,0	26,0	53,0	BG		EE/FI	13,0
Tervisekäitumine ja tervise seisund	15 Pikaajaline haigus või terviseprobleem (mehed) (%)	36,2	29,0	39,2	RO		FI	16,1
	16 Pikaajaline haigus või terviseprobleem (naised) (%)	43,1	33,3	45,8	RO		FI	22,6
	17 Tervisest tingitud piirangud (mehed) (%)	25,9	23,4	31,7	DE		MT	11,6
	18 Tervisest tingitud piirangud (naised) (%)	31,8	28,4	37,9	SK		MT	14,1
	19 Kinnitatud HIV diagnoosi juhud	30,7	5,7	30,7	EE		RO	0,7
	20 Ülekaalulised ja rasvunud täiskasvanud (%) *	50,9	52,4	59,6	MT		FR	43,5
	21 Suitsetajad (kokku) (%) *	25,9	23,9	31,8	EL		SI	18,7
	22 .. suitsetajad (mehed) (%) *	39,5	31,4	46,0	LV		BE	21,1
	23 .. suitsetajad (naised) (%) *	15,1	17,2	26,1	EL		RO	9,1
Suremus	24 Standardiseeritud suremuskordaja (kogurahvastik)	893,8	628,2	1033,8	LT		IT	502,9
	25 .. surmad enne 65. eluaastat	382,6	213,7	489,4	LT		IT	144,1
	26 Surmad (vähk) (kokku)	190,3	174,5	241,7	HU		CY	121,8
	27 .. surmad (vähk) (mehed)	290,0	231,1	337,1	HU		CY	150,8
	28 .. surmad (vähk) (naised)	135,8	133,4	176,5	HU		CY	98,5
	29 Surmad (vereringeelundite haigused) (kokku)	451,4	230,2	611,3	BG		FR	124,0
	30 .. surmad (vereringeelundite haigused) (mehed)	634,4	283,2	751,4	BG		FR	163,0
	31 .. surmad (vereringeelundite haigused) (naised)	337,0	186,6	499,6	BG		FR	94,6
	32 Surmad (välispõhjused) (kokku)	92,8	38,7	134,0	LT		NL	25,9
	33 .. surmad (välispõhjused) (mehed)	164,1	58,5	230,8	LT		NL	34,5
	34 .. surmad (välispõhjused) (naised)	34,4	20,4	53,1	LT		EL	11,7
	35 .... surmad (sõidukiõnnetused) (mehed)	18,2	13,1	26,5	RO		NL	6,4
	36 .... surmad (sõidukiõnnetused) (naised)	5,6	3,6	8,1	LT		NL	2,0
	37 .... surmad (mürgistused) (mehed)	25,6	3,4	35,3	LT		PT	0,3
	38 .... surmad (mürgistused) (naised)	4,9	1,0	8,2	LT		AT	0,0
	39 .... surmad (enesetapud) (mehed)	29,1	16,4	55,9	LT		EL	4,8
	40 .... surmad (enesetapud) (naised)	6,2	4,4	9,1	LT		EL	1,0

Näitajate seletused (paksus kirjas numbrid viitavad indikaatori numbrile tabelis)

1 summaarne sündimuskordaja e. keskmine laste arv ühe naise kohta 2009. **2** loomuliku iibe üldkordaja 1000 elaniku kohta 2010. **3** keskmine eeldatav eluiga 0-aastaselt (mehed) 2008. **4** keskmine eeldatav eluiga 0-aastaselt (naised) 2008. **5** 0 aasta vanuses tervena elada jäänud aastad (mehed) 2008. **6** 0 aasta vanuses tervena elada jäänud aastad (naised) 2008. **7** tööhõive määr (15-64a) (mehed) 2010. **8** tööhõive määr (15-64a) (naised) 2010. **9** keskmine tööturul lahkumise vanus 2009. **10** ülalpeetavate määr e. 65-aastaste ja vanemate suhe tööealisesse elanikkonda (15-64a) 2010. **11** ülalpeetavate määr e. 0-14-aastaste suhe tööealisesse elanikkonda (15-64a) 2010. **12** demograafiline tööturusurveindeks e. eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5-14a) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55-64a) suhe 2010. **13** suhtelise vaesuse määr pärast sotsiaalseid siirdeid 2010. **14** aastakeskmine linnade õhusaaste mõõdetud peentolmu kontsentratsioon $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (arvesse on võetud elanike arvu) 2009. **15** pikaajalise haiguse või terviseprobleemi olemasolu (mehed) 2009. **16** pikaajalise haiguse või terviseprobleemi olemasolu (naised) 2009. **17** meeste %, kelle igapäevategevused on tervise tõttu olnud piiratud vähemalt 6 kuu jooksul 2009. **18** naiste %, kelle igapäevategevused on tervise tõttu olnud piiratud vähemalt 6 kuu jooksul 2009. **19** kinnitatud HIV diagnoosi juhud 100 000 elaniku kohta 2009. **20** ülekaaluliste ja rasvunud osakaal* täiskasvanud (vanuses 16+) rahvastikust 2006-2009. **21** igapäevasuitsetajate osakaal* täiskasvanud (vanuses 16+) rahvastikust 2006-2009. **22** igapäevasuitsetajatest meeste osakaal* täiskasvanud (vanuses 16+) meestest 2006-2009. **23** igapäevasuitsetajatest naiste osakaal* täiskasvanud (vanuses 16+) rahvastikust 2006-2009. **24-40** standardiseeritud suremuskordaja surma põhjuste lõikes 100 000 elaniku kohta 2008.

*- ainult Euroopa Terviseuuringu esimeses laines osalenud riigid. Keskmine on uuringus osalenud riikide osakaalude keskmine.

Riikide nimede lühendid on esitatud vastavalt Euroopa Liidu ametlikele juhistele (<http://publications.europa.eu>).

Andmeallikas: Eurostat. **Lisainfo:** <http://www.terviseinfo.ee/maakonnatervise>

Graafiku prototüüp: West Midlands Public Health Observatory (Suurbritannia)

Maakonna näitajate definitsioonid, arvutuspõhimõtted ja allikad

Vald-kond	Nr	Näitaja nimi	Näitaja sisu	Aasta(d)	Täpne allikas *	Rahva-arv
Rahvastik ja sotsiaalelu	1	Loomulik iive	Loomuliku iibe kordaja 1000 elaniku kohta. Loomulik iive näitab piirkonna rahvaarvu muutust kindla ajavahemiku (aasta) jooksul, mis moodustub sünni- ja surmajuhtude arvu vahena. Kui sündide arv on rohkem kui surmajuhtumeid, on loomulik iive positiivne (rahvaarv kasvab), kui sündide arv on vähem kui surmajuhtumeid, siis negatiivne (rahvaarv väheneb). Allikas: Statistikaamet.	2008-2010 keskmine	ESA RV032	ESA RV0282
	2	Rändesaldo	Rändesaldo kordaja 1000 elaniku kohta. Arvesse on võetud nii sise- kui välisrännet. 2001-2010 summaarne rändesaldo kohalike omavalitsuste lõikes kajastab seda, kas viimase 10 aasta jooksul on kohalikest omavalitsustest lahkunud rohkem inimesi kui sinna elama asunud, või kas on sinna elama asunud rohkem inimesi kui lahkunud. Rändesaldo ja loomulik iive moodustavad koguiive – rahvaarvu juurdekasvu või kahanemise piirkonnas. Allikas: Statistikaamet.	2008-2010 keskmine	ESA RVR01	ESA RV0282
	3	Eakate (üle 65-aastaste) osakaal (%)	Eakate (üle 65-aastaste) osakaal elanikkonnast. Eakate osakaal kajastab potentsiaalset väljakutset sotsiaalteenuste süsteemile. Allikas: Statistikaamet.	2010	ESA RV063	ESA RV0282
	4	Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal (%)	Laste ja noorte (0-14-aastaste) osakaal elanikkonnast. Laste ja noorte osakaal kajastab ühest küljest vajadust lastele ja noortele suunatud teenuste järele ning teisest küljest potentsiaalseid tööturule sisenejaid. Allikas: Statistikaamet.	2010	ESA RV063	ESA RV0282
	5	Oodatav eluiga sünnihetkel	Mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks. Oodatav eluiga 0 aasta vanuses — oodatav eluiga sünnihetkel. Allikas: Statistikaamet.	2010	ESA RV0452	-
	6	Tööhõive määr (%)	Tööhõive määr on 16-pensionialiste hõivatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus. Näitaja põhineb Euroopa Liidu tööjõu-uuringul. Hõivatud on isik, kes uuringunädalal töötas vähemalt ühe tunni ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena. Hõivatuks loetakse ka isik, kes ei töötanud, kuid omas töökohta, kust ta ajutiselt puudus. Allikas: Tööjõu-uuring, Statistikaamet.	2010	ESA TT4646	-
	7	Keskmine brutokuupalk	Keskmine brutokuupalk eurodes. Allikas: Statistikaamet.	2010	ESA PA5321	-
	8	Suhtelise vaesuse määr (%)	Suhtelise vaesuse määr on isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam. Suhtelise vaesuse piir on 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist. Allikas: Sotsiaaluuring, Statistikaamet.	2009	ESA LES22	-
	9	Isikuvastased kuriteod	Isikuvastaseid kuritegusid 1000 elaniku kohta. Allikas: Statistikaamet.	2008-2010 keskmine	ESA JS009	ESA RV0282
	10	Õhu saastamine	Õhu saastamine paiksetest saasteallikatest – tahkeid osakesi 1000 elaniku kohta (tonni). Tahked osakesed — suitsus, tolmus jm sisalduvad erineva keemilise koostisega tahked osakesed. Tahked osakesed kombineerituna väaveloksiididega moodustavad sudu, mis ei haju kõrgematesse atmosfäärikihtidesse, vaid ohustab inimasustust. Osakesed, mille läbimõõt on väiksem kui 10 µm, läbivad sissehingamisel kopsu ja on mitmesuguste terviseprobleemide tekitajad. Andmed paiksetest saasteallikatest pärinevate saasteainete heitkoguste kohta põhinevad välisõhu saasteloaga ettevõtete esitatud statistilistel aruannetel. Allikas: Statistikaamet.	2010	ESA KK027	ESA RV0282

Valdkond	Nr	Näitaja nimi	Näitaja sisu	Aasta(d)	Täpne allikas *	Rahvaarv
Tervisekäitumine	11	Regulaarne alkoholi tarvitamine (%)	Vähemalt 1-2 korda nädalas alkoholi tarbinute osakaal (kaalutud) – uuriti inimesi vanuses 16 ja vanemad. Allikas: Eesti Terviseuuring, Tervise Arengu Instituut.	2006	ETeU	-
	12	Ülekaalulised ja rasvunud täiskasvanud (%)	Ülekaaluliste ja rasvunute (KMI>25) osakaal (kaalutud) – uuriti inimesi vanuses 16 ja vanemad. Allikas: Eesti Terviseuuring, Tervise Arengu Instituut.	2006	ETeU	-
	13	Ülekaalulised koolilapsed (%)	Ülekaaluliste koolilaste osakaal läbivaadatud lastest koolitervishoiu aruannete andmetel. I-XII klass. Allikas: Haigekassa.	2009-2010 3 pool-aasta keskmine (2009 I – 2010 I pa)	Haigekassa veeb	-
	14	Suitsetajad (%)	Igapäevasuitsetajate osakaal vanuses 16+... (küsimustikus vastanud: jah, suitsetab praegu) (kaalutud). Allikas: Eesti Terviseuuring, Tervise Arengu Instituut.	2006	ETeU	-
	15	Raseduse ajal suitsetajad (%)	Raseduse ajal suitsetavad naised (suitsetajate osakaal kõigist sünnitajatest). Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut.	2008-2010 keskmine	TAI SR80	-
	16	Teismeliste (15-17a) rasedused	Teismeliste (15-17a) rasedusi 1000 vastavas vanuses (15-17a) naise kohta, 3a keskmine. Arvesse on võetud nii sünnituse kui abortlõppega rasedusi. Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut.	2008-2010 keskmine	TAI RK01 + SR01 + ESA RV024	ESA RV0241
Tervishoid	17	Ravikindlustatus (%)	Ravikindlustatute osakaal vanusrühmas 20-59-a (kvartalite keskmine, %). Vanusrühm on valitud võimalikult lähedane tööealistele (Haigekassa avaldatud tabelites on 10-aastased vanusrühmad). Allikas: Haigekassa.	2010	Haigekassa veeb	RR
	18	Perearstide arv	Perearsti täidetud ametikohti 100 000 elaniku kohta. Allikas: Tervise Arengu Instituut.	2009	TAI THT11	TAI RV02
	19	Hooldusravivoodeite arv	Hooldusravivoodeid 100 000 üle 65-aastase elaniku kohta. Allikas: Tervise Arengu Instituut.	2010	TAI RV60	ESA RV0282
Tervise seisund	20	Pahaloomuliste kasvaja esmasjuhud	Esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta pahaloomulistesse kasvajatesse: mehed ja naised. Allikas: Vähiregister, Tervise Arengu Instituut.	2007	TAI PK20, PK40	TAI RV02
	21	Tuberkuloosi esmashaigestumus	Tuberkuloosi esmashaigestumuskordaja 100 000 inimese kohta. Allikas: Tuberkuloosiregister, Tervise Arengu Instituut.	2008-2010 keskmine	TAI TB40	ESA RV0282
	22	Viirushepatiitid (A-, B- ja C-hepatiit)	A-, B- ja C-hepatiidi juhtusid 100 000 elaniku kohta. Allikas: Terviseamet.	2008-2010 keskmine	TAI NH01	ESA RV0282
	23	Seksuaalsel teel levivad haigused (sh HIV)	Peamiselt seksuaalsel teel levivate haiguste esmashaigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta, 3a keskmine. Sisaldab: - Süüfilis (A50-A53) - Gonokokknakkus (A54) - Suguliselt levivad klamüüdiahaigused (A55- 56) - Anogenitaalsed herpesviirusnakkused (A60) - HIV-tõbi (B20-B24) - Immuunpuudulikkuse asümptomaatiline seisund (HIV-kandlus) (Z21). Allikas: Terviseamet.	2008-2010 keskmine	TAI NH01	ESA RV0282
	24	Puukborrelioos	Puukborrelioosi juhtude arv 100 000 elaniku kohta. Allikas: Terviseamet.	2008-2010 keskmine	TAI NH01	ESA RV0282
	25	Puukentsefaliit	Puukentsefaliidi juhtude arv 100 000 elaniku kohta. Allikas: Terviseamet.	2008-2010 keskmine	TAI NH01	ESA RV0282
	26	Positiivne tervise enesehinnang (%)	Hea ja väga hea tervise enesehinnanguga inimeste osakaal (kaalutud) – inimesed vanuses 16 ja vanemad. Allikas: Sotsiaaluuring, Statistikaamet.	2010	ESA TH88	-
27	Piirangud tervise tõttu (%)	Inimeste osakaal rahvastikus, kelle igapäevategevus on tervisest tingitult suurel või mõningal määral piiratud. Allikas: Sotsiaaluuring, Statistikaamet.	2010	ESA TH89	-	

Vald-kond	Nr	Näitaja nimi	Näitaja sisu	Aasta(d)	Täpne allikas *	Rahva-arv
Suremus	28	Tervisekaotus	Arvestuslik tervisekaotus aastates 100 000 elaniku kohta kokku suremusest ja haigestumusest. Tervisekaotus koosneb kahest komponendist - suremuskaotusest ja haiguskaotusest. Tervisekaotuse arvutamise aluseks on haigestumise ja suremuse statistika, peale selle võetakse arvesse ka põetava haiguse raskust ning inimese vanust surma hetkel. Tervisekaotus kirjeldab lõhet rahvastiku prima võimaliku ja tegeliku terviseseisundi vahel. Mõõtühik: suremuse ja haigestumuse tõttu paikkonnas kaotatud eluaastaid 100 000 elaniku kohta. Allikas: Sotsiaalministeerium.	2006	SoM	ESA RV0282
	29	Suremuskaotus	Suremuskaotus 100 000 elaniku kohta. Suremuskaotuse ehk enneaegsetest surmadest tingitud eluaastate kaotuse leidmiseks summeeritakse soo, vanuse ning vajadusel ka muude tunnuste lõikes isikute surma hetke vanuse ja sellele vanusele vastava eeldatava eluea erinevused. Surm loetakse enneaegseks, kui see saabub enne vanuserühma eeldatava eluea lõppu. Seega, mida nooremas eas surrakse, seda suurem on eluaastate kaotus. Mõõtühik: suremuse tõttu paikkonnas kaotatud eluaastaid 100 000 elaniku kohta. Allikas: Sotsiaalministeerium.	2006	SoM	ESA RV0282
	30	Haiguskaotus	Haiguskaotus 100 000 elaniku kohta. Haiguskaotuse ehk haiguste ja vigastuste tõttu kaotatud eluaastate leidmiseks korrutatakse soo, vanuse diagnoosi ning vajadusel ka muude tunnuste lõikes kõigi haigusjuhtude arv (levimus) iga konkreetse haiguse raskuse hinnangutega. Raskema haiguse korral on inimeste elukvaliteet ja töövõime rohkem langenud ning kaduma võib minna suurem osa eluaastast, samas kui kergemate haiguste puhul võib kaduma minna vaid väike osa eluaastast. Mõõtühik: haiguste tõttu paikkonnas kaotatud eluaastaid 100 000 elaniku kohta. Allikas: Sotsiaalministeerium.	2006	SoM	ESA RV0282
	31	Laste surmad (0-9a)	Laste (0-9a) surmad 100 000 vastavas vanuses lapse kohta, 3a keskmine. Allikas: Statistikaamet.	2008-2010 keskmine	ESA RV52	ESA RV0282
	32	Surmad enne 65. eluaastat	Enne 65. eluaastat aset leidnud surmade osakaal kõigist surmadest. Allikas: Statistikaamet.	2008-2010 keskmine	ESA RV52	-
	33	Surmad vereringeelundite haigustesse	Standarditud suremuskordaja vereringeelundite haigustesse (I00-I99) 100 000 elaniku kohta: mehed ja naised kokku. Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut.	2008-2010 keskmine	TAI SD30	ESA RV0282
	34	Surmad pahaloomulistesse kasvajatesse	Standarditud suremuskordaja pahaloomulistesse kasvajatesse (C00-C97) 100 000 elaniku kohta: mehed ja naised kokku. Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut.	2008-2010 keskmine	TAI SD30	ESA RV0282
	35	Õnnetussurmad	Standarditud suremuskordaja õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel (V01-Y89) 100 000 elaniku kohta: mehed ja naised kokku. Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut.	2008-2010 keskmine	TAI SD30	ESA RV0282
	36	Tulekahjudes hukkunud	Tulekahjudes hukkunuid 100 000 elaniku kohta (3a keskmine). Allikas: Päästeamet.	2008-2010 keskmine	Päästeameti veeb	ESA RV0282
	37	Alkoholisurmad (mehed)	Meeste surmade arv alkoholi tarvitamisest tingitud haigustesse - 100 000 mehe kohta, 3a keskmine. Selle näitaja puhul on arvestatud mehi ja naisi eraldi, kuna see varieerub maakonniti erinevalt. Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut.	2008-2010 keskmine	TAI SD40	ESA RV0282
	38	Alkoholisurmad (naised)	Naiste surmade arv alkoholi tarvitamisest tingitud haigustesse - 100 000 naise kohta, 3a keskmine. Selle näitaja puhul on arvestatud mehi ja naisi eraldi, kuna see varieerub maakonniti erinevalt. Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut.	2008-2010 keskmine	TAI SD40	ESA RV0282
	39	Alkoholist tingitud vigastatud liikluses	Joobes juhtide osalusel toimunud liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv 100 000 elaniku kohta. Allikas: Maanteeamet.	2008-2010 keskmine	TAI LO01	ESA RV0282
	40	Rasked ja surmaga lõppenud tööõnnetused	Raskete ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arv 100 000 16-pensioniealise hõivatu kohta. Maakond – tööõnnetuse toimumise koht. Allikas: Tööinspeksioon.	2008-2010 keskmine	TAI TO01, TI veeb	ESA TT239 (hõivatud)

*Allikate lühendid: ESA – Statistikaameti andmebaas, TAI – Tervisestatistika ja terviseuringute andmebaas, SoM – Sotsiaalministeerium, TI – Tööinspeksioon, ETeU – Eesti Terviseuring, RR – Rahvastikuregister.

Eesti ja Euroopa võrdluses kasutatud näitajate definitsioonid ja allikad

Vald-kond	Nr	Näitaja nimi	Näitaja sisu	Aasta(d)	Allikas
Rahvastik ja sotsiaalelu	1	Summaarne sündimuskordaja	Summaarne sündimuskordaja — keskmine elussündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid kindla aasta sündimuse vanuskordajad. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.	2009	Eurostat
	2	Loomulik iive	Loomulik iive (<i>crude rate of natural increase</i>) — erinevus aasta jooksul aset leidnud elussündide ja surmade arvu vahel. Loomulik iive on negatiivne, kui surmade arv ületab sündide arvu ning positiivne, kui sündide arv ületab surmade arvu. Loomuliku iibe kordaja—rahvastiku muutuse määr perioodi jooksul. Loomuliku iibe kordaja arvutatakse 1000 elaniku kohta.	2010	Eurostat
	3	Oodatav eluiga (0-aastased) (mehed)	Oodatav eluiga (0-aastased) (mehed). Mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks.	2008	Eurostat
	4	Oodatav eluiga (0-aastased) (naised)	Oodatav eluiga (0-aastased) (naised). Mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks.	2008	Eurostat
	5	Tervelt elatud aastad (0-aastased) (mehed)	Tervelt elatud aastad (<i>healthy life years</i>) (0-aastased) (mehed). Ilma terviseprobleemideta elatud eluaastate arv.	2008	Eurostat
	6	Tervelt elatud aastad (0-aastased) (naised)	Tervelt elatud aastad (<i>healthy life years</i>) (0-aastased) (naised). Ilma terviseprobleemideta elatud eluaastate arv.	2008	Eurostat
	7	Tööhõive määr (mehed) (%)	Tööhõive määr on 16-pensioniealiste hõivatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus. Näitaja põhineb Euroopa Liidu tööjõu-uuringul. Hõivatatu on isik, kes uuringunädalal töötas vähemalt ühe tunni ja sai selle eest tasu kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena. Hõivatuks loetakse ka isik, kes ei töötanud, kuid omas töökohta, kust ta ajutiselt puudus. Allikas: Eurostat	2010	Eurostat
	8	Tööhõive määr (naised) (%)	Tööhõive määr on 16-pensioniealiste hõivatute osatähtsus samas vanuses kogurahvastikus. Näitaja põhineb Euroopa Liidu tööjõu-uuringul. Hõivatatu on isik, kes uuringunädalal töötas vähemalt ühe tunni ja sai selle eest tasu kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena. Hõivatuks loetakse ka isik, kes ei töötanud, kuid omas töökohta, kust ta ajutiselt puudus. Allikas: Eurostat	2010	Eurostat
	9	Keskmine tööturult lahkumise vanus	Keskmine tööturult lahkumise vanus. Näitaja põhineb töenäosuslikul mudelil, mis võtab arvesse aktiivsusemäärade suhtelisi muutusi ühest aastast teise kindlas vanuses. Põhineb Euroopa tööjõu-uuringu (EU-LFS) andmetel. 11 EL riigi kohta 2009.a andmeid ei ole.	2009	Eurostat
	10	Ülalpeetavate määr (üle 65-aastased) (%)	Ülalpeetavate määr (üle 65-aastased) (<i>old-age dependency ratio</i>) — mittetöoealiste (üle 65-aastased) elanike arv 100 tööealise (15-64-aastased) elaniku kohta.	2010	Eurostat
	11	Ülalpeetavate määr (0-14-aastased) (%)	Ülalpeetavate määr (0-14-aastased) (<i>young-age dependency ratio</i>) — mittetöoealiste (0-14-aastased) elanike arv 100 tööealise (15-64-aastased) elaniku kohta.	2010	Eurostat
	12	Demograafiline tööturusurveindeks	Eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastased) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. Allikas: rahvaarvud (Eurostat) ja Kati Karelsoni arvutused.	2010	Eurostat

Vald-kond	Nr	Näitaja nimi	Näitaja sisu	Aasta(d)	Allikas
Rahvastik ja sotsiaalelu	13	Suhtelise vaesuse määr (%)	Suhtelise vaesuse määr pärast sotsiaalseid siirdeid. Suhtelise vaesuse määr — isikute osakaal, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam. Arvutatud EU-SILC põhjal (Eurostat). Suhtelise vaesuse piir — 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist. Siirded — kollektiivsete sotsiaalkaitse skeemide, riigi või kohaliku omavalitsuse poolt leibkonnale makstud hüvitised, mille eesmärk on leevendada mitmesuguseid riske.	2010	Eurostat
	14	Õhusaaste	Eksponeeritus peentolmule e tahketele osakestele õhus (<i>PM10 exposure</i>) — linnades mõõdetud peentolmust tuleneva õhusaaste tase mikrogrammides kuupmeetri kohta. Tahked osakesed — suitsus, tolmus jm sisalduvad erineva keemilise koostisega tahked osakesed. Tahked osakesed kombineerituna vääveloksiididega moodustavad sudu, mis ei haju kõrgematesse atmosfäärikihtidesse, vaid ohustab inimasustust. Osakesed, mille läbimõõt on väiksem kui 10 µm, läbivad sissehingamisel kopsu ja on mitmesuguste terviseprobleemide tekitajad.	2009	Eurostat
Tervisekäitumine ja tervise seisund	15	Pikaajaline haigus või terviseprobleem (mehed) (%)	Pikaajalise haiguse või terviseprobleemi olemasolu.	2009	Eurostat
	16	Pikaajaline haigus või terviseprobleem (naised) (%)	Pikaajalise haiguse või terviseprobleemi olemasolu.	2009	Eurostat
	17	Tervisest tingitud piirangud (mehed) (%)	Meeste osakaal, kellel esineb terviseprobleem, mis piirab (mõõdukalt või oluliselt) neid tegevusi, mida inimesed igapäevaselt teevad ning see on esinenud vähemalt 6 kuu vältel (%)	2009	Eurostat
	18	Tervisest tingitud piirangud (naised) (%)	Naiste osakaal, kellel esineb terviseprobleem, mis piirab (mõõdukalt või oluliselt) neid tegevusi, mida inimesed igapäevaselt teevad ning see on esinenud vähemalt 6 kuu vältel (%)	2009	Eurostat
	19	Kinnitatud HIV diagnoosi juhud	Kinnitatud HIV diagnoosi juhud (<i>number of confirmed HIV infection cases</i>) 100 000 elaniku kohta . Allikas: ECDC (2011). Annual epidemiological report. Reporting on 2009 surveillance data and 2010 epidemic intelligence data. (www.ecdc.europa.eu) 100 000 elaniku kohta 2009.a	2009	EDCD
	20	Ülekaalulised ja rasvunud täiskasvanud (%)	Ülekaaluliste ja rasvunute osakaal kokku täiskasvanud rahvastikus, %. Ülekaal defineeritud kehamassiindeksi kaudu (arvutatakse ainult 18+ vanuses täiskasvanute kohta). Kehamassiindeks = kaal kilodes / (pikkus meetrites) ² <i>International Obesity Taskforce</i> põhjal—kui kehamassiindeks on: Vähem kui 18,5—alakaaluline 18,5—25—normaalkaaluline 25—30—ülekaaluline 30 või rohkem—rasvunud. Allikas: Eurostat, European Health Interview Survey I laine (2006-2009). Andmed on ainult 17 liikmesriigi kohta, kus on Eroopa Terviseuuring läbi viidud 2006-2009. aastatel. Esimene Euroopa Terviseuuring viidi riikide poolt läbi perioodil 2006-2009. 17 osalenud riigi andmed on avaldatud Eurostati andmebaasis. Nendes riikides toimus uuring: <ul style="list-style-type: none"> • 2006: Austria, Eesti • 2007: Sloveenia • 2008: Belgia, Bulgaaria, Küpros, Läti, Malta, Prantsusmaa, Rumeenia, Tšehhi • 2009: Hispaania, Kreeka, Poola, Slovakkia, Taani, Ungari Täpsem info: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/EN/hlth_ehis_esms.htm	2006-2009	Eurostat

Valdkond	Nr	Näitaja nimi	Näitaja sisu	Aasta(d)	Allikas
Tervisekäitumine	21	Suitsetajad (kokku) (%) *	Igapäevasuitsetajate osakaal kokku täiskasvanud rahvastikus, %. Allikas: Eurostat, European Health Interview Survey I laine (2006-2009), vt märkus näitaja nr 20 kohta.	2006-2009	Eurostat
	22	.. suitsetajad (mehed) (%) *	Igapäevasuitsetajate osakaal kokku täiskasvanud meestest, %. Allikas: Eurostat, European Health Interview Survey I laine (2006-2009), vt märkus näitaja nr 20 kohta.	2006-2009	Eurostat
	23	.. suitsetajad (naised) (%) *	Igapäevasuitsetajate osakaal kokku täiskasvanud naistest, %. Allikas: Eurostat, European Health Interview Survey I laine (2006-2009), vt märkus näitaja nr 20 kohta.	2006-2009	Eurostat
Suremus	24	Standardiseeritud suremuskordaja (kogurahvastik)	Kõik surmapõhjused (A00-Y89), välja arvatud S00-T98, kogurahvastik.	2008	Eurostat
	25	.. surmad enne 65. eluaastat	Enne 65. eluaastat surnud inimeste arv 100 000 elaniku kohta (standardiseeritud).	2008	Eurostat
	26	Surmad (vähk) (kokku)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - pahaloomulised kasvajakud (C00-C97)	2008	Eurostat
	27	.. surmad (vähk) (mehed)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - pahaloomulised kasvajakud (C00-C97)	2008	Eurostat
	28	.. surmad (vähk) (naised)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - pahaloomulised kasvajakud (C00-C97)	2008	Eurostat
	29	Surmad (vereringeelundite haigused) (kokku)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - vereringeelundite haigused (I00-I99)	2008	Eurostat
	30	.. surmad (vereringeelundite haigused) (mehed)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - vereringeelundite haigused (I00-I99)	2008	Eurostat
	31	.. surmad (vereringeelundite haigused) (naised)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - vereringeelundite haigused (I00-I99)	2008	Eurostat
	32	Surmad (välispõhjused) (kokku)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - välispõhjused (V01-Y89) ehk surmad õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tõttu.	2008	Eurostat
	33	.. surmad (välispõhjused) (mehed)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - välispõhjused (V01-Y89) ehk surmad õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tõttu.	2008	Eurostat
	34	.. surmad (välispõhjused) (naised)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - välispõhjused (V01-Y89) ehk surmad õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tõttu.	2008	Eurostat
	35	.... surmad (sõidukiõnnetused) (mehed)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - sõidukiõnnetused (V01-V99)	2008	Eurostat
	36	.... surmad (sõidukiõnnetused) (naised)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - sõidukiõnnetused (V01-V99)	2008	Eurostat
	37	.... surmad (mürgistused) (mehed)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - mürgistused (X40-X49)	2008	Eurostat
	38	.... surmad (mürgistused) (naised)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - mürgistused (X40-X49)	2008	Eurostat
	39	.... surmad (enesetapud) (mehed)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - enesetapp (X60-X84)	2008	Eurostat
	40	.... surmad (enesetapud) (naised)	Standardiseeritud suremuskordaja 100 000 inimese kohta - enesetapp (X60-X84)	2008	Eurostat

Kasutatud ja kasulik kirjandus

- Altmets K, Karelson K. Vanemaealiste tervis. Health of older people. *Sotsiaaltrendid 5. Social trends 5*. Statistikaamet, Tallinn 2010, pp.91-117.
- Animägi L, Pärna K. Suurendatud riskiga alkoholitarvitamine 25-64aastaste täiskasvanute hulgas. *Eesti Arst 2008; 88(Lisa2)*, pp.63-68.
- Cole TJ, Bellizzi MC, Flegal KM, Dietz WH. Establishing a standard definition for child overweight and obesity worldwide: international survey. *BMI 2000; 320(7244)*: 1240- 1243.
- Katus K, Puur A. (1997). Mortality development and economic transition: case of Estonia. *RU Series B*, 35, EKDK: Tallinn.
- Lai T. *Population health measures to support evidence-based health policy in Estonia*. Tartu Ülikool, Tartu 2011.
- Lai T. *Soolised terviseerinevused Eestis*. Väljaandes: Järviste L, Marling R, Sander K. Teel tasakaalustatud ühiskonda: mehed ja naised Eestis II. Sotsiaalministeerium, Tallinn 2010.
- Lai T. *Maakondlik haiguskoormus Eestis 2000-2003*. Sotsiaalministeerium, Tallinn 2006.
- Lai T ja Köhler, K (2009). Eesti rahvastiku tervisekaotus. *Sotsiaalministeeriumi toimetised*, 1/2009, EV Sotsiaalministeerium.
- Lai T, Köhler K. *Välditav suremus Eestis*. Sotsiaalministeerium, Tallinn (ilmumas).
- Mackenbach, J.P. et al. Socioeconomic Inequalities in Health in 22 European Countries. *New England Journal of Medicine*, 2008, Vol. 358, pp. 2468-2481.
- Miilonpalo S. Self rated health status as a health measure: the predictive value of self-reported health status on the use of physician services and on mortality in the working-age population. *Journal of Clinical Epidemiology*, 1997, vol.50, pp.90-93.
- OECD. *Health at a Glance: Europe 2010*. OECD Publishing, Paris 2011. http://ec.europa.eu/health/reports/european/health_glance_2010_en.htm.
- OECD. *How's Life?: Measuring well-being*, OECD Publishing, Paris 2011.
- Oeppen, J ja Vaupel, J.W. (2002). Broken Limits to Life Expectancy. *Science*, 296:5570, 1029- 1031.
- Oja L, Matsi A, Leinsalu M. *Eesti Terviseuring 2006. Metodoloogiaülevaade. Estonian Health Interview Survey 2006. Methodological Report*. Tallinn: Tervise Arengu Instituut, 2008.
- Oja L. Kehaline aktiivsus ja enesehinnanguline tervis. *Eesti Arst 2008;88(Lisa2)*, pp.50-56.
- Pärna K, Rahu K. Sotsiaal-majanduslikud erinevused suitsetamises. *Eesti Arst 2008; 88(Lisa2)*, pp.57-62.
- Shafey, O. et al. (eds.) (2009). *The Tobacco Atlas*, 3rd edition, American Cancer Society: Atlanta.
- TAI. Tervisestatistika ja terviseuringute andmebaas. Tervise Arengu Instituut, Tallinn 2011. <http://www.tai.ee/tstua> (veebileht)
- Tekkel M, Veideman T. Tervise enesehinnangu seos tervisekäitumisega: Eesti Terviseuring 2006. *Eesti Arst 2008;88(Lisa2)*, pp.37-43.
- Woods LM., Rachet B, Coleman MP. Origins of Socio-economic Inequalities in Cancer Survival: A Review. *Annals of Oncology*, 2006, Vol. 17, No. 1, pp. 5-19.

